

วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม

วารสารวิชาการด้านปรัชญา ศาสนา เทววิทยา และการศึกษา

ISSN 3088-1226 (Print) ISSN 3088-1250 (Online)

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2568

บทความวิชาการ

- 9 * แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของครูโรงเรียนในเครือคาทอลิก
ธนาคาร จันทร์ลือชัย

บทความวิจัย

- 22 * การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้าง
คำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน
นิชกมล มั่งคั่ง, รศ. ดร.ชุตินา วัฒนศิริ และ ดร.สุดาพร พงษ์พิชญ
- 47 * แผนพัฒนาหมู่บ้านห้วยบง ตำบลปงคำ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่
ชรรค์ชัย ธิทุ, ดร.รัชชานนท์ สมบูรณ์ชัย, ผศ. ดร.ผาณิตย์ นาขยัน และ ดร.ปรมินทร์ นาระทะ
- 63 * การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย
ดร.นภาศิริ ฤกษ์นันทน์
- 82 * การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา
บาทหลวงพรสิทธิ์ ประทุมปี และ ผศ. ดร.กฤษฎา วัฒนศักดิ์
- 101 * แนวทางพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก
บาทหลวงสมสุข หทัยภัสสร, ดร.ธนกฤต สิทธิราช และ ดร.สุรพงษ์ แสงสีมูข
- 117 * ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ทัศนคติของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา
ณัฐลักษณ์ อิสสระ, ผศ. อุซุพร บดพิบูลย์, กุลธิดา พลเยี่ยม, ผศ. ดร.จิตรา ดุษฎีเมธา และ ผศ. ดร.ชนิษฐา สาสิทธิ์
- 135 * การประยุกต์ใช้การเรียนรู้โดยมีโครงงานเป็นฐานเป็นภาษาอังกฤษ สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการต้อนรับผู้มาเยือน : การวิเคราะห์
เชิงพรรณนาของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักศึกษา
Yoannes Yuka Krisdianata, Rachelina Larasati, บาทหลวง ดร.พิเชษฐ แสงเทียน และ ศิครินทร์ โกศลสวัสดิ์วัฒนา
- 157 * มองอดีตและปัจจุบัน สู่ทิศทางงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย
บาทหลวง ดร.นันทพล สุขสำราญ, บาทหลวง ดร.อภิชาติ ชินวงศ์, ผศ. ดร.ศรัณยู พงศ์ประเสริฐสิน, บาทหลวง ผศ. ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ,
บาทหลวงวิทยา เลิศทองศักดิ์, บาทหลวง ผศ. ดร.พริ้งชิส ใก้สี และ บาทหลวง ผศ. ดร.วุฒิชัย อ่องนาวา
- 184 * การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิกของโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี
ณัฐวรรณ ฉวีนิรมล, ดร.ศิริพร ทองแก้ว และ รศ. ดร.สุบิน ยุระรัช
- 203 * ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี
ดิษราภรณ์ ศรีประมงค์, ดร.ศิริพร ทองแก้ว และ รศ. ดร.สุบิน ยุระรัช
- 222 * แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมความกล้าหาญของสามเณร สามเณราลัยเปาโล นครราชสีมา
เชาวน์ ประทุมปี, บาทหลวง ดร.สุรชัย ชุ่มศรีพันธุ์, บาทหลวง ผศ. ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ และ ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ ประสุตร์แสงจันทร์
- 239 * การส่งเสริมบทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาสในพระศาสนจักรคาทอลิกยุคปัจจุบัน
ชินธิป สติเดชศรี, บาทหลวง ดร.สุรชัย ชุ่มศรีพันธุ์, บาทหลวง ผศ. ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ และ ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ ประสุตร์แสงจันทร์
- 262 * การพัฒนาต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย
ผศ. ดร.สกุณี เกรียงชัยพร และ ว่าที่ ร.ต. สาณัฐพงษ์ พ่องวาริน
- 291 * พระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร และการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต
อิทธิศักดิ์ กิจสกุล, บาทหลวง ดร.สุรชัย ชุ่มศรีพันธุ์, บาทหลวง ผศ. ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ และ ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ ประสุตร์แสงจันทร์
- 313 * แนวทางวิถีชุมชนวัดในประเทศไทย กรณีศึกษาวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเสียง สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี
อมรเทพ สุริปะ, บาทหลวง ดร.อภัสติน สุทธิโย ปีโตโย, บาทหลวง ดร.พิเชษฐ แสงเทียน และ ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ ประสุตร์แสงจันทร์
- 332 * ชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในโรงเรียนคาทอลิก: การศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู
Theresia Astanti Rorik Wahyudhanti, ดร.ณรรษา เหมือนบัว และ Rev.Michael Bistis
- 368 * การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู
ผศ. ดร.สมภัสสร บัวรอด, ผศ. ดร.ชญารัตน์ บุญพูนมิตร, ผศ. ดร.เชตต์ เลิศวิวัฒน์พงษ์, ผศ. ดร.อัชณา ชื่นบุญ
และ ผศ. ดร.ศรัณยู พงศ์ประเสริฐสิน

วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม มีความยินดีรับบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือและบทความปริทัศน์ด้านปรัชญา ศาสนา เทววิทยา และการศึกษา ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในเอกสารใดๆ โดยส่งบทความมาที่ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยค้นคว้าศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาลัยแสงธรรม

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม จะส่งบทความให้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการเพื่อประเมินคุณภาพบทความว่าเหมาะสมสำหรับการตีพิมพ์หรือไม่ หากท่านสนใจกรุณาดูรายละเอียดรูปแบบการส่งต้นฉบับได้ที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/scj>

เจ้าของ

วิทยาลัยแสงธรรม, สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์

1. เป็นเวทีเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ทั้งในและนอกวิทยาลัยตลอดจนนักวิชาการอิสระ
2. เชื่อมโยงโลกแห่งวิชาการ และเผยแพร่องค์ความรู้ทางปรัชญา ศาสนา เทววิทยา และการศึกษา ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมส่วนรวม
3. ส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านปรัชญา ศาสนา เทววิทยาและการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของวิทยาลัยแสงธรรม ห้ามนำข้อความทั้งหมดไปตีพิมพ์ซ้ำ ยกเว้นได้รับอนุญาตจากวิทยาลัยแสงธรรม

ความรับผิดชอบ

เนื้อหาและข้อคิดเห็นใดๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนเท่านั้น

จัดพิมพ์โดย: ศูนย์วิจัยค้นคว้าศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาลัยแสงธรรม

พิสูจน์อักษร: อาจารย์ สุธหทัย นิยมธรรม

ปก/รูปเล่ม: นางสาว วรกัญญา กิจบำรุง และ นาย วัลลภ นงาม

วารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม

ได้ผ่านการประเมินคุณภาพวารสาร จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)

รอบที่ 5 (ปี พ.ศ. 2568-2572)

โดยจัดอยู่ในกลุ่ม 2 เป็นวารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพของ TCI และอยู่ในฐานข้อมูล TCI

นโยบายของวารสารและขอบเขตการตีพิมพ์

1. กำหนดการตีพิมพ์วารสาร มีกำหนดออกปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

2. ประเภทบทความที่รับตีพิมพ์

บทความวิจัยและบทความวิชาการ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

3. ประเภทของการ Peer Review

ผู้ประเมินไม่ทราบชื่อผู้แต่งและผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้ประเมิน (Double-blind peer review)

4. กระบวนการพิจารณาบทความ

บทความที่จะได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ใดมาก่อนโดยสาระบทความและแนวการเขียนจะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร และผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ท่าน โดยจะมีกระบวนการดังต่อไปนี้

- เมื่อส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ และได้รับอีเมลจากระบบของวารสารฯ ถือว่ากองบรรณาธิการได้รับบทความเรียบร้อยแล้ว

- กองบรรณาธิการจะพิจารณาเบื้องต้น โดยตรวจสอบหัวข้อและเนื้อหาของบทความถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และรูปแบบของวารสาร การคัดลอก เพื่อส่งให้กับผู้ส่งบทความนำกลับไปแก้ไขเบื้องต้นก่อนที่จะดำเนินการในขั้นตอนต่อไปหรือปฏิเสธการลงตีพิมพ์

- เมื่อกองบรรณาธิการพิจารณาเห็นควรให้ดำเนินการส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อทำการกลั่นกรองต่อไป บรรณาธิการจะแจ้งผู้เขียนให้ชำระค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดทำวารสาร โดยมีอัตราค่าใช้จ่ายฯ บทความละ 3,000 บาท

* บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการ ทางวารสารฯ ขอสงวนสิทธิ์ในการคืนเงิน ไม่ว่าในกรณีใดๆ ทั้งสิ้น*

- กองบรรณาธิการจะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของบทความว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสมที่จะลงตีพิมพ์หรือไม่ โดยในกระบวนการพิจารณาถ้อยแถลงนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิจะไม่สามารถทราบข้อมูลของผู้ส่งบทความ (Double-Blind Peer Review)

- เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาถ้อยแถลงบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินใจโดยอิงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิว่าบทความนั้นๆ ควรได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธการลงตีพิมพ์ในวารสาร หรือควรให้ผู้ส่งบทความนำกลับไปแก้ไขให้แล้วเสร็จตามกำหนดก่อนพิจารณา

- กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้ส่งบทความทราบเมื่อบทความผ่านการพิจารณาตีพิมพ์บทความ

5. จรรยาบรรณการตีพิมพ์

บทความที่นำมาสมัครลงตีพิมพ์ในวารสารต้องไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนและไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น รวมทั้งผู้เขียนบทความต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่น

6. คำธรรมเนียมการตีพิมพ์

บทความที่ส่งมาเพื่อขอตีพิมพ์จะต้องชำระค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ หลังจากกำหนด Peer Review ประเมินบทความได้แล้ว และในกรณีที่บทความได้รับการประเมินผลไม่สามารถตีพิมพ์ได้ ท่านจะไม่ได้รับค่าตีพิมพ์คืนในทุกกรณี โดยมีอัตราการเก็บค่าตีพิมพ์ บทความละ 3,000 บาท

หมายเหตุ: ระยะเวลาดำเนินการไม่น้อยกว่า 2 เดือน ขึ้นอยู่กับคุณภาพของบทความและดำเนินการแก้ไขบทความ

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาบทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. บทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ใดมาก่อนและไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. เนื้อหาของบทความจะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร
3. บทความต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น
4. ผู้เขียนต้องอ้างอิงผลงานของผู้อื่น หากมีการนำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในบทความของตัวเอง เช่น ภาพ ตาราง เป็นต้น
5. ผู้เขียนต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา
6. ผู้เขียนบทความจะต้องปรับบทความตามรูปแบบและขนาดตัวอักษรตามแบบฟอร์มของวารสาร
7. ผู้เขียนที่มีชื่อปรากฏในบทความทุกคน ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการดำเนินการบทความจริง
8. ผู้เขียนต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัยนี้ และ/หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อนจะต้องระบุในบทความ และแจ้งให้บรรณาธิการทราบ
9. ผู้เขียนไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในเอกสารอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากจนเกินไป
10. การกล่าวขอบคุณผู้มีส่วนช่วยเหลือในกิตติกรรมประกาศนั้น หากสามารถทำได้ผู้เขียนบทความควรขออนุญาตจากผู้เขียนประสงค์จะขอบคุณเสียก่อน
11. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

12. กรณีที่ผลงานเป็นการศึกษาวิจัยและทำการทดลองในคนหรือสัตว์ทดลอง โดยการทดลองในคนอาจส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรี สิทธิ ความเป็นส่วนตัว และสุขภาพของคน ขอให้แนบหนังสือรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์หรือสัตว์ทดลอง ทั้งนี้ การอนุมัติให้ลงตีพิมพ์ขึ้นอยู่กับพิจารณาจากกองบรรณาธิการวารสารฯ ถือเป็นที่สุด

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ และไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว
2. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ
3. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้กันว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่
4. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนและผู้ประเมิน
5. บรรณาธิการต้องมีการตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง
6. เมื่อบรรณาธิการตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องระงับการประเมินและติดต่อผู้เขียน เพื่อพิจารณาตอบรับหรือปฏิเสธการตีพิมพ์
7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียน ซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องไม่เปิดเผยข้อมูลในบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. หากผู้ประเมินบทความมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนผู้ประเมินบทความจะต้องแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
3. ผู้ประเมินบทความควรรับประเมินบทความเฉพาะสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ และหากมีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

กองบรรณาธิการ
วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม
ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2025/2568

บรรณาธิการบริหาร

บาทหลวง ผศ. ดร. ชชาติชาย พงษ์ศิริ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยค้ำคว้าศาสนาและ
วัฒนธรรม วิทยาลัยแสงธรรม

กองบรรณาธิการวารสาร (ภายใน)

บาทหลวง อีรพล กอบวิทยากุล ผู้ช่วยบรรณาธิการ
ผศ. ดร. ลัดดาวรรณ ประสูตร์แสงจันทร์ ผู้ช่วยบรรณาธิการ
อาจารย์ ดร. พีรพัฒน์ ถวิลรัตน์ ผู้ช่วยบรรณาธิการ
ผศ. ดร. ศรัญญา พงศ์ประเสริฐสิน ผู้ช่วยบรรณาธิการ
อาจารย์ สุธทัย นิยมธรรม ผู้ช่วยบรรณาธิการ
วรกัญญา กิจบำรุง ประจำกองบรรณาธิการ
วัลัญญา นางาม ประจำกองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการวารสาร (ภายนอก)

บาทหลวง ศ.ดร. วชิระ น้าเพชร, เยสุอิต มหาวิทยาลัยโซเฟีย ประเทศญี่ปุ่น
รศ. ดร. ไพศาล หวังพานิช คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
รศ. ดร. มารุต พัฒนาผล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ. ดร. สมเจตน์ ไวยาकरण์ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา
รศ. ดร. รัตติกรณ์ จงวิศาล คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ. ดร. วรยุทธ ศรีวรกุล คณะปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ผศ. ดร. ประทีป ฉัตรสุภาวงศ์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ. ดร. จิตรา ดุษฎีเมธา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร. เมธัส วันแองเกาะ ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคโนโลยีอรร-รอบิตี
ดร. อาทิพย์ สอนสุจิตรา พัฒนาการศึกษา ฝ่ายการศึกษา
มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ประเมินบทความ (ประจำฉบับ)

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2025/2568

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รศ. ดร.ไชยยศ ไพบูลย์ศิริธรรม

รศ. ดร.ภัทรีญา กิจเจริญ

รศ. ดร.มารุต พัฒผล

รศ. ดร.ดนุชดา จามจรี

รศ. ดร.กรองทิพย์ นาควิเชตร

ผศ. ดร.ชนิษฐา สาลีหมัด

ผศ. ดร.ประทีป ฉัตรสุภาวงศ์

ผศ. ดร.สิรินธร สิ้นจินดาวงศ์

ผศ. ดร.วันชัย ปานจันทร์

ผศ. ดร.ยุทธภรณ์ พินิจ

บาทหลวง ดร.อิทธิพล ศรีรัตน์

บาทหลวง ดร.ฉลองรัฐ สังข์รัตน์

บาทหลวงศวง วิจิตรวงศ์

บาทหลวงเอนก นามวงษ์

ภคินี ดร.ชวลา เวชยันต์

มาเซอร์ ดร.เกตแก้ว พรรณเชษฐ์

อาจารย์ ดร.ชิมมี อุปรา

อาจารย์ ดร.สุพัทธ์ แสนแจ่มใส

อาจารย์ ดร.พัชรภา อินทรพรต

อาจารย์ ดร.สุภาวดี นัมคณิสร์ณ

อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิสุข

อาจารย์ ดร.สุกิก ทองพิลา

อาจารย์ ดร.ประสิทธิ์ ตึกขาว

ดร.อาทิตย์ญา โพธิ์สวย

ดร.ไอยรา เลาะหมื่น

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

บาทหลวง ดร.พิเชฐ แสงเทียน

บาทหลวง ดร.นันทพล สุขสำราญ

บาทหลวงธนายุทธ ผลาผล

ผศ. ดร.ศรัณยู พงศ์ประเสริฐสิน

อาจารย์ ดร.พีรพัฒน์ ถวิลรัตน์

อาจารย์ ดร.มลธวัฒน์ กิจสวัสดิ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ศูนย์สนับสนุนและพัฒนาระบบการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยศรีปทุม

คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

ผู้อำนวยการโรงเรียนมาเรียลัย อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

ผู้อำนวยการโรงเรียนกุหลาบวิทยา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

ผู้อำนวยการโรงเรียนแม่พระฟาติมา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

ผู้อำนวยการโรงเรียนปัญจทรัพย์ มีนบุรี

ผู้อำนวยการโรงเรียนพระหฤทัยดอนเมือง (มารีสวรรค์)

โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

สำนักการศึกษาทั่วไป สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

บัณฑิตวิทยาลัยมนุษยศึกษา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ผู้อำนวยการสำนักประกันคุณภาพการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา

วิทยาลัยพยาบาลราชชนนี นพรัตน์วชิระ

คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์

โรงเรียนเซนต์เทเรซา

คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม (วิทยาเขตเซเวียร์ เชียงราย)

คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2025/2568

วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม ฉบับนี้ ขอนำเสนอบทความด้าน ปรัชญา ศาสนา เทววิทยา และการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยบทความวิชาการ 1 บทความและบทความวิจัย 17 บทความ โดยแบ่งเป็นบทความจากบุคลากรภายนอกจำนวน 10 บทความ และบทความจากบุคลากรภายในจำนวน 8 บทความ ดังนี้

บทความจากบุคลากรภายนอกจำนวน 10 บทความ ได้แก่

- 1) บทความวิชาการ เรื่อง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของครูโรงเรียนในเครือคาทอลิก โดย ธนาคาร จันทร์ลือชัย
- 2) บทความวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำ โดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน โดย ณิชกมล มั่งคั่ง และคณะ
- 3) บทความวิจัย เรื่อง แผนพัฒนาหมู่บ้านห้วยบง ตำบลปลงตำ อำเภอลำลูกกา จังหวัดเชียงใหม่ โดย ชรรค์ชัย ริทุ และคณะ
- 4) บทความวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โดย ดร.นภาศิริ ฤกษ์นันท์
- 5) บทความวิจัย เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา โดย บาทหลวงพรสิทธิ์ ประทุมปี และคณะ
- 6) บทความวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก โดย บาทหลวงสมสุข หทัยภัสสร และคณะ
- 7) บทความวิจัย เรื่อง ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ทักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา โดย ญัฐลักษณ์ อีสสระ และคณะ
- 8) บทความวิจัย เรื่อง การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิกของโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี โดย ญัฐวรรณ ฉวีนิรมล และคณะ
- 9) บทความวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี โดย ดิษราภรณ์ ศรีประมงค์ และคณะ

10) บทความวิจัย เรื่อง การพัฒนาต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย โดย ผศ. ดร.สุกัญญา เกรียงชัยพร และคณะ บทความจากบุคลากรภายในจำนวน 8 บทความ ได้แก่

1) บทความวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้การเรียนรู้โดยมีโครงงานเป็นฐานเป็นภาษาอังกฤษ สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการต้อนรับผู้มาเยือน: การวิเคราะห์เชิงพรรณนาของ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักศึกษา โดย Yoannes Yuka Krisdianata และคณะ

2) บทความวิจัย เรื่อง มองอดีตและปัจจุบัน สู่ทิศทางงานด้านสังคมของพระศาสนจักร ในประเทศไทย โดย บาทหลวง ดร.นันทพล สุขสำราญ และคณะ

3) บทความวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมความกล้าหาญของสามเณร สามเณรลัทธิเปาโล นครราชสีมา โดย เซาว์น ประทุมปี และคณะ

4) บทความวิจัย เรื่อง การส่งเสริมบทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาสในพระศาสนจักร คาทอลิกยุคปัจจุบัน โดย ชินธิป สติตเกษตรศรี และคณะ

5) บทความวิจัย เรื่อง พระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับกระแสเรียก ของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร และการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต โดย อิทธิศักดิ์ กิจสกุล และคณะ

6) บทความวิจัย เรื่อง แนวทางวิถีชุมชนวัดในประเทศไทย กรณีศึกษาวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี โดย อมรเทพ สุริปะ และคณะ

7) บทความวิจัย เรื่อง ชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในโรงเรียนคาทอลิก: การศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู โดย Theresia Astanti Rorik Wahyudhanti และคณะ

8) บทความวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ นักศึกษาวิชาชีพครู โดย ผศ. ดร.สมภัสสร บัวรอด และคณะ

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ประเมินบทความเหล่านี้ เพื่อให้วารสารวิชาการ เล่มนี้มีคุณภาพเหมาะสมต่อการเผยแพร่ และเป็นแหล่งข้อมูลอันทรงคุณค่าทางวิชาการในการศึกษาค้นคว้าอ้างอิงด้านปรัชญา ศาสนา เทววิทยา และการศึกษา ต่อไป

บรรณาธิการ

ธันวาคม 2568

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของ
ครูโรงเรียนในเครือคาทอลิก
Achievement Motivation for Work Effectively of
Teachers in Catholic Affiliated School

ธนาคาร จันทร์ลือชัย*

โบสถ์พระมหาไถ่ร่วมฤดี กรุงเทพมหานคร

Tanakan Chanluechai*

Holy Redeemer Church, Bangkok

*Corresponding Author, e-mail: Jbt-chanluechai@hotmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ 10 สิงหาคม 2566

แจ้งแก้ไข 4 กันยายน 2566

ตอบรับบทความ 31 ตุลาคม 2566

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของครูโรงเรียนในเครือคาทอลิก

บทคัดย่อ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) เป็นความต้องการหรือความปรารถนาจากภายในของบุคคล ที่ผลักดันให้ทำงานจนสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการทำงานให้มีประสิทธิผลตรงตามเป้าหมายและพัฒนาผลงานให้ดียิ่งขึ้น คนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีพฤติกรรมมุ่งมั่น มีความทะเยอทะยาน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ และฟันฝ่าอุปสรรคด้วยความหวังที่จะทำงานให้สำเร็จมากกว่ากลัวความล้มเหลว บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในด้านความหมาย พัฒนาการ ความสำคัญและลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยมีความเชื่อว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะเป็นแรงผลักดันให้ครูโรงเรียนในเครือคาทอลิกทำงานได้สำเร็จอย่างมีคุณภาพ

คำสำคัญ: แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์; การทำงานของครู; โรงเรียนคาทอลิก

Abstract

Achievement Motivation is an internal desire or aspiration that drives an individual to work efficiently and effectively, emphasizing the accomplishment of goals and the continuous improvement of work. Those with achievement motivation tend to exhibit behaviors marked by dedication, persistence, enthusiasm in their work, a sense of responsibility towards their tasks, and the determination to overcome obstacles with the hope of achieving success rather than fearing failure. This article aims to explore the concept and theory of Achievement Motivation, its significance, development, and characteristics in individuals. It is believed that Achievement Motivation serves as a driving force that enables individual teachers in catholic affiliated school to achieve high-quality work outcomes.

Keywords: achievement motivation; work of teacher; catholic school

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาองค์การ ไปจนถึงการพัฒนาประเทศและสังคมโลก ในระดับสากลมีแนวทางการพัฒนาโลกในยุคโลกาภิวัตน์ (globalization) ที่ยั่งยืนโดยใช้การศึกษา (Education) (สำนักงานวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2559, หน้า 13-15) ประเทศไทยตระหนักและวางแผนการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพตามทิศทางมาตรฐานสากล เพื่อให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 และ 2565) ซึ่งบุคคลที่มีความสำคัญและเป็นหัวใจของการพัฒนานี้คือ “ครู” ที่เป็นผู้สรรค์สร้างการเรียนรู้ของผู้เรียน (วรากรณ์ สามโกเศศ และคณะ, 2553) แต่บุคลากรบางส่วนยังด้อยคุณภาพ ขาดจิตวิญญาณไม่กระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง เนื่องจากขาดแรงจูงใจในการทำงานในลักษณะของผู้มีวิชาชีพครู (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

โรงเรียนในเครือคาทอลิกเป็นโรงเรียนเอกชน อยู่ภายใต้สภากาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย ดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 367 แห่ง จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงอุดมศึกษา (สมาคมครูโรงเรียนคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2565) เป็นอีกทางเลือกทางการศึกษาของสังคมไทย โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาบุคคลในทุกด้าน (สภากาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2551) มีความตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพตามศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับการให้ความสำคัญแก่ครู แต่โรงเรียนคาทอลิกกำลังเผชิญกับปัญหาด้านบุคลากร อาทิ ปัญหาอัตราการเข้า-ออก ของครูสูง (สมาคมครูโรงเรียนคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2565) ซึ่งเป็นผลจากอัตราค่าตอบแทนยังไม่สามารถจูงใจครูให้ปฏิบัติงานในโรงเรียนได้นาน ครูเอกชนบางส่วนมีความตั้งใจลาออกเพื่อสอบเข้าเป็นข้าราชการ (ศุภริณี อำนวย, 2555 หน้า 3) ทำให้เกิดพฤติกรรมการทำงานที่ไม่พึงปรารถนาด้อยประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากขาดแรงจูงใจในการทำงาน (ชลภัศรณี ศรีวรรณธรรมาธร, 2558, หน้า 186)

จากที่กล่าวมาข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าครูโรงเรียนในเครือคาทอลิกบางส่วนยังขาดแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมทำงาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญจากภายใน ที่ทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมการปฏิบัติงานที่มุ่งสู่ความสำเร็จ เน้นการทำงานให้มี

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของครูโรงเรียนในเครือคาทอลิก

ประสิทธิผล พัฒนาประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้นและมีลักษณะการทำงานมุ่งผลสัมฤทธิ์ (McClelland, Atkinson, Clark and Lowell, 1953; Murray, 1964; Herman, 1970; Weiner, 1972) จึงอาจกล่าวได้ว่าการทำงานมุ่งผลสัมฤทธิ์ของครูเกิดจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จึงนำมาสู่การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ความสำคัญและลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพื่อปรับใช้ในการพัฒนาครูโรงเรียนในเครือคาทอลิกต่อไป

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1. ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 ได้ให้ความหมาย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) หมายถึง ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ ริเริ่มสร้างสรรค์ มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพผลงานอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ย่อท้อ ต่ออุปสรรคใดๆ สบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ วิตกกังวลเมื่อประสบความล้มเหลว แต่ยังคงพยายามที่จะแก้ไขใหม่ในครั้งต่อไป เพื่อประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (จิรพันธ์ เครือสาร และ อภาพร ไตรภักทร, 2548; เต็มศักดิ์ คทาวนิช, 2546; ยงยุทธ เกษสาคร, 2546; สุเนตร หัสพันธ์, 2544; สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2545)

ในทำนองที่คล้ายกัน McClelland (1985, pp.110-111) ให้นิยามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นความปรารถนาของบุคคลที่ต้องการแสวงหาและเพื่อประสบความสำเร็จ เกิดการแข่งขันกับมาตรฐานที่ดีเยี่ยม (Reeve, 2001, p. 154) ซึ่ง Atkinson (1964, pp. 240-241) ได้ให้ความหมายในทำนองเดียวกัน คือ ความรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานที่เกิดขึ้น เป็นสิ่งกระตุ้นหรือแรงผลักดันให้บุคคลทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยการแสดงออกที่เรียกว่า พฤติกรรมมุ่งสัมฤทธิ์ สอดคล้องกับ Murray (1964, p.19) ที่กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความต้องการที่จะได้รับผลสำเร็จจากการกระทำในสิ่งที่ยาก โดยการควบคุมจัดการกระทำต่อวัตถุ บุคคล หรือความคิดอย่างรวดเร็ว และเป็นอิสระมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ต้องการเอาชนะอุปสรรคและบรรลุถึงมาตรฐานที่ดีเลิศ (Franken, 1998, p. 370)

นอกจากนี้ Quinn (1990, p. 193) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นแรงจูงใจที่ต้องการงานให้แล้วเสร็จและบรรลุความสำเร็จ ส่วน Newstrom and K. Davis. (2002, p. 124) กล่าวว่า แรงขับที่ความต้องการได้รับชัยชนะ ต้องการบรรลุผลในเป้าหมายที่ตั้งไว้

และต้องการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นเรื่อยๆ อย่างไรก็ตาม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ยังเป็นพลังจากภายในที่กระตุ้นให้บุคคลมีความพยายาม มีความทะเยอทะยาน ฝ่าฟันอุปสรรค ไม่ยอมแพ้ ไม่ย่อท้อ กล้าเผชิญกับปัญหา เป็นคนเอาการเอางาน มีความรับผิดชอบ ขยัน เรียวเก่งและมีความซื่อสัตย์ (พรชนก ทองลาด, 2559; ฤทัยรัตน์ ชิตมงคล, 2554)

พัฒนาการทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

มีกล่าวถึงทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement motivation) ในทัศนะที่หลากหลาย ในที่นี้ขอนำเสนอในรูปแบบของพัฒนาการทฤษฎี ดังต่อไปนี้

Murray (1964) ได้อธิบายไว้ว่า บุคคลอาจมีความต้องการด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน สูงหรือต่ำในเวลาเดียวกัน ซึ่งความต้องการที่จำเป็นของบุคคล มี 4 ประการ คือ 1. ความต้องการความสำเร็จ (Need for achievement) 2. ความต้องการมีมิตรสัมพันธ์ (Need for affiliation) 3. ความต้องการอิสระ (Need for autonomy) และ 4. ความต้องการมีอำนาจ (Need for power)

ทฤษฎีของ McClelland กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะช่วยผลักดันให้บุคคลเรียนรู้จักความสำเร็จและความล้มเหลว ทำให้บุคคลตระหนักถึงระดับความสามารถและเลือกทำสิ่งที่เหมาะสมกับตน จึงจะช่วยให้ตนประสบผลสำเร็จ McClelland ยังเชื่อว่าทฤษฎีของเขาสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาบุคคลให้รู้จักคิดและกล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบและมีความต้องการความสำเร็จที่สูงขึ้น โดยลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะเป็นคนที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรับผิดชอบหรือรับหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนต้องการการประเมิน (Feedback) เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของตน (McClelland, 1985) นอกจากนี้ McClelland ได้เน้นถึงแรงจูงใจทางสังคม เป็นความต้องการที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยการแข่งกับมาตรฐานที่สูงกว่า สบายใจเมื่อประสบความสำเร็จและวิตกกังวลเมื่อได้รับความล้มเหลว เช่น บุคคลจะทำงานหนักเมื่อรู้ว่าเขาจะได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าหรือมีความกลัวจากประสบการณ์ที่ได้รับในอดีต (Newstrom and Davis, 2002, pp. 104-105)

ทฤษฎีรูปแบบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ Atkinson (1964)

ในทัศนะของ Atkinson สถานการณ์เป็นตัวกำหนดโอกาสและมูลค่าของความสำเร็จในงาน นั่นคือแต่ละงานมีโอกาสประสบความสำเร็จไม่เท่ากัน Atkinson อธิบายแรงจูงใจใฝ่

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของครูโรงเรียนในเครือคาทอลิก

สัมฤทธิ์ในรูปแบบโมเดลเชิงคณิตศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์และตัวแปรพยากรณ์ 3 ตัว ได้แก่ 1. แรงจูงใจที่จะบรรลุความสำเร็จ (Motive to Achieve Success) 2. โอกาสหรือความคาดหวัง (Probability of Success) และ 3. มูลค่าของสิ่งล่อใจ (Incentive Value of Success)

พฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ = แรงจูงใจ x โอกาสหรือความคาดหวัง x สิ่งล่อใจ

ทฤษฎีรูปแบบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ Spence และ Helmreich (1983)

Spence and Helmreich ต้องการหาคำตอบของความเข้าใจแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในปัญหา 2 ประการ (Franken, 1998, p. 428) คือ

1) สามารถวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้วยวิธีเดียวกันได้หรือไม่ และโครงสร้างของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในชายและหญิง แตกต่างหรือเหมือนกัน เนื่องจากเพศหญิงมักทำงานบ้านซ้ำๆ เป็นประจำ

2) สามารถวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จากกิจกรรมต่างๆ ไปในการดำเนินชีวิตได้หรือไม่ เพราะโดยทั่วไปมักศึกษาความสัมฤทธิ์ของการศึกษา (Academic achievement) และความสัมฤทธิ์ของการประกอบอาชีพ (Vocational achievement)

โดย Spence และ Helmreich ได้สร้างแบบทดสอบ Work and Family Orientation Questionnaire (WFO) และสรุปว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีองค์ประกอบ 3 มิติ (Beck, 1990, pp. 304-305) ได้แก่

1) ความมุ่งมั่นในการทำงาน (Work) หมายถึง พอใจในการทำงาน ทำงานเต็มความสามารถ ปรับปรุงผลงานอย่างต่อเนื่อง พอใจที่จะแข่งขันและมีความต้องการให้ผลงานของตนออกมาดีที่สุดในที่สุด

2) ความต้องการเผชิญงานยาก (Mastery) หมายถึง ชอบทำสิ่งที่ท้าทายความสามารถ

3) ความต้องการแข่งขัน (Competitiveness) หมายถึง ต้องการเปรียบเทียบและต้องการได้รับชัยชนะในเรื่องที่กระทำ

ทฤษฎีรูปแบบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ Sagie และคณะ (1996 : 431)

จากทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แบบดั้งเดิม (traditional theory) ที่มีแนวคิดที่ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีโครงสร้างเป็นองค์ประกอบเดียว (unitary) แต่ปัจจุบันมีผลการวิจัยที่สนับสนุนว่า โครงสร้างของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ประกอบด้วยหลายองค์ประกอบ (multivariate)

เช่น Sagie, D. Elizur and H. Yamauchi (1996, pp. 431-444) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ

1. รูปแบบพฤติกรรม บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีพฤติกรรม ดังนี้ 1) ตั้งเป้าหมายที่ต้องใช้ความพยายามและความสามารถ 2) พึงพอใจในการทำงานที่ยากมากกว่างานง่าย และ 3) ชอบงานที่ต้องใช้สติปัญญา

2. รูปแบบการทำทหาย มีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ 1) แข่งขันกับตนเอง พฤติกรรมคือ ทุ่มเทและจริงจังกับงาน มีความอดทนกับสถานการณ์ มีความรับผิดชอบต่องานและผลลัพธ์จากการกระทำของตน และ 2) การแก้ปัญหาเป็นสิ่งท้าทาย พฤติกรรม คือ แสวงหาวิธีการจัดการปัญหา วางกลยุทธ์และเลือกวิธีการในการแก้ปัญหา คำนึงถึงความเสี่ยงและความเป็นไปได้ คิดวิธีแก้ปัญหาแบบใหม่หรือปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพและภูมิใจในความสำเร็จ

3. การประเมินความยากง่ายของงาน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) ก่อนการปฏิบัติ ประเมินความเสี่ยง ความไม่แน่นอนก่อนลงมือกระทำ 2) ระหว่างการปฏิบัติ แสวงหาวิธีแก้ปัญหา และ 3) ภายหลังการปฏิบัติ รับผิดชอบต่องานและผลงานของตน

จากที่ได้นำเสนอข้างต้นพอสรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นผลมาจากความต้องการหรือความปรารถนาภายในของบุคคล ที่กระตุ้นให้เกิดความตระหนักและเกิดพฤติกรรมตั้งใจ กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้บรรลุความสำเร็จอย่างดี ตามมาตรฐานดีเลิศและพัฒนาเป้าหมายในระดับสูงขึ้น โดยแข่งขันกับมาตรฐานของตนเองและบุคคลอื่น เพื่อมาตรฐานที่ดีกว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ยังเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมมุ่งมั่น ทะเยอทะยาน กระตือรือร้น รับผิดชอบในหน้าที่และฝ่าฟันอุปสรรค ด้วยความหวังที่จะทำงานให้สำเร็จมากกว่ากลัวความล้มเหลว กล่าวคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะเป็นแรงผลักดันที่ส่งผลต่อการทำงานที่มีคุณภาพของครูโรงเรียนในเครือข่าย

2. ความสำคัญของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ความต้องการประสบความสำเร็จ (need for achievement) เป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลทำงานได้อย่างดี มีผลการทดลองที่ทำให้เราทราบเกี่ยวกับเรื่องของ Tach (เร็ว, ไว) ว่าเป็นปฏิกริยาตอบสนองที่รวดเร็วของบุคคล ซึ่งแรงจูงใจเป็นปัจจัยกระตุ้นที่เร็วกว่าการกระตุ้นจากส่วนอื่นๆ ผลงานของ McClelland (1985) จำนวนมากชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของความต้องการประสบความสำเร็จ โดย McClelland เชื่อว่าแรงจูงใจที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ คือ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เมื่อบุคคลมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงก็จะสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จและช่วยให้ผลงานที่ออกมามีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ควรปลูกฝังแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับพลเมืองเพื่อพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า (สุนิดา ศิริพากย์, 2553) โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) เขียนเป้าหมายการทำงานให้ชัดเจน 2) มีเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง 3) วางเป้าหมายที่ท้าทายความสำเร็จ 4) กำหนดเป้าหมายลงตาราง 5) จัดลำดับเป้าหมาย 6) ทบทวนและปรับปรุงเป้าหมาย 7) ให้รางวัลตนเอง (ภารดี อนันต์นาวิ, 2553, หน้า 131)

McClelland (1985) มีแนวคิดว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตหรือหน้าที่การงาน เป็นความต้องการที่จะเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ช่วยสอนบุคคลให้รู้จักทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว ช่วยให้บุคคลเลือกงานในระดับที่เหมาะสมกับตนเองจึงจะช่วยให้ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้เขายังเชื่อว่าทฤษฎีของตนสามารถนำไปใช้เพื่อฝึกบุคคลให้รู้จักคิดและแสดงออกเพื่อให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นบุคคลให้เกิดพฤติกรรมการทำงานที่มุ่งสู่ความสำเร็จ เน้นการทำงานให้มีประสิทธิผลตรงตามเป้าหมายและพัฒนาผลงานให้ดียิ่งขึ้น

3. ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

McClelland อธิบายถึงลักษณะเฉพาะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ดังนี้ 1) มีความรับผิดชอบต่อตนเอง (Individual Responsibility) 2) กล้าเสี่ยงพอสมควร (Medium Risk-Taking) 3) มีความกระตือรือร้น (Energetic) 4) คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities) 5) มีทักษะในการจัดระบบงาน (Organizational Skills) 6) ต้องการทราบผลของการตัดสินใจ (Knowledge of Result of Decision) (McClelland, Atkinson, Clark and Lowell, 1953) ขณะที่ Murray (1964, p. 100) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นผู้ที่มีมั่นใจในตนเอง รับผิดชอบ ชอบความรู้เชิงประจักษ์ มีผลการทำงานที่ดี มีความกระตือรือร้นในงาน เลือกผู้เชี่ยวชาญเป็นเพื่อนร่วมงาน และต่อต้านแรงกดดันจากภายนอก ชอบสถานการณ์ที่เสี่ยงปานกลางที่เหมาะสมกับความสามารถของตน เป็นตัวของตัวเองและมีความทะเยอทะยาน ส่วน Atkinson (1964, p. 52) ได้กล่าวถึงลักษณะผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ 1) ความคาดหวัง (Expectation) 2) สิ่งล่อใจ (Incentive) 3) ความอยากรู้อยากเห็น (Epistemic)

เช่นเดียวกับ Herman (1970, p. 53) ที่ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นบุคคลที่มีความทะเยอทะยานสูง มีความหวังว่าจะประสบความสำเร็จ พยายามที่จะมุ่งสู่สถานะที่สูงกว่า มีความมานะอดทน พยายามทำงานที่มีความยาก ฝ่าฟันอุปสรรคจนกว่าจะสำเร็จ มองอนาคตมากกว่าอดีตและปัจจุบัน เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถ ต้องการเป็นที่รู้จักกับผู้อื่น ปรับปรุงงานของตนเองให้ดีขึ้นและทำสิ่งต่างๆ ของตนเองให้ดีขึ้น สอดคล้องกับ Weiner (1972, pp. 203-215) ที่ได้เปรียบเทียบลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกับต่ำ ดังนี้ 1) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ตั้งใจปฏิบัติงานและมักจะเลือกงานที่สลับซับซ้อน อดทนต่อความล้มเหลวสูงกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ 2) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีความภูมิใจที่ได้เลือกงานยากและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

นอกจากนี้ จีรพันธ์ เครือสาร และ อาพร ไตรภทร (2548, หน้า 14-17) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ ไม่เกียจงาน ต้องการได้รับมอบหมายงานที่มีความรับผิดชอบสูง ค้นหาวิธีแก้ปัญหา ไม่ยอมแพ้ ไม่เล่นพรรคเล่นพวก มีทัศนคติเชิงบวก ตั้งวัตถุประสงค์ในการทำงานและมีความคาดหวังในความสำเร็จของงานที่ทำ บุคคลเหล่านี้มักจะประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสรุปลักษณะครูที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า เป็นบุคคลที่มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ สมบูรณ์ สร้างสรรค์ โดยเกิดจากพฤติกรรมการทำงานของครู ที่มีการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์งานเพื่อวางแผนการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ใฝ่เรียนรู้ แสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อการพัฒนาตนเอง คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองเพื่อปรับปรุงพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553)

4. งานวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมบุคคล

Schmidt (1991, pp. 95-96) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานในสถานศึกษาและองค์การของรัฐ พบว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะปฏิบัติงานได้ดีในทุกๆ หน้าที่อย่างดี ส่วนการศึกษาของ Crant (2000, p. 79) พบว่า แรงจูงใจในการทำงานให้สำเร็จมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการทำงานเชิงรุก

ปริญญญา ป่องรอด (2555) ได้ศึกษาลักษณะทางจิตและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงาน พบว่า แรงจูงใจในการทำงานให้สำเร็จเป็นตัวแปรที่มีอำนาจในการอธิบายพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม กมลวรรณ คารมปราชญ์คล้ายแก้ว (2557, หน้า 55) พบว่า แรงจูงใจในการทำงานให้สำเร็จ มีอิทธิพลทางบวกในบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังและพัฒนาความเป็นพลเมืองที่ดีตามระบบประชาธิปไตย และ จิราพร เซ็นหอม (2562, หน้า 103) พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมพึงพาตนเองของนักศึกษาได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่า แรงจูงใจในการทำงานให้สำเร็จ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมบุคคลของบุคคลในการปฏิบัติงานและการทำงานให้สำเร็จ จึงเชื่อว่า ครูที่มีแรงจูงใจในการทำงานให้สำเร็จสูง จะมีความสามารถในการทำงานมุ่งผลสัมฤทธิ์สูงกว่าครูที่มีแรงจูงใจในการทำงานให้สำเร็จต่ำ

สรุป

จากสภาวะที่ครูโรงเรียนในเครือคาทอลิกบางส่วนขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน จนส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการทำงานที่ไม่พึงปรารถนา ในการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) พบว่าเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังเพื่อพัฒนาการทำงานของครู เพราะเป็นพลังจากภายในของบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงาน เป็นความต้องการที่จะทำงานจนบรรลุเป้าหมายและพร้อมพัฒนาผลงานให้ดียิ่งขึ้น มีความมุ่งมั่น ทะเยอทะยาน กระตือรือร้น รับผิดชอบต่อหน้าที่และกล้าเผชิญอุปสรรคด้วยความหวังที่จะทำงานให้บรรลุความสำเร็จ ทำให้ครูเกิดพฤติกรรมกระตือรือร้นและตั้งใจในการทำงานให้เสร็จตามมาตรฐานอันดี ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีลักษณะของการมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน มุ่งเน้นความสำเร็จ มีพฤติกรรมวางแผน กำหนดเป้าหมาย ติดตามประเมินผลและปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง จึงอาจกล่าวได้ว่าการทำงานของครูโรงเรียนในเครือคาทอลิกสามารถพัฒนาจากการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคล

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่อง 1. ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของสมรรถนะการทำงานของครูในโรงเรียนเครือคาทอลิก 2. ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการทำงานของครูในโรงเรียนเครือคาทอลิก และ 3. สร้างและประเมินรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะการทำงานของครูในโรงเรียนเครือคาทอลิกเพื่อนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ คารมปราษณ์คล้ายแก้ว. (2557). บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังและพัฒนาพลเมืองที่ดีตามระบบประชาธิปไตย. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 20(1), 1-18.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือประเมินสมรรถนะครู*.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานสภาศึกษาธิการ. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553*. พริกหวาน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จิราพร เซ็นหอม. (2562). *รูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- จිරพันธ์ เครือสาร และ อพร ไตรภักทร. (2548). แรงจูงใจกับความสำเร็จขององค์กร. *วารสารประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 6(2), 14-17.
- ชลภัศสรณ์ ศรีวรรณธรร. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจลาออกจากงานของพนักงานแผนกห้องโซ่อุปทาน: กรณีศึกษาบริษัทผู้ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 8(1), 1-4.
- เต็มศักดิ์ คทาวาณิช. (2546). *จิตวิทยาทั่วไป*. ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ปริญญา ป้อมรอด. (2555). ลักษณะทางจิตและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของพนักงานโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 4(1), 14-25.
- พรชนก ทองลาด. (2559). *โครงสร้างความสัมพันธ์ของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การบริหารตนต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของนักบัญชีในภาคเหนือตอนบน*. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 10(31), 17-32.

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของครูโรงเรียนในเครือคาทอลิก

ภารดี อนันต์นาวิ. (2553). *หลักการแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). มนตรี.

ยงยุทธ เกษสาคร. (2546). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ*. เอสเคบุ๊กเน็ต.

ฤทัยรัตน์ ชิตมงคล และ เปรมฤดี บริบาล. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 22(1), 98-108.

วราภรณ์ สามโกเศศ, ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, นงราม เศรษฐพานิช, ศิริพร แยม์นิล, วลัยพร ศิริภิรมย์, พิณสุตา สิริธรังศรี, และ สุมาลี เกตธานุวัฒน์. (2553). *ข้อเสนอทางเลือกระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาวะคนไทย*. โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.

ศุภริณี อ้าภรณ์. (2555). *ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านการบริหารที่ส่งผลต่อการลาออกจากงานของครูโรงเรียนเอกชน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2551). *อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

สมาคมครูโรงเรียนคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2565). *การประชุมคณะกรรมการสมาคมครูโรงเรียนคาทอลิกแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1/2565*. สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย. <https://www.catholic-education.or.th>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*. พริกหวาน.

สำนักงานวิจัยและพัฒนาการศึกษา. (2559). *ทิศทางและโจทย์วิจัยของการศึกษาไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก*. กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566-2570*. พริกหวาน.

สุนิดา ศิริพากย์. (2553). *การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์และการเสริมสร้างอัตมโนทัศน์ตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาการศึกษา*

นอกระบบ กลุ่มค้อยล์มฤทธิ์ที่เรียนด้วยวิธีเรียนทางไกล [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนทร หัสชันธ. (2544). *ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่ลล์มฤทธิ์ในการปฏิบัติงานกับความล่ำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สุรางค์ คุ้มตระกูล. (2545). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Atkinson, J. W. (1964). *An Introduction to motivation*. D.Van Nostrand.

Beck, R. C. (1990). *Motivation: Theories and principles* (3rd ed.). Prentice-Hall.

Crant, J. M. (2000). Proactive behavior in organizations. *Journal of Management*, 26(3), 435–462.

Franken, R. E. (1998). *Human motivation* (4th ed.). Brooks Cole Publishing.

Herman, J. M. (1970). *A questionnaire measure for achieve motivation*. Prentice.

McClelland, D. C. (1985). *Human motivation*. Scott Foresman.

McClelland, D. C., Atkinson, J. W., Clark, R. A., & Lowell, E. L. (1953). *The achievement motive*. Appleton-Century-Crofts.

Murray, H. H. (1964). *Motivation and emotion*. Prentice Hall.

Newstrom, J. W., & K. Davis. (2002). *Organizational behavior: Human behavior at work* (11th ed.). McGraw-Hill.

Quinn, V. N. (1990). *Applying psychology* (2nd ed.). McGraw-Hill.

Reeve, J. (2001). *Understanding motivation and emotion* (3rd ed.). Harcourt.

Sagie, A., Elizur, D., & Yamauchi, H. (1996). The structure and strength of achievement motivation: A cross-cultural comparison. *Journal of Organizational Behavior*, 17(5), 431-444.

Schmidt, R. A. (1991). *Motor learning and performance: From principles to practice*. Human Kinetics.

Weiner, B. (1972). Attribution theory achievement motivation and the education process. *Review of Educational Research*, 42, 203-215.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

Comparing The Learning Achievement and Student Satisfaction in
Thai Language Subjects of Mathayom Suksa 1 Students Using
Cooperative Learning Techniques (Specifically TGT)
And Investigative Learning

นิชกมล มั่งคั่ง*

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

รศ. ดร.ชุตินา วัฒนะศิริ

วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ดร.สุดาพร พงษ์พิชญ

วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

Nichakamol Mangkang*

Master of Education, Curriculum and Learning Management,

College of Educational Innovation, Saint John's University

Assoc. Prof. Dr.Chutima Wattanakiri

College of Educational Innovation, Saint John's University

Dr.Sudaporn Pongpisanu

College of Educational Innovation, Saint John's University

*Corresponding Author, e-mail: scale.nch@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ 26 กันยายน 2566

แจ้งแก้ไข 12 ตุลาคม 2566

ตอบรับบทความ 25 ตุลาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT กับแบบ สืบสวนสอบสวน 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ก่อนและหลังเรียน 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนก่อนและหลังเรียน 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของ นักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT และ 5) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน การสอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา จำนวน 54 คน โดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่มและมีห้องเรียนเป็น หน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ เทคนิค TGT เรื่องการสร้างคำและแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน 2) แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การสร้างคำ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก 3) วิธีการจัดการเรียนรู้ เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT และแบบสืบสวนสอบสวน ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) ด้านบทบาทผู้สอน 2) ด้านบทบาทผู้เรียน 3) ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดย TGT แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยสืบสวนสอบสวน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ TGT และสืบสวนสอบสวน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

5) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT; การเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน; การสร้างคำ

Abstract

The objectives of this research were 1) To compare the learning achievement of Thai language subjects among Mathayom Suksa 1 students using cooperative learning with the TGT (Teams-Games-Tournaments) technique and an investigation model. 2) To compare the learning achievement in Thai language subjects of Mathayom Suksa 1 students through cooperative learning with the TGT technique before and after the lesson. 3) To compare the learning achievement of Thai language subjects among Mathayom Suksa 1 students by organizing investigative learning before and after the class. 4) To examine students' satisfaction with the teaching of Thai language subjects in Mathayom Suksa 1 when using the cooperative learning technique TGT and 5) To assess students' satisfaction with the teaching of Thai language subjects in Mathayom Suksa 1 when using investigative learning. The sample used in this research was 54 students in Mathayom Suksa 1, Semester 2, Academic Year 2021, at St. Joseph Bangna School. The students will be randomly assigned to different groups based on the teaching methods (cooperative learning with TGT, investigative learning).

The research will use a survey questionnaire consisting of four aspects to assess both teaching methods 1) Teacher's role 2) Learner's role 3) Organization of learning activities 4) Measurement and evaluation. The statistical analysis will involve calculating the mean and standard deviation for the learning achievement scores of each group. Furthermore, a t-test will be conducted to compare the results between the groups.

The results revealed the following:

1) The pre-test and post-test Thai language achievement of Mathayom Suksa 1 students managed by TGT differed statistically significantly at the level of .05.

2) The pre-learning and post-learning achievement of Mathayom Suksa 1 students who were managed by investigation differed statistically significantly at the level of .05.

3) Thai language achievement of Mathayom Suksa 1 students who were taught using TGT and investigation differed statistically significantly at the level of .05.

4) The results of the study on students' satisfaction with the teaching of Thai language subjects in Mathayom Suksa 1 with cooperative learning management technique TGT overall were at the highest level.

5) The results of the study on students' satisfaction with the teaching of Thai language in Mathayom Suksa 1 with investigative learning arrangements are very high.

Keywords : Ccooperative learning TGT; Investigative learning; Word creation

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

บทนำ

ภาษาไทยมีความสำคัญสำหรับคนไทย เนื่องจากเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่สร้างความ เป็นเอกลักษณ์ของชาติให้ดำรงอยู่ ก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกของ คนในชาติ (กรมวิชาการ, 2546 : 1) เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและ ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง นอกจากนี้ยังเป็นสื่อ แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านวัฒนธรรม ประเพณีและสุนทรียศาสตร์ เป็นสมบัติล้ำค่า ควรค่าแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่

ด้วยเหตุที่ภาษาไทยมีความสำคัญยิ่งดังกล่าวยังข้างต้น ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ กำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งได้แก่สาระ การอ่าน สาระการเขียน สาระการพูด การฟัง การดู สาระหลักภาษาและสาระวรรณคดีและ วรรณกรรม ซึ่งสาระหลักภาษา มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็น สมบัติของชาติ (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552: 3) ถือเป็นสาระสำคัญสาระ หนึ่ง เนื่องจากกฎเกณฑ์ไวยากรณ์หรือที่เรียนกันว่าหลักภาษานั้น จะทำให้ผู้ใช้ภาษาเข้าใจและใช้ ภาษาไทยได้ถูกต้อง สามารถสื่อสารกันในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สังคมแต่ละสังคมมีภาษาใช้เป็นของตนเอง มีบทบาทสำคัญที่ทำให้คนในชาติพูดภาษา เดียวกันมีความผูกพันต่อกันและสะท้อนความเจริญทางสังคมด้วย ภาษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของ สังคม และสังคมก็เป็นส่วนหนึ่งของภาษาเช่นเดียวกัน (อดิสรณ์ ประทุมถิ่น, 2554: 2) ดังนั้น เมื่อสังคมพัฒนาขึ้นย่อมมีสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นวัตถุสิ่งของเครื่องใช้ เทคโนโลยีและอื่นๆ เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลให้ภาษามีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังที่กำชัย ทองหล่อ (2540: 1) กล่าวว่า จากการที่สังคมมีความเจริญและพัฒนาขึ้น ทำให้มีสิ่ง ใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมายไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยี อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ความคิดและสถานการณ์ ใหม่ๆ เราต้องคิดคำที่จะใช้เรียกสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งต้องไม่ซ้ำกับคำที่มีอยู่เดิม ซึ่ง สอดคล้องกับ ราชบัณฑิตยสถาน (2554:2) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ภาษาเป็นสิ่งที่เราใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวัน โดยปกติภาษาย่อมมีการผันแปรและเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับสังคมของคนในชาติ ภาษาไทยก็ ผันแปรไปตามความเป็นไปของสังคมไทยด้วย มีคำใหม่ สำนวนใหม่ วลีใหม่เกิดขึ้นเสมอ

อย่างไรก็ตาม การที่ภาษาจะมีค่าใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการสื่อสาร ต้องคำนึงถึงกฎเกณฑ์ ไวยากรณ์และหลักภาษา การจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยจึงต้องมุ่งเน้นการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้และมีศักยภาพ เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างประสิทธิภาพทางการสื่อสารและการใช้ภาษาให้ถูกต้อง การจัดการเรียนรู้จึงต้องอาศัยเทคนิควิธีการที่หลากหลายเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเอง ต้องยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดเนื้อหากิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ที่สามารถส่งเสริมการคิดแก่ผู้เรียน ฝึกให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้ตั้งคำถาม จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนหาคำตอบและเกิดการเรียนรู้ได้มากกว่าการสอนที่ครูเป็นผู้บอก นักเรียนจะมีความรู้ฝังแน่นคงทนและสามารถนำเอาความรู้นี้ไปประยุกต์ใช้ได้ รวมไปถึงการจัดการเรียนรู้โดยเน้นปฏิบัติให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ จัดประสบการณ์หรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนเรียนรู้และสรุปความเข้าใจตนเอง จะเป็นการช่วยให้นักเรียนสามารถค้นพบความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน เพื่อผลประโยชน์และเกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งมีใช่เป็นเพียงการจัดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม ผู้สอนจะต้องพยายามใช้กลยุทธ์วิธีให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการประมวลสิ่งที่มาจากการทำกิจกรรมต่างๆ จัดระบบความรู้สรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นการสำคัญ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2554: 5) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผู้สอนจะต้องเลือกเทคนิคการจัดการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและผู้เรียนต้องมีความพร้อมที่ร่วมทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน โดยที่กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้เมื่อสมาชิกทุกคนได้เรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมายเดียวกัน ซึ่งนักการศึกษาต่างประเทศ (Kley, 1991 อ้างถึงใน วรณทิพา รอดแรงคำ, 2540:101) พบว่านอกจากการเรียนแบบร่วมมือจะทำให้ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นแล้ว ยังพบว่านักเรียนแต่ละคนในกลุ่มจะมีความรับผิดชอบต่องานของตนที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม แต่ทุกคนต้องช่วยเหลือตัวเองเป็นสิ่งสำคัญ นักเรียนมีทักษะทางสังคมเพื่อให้สามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและเนื่องจากผู้วิจัยต้องการเพิ่มความสนุกสนานในการเรียนของนักเรียนไปพร้อมกัน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

ด้วยเพื่อลดความตึงเครียดและเพิ่มความพึงพอใจระหว่างเรียน ผู้วิจัยจึงเลือกการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค TGT และเทคนิคสืบสวนสอบสวน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค TGT (Team Game Tournaments) เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมืออีกรูปแบบหนึ่ง ที่แบ่งผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันออกเป็นกลุ่ม เพื่อทำงานร่วมกัน กลุ่มละประมาณ 4-5 คน โดยกำหนดให้สมาชิกของกลุ่มได้ทำการแข่งขันกันในเกมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้แล้ว ทำการทดสอบความรู้โดยการใช้เกมการแข่งขัน คะแนนที่ได้จากการแข่งขันของสมาชิกแต่ละคนในลักษณะการแข่งขันตัวต่อตัวกับทีมอื่น นำมาบวกคะแนนเป็นคะแนนรวมของทีม ดังนั้น สมาชิกกลุ่มจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม โดยผู้สอนจะต้องใช้เทคนิคเสริมแรง การให้รางวัล คำชมเชย เพื่อกระตุ้นและเป็นกำลังใจกับผู้เรียน สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนเกิดการประสานสัมพันธ์กันภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มได้เป็นอย่างดี จึงทำให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทั้งกับนักเรียนและกับครูผู้สอนด้วย ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค TGT สามารถนำมาใช้เพื่อการพัฒนาในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีการทำงานร่วมกับผู้อื่น ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของธนิดดา คงมีทรัพย์ (2555) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค TGT เรื่องระบบนิเวศ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เป็นกระบวนการเรียนรู้หนึ่งที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดด้วยวิธีฝึกให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ โดยครูผู้สอนตั้งคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผลจนค้นพบความรู้หรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง (สุวิทย์ มูลคำ, 2545: 33) ดังนั้นจะพบว่า ข้อดีของการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนคือบทบาทของครูผู้สอนเปลี่ยนจากผู้บอกมาเป็นผู้ถาม ซึ่งวิธีดังกล่าวจะทำให้ให้นักเรียนกระตือรือร้นมากขึ้น เพราะการใช้คำถามมีส่วนสำคัญที่จะช่วยพัฒนาการคิดและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากคำถามหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดให้ ทำให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ความรู้ที่เกิดขึ้นจะเป็นความรู้ที่คงทนฝังแน่น การสอนแบบสืบสวนสอบสวนจึงสามารถพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ สิริวิภา พัฒน์มณี (2554) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอน

แบบสืบสวนสอบสวนเรื่องประวัติศาสตร์ไทยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT และการสอนแบบสืบสวนสอบสวน มาใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ทั้งนี้เพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเพิ่มศักยภาพของผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ก่อนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ก่อนและหลังเรียน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่แตกต่างกัน
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

4. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยหลังเรียนในระดับมาก

5. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยหลังเรียนในระดับมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในโดยใช้เทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน โดยนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 จัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

1. การจัดการเรียนรู้
 - 1.1 แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT
 - 1.2 แบบสืบสวนสอบสวน

ตัวแปรตาม

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT และแบบสืบสวนสอบสวน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการเรียนรู้ (Two Group Pretest - Posttest Design) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 6 ห้อง นักเรียนทั้งหมด 223 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง G.7/1 และ G.7/2 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 2 ห้อง นักเรียนทั้งหมด 54 คน โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มแบบกลุ่ม Cluster sampling โดยเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน เครื่องมือที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ คือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT เรื่องการสร้างคำ จำนวน 3 แผน รวม 12 ชั่วโมง และแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เรื่องการสร้างคำ จำนวน 3 แผน รวม 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง คำประสม (5 คาบ)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง คำซ้ำ (3 คาบ)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง คำซ้อน (4 คาบ)

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การสร้างคำ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้เป็นแบบทดสอบก่อนและหลังจัดการเรียนรู้

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนรู้เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนรู้เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

ขั้นตอนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มควบคุม ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา พร้อมอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรม และบทบาทของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองที่ 2

4. เมื่อเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้แล้ว ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความพึงพอใจ

5. ผู้วิจัยตรวจแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการสร้างคำ ฉบับก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยแบบทดสอบที่ใช้ในการวิจัยก่อนและหลังเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกัน และแบบวัดความพึงพอใจ นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อนำผลทดสอบสมมติฐานต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดย TGT

เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ t - test ในรูปแบบ Dependent t-test ได้ผลดังแสดงในตาราง 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟบานา โดยใช้แบบทดสอบ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	จำนวนข้อ	\bar{x}	S.D.	t	Sig(2-tailed)
ก่อนเรียน	27	30	14.26	1.61	25.80*	0.000
หลังเรียน	27	30	24.93	1.62		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนเรียนมีค่า $\bar{X} = 14.26$, S.D. = 1.61 และหลังเรียนมีค่า $\bar{X} = 24.93$, S.D. = 1.62 เมื่อทดสอบด้วยสถิติ Paired samples t-test นักเรียนมีความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 25.80$, sig = 0.000)

2. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยสืบสวนสอบสวน

เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ t – test ในรูปแบบ Dependent t-test ได้ผลดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา โดยใช้แบบทดสอบ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	จำนวนข้อ	\bar{X}	S.D.	t	Sig(2-tailed)
ก่อนเรียน	27	30	14.78	1.60	15.88*	0.000
หลังเรียน	27	30	22.37	2.95		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟบางนา พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนมีค่า $\bar{X} = 14.78$, S.D. = 1.60 และหลังเรียนมีค่า $\bar{X} = 22.37$, S.D. = 2.95 เมื่อทดสอบด้วยสถิติ

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

Paired samples t-test นักเรียนมีความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 15.88$, $sig = 0.000$)

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ TGT และสืบสวนสอบสวน

เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ TGT และสืบสวนสอบสวน และนำผลมาวิเคราะห์โดยใช้ $t - test$ ในรูปแบบ Independent t-test ปรากฏดังแสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ TGT กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

กลุ่มตัวอย่าง	n	จำนวนข้อ	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t
			\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
TGT	27	30	14.26	1.61	24.93	1.62	3.95*
สืบสวนสอบสวน	27	30	14.78	1.60	22.37	2.95	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทำแบบทดสอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบ TGT และผลคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง มีค่า 14.26 และ 24.93 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ผลคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง มีค่า 14.78 และ 22.37 ตามลำดับ แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบ TGT กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบสวนสอบสวน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ TGT กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน พบว่าผล

คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังการทดลองของนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบ TGT มีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

4. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT

เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT จำนวน 27 คน ปรากฏผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 4 แสดงความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT

ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
ด้านบทบาทผู้สอน			
1. ผู้สอนมีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน	4.48	0.50	มาก
2. ผู้สอนพูดจาสุภาพ บุคลิกภาพมีความน่าเชื่อถือ	4.56	0.51	มากที่สุด
3. ผู้สอนมีความรับผิดชอบและตรงต่อเวลาในการเรียนการสอน	4.70	0.47	มากที่สุด
4. ผู้สอนเอาใจใส่และทุ่มเทต่อปัญหาในการเรียนของนักเรียน	4.52	0.51	มากที่สุด
5. ผู้สอนมีความรอบรู้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอนต่างๆ	4.67	0.55	มากที่สุด
รวม	4.59	0.52	มากที่สุด
ด้านบทบาทผู้เรียน			
1. ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน	4.41	0.64	มาก
2. ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและความสนใจในการเรียนมากขึ้น	4.74	0.53	มากที่สุด
3. ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย	4.81	0.40	มากที่สุด
4. ผู้เรียนมีโอกาสซักถามและแสดงความคิดเห็น	4.70	0.47	มากที่สุด
5. ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.81	0.40	มากที่สุด
รวม	4.70	0.48	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
1. วิธีสอนทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาการเรียนได้ง่าย	4.74	0.53	มากที่สุด
2. ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้	4.89	0.32	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนรู้ฝึกให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.78	0.42	มากที่สุด

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ซักถามและแสดงความคิดเห็น	4.63	0.49	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.63	0.56	มากที่สุด
รวม	4.70	0.47	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล			
1. มีการวัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน	4.74	0.45	มากที่สุด
2. มีการกำหนดเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลอย่างชัดเจนและยุติธรรม	4.41	0.57	มาก
3. มีการวัดผลเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.74	0.53	มากที่สุด
4. มีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการสอน	4.33	0.55	มาก
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินในรายวิชา	4.74	0.45	มากที่สุด
รวม	4.58	0.53	มากที่สุด
รวมทุกด้าน	4.65	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 แสดงระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT จำนวน 27 คน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.73$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อยมีดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.73$) ด้านบทบาทผู้เรียน ($\bar{X} = 4.70$) และด้านบทบาทผู้สอน ($\bar{X} = 4.61$)

5. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยได้ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน จำนวน 27 คน ปรากฏผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้
แบบสืบสวนสอบสวน

ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
ด้านบทบาทผู้สอน			
1. ผู้สอนมีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน	4.52	0.51	มากที่สุด
2. ผู้สอนพูดจาสุภาพ บุคลิกภาพมีความน่าเชื่อถือ	4.74	0.51	มากที่สุด
3. ผู้สอนมีความรับผิดชอบและตรงต่อเวลาในการเรียนการสอน	4.70	0.47	มากที่สุด
4. ผู้สอนเอาใจใส่และทุ่มเทต่อปัญหาในการเรียนของนักเรียน	4.48	0.51	มาก
5. ผู้สอนมีความรอบรู้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอนต่างๆ	4.41	0.55	มาก
รวม	4.57	0.52	มากที่สุด
ด้านบทบาทผู้เรียน			
1. ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน	4.41	0.64	มาก
2. ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและความสนใจในการเรียนมากขึ้น	4.52	0.53	มากที่สุด
3. ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย	4.37	0.40	มาก
4. ผู้เรียนมีโอกาสซักถามและแสดงความคิดเห็น	4.63	0.47	มากที่สุด
5. ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.59	0.40	มากที่สุด
รวม	4.50	0.48	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
1. วิธีสอนทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาการเรียนได้ง่าย	4.37	0.53	มาก
2. ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้	4.41	0.32	มาก
3. กิจกรรมการเรียนรู้ฝึกให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.78	0.42	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ซักถามและแสดงความคิดเห็น	4.48	0.49	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.41	0.56	มาก
รวม	4.49	0.47	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล			
1. มีการวัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน	4.81	0.40	มากที่สุด
2. มีการกำหนดเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลอย่างชัดเจนและยุติธรรม	4.37	0.56	มาก
3. มีการวัดผลเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.30	0.54	มาก
4. มีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนและกิจกรรมการสอน	4.33	0.55	มาก
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินในรายวิชา	4.33	0.55	มาก

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
รวม	4.43	0.52	มาก
รวมทุกด้าน	4.50	0.52	มาก

จากตารางที่ 5 แสดงระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน จำนวน 27 คน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือด้านบทบาทผู้สอน ($\bar{X} = 4.57$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อยมีดังนี้ ด้านบทบาทผู้สอน ($\bar{X} = 4.57$) ด้านบทบาทผู้เรียน ($\bar{X} = 4.50$) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.43$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดย TGT พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 อาจเป็นเพราะเนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดย TGT เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อลักษณะนิสัยและความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบันที่ชื่นชอบการทำกิจกรรมแบบกลุ่ม ที่มีการแข่งขัน ทำทาย รวมถึงความสนุกสนาน ผู้เรียนได้มีโอกาสพูดคุย แลกเปลี่ยน รวมถึงช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับลักษณะนิสัยผู้เรียนจะช่วยส่งเสริมให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับ ภิรพุทธิ์ สว่างสุข (2563) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยเทคนิคกลุ่มแข่งขัน (TGT) ร่วมกับการใช้ปัญหาปลายเปิด เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยเทคนิคกลุ่มแข่งขัน TGT มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสมาชิกแต่ละกลุ่มจะศึกษาความรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือ สนับสนุน อีกทั้งยังกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ สนุกสนาน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับจอห์นสัน แอนด์ จอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1994) ได้ศึกษา

การเปรียบเทียบผลการเรียนของนักเรียนเกรด 2 โดยการเรียนแบบร่วมมือ ประกอบด้วยนักเรียนที่เรียนดี ปานกลาง และอ่อน กลุ่มแรกให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายเป็นรายบุคคล กลุ่มที่สองให้ทำงานโดยมีการอภิปรายกับเพื่อนในกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีการอภิปรายกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนเป็นรายบุคคล นักเรียนในกลุ่มที่มีการเรียนรู้แบบร่วมมือจึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีการเรียนรู้เป็นรายบุคคล

2. จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยสืบสวนสอบสวน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวน สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยให้สูงขึ้น เนื่องด้วยวิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวน เป็นการใช้คำถามเป็นสื่อกลางในการสอนที่ช่วยเน้นประเด็นสำคัญของเรื่องนั้นๆ มีการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่สัมพันธ์กัน ซึ่งแต่ละขั้นตอนทำให้นักเรียนคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลและสามารถค้นพบคำตอบได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับชนิดตา โชติช่วง (2562) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทย กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 พบว่าการใช้วิธีการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนสามารถช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทยได้ ทั้งนี้เพราะการสอนด้วยการสืบสวนสอบสวนเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหาและตัดสินใจ โดยใช้ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับมา ภายใต้การให้คำแนะนำของครูผู้สอน การสอนแบบสืบสวนสอบสวนจึงเป็นการเน้นที่ขั้นตอนการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับเสาวลักษณ์ มัจฉาชีพ (2559) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนที่มีต่อทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรม พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนสืบสวนหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ตั้งคำถามให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล คิดแก้ปัญหา ความรู้ที่ได้จะมีคุณค่า มีความหมายสำหรับผู้เรียนเป็นประโยชน์และจดจำได้นาน สามารถเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

ทำให้นักเรียนใช้กระบวนการคิดจนพบความรู้ เกิดทักษะการแก้ปัญหาและการคิดอย่างมีเหตุผล ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับเมสัน (Mason, 1997) ที่ได้ศึกษาการเรียนพีชคณิตด้วยตนเองโดยใช้การสืบสวนสอบสวนกลุ่มย่อยของนักเรียนเกรด 9 มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้การสืบสวนสอบสวนกลุ่มย่อยและแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบเหล่านั้นมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างไร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนจะเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้ดีจากการสอนโดยใช้การสืบสวนสอบสวน สังกะตได้จากการสร้างสรรค์ความรู้ของนักเรียนที่สามารถตีความหมายของลักษณะความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์และเรียนรู้การดำเนินการที่ซับซ้อนได้

3. จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ TGT และสืบสวนสอบสวน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ TGT และแบบสืบสวนสอบสวนเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ เกิดทักษะ เกิดประสบการณ์และเกิดความชำนาญในด้านต่างๆ นำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในบทเรียน ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน ต้องการค้นคว้าเรียนรู้เพื่อนำข้อมูลมาแก้ปัญหา ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ที่ผู้เรียนสามารถจดจำและนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมัลลิกา มานันท์ (2558) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง วัฒนธรรมประเทศตะวันตกที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มแข่งขัน (TGT) กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์อำนวยการเครือข่ายกุสุมาลย์ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มแข่งขัน (TGT) ดีกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 เนื่องจากการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มแข่งขัน (TGT) ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ สนุกสนาน มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการทำงานกลุ่ม ตั้งใจเรียน มีความรับผิดชอบ เพื่อนร่วมกลุ่มมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและมีแรงจูงใจให้สมาชิกคนอื่นในกลุ่มปฏิบัติตนไปในทางที่ดี และประสบผลสำเร็จไปพร้อมๆ กัน ช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับกฤติยา ฤทธิสร (2557) ได้ศึกษาการใช้ชุดบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประกอบวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนวิชาประวัติศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่ใช้ชุดบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประกอบวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เนื่องจากการสอนแบบสืบสวนสอบสวน ช่วยให้เด็กได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดความคิดสร้างสรรค์และเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น แต่การสอนแบบปกติโดยวิธีบรรยาย ทำให้นักเรียนไม่เห็นภาพ ยากต่อการทำความเข้าใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองจึงสูงกว่ากลุ่มควบคุม

จากเหตุผลดังกล่าว สนับสนุนได้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ TGT และสืบสวนสอบสวนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถกล่าวได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ TGT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ TGT มีลักษณะเป็นเกมการแข่งขันกลุ่ม ที่กระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเรียน และมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนในกลุ่ม ส่งผลให้บรรยากาศในการเรียนมีความสนุกสนาน กล้าคิดกล้าแสดงออก เอื้อต่อการเรียนรู้และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าแบบสืบสวนสอบสวน

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นตลอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมเกมการแข่งขัน จึงทำให้การเรียนรู้ไม่น่าเบื่อ สนุกสนาน ตื่นเต้น ผู้เรียนจึงเกิดความสนใจอยากที่จะเรียนรู้และร่วมกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ เฉลิม เพ็ญนัย (2560: 43) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะทางสังคม เป็นการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดทักษะและการเรียนรู้มากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ผู้อื่นและต่อการเรียนด้วย เนื่องจากเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนอยากร่วมกิจกรรม นักเรียนที่เรียนเก่งให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน ทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้มีความสนุกสนานและเกิดความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนในกลุ่ม มีการรับฟังความคิดเห็น การให้กำลังใจเพื่อน การให้คะแนนและมอบรางวัลที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้มากขึ้น

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

5. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนช่วยให้นักเรียนได้หาคำตอบและทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ได้ดีกว่าการเรียนการสอนแบบบรรยาย ผู้เรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตลอดเวลา เริ่มตั้งแต่การสังเกต การวิเคราะห์ การตั้งสมมติฐาน การทดสอบ และการทดลองหาคำตอบด้วยตนเอง สอดคล้องกับชนิดตา โชติช่วง (2562) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทย กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ผลจากการวิจัยพบว่าความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากการเรียนรู้ในลักษณะนี้ทำให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองทำให้เกิดแรงจูงใจภายในมากกว่าการเรียนแบบท่องจำ เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ทำให้การเรียนมีชีวิตชีวาและผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นว่าจะทำการสิ่งใดๆ จะสำเร็จได้ด้วยตนเอง สามารถคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเองไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ซึ่งสอดคล้องกับ อโนชา พลายอินทร์ (2558) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนสืบสวนร่วมกับกลวิธีโต้แย้ง พบว่าความรู้สึกด้านทัศนคติของนักเรียนมีความสุขในการเรียนมากขึ้น เนื่องจากได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีเพื่อนคอยช่วยเหลือกัน ได้ฝึกคิดหาคำตอบและลงมือทำการทดลองด้วยตนเอง นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากกว่าการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ และสอดคล้องกับอมรรัตน์ วงศ์คำ (2556) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อวิชาประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแบบหมวกหกใบกับการจัดกิจกรรมแบบสืบสวนสอบสวน พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบสืบสวนสอบสวน เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ได้ลงมือทำและแก้ปัญหา กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นตลอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้บรรยากาศการเรียนรู้นุกสนานไม่เคร่งเครียด

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ช่วงเวลาของการทดลองหรือการตรวจสอบความเข้าใจนักเรียน ถ้าใช้เวลานานเกินไป ผู้เรียนอาจเกิดความเบื่อหน่ายได้

1.2 การเสริมแรงให้กับนักเรียนด้วยของรางวัลเล็กๆ น้อยๆ จะทำให้นักเรียนมีกำลังใจ และเรียนรู้อย่างมีความสุข

1.3 การทำกิจกรรมที่เป็นการแข่งขัน ครูต้องย้าให้นักเรียนมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย และการแข่งขันนั้นควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้สัมฤทธิ์ผล มากกว่าที่จะแข่งขันเพื่อความเอาชนะ

1.4 การตั้งคำถามกับนักเรียน ท่าทางและน้ำเสียงของครูเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้บรรยากาศของการเรียนดียิ่งขึ้น มีความเป็นกันเองระหว่างครูและนักเรียน ทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าแสดงออกที่จะตอบคำถามนั้นๆ

1.5 ครูผู้สอนที่จะนำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ TGT ไปทดลอง ควรศึกษาขั้นตอนกระบวนการการสอนในแต่ละขั้นให้เข้าใจ เพื่อจะได้เตรียมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเทคนิค TGT ต้องเตรียมการสอนมา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีวิจัยเพื่อพัฒนาผลของการจัดการเรียนรู้แบบ TGT สำหรับเนื้อหาภาษาไทย อื่นๆ ในระดับชั้นมัธยมศึกษา เช่น วรรณคดีไทย หลักภาษา คำยืมจากภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

2.2 ควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ และในรายวิชาอื่นๆ เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา เป็นต้น

2.3 ควรมีการวิจัยเทคนิคการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนแบบร่วมมือ เทคนิคการใช้ Concept Mapping เทคนิคหมวก 6 ใบ เป็นต้น

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2546). *การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทย*.

กฤติยา ฤทธิสร. (2557). *การใช้ชุดบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประกอบวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

เฉลิม เพิ่มนาม. (2560). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำและทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชนิดดา โชติช่วง. (2562). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนในรายวิชาการวรรณกรรมเอกของไทย. Journal of Modern Learning Development, 6(3), 343.*

ธนิดดา คมมีทรัพย์. (2555). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาเรื่องระบบนิเวศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT กับแบบปกติ. Life Sciences and Environment Journal, 13(2), 65–74_*<https://ph01.tci-thaijo.org/index.php/psru/article/view/17038>

ภริพุทธิ สว่างสุข. (2563). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยเทคนิคกลุ่มแข่งขัน (TGT) ร่วมกับการใช้ปัญหาปลายเปิด เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยบูรพา.

มัลลิกา มานันท์. (2558). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง วัฒนธรรมประเทศตะวันตกที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มแข่งขัน TGT กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์อำนวยการเครือข่ายกุสุมาลย์ 2 [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- สิริภา พัฒน์มณี. (2554). ผลการสอนแบบสืบสวนสอบสวนเรื่องประวัติศาสตร์ไทยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เสาวลักษณ์ มั่งฉาชีพ. (2559). ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนที่มีต่อทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อดิสรณ์ ประทุมลิน. (2554). การสร้างแบบเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติที่สถาบัน NUS Extension มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อโนชา พลายอินทร์. (2558). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนสืบสวนสอบสวนร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อมรรัตน์ วงศ์คำ. (2556). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อวิชาประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแบบหมวกหกใบกับการจัดกิจกรรมแบบสืบสวนสอบสวน [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Holguin, C. (1997). A study of cooperative learning as an organizational design in the acquisition of English as a second language in a third grade bilingual classroom. *Dissertation Abstracts International*, 58(2), 366.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1994). An overview of cooperative learning. In J. S. Thousand, A. I. Villa, & A. Nevin (Eds.), *Creativity and collaborative learning* (pp. 31–44). Paul H. Brookes Publishing.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

Mason, R. T. (1997). *Learning algebra personally: Ninth-grade, small group inquiry* (Order No. NQ21596) [Master's thesis, National Library of Canada]. ProQuest Dissertations and Theses Global.

Pellathy, S. L., Paul, J. R., Cartier, J. L., & Wittfeldt, J. (2007). Developing investigative skills purposefully. *Science and Children, 45*(3), 46–49.

Thompson, H. A. (2000). *Investigating and representing inquiry in a college mathematics course* [Doctoral dissertation, Iowa State University]. Iowa State University Digital Repository. <https://doi.org/10.31274/rtd-180813-13635>

แผนพัฒนาหมู่บ้านห้วยบง ตำบลปงตำ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

The Community Master Plan of Ban Hoeybong,

Pongtum Sub-District, Chaiprakarn District, Chiang Mai Province

ขรรค์ชัย ริthu*

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน

คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ดร.รัชชานนท์ สมบูรณ์ชัย

คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผศ. ดร.ผานิตย์ นาขยัน

คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ดร.ปรมินทร์ นาระทะ

คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Khanchai Rithu*

Master of Science Program in Geosocial Based Sustainable Development,

Faculty of Agricultural Production, Maejo University

Dr.Ratchanon Somboonchai

Faculty of Agricultural Production, Maejo University

Asst. Prof. Dr.Phanit Nakayan

Faculty of Agricultural Production, Maejo University

Dr.Poramain Narata

Faculty of Agricultural Production, Maejo University

*Corresponding Author, e-mail: khanchairithu1119@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ 26 ตุลาคม 2566

แจ้งแก้ไข 4 ธันวาคม 2566

ตอบรับบทความ 19 ธันวาคม 2566

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทพื้นฐานด้านสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านห้วยบง ตำบลปงดำ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาด้านต่างๆ 3) เพื่อจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านห้วยบง ให้สอดคล้องกับบริบทชุมชนบ้านห้วยบงที่เป็นชุมชนแห่งความเชื่อคาทอลิก โดยใช้ประชากรตัวแทนครัวเรือนจำนวน 136 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 30 คน สุ่มแบบเจาะจง ใช้แบบสอบถามและการสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ การวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์สรุปแบบอุปนัย ผลการศึกษาพบว่า บ้านห้วยบง ก่อตั้งหมู่บ้านมาได้ 65 ปี ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบเชิงเขา เป็นชุมชนชาติพันธุ์ปกากะญอที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิกทั้งหมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชน พบว่า จุดเด่นของชุมชน คือเป็นชุมชนที่มีสภาพโครงสร้างและสังคมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพความพร้อมทั้งด้านภูมิศาสตร์และสังคมศาสตร์ตามแนวความคิดการพัฒนามุมสังคมอย่างยั่งยืน มีทุนทางสังคมที่เพียบพร้อมด้วยอัตลักษณ์และเอกลักษณ์โดดเด่น มีทุนทางวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อและวิถีชีวิตแบบปกากะญอที่โดดเด่นแห่งหนึ่งในพื้นที่อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรน้ำ ที่มาจากป่าต้นน้ำเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์สำหรับใช้ในการอุปโภคและบริโภคในชุมชน สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนพบว่า ผู้นำและชุมชนยังขาดองค์ความรู้และความเข้าใจในด้านวิธีการและแนวทางการบริหารในการนำองค์ความรู้หรือจุดเด่นที่มีอยู่ในชุมชน โดยไม่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอด หรือเชื่อมโยงกับภาคี เครือข่าย หน่วยงานรัฐและเอกชนที่มีอยู่ ปัญหาด้านการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค ปัญหายาเสพติดภายในครอบครัว และปัญหาหนี้สินที่เกิดจากการลงทุนภาคการเกษตรดังนั้น ชุมชนจึงร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยชุมชนมีเป้าหมายในการพัฒนาและวางยุทธศาสตร์ไว้ 4 แนวทาง คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การรื้อฟื้นความเชื่อและสืบสาน รักษา พัฒนาต่อยอดวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนที่ดั้งเดิมไว้ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจภายในชุมชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ยุทธศาสตร์ที่ 3 การดูแลรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ

ชุมชนให้มีความยั่งยืนและสมดุล ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการภายในชุมชนที่มี
ประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: แผนพัฒนาหมู่บ้าน; การมีส่วนร่วม; ชุมชนคริสตชน; ปกาเกอญอ

Abstract

The purposes of this research and development were: 1) to study the basic social, economic, resource and environmental contexts of Ban Huaybong, Chai Prakan, Chiang Mai. 2) to study the problems and needs of the community in various areas of development. 3) to prepare a community master plan for Ban Huaybong in accordance with the real needs and context of the Ban Huaybong Catholic community. Using a representative household population of 136 people and a sample of 30 key informants, purposive sampling was used. Questionnaires and focus groups were used as data collection tools. Data were analyzed using mean, percentage, content analysis and inductive summary analysis. The research findings were as follows: Ban Huaybong is an ethnic community of Pgaz K'nyau. The village was established 65 years ago. Located on a flat area of foothill plain. It is a Catholic community. Most of the population is engaged in agriculture and general labor. The analysis of the community found that the eternal factors were the community strengths with a strong society structure. It possessed potential readiness in both geography and social conditions according to the concept of sustainable geo-social development. They had outstanding social capital, both identity and uniqueness in Chaiprakarn district area and capital in natural resources and the environment, especially water resources coming from the upstream forest which was an abundant natural water source for use in the community. In the aspect of problems and needs of the community found that the disadvantage of the community was the leaders and villagers lacked knowledge and understanding in methods and management approaches in

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

applying it with the strengths in the community causing inability to further develop or link with existing partners, networks, government agencies and private sectors; also, the problems in the management of water sources for consumption, family drug dependence and debt problems arising from investments in the agricultural activities. In preparing the community master plan, the villagers realized the changes in society and the problems that occurred in the community. The community had 4 goals in developing and setting strategies as follows: Strategy 1. Restoration of beliefs, continuation, preservation, and further development of culture and good community traditions. Strategy 2. Social and economic development within the community to have a good quality life. Strategy 3. Maintaining and utilizing the community's natural resources and environment in a sustainable and balanced way. Strategy 4. Effective community management.

Keywords: Community Development Master Plan; Participation; Catholic Community; Pgazk'nyau

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในภาวะปัจจุบันที่กระแสการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สภาวะแวดล้อม วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ ตลอดจนสิ่งที่ตั้งงาม ขาดการเชื่อมร้อยต่อกัน เป็นวิกฤตการณ์ที่ชุมชนส่วนใหญ่กำลังเผชิญอยู่ หลายชุมชนถึงกับล่มสลายลง เพราะการพัฒนาแบบใหม่ทำลายรากฐานดั้งเดิมจนหมดสิ้นไป (ไพศาล เนาวะวาทอง และ ธวัชชัย ศุภดิษฐ์, 2551) เช่นเดียวกับวิกฤตสถานการณ์ปัญหาและภัยคุกคามต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศสุดขั้วและรุนแรง การแพร่ระบาดของโควิด-19 วิกฤติการณ์ทางการเงิน ตลอดจนการ disrupt ของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่เป็นการพัฒนาที่ไร้ขีดจำกัด ทำให้ยากต่อการคาดเดากับผลที่จะเกิดขึ้น ทำให้มนุษย์มีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงกับผลที่จะเกิดขึ้นไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

“จงออกจากแผ่นดินของท่าน จากญาติพี่น้อง จากบ้านของบิดา ไปยังแผ่นดินที่เราจะ

ซีให้ท่าน” (ปฐมก.12:1) หมู่บ้านห้วยบง เป็นชุมชนแห่งความเชื่อที่มีเรื่องราวประวัติศาสตร์ ความรอดคล้ายกับชาวอิสราเอล ที่ให้บรรพบุรุษอพยพหนีจากความเป็นอยู่ยากลำบากจากพื้นที่ อำเภอมะเริง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มาตั้งชุมชนแห่งใหม่ที่เปรียบเสมือน “ดินแดนแห่งพันธสัญญา” ที่พระเจ้าทรงสัญญาและมอบไว้ให้ผ่านทางผู้นำบรรพชน คือมิชชันนารีและผู้เฒ่า ผู้แก่บรรพบุรุษของชาวห้วยบงทุกคน ด้วยหมู่บ้านห้วยบงเป็นชุมชนแห่งความเชื่อในศาสนา คริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ที่ได้รับมรดกทางความเชื่อจากมิชชันนารีคณะพระหฤทัยของ พระเยซูเจ้าแห่งเบธาราม ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2500 ปัจจุบันชุมชนแห่งนี้มีลูกหลานที่ เปรียบเสมือนเมล็ดพันธุ์แห่งความเชื่อที่เจริญเติบโตได้รับศีลบวชเป็นพระสงฆ์ 5 คน นักบวช ชายหญิงอีกจำนวน 18 คน เป็นชุมชนที่มีนักบวชชายหญิงที่เยาวชนมีกระแสเรียกที่ดีอีกแห่ง หนึ่งของสังคมไทยสมัยใหม่ ด้วยความเป็นชุมชนชาติพันธุ์ปกากะญอที่มีวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ชุมชนห้วยบงมี การพัฒนาเจริญก้าวหน้าและมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสการพัฒนาของทางโลกยุคปัจจุบัน โดยลืมหากเหง้าที่แท้จริงของตนเอง เพราะเป็นการพัฒนาที่เน้นด้านวัตถุเงินทอง มากกว่าคุณค่า ทางจิตใจ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมชุมชนของบ้านห้วยบง และ เกิดปัญหาตามมา ทั้งปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม ศาสนาและชีวิตครอบครัว สภาพชีวิตความเป็น อยู่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหายาเสพติด และภัยคุกคามอื่นๆ เป็นต้น (วิศิษฐ์ คิดคำส่วน และคณะ, 2565)

จากการพัฒนาที่ไร้ทิศทางของชุมชนตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน โดยไม่มีแผนแม่บท เป็นแนวทางในพัฒนา ดังนั้น จากปัญหาดังกล่าว เพื่อให้ชุมชนหมู่บ้านห้วยบงได้รับการแก้ไข ปัญหาที่ท้าทายถูกต้องเหมาะสม มีแนวทางการพัฒนาที่ถูกทางสอดคล้องบริบทภูมิสังคม ของชุมชนและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงปัจจุบัน ทำให้การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านห้วยบง โดยการร่วมมือกันของคนในชุมชนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนให้ก้าวไปข้างหน้าเพื่อ อนาคตที่ดีของลูกหลาน เพราะหากชุมชนบ้านห้วยบงสามารถจัดทำแผนพัฒนาชุมชน โดยการสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านได้นั้น จะมีการพัฒนาเกี่ยวกับ คุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านที่ดีขึ้น และเป็นเข็มทิศในการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อให้หมู่บ้าน ห้วยบงพัฒนาก้าวหน้าไปข้างหน้าได้อย่างถูกต้อง มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

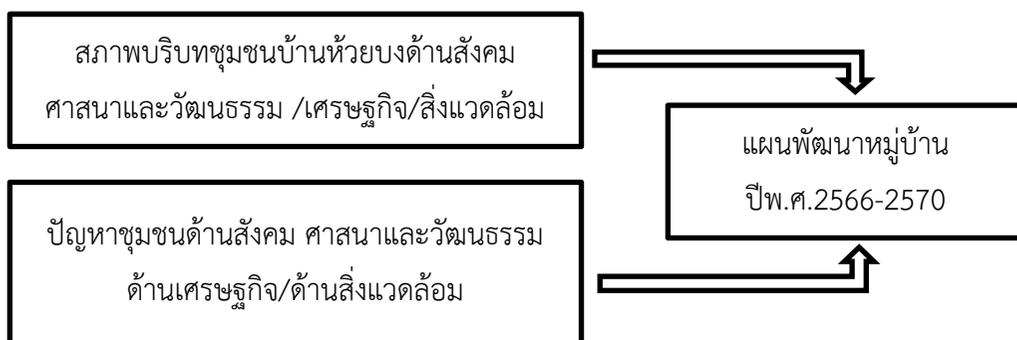
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นฐานด้านสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านห้วยบง ตำบลปงดำ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านห้วยบง ตำบลปงดำ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านห้วยบง ตำบลปงดำ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

ขอบเขตของการวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ผู้วิจัยจึงนำมาสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

2.1 ประชากร หมายถึง ตัวแทนครัวเรือนจำนวน 136 คน จากจำนวนทั้งหมด 136 ครัวเรือน ของหมู่บ้านห้วยบง ตำบลปงดำ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

2.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เข้าร่วมกิจกรรมในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ประกอบด้วย คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้อาวุโส หัวหน้าเขตตัวแทนกลุ่มต่างๆ ในชุมชน รวมทั้งตัวแทนส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยผู้ให้ข้อมูลที่ได้รับการคัดเลือก เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในชุมชน มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ

ต่างๆ ในชุมชน คือ เป็นผู้นำชุมชน เป็นผู้นำทางความคิด เป็นผู้นำด้านศาสนา เป็นผู้นำกลุ่มสตรี ในหมู่บ้าน เป็นผู้เกี่ยวข้องกับด้านการบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชน เป็นผู้ประสบปัญหา โดยตรงและโดยอ้อม เป็นตัวแทนหน่วยงานรัฐ/เอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน บ้านห้วยบง ฯลฯ)

นิยามศัพท์

แผนพัฒนาหมู่บ้าน หมายถึง แผนพัฒนาหมู่บ้านห้วยบง ตำบลปงตำ อำเภอยายไยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี 2566-2570 เป็นกิจกรรมที่พัฒนาที่เกิดขึ้นจากความต้องการของคน ในชุมชน ที่รวมตัวกันเพื่อจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านขึ้นมา เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน และชุมชนของตนเอง ให้เป็นไปตามบริบทพื้นฐานความต้องการ ตามศักยภาพความสามารถ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนร่วมกัน มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน เป็นแผนงานปฏิบัติหรือกิจกรรมทางเลือกที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหาของคน ในชุมชนโดยตรง

ชุมชนคริสตชนห้วยบง หมายถึง คริสตชนชาติพันธุ์ปกากะญอบ้านห้วยบง ตำบลปงตำ อำเภอยายไยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

การมีส่วนร่วม หมายถึง ประชากรชาวบ้านห้วยบง ตำบลปงตำ อำเภอยายไยปราการ จังหวัด เชียงใหม่ ทุกครัวเรือน เข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน

สภาพบริบทชุมชน หมายถึง สภาพทั่วไปของหมู่บ้านห้วยบง ด้านสังคม เศรษฐกิจ และ สิ่งแวดล้อม

ปัญหาชุมชน หมายถึง ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของบ้านห้วยบง ตำบล ปงตำ อำเภอยายไยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

ปกากะญอ หมายถึง ชนชาติพันธุ์ปกากะญอบ้านห้วยบง เป็นคำเรียกชื่อตนเองของ กลุ่มกะเหรี่ยงสะกอ แปลว่า คน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่แท้จริง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาและวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (mixed methods research) โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (documentary data) และการปฏิบัติ ภาคนาม (field data) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ (in-depth interview) การสังเกตการณ์

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

(observation) และการจัดสนทนากลุ่ม (focus group) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมุ่งศึกษาบริบทพื้นฐานของชุมชนบ้านห้วยบง และศึกษาถึงประเด็นปัญหาและความต้องการของชุมชนที่ต้องการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ภายในชุมชน รวมถึงศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อแผนพัฒนาหมู่บ้าน การหาแนวทางและการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อให้เป็นแผนพัฒนาที่มีความสอดคล้องกับบริบททางภูมิสังคม และตรงกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชนตามวิถีความเชื่อและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ตัวแทนประชากรครัวเรือนของชุมชนบ้านห้วยบงจำนวน 136 คน เพื่อให้ข้อมูลเบื้องต้น และเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 30 คน ได้แก่ บาทหลวง ชิสเตอร์ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้อาวุโส หัวหน้าเขต ตัวแทนกลุ่มต่างๆ ในชุมชน รวมทั้งตัวแทนส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับชุมชน จากนั้นนำข้อมูลมาประมวลผล (data processing) เริ่มด้วยการจัดระบบข้อมูล แยกประเภทข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และวิเคราะห์จากเนื้อหาพร้อมกับการจัดกระทำกับข้อมูล เพื่อหาแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสองส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์สรุปแบบอุปนัย (analytic induction)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาระดับพื้นฐานด้านสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ของหมู่บ้านห้วยบง พบว่า เป็นชุมชนชาติพันธุ์ปกากะญอที่ก่อตั้งมาเป็นระยะเวลา 65 ปี มีความเชื่อในศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิกที่มีชนชั้นนารีได้ปลูกฝังเอาไว้ มีวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนชุมชนอื่นในเขตพื้นที่อำเภอไชยปราการ สภาพทางสังคมและความเป็นอยู่ของชุมชน เป็นครอบครัวขนาดใหญ่มีความเกี่ยวข้องกันเป็นเครือญาติ ปัจจุบันมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 136 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 763 คน เป็นเพศชาย 383 คน คิดเป็นร้อยละ 50.20 เป็นเพศหญิง 380 คน คิดเป็นร้อยละ 49.80 ด้วยสภาพพื้นที่ทั่วไปของบ้านห้วยบง ที่อยู่ในพื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 550 เมตร มีลักษณะภูมิอากาศ 3 ฤดู คือฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี

25-37 องศาเซลเซียส มีสภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบเชิงเขา มีป่าต้นน้ำที่เป็นแหล่งผลิตประปาภูเขาสำหรับใช้ในการอุปโภคและบริโภคในชุมชน มีอ่างเก็บน้ำห้วยบงเป็นแหล่งกักเก็บน้ำสำหรับการเกษตรในพื้นที่ และมีลักษณะดินโดยทั่วไปเป็นดินร่วนและดินเหนียวเป็นส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับการทำการเกษตร ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 83.09 ทำอาชีพเกษตรกรรม ทำนา และทำสวน นอกจากนี้ยังมีการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าและการแต่งกายด้วยผ้ากะเหรี่ยง รวมถึงการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อด้านศาสนามีกิจกรรมตลอดทั้งปี

ผลการศึกษาด้านปัญหาและความต้องการในการพัฒนาของหมู่บ้านห้วยบง พบว่า ปัญหาสำคัญด้านเศรษฐกิจ คือ ปัญหาความยากจนและมีหนี้สิน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ย 4.89 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.36 ด้วยความเจริญทางวัตถุและค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ตลอด 65 ปีที่ผ่านมาชุมชนห้วยบงได้เปลี่ยนการเกษตรแบบผสมผสานมาเป็นการปลูกพืชเชิงเดี่ยว คือ ลิ้นจี่ ตามกระแสความต้องการของตลาด แต่ด้วยต้นทุนการลงทุนที่สูง ราคาปุ๋ยและยาเคมีภัณฑ์ที่มีราคาแพง ประกอบกับราคาพืชผลผลิตที่มีราคาตกต่ำ และไม่มีตลาดรับซื้อที่แน่นอน ทำให้ชาวบ้านมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย ไม่มีเงินออม และไม่มีความรู้เรื่องการทำบัญชีครัวเรือน นอกจากนี้ยังพบว่าครัวเรือนไม่สามารถชำระหนี้สินได้ ระดับมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยที่ระดับ 4.89 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.36 ส่วนด้านปัญหาสังคม พบปัญหายาเสพติดในครัวเรือนที่ยังมีสมาชิกในครอบครัวยังติดสุรา เนื่องจากเป็นแรงงานภาคการเกษตร มีอาการเหนื่อยจากการทำงาน ทำให้พึ่งพาสุรา ระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.78 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.52 จึงเกิดปัญหาสุขภาพตามมา ทั้งความเจ็บป่วยจากการทำงาน และสารพิษตกค้างในร่างกายที่มาจาก การเกษตร ทำให้เกิดโรคต่างๆ ตามมา จากความอ่อนแอของร่างกายที่เกิดจากความเจ็บป่วย ทำให้ชุมชนมีความเชื่อทางศาสนาที่สั่นคลอน มีความเชื่อฝังใจในเรื่องไสยศาสตร์ เพื่อรักษาอาการเจ็บป่วย ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความเชื่อและหลักคำสอนของศาสนา เป็นปัญหาที่ท้าทายภายในชุมชนทำให้เกิดความแตกแยกกันในทางความคิด ขาดความสามัคคี ส่วนปัญหาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม คือขาดการบริหารจัดการน้ำที่ดี จึงทำให้มีการใช้น้ำอย่างฟุ่มเฟือย การขาดแคลนน้ำสำหรับการอุปโภคและบริโภครวมถึงการเกษตรไม่เพียงพอในช่วงฤดูแล้ง

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน พบว่ามีประเด็นแนวทางการพัฒนาจำแนกเป็น ยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การรื้อฟื้นความเชื่อ และสืบสาน รักษา พัฒนาต่อยอดวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนที่ดิงามไว้ ด้วยการรื้อฟื้นความเชื่อที่มีความสั่นคลอนให้มีความมั่นคงและเชื่อมั่นในพระเจ้าแต่เพียงผู้เดียว โดยเชื่อว่าพระองค์ทรงให้กำเนิดชีวิตและสรรพสิ่งในโลกนี้ พระองค์ทรงเปิดเผยสัจธรรมของพระองค์ให้มนุษย์รู้ทางประวัติศาสตร์ของอิสราเอล ประทานพระบุตรของพระองค์ให้มากอบกู้โลก และพระจิตของพระองค์ให้มานำทางมนุษย์ไปหาพระองค์ (เสรี พงศ์พิศ, 2545) ยึดถือและปฏิบัติตามบัญญัติ 10 ประการ และนำศีลศักดิ์สิทธิ์ 7 ประการมาปรับใช้ในชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคมวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตปัจจุบัน และดูแลรักษา สืบสาน พัฒนาต่อยอดวัฒนธรรมประเพณีที่ดิงามไว้ให้ชั่วลูกชั่วหลานได้ ในการปฏิบัติตามประเพณี วัฒนธรรมของตนเองด้วยความภาคภูมิใจ ดูแลรักษาโลกบ้านที่เราอาศัยอยู่ร่วมกัน ตามพระสมณสาส์น “ขอสรรเสริญองค์พระผู้เป็นเจ้า” (Laudato Si) ของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส ชุมชนดำรงชีวิตอยู่กับป่า การใช้ทรัพยากรธรรมชาติโดยตรงมีความสัมพันธ์กับดิน-น้ำ-ป่า มาอย่างยาวนาน มีภูมิปัญญาในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ จากวิถีชีวิตที่มีความเรียบง่ายการปฏิบัติตามจารีต ประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีมาอย่างสืบเนื่องต่อกัน มาจากรุ่นสู่รุ่น ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจภายในชุมชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการจัดตั้งกองทุนพัฒนาอาชีพ เพื่อส่งเสริมพัฒนาโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมอาชีพเพิ่มรายได้ครัวเรือน จัดหาระบบสาธารณูปโภคไฟฟ้า และอินเทอร์เน็ตส่วนกลาง ปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้าน ส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ อนุรักษ์ป้องกันยาเสพติด อาชญากรรม และจัดชุดรักษาความสงบเรียบร้อยหมู่บ้าน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การดูแล รักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้มีความยั่งยืนและสมดุล โดยการสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดูแลปรับปรุงและจัดการบริหารการใช้น้ำให้มีประสิทธิภาพที่ดี ลดการใช้น้ำในภาคเกษตรและปลูกป่าในใจคน เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชน และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการภายในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารชุมชนที่สามารถเชื่อมโยงติดต่อกับระบบราชการได้ เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดข้อมูลในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากข้อมูล สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารที่มีความโปร่งใสและสามารถ

ตรวจสอบได้

อภิปรายผล

ผลการศึกษาในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนบ้านห้วยบง อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า สภาพบริบทของชุมชนบ้านห้วยบงเป็นชุมชนชาติพันธุ์ปกากะญอที่อยู่พวยมาจากพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพราะความยากจนและความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก จึงได้มีการอพยพย้ายหาถิ่นที่อยู่แห่งใหม่ตามคำแนะนำของบาทหลวงยอแซฟ เซกิน็อต พระสงฆ์มิชชันนารีคณะพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งเบธาราม เมื่อปีพุทธศักราช 2500 ได้มาตั้งถิ่นฐานในเขตพื้นที่บ้านห้วยบง ตำบลปงตำ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ มาเป็นเวลากว่า 65 ปี ผู้คนในชุมชนมีความเชื่อในศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิกที่มีชื่อนารี ได้ปลูกฝังเอาไว้ มีวิถีชีวิต ภาษา วัฒนธรรม ประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ ไม่เหมือนชุมชนอื่นในเขตพื้นที่อำเภอไชยปราการ มีสภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบเชิงเขามีป่าต้นน้ำที่เป็นแหล่งผลิตประปาภูเขาสำหรับใช้ในการอุปโภคและบริโภคในชุมชน มีอ่างเก็บน้ำห้วยบงเป็นแหล่งกักเก็บน้ำสำหรับการเกษตรในพื้นที่ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยเฉพาะการปลูกลิ้นจี่ สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนพบว่า ปัญหาด้านสังคม พบปัญหาด้านการดื่มสุรา ของคนกลุ่มวัยแรงงาน ปัญหาด้านสุขภาพที่เกิดจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่สะสมในร่างกาย และการทำงานหนัก ทำให้เกิดอาการเจ็บป่วย และได้ทำการรักษาตามความเชื่อทางไสยศาสตร์ มีความเชื่อที่สั่นคลอน นอกจากนี้ยังพบปัญหาการขาดความสามัคคีของคนในชุมชน ปัญหาด้านเศรษฐกิจ พบปัญหาด้านหนี้สินที่เกิดจากการทำการเกษตร ที่มีต้นทุนสูง ผลผลิตตกต่ำไม่มีคุณภาพ ในขณะที่รายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรมีราคาตกต่ำ ทำให้ประชาชนไม่มีเงินออมและเป็นหนี้เป็นส่วนใหญ่ ปัญหาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้วยชุมชนมีแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคภายในชุมชน แต่ชุมชนยังขาดการบริหารจัดการที่ดี อาทิเช่น การสร้างกฎระเบียบในการใช้น้ำชุมชนร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูแล้ง ทำให้น้ำไม่เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค จากสภาพดังกล่าวที่เกิดขึ้นในชุมชน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมายาวนานและไม่ได้รับการแก้ไขสะสมปัญหาต่างๆ ให้เกิดการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น ทางชุมชนจึงได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนบ้านห้วยบงขึ้น โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมใน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ที่สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (วิไลจิตร เสนาราช และคณะ, 2560) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นต้องประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้านหลัก คือ 1.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2.การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3.การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4.การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนบ้านห้วยบงดังกล่าว เป็นกระบวนการที่สร้างให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมและสร้างความตระหนักรู้ต่อชุมชนตนเองบนพื้นฐานภูมิสังคมของตนเองให้มีประสิทธิภาพตามความต้องการของคนในชุมชนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับขนิษฐากาญจนรังสีนนท์ (2552) กล่าวว่า แผนชุมชน คือส่วนหนึ่งของระบบการบริหารจัดการชุมชน ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพของความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน ชุมชนที่สามารถบริหารจัดการกับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ร่วมกัน มีการนำแผนไปปฏิบัติ ชุมชนจะมีการดำเนินการใน 6 เรื่อง คือ มีระบบข้อมูล มีแผนชุมชน มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งการปฏิบัติงานกับชุมชนโดยทั่วไปมักให้ความสนใจกับแผนชุมชนในฐานะที่เป็นวิธีการในการทำงานซึ่งคล้ายกับว่าเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานกับชุมชนหรือองค์กรต่างๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยศาสนาคริสต์มีบทบาทสำคัญมากในวิถีชีวิตชุมชนในหมู่บ้านห้วยบง ที่เป็นชนชาติพันธุ์ปกะเกะญอ และเป็นสังคมเกษตรกรรม เนื่องจากหมู่บ้านมีพื้นที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ผู้คนในหมู่บ้านยึดอาชีพทำนาเป็นหลัก มีรายได้เสริมจากการทำหัตถกรรม ได้แก่ การทอผ้า ทำไม้กวาดเย็บผ้า การต้มเหล้า เป็นต้น การที่ชาวบ้านมีความเชื่อและนับถือศาสนาร่วมกันได้มีผลต่อการดำรงชีวิตที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีต เนื่องจากผู้คนในหมู่บ้านยังคงยึดถือกฎเกณฑ์ของศาสนาเป็นตัวควบคุมความประพฤติและการประกอบอาชีพ แสดงถึงการให้คุณค่าทางศีลธรรม จริยธรรมของผู้คนในหมู่บ้าน อันเป็นพลังยึดโยงการอยู่ร่วมของสมาชิก คอยค้ำจุนการดำรงอยู่ของชุมชนอย่างเข้มแข็ง มีภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหา การจัดการทรัพยากรและสร้างสรรค์สิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิต (บำรุง บุญปัญญา, 2549) ซึ่งคุณค่าเหล่านี้เป็นสิ่งที่หลงเหลืออยู่ในหมู่บ้านและยังสามารถแสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน สามารถนำมาปรับประยุกต์เข้ากับหลักคำสอนทางศาสนาให้ เป็นไปตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามแนวทางวัฒนธรรมชุมชนที่ไม่ทิ้งคุณค่าดั้งเดิมของชุมชน ไม่ทำลายวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามที่ชุมชนสั่งสมร่วมกันมา แต่เป็น

การพัฒนาที่สามารถก้าวไปด้วยกันได้ นำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ของชุมชนและมีศักยภาพที่เข้มแข็งต่อไป และยังทำให้เกิดความยั่งยืนต่อชุมชนอีกด้วย

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีมีการดำเนินการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งเห็นได้จากกระบวนการกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการ ดังนี้ 1) ประชาชนหมู่บ้านห้วยบงมีส่วนร่วมในการศึกษาบริบทภูมิสังคมของชุมชนทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และร่วมค้นหาสาเหตุที่มาของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อชุมชนเข้าถึงข้อมูลรับรู้ข้อมูลข่าวสารร่วมกัน 2) ชุมชนบ้านห้วยบงมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ เพื่อพิจารณาศึกษาความต้องการในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม โครงการและมาตรการ แนวทางต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งมีผลกระทบต่อชุมชนให้ได้รับการแก้ไข ปัญหา ความจำเป็น และความต้องการที่จะให้เกิดโครงการ หรือกิจกรรมนั้นๆ พร้อมทั้งร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจนำมาประกอบการพิจารณาต่อไป 3) ชุมชนห้วยบงมีส่วนร่วมในการลงทุน ร่วมคัดเลือกผู้เข้าปฏิบัติงาน หรือปฏิบัติงานเอง ในระดับการมีส่วนร่วมดังกล่าว อาจจะไม่ได้เข้าร่วมทุกโครงการ หากเป็นโครงการหรือกิจกรรมระดับท้องถิ่น เช่นการบริหารจัดการป่าชุมชน ป่าต้นน้ำ หรือทรัพยากรอื่นที่ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือประชาชนในท้องถิ่น ก็สามารถเข้าร่วมดำเนินการได้ หรือจะเข้าร่วมลงทุนหรือเป็นหุ้นส่วนในกิจกรรมโครงการที่เกี่ยวข้องได้ เช่นการตั้งกองทุนจัดการน้ำดื่มชุมชน ในการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรม ที่ดำเนินไปแล้วย่อมนำมาซึ่งผลประโยชน์ หรือผลกระทบ ทั้งด้านบวกหรือด้านลบ ทั้งต่อประชาชน หมู่บ้านและสิ่งแวดล้อม โดยที่ประชาชนในหมู่บ้านที่มีส่วนร่วมจะต้องเสี่ยงไม่พินที่จะต้องรับผลที่เกิดขึ้นมานั้น 4) ชุมชนห้วยบงมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล คือ การร่วมตรวจสอบและติดตามการดำเนินการโครงการ หรือกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เช่น โครงการ กิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและมีการนำมามาตรการลดผลกระทบมาใช้หรือไม่ มีการใช้ระบบติดตามตรวจสอบเพื่อป้องกันปัญหาเกิดขึ้น ในการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือชุมชนจะทำหน้าที่พิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเฝ้าระวังพิทักษ์ป่าหรือทรัพยากรธรรมชาติตามที่ได้มีการตั้งเป้าหมายไว้ หรือการมีมาตรการเพื่อป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบประเด็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัย ดังนี้

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

1. ชุมชนควรตระหนักถึงคุณค่าของเอกลักษณ์ วัฒนธรรมความเชื่อ ขนบธรรมเนียมและประเพณีของชาติพันธุ์ปกากะญอ ที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรม อันเป็นมรดกที่สืบทอดต่อกันมา และการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูความเชื่อ สืบสานและอนุรักษ์ประเพณีที่ดีงามไว้ และมีค่าควรแก่การอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไปชั่วลูกชั่วหลาน

2. ชุมชนต้องมีจิตสำนึก ตระหนักรู้ รักและหวงแหนดูแลทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนไว้ เพื่อให้คงความอุดมสมบูรณ์ของป่าที่เป็นแหล่งผลิตน้ำประปาภูเขา และมีความร่วมมือร่วมใจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสร้างจิตสำนึกส่วนรวมส่งต่อให้เด็กและเยาวชนภายในชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบเพื่อในอนาคตที่ยั่งยืนของชุมชนตนเอง

3. ชุมชนควรแสวงหาและสร้างเวทีให้ความรู้ สร้างอาชีพสร้างรายได้ พัฒนาวิธีการผลิตหาแหล่งตลาด เพื่อจำหน่ายสินค้า และน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ผสมผสานในการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับงานวิจัยต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณีและปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ทำให้เกิดการปรับตัวของชาวบ้านในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตและการพัฒนาชุมชนในมิติด้านต่างๆ และพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น และควรศึกษาผลการนำแผนพัฒนาหมู่บ้านห้วยบงไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนที่ที่สามารถปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพื่อให้แผนมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน และทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน รวมถึงควรส่งเสริมให้ชาวบ้านในชุมชนมีความรู้และความเข้าใจในด้านศาสนาให้ มั่นคงมากขึ้นและสามารถดำเนินชีวิตโดยมีคุณธรรมต่างๆ อย่างเหมาะสม ตามสภาพความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคล หรือชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์. (2552). *กระบวนการชุมชนสู่ความเข้มแข็งของชุมชน*. กรมพัฒนาชุมชน.
- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกพระคัมภีร์. (2550). *พระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่*.
- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกพระคัมภีร์. (2557). *พระคัมภีร์คาทอลิกฉบับสมบูรณ์*.
- นิรันดร์ จรุงวุฒิเวทย์. (2550). *แนวคิดแนวทางการพัฒนาชุมชน*. กรมการพัฒนาชุมชน, กระทรวงมหาดไทย.
- บำรุง บุญปัญญา. (2549). *3 ทศวรรษ แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน*. โครงการหนังสือดอกตู้อปา. พรศิริ. (2555, 15 กุมภาพันธ์). *องค์ประกอบ 8 ประการในการพัฒนาชุมชนคริสตชน*. แผนกคริสตศาสนธรรม, อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. <https://www.kamsonbkk.com/catholic-catechism/2012-02-15-07-28-07/5289-องค์ประกอบ-8-ประการในการพัฒนาชุมชนคริสตชน>
- ไพศาล เนาวะวาทอง และ ธวัชชัย ศุภดิษฐ์. (2551). การจัดการชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาหมู่บ้านคำปลาหลาย ตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 4(2), 38-49.
- ฝรั่งเศส. (2558). *สมณสาส์น ขอคำสรรเสริญจงมีแด่พระองค์*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- รัชชานนท์ สมบูรณ์ชัย. (2564). *เศรษฐกิจพอเพียง [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วิไลจิตร์ เสนาราช, สัญญา เคนาภูมิ, พรวิวัฒน์ ศรีประเสริฐ, และ ยุภาพร ยุภาศ. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนกลาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 11(3), 333-342.
- วิสิษฐ์ คิดคำส่วน, พัฒนพงศ์ ตีระ, และ ปรียานุตร สุรินทร์แก้ว. (2565). การศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนคาทอลิกบ้านเชียงยืน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม. *วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ*, 29(2), 18-35.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2562).

หลักการทำงาน. อนุสรณ์การพิมพ์.

สำนักสนับสนุนสภาพองค์กรชุมชน. (2559). *สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน: การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น.*

เสรี พงศ์พิศ. (2545). *ศาสนาคริสต์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.*

เสรี พงศ์พิศ. (2549). *แผนชีวิตเศรษฐกิจชุมชน. โรงพิมพ์เจริญวิทยการพิมพ์.*

การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน
เพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

Development of a Learning Management Model Using
a Phenomenon-Based Concept to Enhance Systematic Thinking for
Upper Elementary School Students

ดร.นภาศิริ ฤกษ์นันท์*

สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Dr.Napasiri Rueksanan*

Educational Research Development and Demonstration Center,
Srinakharinwirot University

*Corresponding Author, e-mail: napasiri@g.swu.ac.th

ข้อมูลบทความ

รับบทความ 19 ธันวาคม 2566

แจ้งแก้ไข 16 มกราคม 2567

ตอบรับบทความ 29 มกราคม 2567

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ดำเนินการวิจัยในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยการสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Analysis) ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ระยะที่ 3 ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จำนวน 27 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) การคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายประกอบด้วย การวิเคราะห์ การวางแผน และการเชื่อมโยง 2) รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ขั้นที่ 2 ออกแบบวางแผน ขั้นที่ 3 แสวงหาคำตอบ และขั้นที่ 4 สะท้อนผล โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน ระยะเวลา 5 สัปดาห์ 3) ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย มีพัฒนาการสูงขึ้นตามช่วงระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การคิดอย่างเป็นระบบ; ปรากฏการณ์เป็นฐาน; รูปแบบการเรียนรู้; นักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

Abstract

The research paper has the objectives to develop a learning model and study the effectiveness of a learning model using a phenomenon-based concept

to enhance systematic thinking for upper elementary school students. The research and development research approaches were applied and divided into 3 phrases. The first phrase was the studies of the element of systematic thinking for upper elementary school students by conducting documentary analysis. The second phrase was the development of a learning model and study the effectiveness of a learning model using a phenomenon-based concept to enhance systematic thinking for upper elementary school students. The third phrase was an evaluation of the effectiveness of the developed model. The purposive sampling was conducted resulting in 27 students in Primary 4 at Ongkharak Demonstration School Srinakharinwirot University as the sample of the study. The research found that 1) the systematic thinking for upper elementary school students included analytical, planning and relational thinking; 2) the learning model using a phenomenon-based concept to enhance systematic thinking for upper elementary school students encompassed 4 stages including creative learning, planning, problem-solving, and reflecting using 5 learning plans for a period of 5 weeks; 3) In terms of effectiveness, it was found that the mean scores of the upper elementary school students were gradually higher in relation with the duration of the experiment with the statistical significance at .05.

Keywords: Systematic thinking; Phenomenon-based; Learning management model; Elementary school students

บทนำ

ในสถานการณ์ที่โลกกำลังพัฒนาไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทำให้ในทุกประเทศต้องมีการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมทั้งการพัฒนาคนในประเทศให้มีทักษะ ความสามารถสำหรับในอนาคต รัฐบาลได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยอาศัยการบริหารจัดการตามภาครัฐในแนวคิด Thailand 4.0 เพื่อ

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศอย่างเป็นระบบ การพัฒนาคนซึ่งถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 ที่มีแนวทางในการพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีวินัยและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long learning) เป็นการเตรียมพร้อมสู่การเป็นพลเมืองโลก (Global citizens) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมาย และแนวทางการจัดการศึกษาที่ขับเคลื่อนตามวิสัยทัศน์คือคนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579)

สถานการณ์การแพร่ระบาดอย่างหนักของโรคโควิด 19 ส่งผลให้วิถีการดำเนินชีวิตในโลกยุค next normal ของผู้คนทั่วโลกเปลี่ยนไป เทคโนโลยีเป็นส่วนสำคัญในการให้การดำเนินชีวิต รวมถึงในการจัดการเรียนการสอนที่เปลี่ยนจากการเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นการเรียนการสอนจากแพลตฟอร์มต่างๆ สิ่งที่เราได้รับรู้จากโลกในปัจจุบันคือ ผู้ที่พร้อมจะเรียนรู้และเปิดกว้างสำหรับความท้าทายใหม่ๆ จึงจะสามารถเอาชนะและรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ที่ผู้เรียนไม่สามารถบูรณาการความรู้กับสถานการณ์จริงและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนที่เหมาะสมตามช่วงวัย เน้นการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล (Personalization) อย่างเป็นองค์รวม (Holistic Development) และเป็นการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Life-Long Learning) (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562)

การคิดอย่างเป็นระบบ (Systematic thinking) เป็นรูปแบบการคิดขั้นสูงที่มนุษย์ใช้ในการมองปัญหาซึ่งมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการสร้างความเข้าใจในสถานการณ์ที่มีความเชื่อมโยงกันในลักษณะที่เป็นเหตุเป็นผลกันอย่างไร มองภาพรวมของปัญหาหรือสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อนให้คลี่คลาย และนำไปสู่การตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่างๆ ได้ มีลักษณะมองเป็นแบบองค์รวม ยอมรับความมีพลวัตความซับซ้อนของปัญหา และยังเป็น

องค์ประกอบหนึ่งของทักษะการเรียนรู้ของบุคคลในศตวรรษที่ 21 (ชัยวัฒน์ ธิรพันธุ์ และคณะ, 2551) ซึ่งโลกแห่งความเป็นจริงนั้นเราจำเป็นต้องมีทักษะในการทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อจะนำไปสู่การประสบความสำเร็จในชีวิต (Sternberg, 1985) และวินัย 5 ประการเพื่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ประกอบด้วย การที่บุคคลใฝ่ศึกษาหาความรู้ (Personal Mastery) การใช้ปัญญาเป็นเครื่องตัดสินใจ (Mental Models) การแบ่งปันและพัฒนาวิสัยทัศน์ไปพร้อมๆ กัน (Shared Vision) การเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) และการคิดอย่างเป็นระบบ (Systems Thinking) การคิดอย่างเป็นระบบจึงเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนในโลกปัจจุบันและอนาคตจะต้องได้รับการพัฒนาเพื่อดำรงชีวิตในโลกที่มีความซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยส่งเสริมการคิดอย่างเป็นระบบให้กับผู้เรียน (ฤทัยรัตน์ ชิตมงคล และ สมยศ ชิตมงคล, 2560)

จากการศึกษาสภาพปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น คณะกรรมการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ซึ่งการสอบมุ่งทดสอบว่าผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนในห้องไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิต หรือสถานการณ์จริงได้หรือไม่ พบว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าหลายประเทศที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน และอัตราการอ่านเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based learning) เป็นการจัดการเรียนรู้แบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary learning) ที่มุ่งพัฒนาทักษะข้ามพิสัย (Transversal competencies) ของผู้เรียนให้มีความพร้อมในการดำรงชีวิต มุ่งการสร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการคิด (Thinking processes) การลงมือปฏิบัติ การสร้างสรรค์ชิ้นงานตามความสนใจของผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนได้องค์ความรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน (Mattila & Silander, 2015) ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (Constructivism) ซึ่งในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานจะทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ เกิดการตั้งคำถาม และลงมือหาคำตอบ ภายใต้ปรากฏการณ์ตามสภาพจริง (Authentic phenomena) (Symeonidis & Schwarz, 2016) ซึ่งไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ของเพียเจต์ (Piaget, 1972) ที่กล่าวว่าทุกคนจะมีพัฒนาการเขาวนปัญหาไปตามลำดับขั้น นอกจากนี้ยังสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างเป็นระบบได้ และ

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

ตอบโจทย์ในการพัฒนาคนท่ามกลางกระแสของโลกยุค VUCA ได้เป็นอย่างดี เพราะจะช่วยอุดช่องโหว่จากผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในการเคลื่อนตัวของกระแสโลก

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย เพื่อตอบสนองการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 และขยายผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

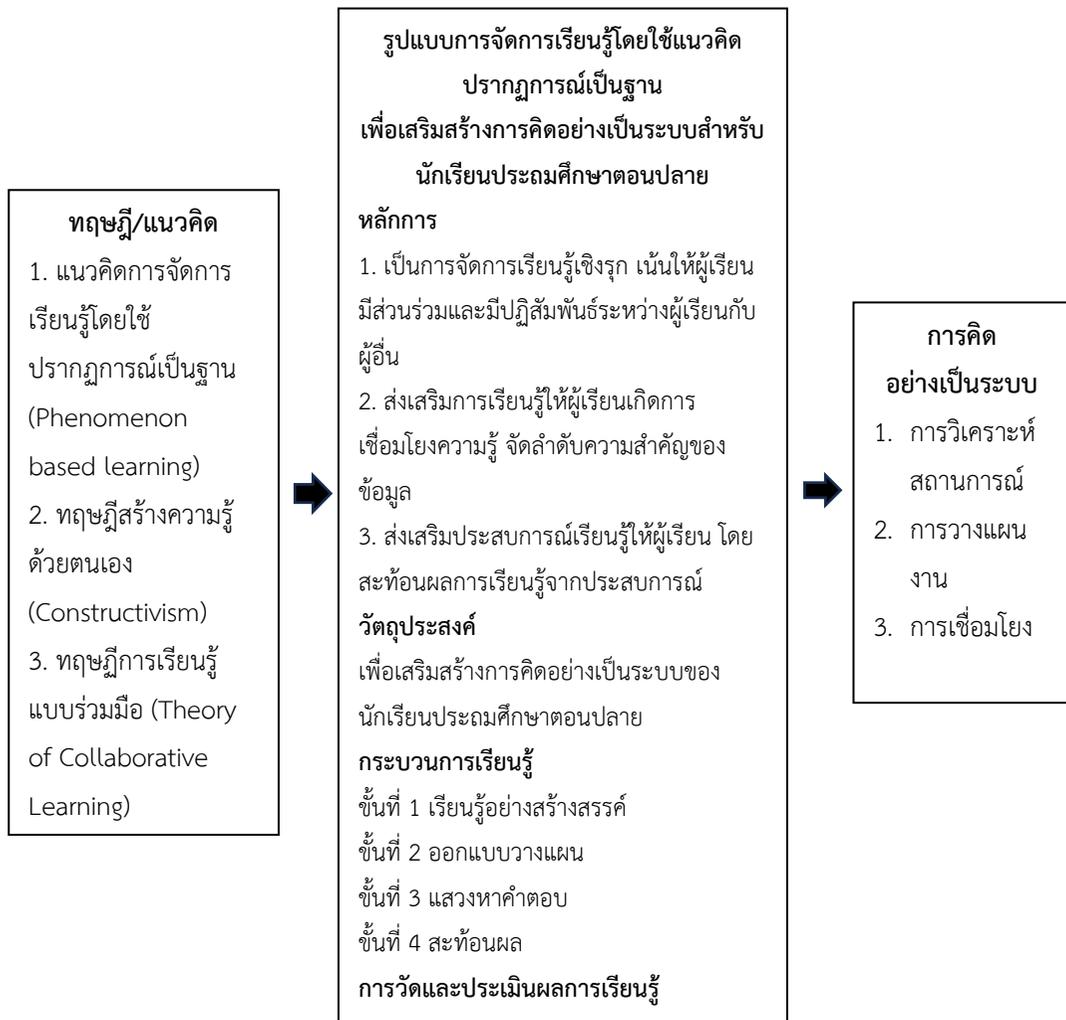
สมมติฐานการวิจัย

1. การคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญ
2. การคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพิ่มขึ้นตามช่วงระยะเวลาทดลองอย่างมีนัยสำคัญ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎีและแนวคิดของการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon based learning) ทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of

Collaborative Learning) และการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

ประชากร : นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรักษ์

กลุ่มตัวอย่าง : นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ห้องเรียนโดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

ตัวแปรตาม คือ การคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของการคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

1. ศึกษาองค์ประกอบของการคิดอย่างเป็นระบบ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Analysis) โดยกำหนดความสำคัญในการสืบค้นข้อมูลทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ จากวารสารวิชาการฐานข้อมูล TCI, MDPI, INJOE, Google Scholar และวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ระหว่างปี 1993-2022 คำสำคัญในการสืบค้นทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ได้แก่ การคิดอย่างเป็นระบบ Systematic thinking จากนั้นผู้วิจัยได้อ่านเอกสารและจัดไว้อย่างเป็นระบบ

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการอ่านจับประเด็น และจับใจความสำคัญ ใช้หลักการวิเคราะห์คือการหาแบบแผนพฤติกรรมหาข้อมูลที่เกิดขึ้นซ้ำๆ ที่เห็นได้จากข้อมูลหลายแหล่ง จากนั้นตีความให้ความหมาย จัดกลุ่มข้อมูลและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction)

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

1. ผู้วิจัยนำองค์ประกอบของการคิดอย่างเป็นระบบ มาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon based leaning) ทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Collaborative Learning) และการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ทำให้ได้

หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัด และประเมินผลการเรียนรู้

2. ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินการคิดอย่างเป็นระบบ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบคุณภาพร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย วัดประเมินผลการเรียนรู้ ตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย และเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยดัชนี ความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruency: IOC) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินการคิดอย่างเป็นระบบ

3. ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4. ดำเนินการศึกษานำร่อง (Pilot study) รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 27 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน ใช้ระยะเวลา 5 สัปดาห์ และศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยดำเนินการตามกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย กระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ขั้นที่ 2 ออกแบบวางแผน ขั้นที่ 3 แสวงหาคำตอบ และขั้นที่ 4 สะท้อนผล

5. ในระหว่างศึกษานำร่อง ผู้วิจัยนำแบบประเมินการคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่ามีค่าความ

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

เชื่อมั่นที่ 0.924 ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นระหว่างผู้วิจัยและผู้เรียนโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้น (Interclass Correlation Coefficient :ICC) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ภายในชั้นเท่ากับ 0.89 แสดงว่าแบบประเมินมีความสอดคล้องระดับดี สามารถนำไปใช้ประเมินการคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายได้

ระยะที่ 3 ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

1. การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย เป็นการวิจัยกลุ่มเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Group Repeated Measured Design) ใช้การประเมิน 3 ครั้ง คือ ก่อนการจัดการเรียนรู้ (สัปดาห์ที่ 1) ระหว่างการจัดการเรียนรู้ (สัปดาห์ที่ 3) และหลังการจัดการเรียนรู้ (สัปดาห์ที่ 5)

2. ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้นกับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอมครักษ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน 27 คน โดยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นเวลาทั้งหมด 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบ รวมทั้งหมด 20 คาบ

3. ระหว่างการทดลองการจัดการเรียนรู้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน และประเมินการคิดอย่างเป็นระบบของผู้เรียนทุกครั้งเมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง

4. ประเมินการคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โดยผู้วิจัยและผู้เรียน ครั้งที่ 1 ก่อนการจัดการเรียนรู้ (สัปดาห์ที่ 1) ครั้งที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ (สัปดาห์ที่ 3) และครั้งที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้ (สัปดาห์ที่ 5)

5. ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โดยวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนน ก่อนการจัดการเรียนรู้ ระหว่างการจัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยร้อยละและการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One-Way ANOVA Repeated Measurement)

6. นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกพฤติกรรมหลังการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำไปเป็นข้อมูลการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โดยนำข้อมูลที่เป็นประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน หลังการทดลองมาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของการคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

การคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาปัญหาแบบองค์รวม จัดลำดับความสำคัญในการคิดอย่างมีแบบแผน เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล คิดอย่างมีเหตุผล สามารถแก้ปัญหาได้อย่างชาญฉลาด ซึ่งการคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ **การวิเคราะห์** หมายถึง ความสามารถในการประเมินสถานการณ์ กำหนดประเด็น แยกองค์ประกอบของสถานการณ์หรือปัญหา โดยมี 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) นักเรียนสามารถประเมินสถานการณ์ในภาพรวม และระบุสาเหตุของปัญหาได้ 2) นักเรียนสามารถกำหนดประเด็นปัญหาของสถานการณ์หรือเหตุการณ์ได้ 3) นักเรียนสามารถแยกองค์ประกอบของสถานการณ์หรือปัญหาได้ **การวางแผน** หมายถึง ความสามารถในการวางแผนทำงานได้เหมาะสมตามขั้นตอน ลำดับความสำคัญของการแก้ปัญหา และตัดสินใจในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ โดยมีพฤติกรรมบ่งชี้ 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) นักเรียนสามารถวางแผนการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาได้ตามขั้นตอนและเหมาะสม 2) นักเรียนสามารถลำดับความสำคัญในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ได้ 3) นักเรียนสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาจากสถานการณ์ได้ และ **การเชื่อมโยง** หมายถึง ความสามารถในการอธิบายความสัมพันธ์ของสาเหตุกับประเด็นปัญหา

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสาเหตุกับประเด็นปัญหาที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์บรรลุตามเป้าหมาย โดยมีพฤติกรรมบ่งชี้ 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) นักเรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของสาเหตุกับประเด็นปัญหา จากสถานการณ์หรือเหตุการณ์ได้ 2) นักเรียนสามารถเขียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสาเหตุกับประเด็นปัญหา ที่นำไปสู่ผลลัพธ์ได้ และ 3) นักเรียนสามารถอภิปรายและนำเสนอผลลัพธ์ของข้อมูลด้วยวิธีการที่เหมาะสมและน่าสนใจ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้

2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย มีหลักการของรูปแบบคือ 1) เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้อื่น 2) ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้ และจัดลำดับความสำคัญของข้อมูล 3) ส่งเสริมประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยสะท้อนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ และมีวัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้ มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ เป็นขั้นที่ผู้สอนทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาสาเหตุของปัญหา สืบค้นข้อมูลในการหาคำตอบด้วยตนเอง กระตุ้นด้วยคำถามที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการมองเห็นสถานการณ์หรือปัญหาได้แบบองค์รวม ขั้นที่ 2 ออกแบบวางแผน เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้ออกแบบและวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาจากสถานการณ์ เชื่อมโยงคำตอบกับเหตุผลของคำตอบได้ ขั้นที่ 3 แสวงหาคำตอบ โดยผู้สอนส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน และให้คำปรึกษาผู้เรียนในการแสวงหาคำตอบ และขั้นที่ 4 สะท้อนผล เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้สะท้อนผลสิ่งที่ได้เรียนรู้ สะท้อนถึงปัญหาและผลสำเร็จที่พบระหว่างค้นหาคำตอบ

2.2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของร่างรูปแบบการเรียนรู้ พบว่ามีดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruency: IOC) ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 แสดงให้เห็นว่าร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบมีความสอดคล้อง และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้พบว่าผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยคะแนน

4.60 – 5.00 แสดงให้เห็นว่าร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดสามารถนำไปใช้ได้ และผลการตรวจคุณภาพของแบบประเมินการคิดอย่างเป็นระบบพบว่าผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ระหว่าง 4.00 – 5.00 แสดงให้เห็นว่าแบบประเมินการคิดอย่างเป็นระบบมีความเหมาะสมซึ่งอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สามารถนำไปใช้ได้

2.3 ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบประเมินการคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α) โดยเลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป พบว่า ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือระหว่างผู้วิจัยและผู้เรียน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในเท่ากับ 0.89 แสดงว่าแบบประเมินการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ประเมินกับกลุ่มตัวอย่างได้ ซึ่งเป็นไปตามที่เกณฑ์กำหนด

2.4 ผลการศึกษานำร่องร่างรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ได้ดำเนินการกับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 27 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เวลาในการศึกษานำร่อง 1 สัปดาห์ เพื่อหาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้พบว่า มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งมีความหลากหลาย ใบกิจกรรมผู้เรียนอ่านและมีความเข้าใจ ด้านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 พบว่าในภาพรวมของกิจกรรมมีความเหมาะสม ผู้เรียนมีความสนใจ ซึ่งเป็นกระบวนการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันสามารถจัดลำดับความสำคัญในการคิดแก้ปัญหา เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลอย่างมีเหตุผลและแก้ปัญหาได้อย่างชาญฉลาด ด้านเวลา พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้บางกิจกรรมมีระยะเวลาไม่เพียงพอ จึงควรปรับกิจกรรมให้เหมาะสม ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า แบบประเมินมีความเหมาะสมผู้เรียนมีความเข้าใจในข้อคำถาม สามารถประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้

3. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้

3.1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบตามช่วงเวลา คือก่อนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ระหว่างการจัดการ

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

เรียนรู้ พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยของการคิดอย่างเป็นระบบ ในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=4176.978$, $df=2$, $p=.000$) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของการคิดอย่างมีระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ช่วงเวลาที่ประเมิน	19307.434	2	9653.717	4176.978	.000
ความคลาดเคลื่อน	110.936	48	2.311		

*Sphericity Assumed

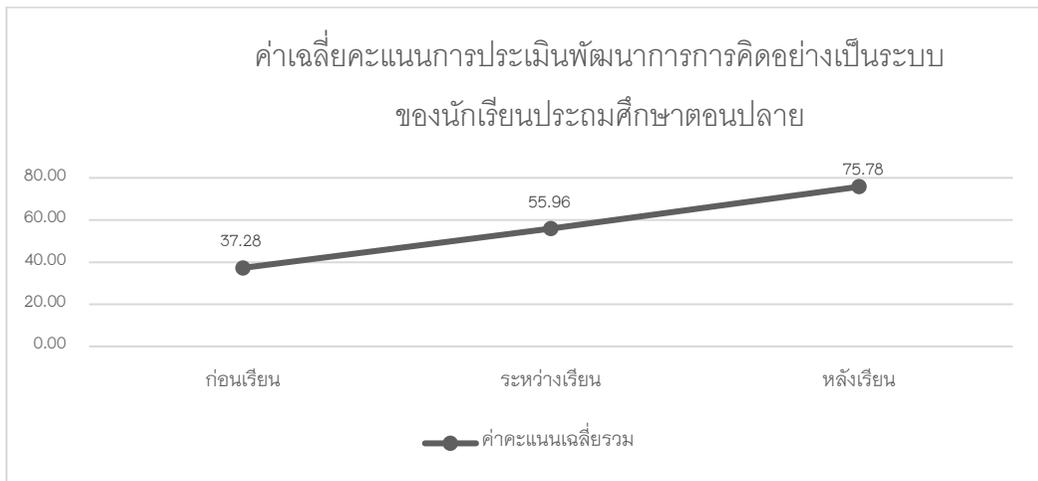
3.2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของการคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย เป็นรายคู่ด้วยวิธี Bonferroni พบว่า ผลการประเมินเปรียบเทียบก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน พบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการการคิดอย่างเป็นระบบ สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยร้อยละของการคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

ระยะการประเมิน	Mean Difference	Std. Error	p
ครั้งที่ 1 เปรียบเทียบกับครั้งที่ 3	1.98*	0.04	.000
ครั้งที่ 2 เปรียบเทียบกับครั้งที่ 1	0.97*	0.02	.000
ครั้งที่ 3 เปรียบเทียบกับครั้งที่ 2	0.61*	0.05	.000

*p-value<.05

3.3 ผลการวิเคราะห์พัฒนาการค่าเฉลี่ยร้อยละของการคิดอย่างเป็นระบบ พบว่าผู้เรียนที่ได้รับการเรียนรู้ตามรูปแบบ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 เรียนรู้สร้างสรรค์ ขั้นที่ 2 ออกแบบวางแผน ขั้นที่ 3 แสวงหาคำตอบ และขั้นที่ 4 สะท้อนผล พบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการการคิดอย่างเป็นระบบสูงขึ้นตามระยะเวลาของการทดลอง โดยก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 37.28 การประเมินระหว่างเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 55.96 และการประเมินหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 75.78

ภาพประกอบ 2 ค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินพัฒนาการการคิดอย่างเป็นระบบ
ของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

อภิปรายผล

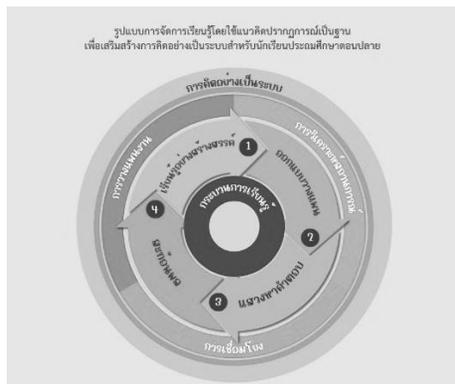
การศึกษาค้นคว้าประกอบของการคิดอย่างเป็นระบบ พบว่า การคิดอย่างเป็นระบบมีองค์ประกอบด้วยการวิเคราะห์ การวางแผน และการเชื่อมโยง ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 จะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long learning) เป็นการเตรียมพร้อมสู่การเป็นพลเมืองโลก (Global citizens) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ที่กล่าวว่าการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่าง มีคุณภาพ และส่งเสริมให้เด็กมีการเรียนรู้จากปฏิบัติจริงให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองแต่ละช่วงวัย และสอดคล้องกับเป้าหมายหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มุ่งให้ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านทักษะการคิดขั้นสูง

การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความสอดคล้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ (Joyce, Weil & Calhoun, 2004) ที่ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบวัตุดิบประสงค์ กระบวนการของรูปแบบ และการวัดและประเมินผล ในการออกแบบการเรียนรู้ได้นำ แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon based learning)

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

ทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Collaborative Learning) และการเรียนรู้แบบ Active learning มาออกแบบ นำไปสู่การได้รูปแบบการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ซึ่งครอบคลุมแนวทางการเรียนรู้และทฤษฎีการเรียนรู้

จากผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย รูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้เนื่องจากเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการค้นพบด้วยตนเอง เรียนรู้ร่วมกันสามารถทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความท้าทายในการเรียนรู้ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสาเหตุกับประเด็นปัญหาจนไปสู่การตัดสินใจ ของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับแนวคิด การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อการสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงของผู้เรียน (อรพรรณ บุตรกตัญญู, 2561) และเป็นการเรียนรู้แบบพหุวิทยาแบบ Topical learning (Topic-based Learning) และ Thematic Learning (Theme-based Learning) ที่เน้นให้เรียนรู้แบบองค์รวม เพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง และยังสร้างทักษะการเรียนรู้แก่ผู้เรียนและประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย พัฒนาขึ้นจากแนวคิดและทฤษฎีประกอบด้วย แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon based learning) ทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Collaborative Learning) และการเรียนรู้แบบ Active learning มีการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ขั้นที่ 2 ออกแบบวางแผน ขั้นที่ 3 แสวงหาคำตอบ และขั้นที่ 4 สะท้อนผล ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้มีหลักการคือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการค้นพบด้วยตนเอง เรียนรู้ร่วมกัน สามารถทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความท้าทายในการเรียนรู้ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสาเหตุกับประเด็นปัญหาจนไปสู่การตัดสินใจของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในการแก้ปัญหา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนไปใช้ ต้องคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียนเนื่องจากผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้แตกต่างกัน และความเหมาะสมของเนื้อหาในการนำไปจัดการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดประโยชน์สูงสุด

2. งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย นำไปทดลองใช้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสามารถนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้บูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ ได้เนื่องจากการพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย พบว่ากระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ขั้นที่ 2 ออกแบบวางแผน ขั้นที่

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

3 แสวงหาคำตอบ และขั้นที่ 4 สะท้อนผล ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนสามารถใช้ศักยภาพของตนเองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ สำหรับในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาเพิ่มเติมในการนำไปใช้กับระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ ธีระพันธุ์ และคณะ. (2551). *วิธีคิดกระบวนการระบบ (Systems Thinking)*. พริกหวาน กราฟฟิค.
- ตะวัน ไชยวรรณ และ กุลธิดา นุกุลธรรม. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน: การเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมความรู้ของผู้เรียนในโลกแห่งความจริง. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 15(2), 251–263.
- ทีศนา แคมมณี. (2554). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ มโนวัลย์เลา, อรพรรณ บุตรกตัญญู, และ พงศธร มหาวิจิตร. (2564). ทำไมต้องเป็นการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน. ใน ทรงชัย (บ.ก.), *การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน* (น. 17-23). คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฤทัยรัตน์ ชิตมงคล และ สมยศ ชิตมงคล. (2560). การคิดเชิงระบบ: ประสพการณ์สื่อการสอนเพื่อพัฒนาการคิดเชิงระบบ. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 45(2), 209–224.
- วิศรา เมืองจันทร์. (2563). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องรูปเรขาคณิต* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). *ผลการประเมิน PISA 2015 วิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ ความเป็นเลิศและความเท่าเทียมทางการศึกษา*.

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562). *รายงานเฉพาะเรื่อง ที่ 12 หลักสูตรและการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ*.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2561, 13 ตุลาคม). *ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580)*.

ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก, 1-71.

https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF

อนุเบศ ทัศนียม และ สุมาลี ชุกำแพง. (2563). การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน.

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 7(6), 31-44.

อรพรรณ บุตรกตัญญู. (2561). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อการสร้างมุมมองแบบ องค์กรวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงของผู้เรียน. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย*, 46(2), 348-365.

Anderson, L. W., Krathwohl, D. R., Airasian, P. W., Cruikshank, K. A., Mayer, R. E., Pintrich, P. R., Raths, J., & Wittrock, M. C. (2001). *Taxonomy for assessing a revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. Langman.

Daehler, K., & Folsom, J. (2019, May 22). *Phenomena-Based Learning*. Making Sense of SCIENCE. <http://www.WestEd.org/mss>

Mattila, P., & Silander, P. (Ed.). (2015). *How to Create the School of the Future— Revolutionary thinking and design from Finland*. Multprint.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2016, April 19). *PISA 2015 Assessment and Analytical Framework: Science, Reading, Mathematic and Financial Literacy*.

<https://doi.org/10.1787/9789264255425-en>

Symeonidis, V., & Schwarz, J. F. (2016). Phenomenon-Based Teaching and Learning through the Pedagogical Lenses of Phenomenology: The Recent Curriculum Reform in Finland. *Forum Oswiatowe*, 28(2), 31–47.

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของ
ครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา

School Principal's Participative Management and Teamwork of
Teacher in Catholic School Nakhon Ratchasima Province

บาทหลวงพรสิทธิ์ ประทุมปี*

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

ผศ. ดร.กฤษฎา วัฒนศักดิ์

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Rev.Pornsit Prathumpee*

Master of Education Program, Department of Education Administration,

Faculty of Education, Nakhonratchasima College

Asst. Prof. Dr.Krisada Watanasak

Faculty of Education, Nakhon Ratchasima College

*Corresponding Author, e-mail: angle_2298@hotmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ 9 กุมภาพันธ์ 2567

แจ้งแก้ไข 11 มีนาคม 2567

ตอบรับบทความ 25 มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา 2) ศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู จำนวน 242 คน โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของเครซีและมอร์แกน แล้วจึงทำการเลือกโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ตามขนาดของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การบริหารแบบมีส่วนร่วม; การทำงานเป็นทีม; ครูโรงเรียนเอกชนคาทอลิก

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the participatory management of educational administrators in private Catholic schools Nakhon Ratchasima province 2) to study teamwork of teachers in private catholic schools Nakhon Ratchasima Province 3) to study the relationship between participatory management and teamwork among teachers in private Catholic schools Nakhon Ratchasima province. The samples were 242 school administrators and teachers in private Catholic schools Nakhon Ratchasima province by using stratified sampling of school's size. The research instrument used was a questionnaire with

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

the reliability of 0.98. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient.

The results of research were found that: 1) The participatory management of school administrators and teamwork of teachers in private Catholic schools, Nakhon Ratchasima province Overall, and in each aspect was at a high level. 2) The teamwork of teachers in private Catholic schools Nakhon Ratchasima province Overall, and in each aspect was at a high level. 3) The relationship between participatory management of school administrators and teamwork of teachers in private Catholic schools Nakhon Ratchasima province as a whole had a positive relationship at the .01 level of significance.

Keywords: Participatory management; Teamwork; Teachers in private catholic school

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีสมรรถนะในการบริหาร และจะต้องมีลักษณะเฉพาะหลายอย่าง เช่น เป็นผู้นำที่มีความรู้ความสามารถอย่างชำนาญ เป็นผู้นำการพัฒนา กล้านำกล้าตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน โดยให้ผู้ร่วมงานเข้าใจและปฏิบัติภารกิจจนประสบความสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของตน แสดงบทบาทความเป็นผู้นำพ่วงค์กรไปสู่ความสำเร็จตามภารกิจของสถานศึกษา

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (participation) เป็นหลักการและกระบวนการสำคัญที่จำเป็นในการบริหารสถานศึกษา เป็นการที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูหรือบุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ เกิดความเข้าใจกันในการปฏิบัติงาน ลดความเหลื่อมล้ำภายในสถานศึกษา เปิดกว้างทางความคิดนำไปสู่การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ระดมความเห็นและอภิปรายร่วมกัน เพื่อให้ได้ความคิดที่ดีนำไปใช้ในการปฏิบัติงานมากกว่าการคิดเพียงผู้เดียว และยังเปิด

โอกาสให้มีการสื่อสารสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์การทำงานร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ลดการต่อต้านให้น้อยลง เกิดการยอมรับมากขึ้น ส่งผลให้มีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น ตลอดจนผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการทำงานมากยิ่งขึ้นเป็นการบริหารแบบกระจายอำนาจ นั่นคือ การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นสิ่งสำคัญ ด้วยเหตุนี้แต่ละสถานศึกษาจึงพยายามที่จะสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ โดยการทำให้สมาชิกมีความพึงพอใจ การทำให้เกิดความเชื่อถือว่าวางใจระหว่างสมาชิกในทีมงาน มีการสื่อสารที่ทั้งในระดับการบริหารและระหว่างสมาชิกในทีมงานนั้น การทำให้ความขัดแย้งลดน้อยลงให้มากที่สุด มีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างการรับรู้ในการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิกในทีมงาน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน ทำให้งานด้านต่างๆ บรรลุผลสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว

โรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา เป็นสถาบันที่ให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา ให้เป็นมนุษย์ในทุกมิติ (Holistic) ทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคม มีการดำเนินงานและพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาอันยาวนานถึง 60 ปี พบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านผู้บริหารส่วนใหญ่ยังขาดแรงจูงใจที่สร้างความท้าทายของการทำงาน ขาดความกล้าเสี่ยง คิดในกรอบ ทำงานตามกรอบ บริหารงานแบบเดิมๆ นอกจากนี้ยังพบปัญหาการปฏิบัติงานในภาพรวมของบุคลากรในองค์กร ซึ่งยังไม่มีการทำงานอย่างจริงจัง เนื่องจากการปฏิบัติงานของผู้บริหารเองไม่ได้เข้ามาคลุกคลีในการทำงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา แต่เป็นการสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้ปฏิบัติ และการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาก็เป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น ขาดการตัดสินใจในการพัฒนางานด้วยตนเอง ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (ฝ่ายการศึกษาอบรม สังฆมณฑลนครราชสีมา, 2563) ในขณะที่ยังไม่เคยมีการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ในเรื่องการใช้หลักการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา จากปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้นและการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเป็นการให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมงานในการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการบริหาร ในฐานะที่เป็นบุคลากรในองค์กรให้เกิดความรู้สึกสร้างการปฏิบัติงานจริง สร้างความผูกพันให้เกิดขึ้นในองค์กร การมีส่วนร่วมในการบริหารจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร ทำให้การบริหารและการจัดการองค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา ตลอดจนความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครู เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางการบริหารของผู้บริหารในปัจจุบัน และเพื่อเป้าหมายประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการศึกษาของโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา ให้มีศักยภาพสูงยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานของการวิจัย

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 643 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 242 คน ด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) แล้วจึงทำการเลือกโดยใช้วิธีการอย่างสุ่มอย่างง่าย ตามขนาดของโรงเรียน

2. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ (Swansburg, 1996) 4 ประการ คือ 1) การไว้วางใจกัน 2) ความยึดมั่นผูกพัน 3) การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน 4) ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน และแนวคิดเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม (Romig, 1969) 5 ประการ คือ 1) การติดต่อสื่อสาร 2) ความร่วมมือ 3) การประสานงาน 4) ความคิดสร้างสรรค์ 5) การปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง

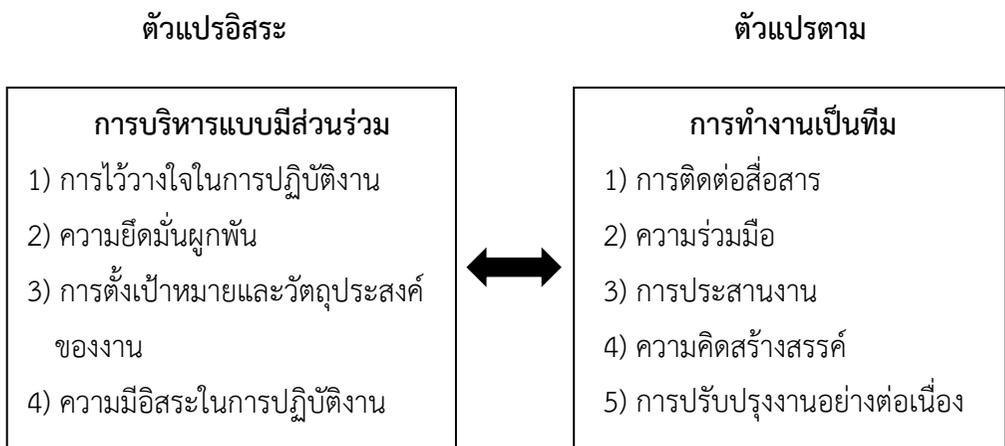
3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

ตัวแปรตาม คือ การทำงานเป็นทีม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Swansburg, Russell C. (1996) และศึกษาการทำงานเป็นทีม ตามแนวคิดของ Romig (1969) ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 : กรอบแนวคิดในการวิจัย

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 643 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 242 คน โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) แล้วจึงทำการเลือกโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ตามขนาดของโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา ตามแนวคิดของ Swansburg, Russell C. (1996) จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา ตามแนวคิดของ Romig (1969) จำนวน 25 ข้อ

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร และการทำงานเป็นทีมครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา นำมาเป็นเกณฑ์ในการสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดขอบข่ายของคำถาม โดยวิเคราะห์ประเด็นย่อยของตัวแปรแต่ละตัว แล้วดำเนินการสร้างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา

3. ตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำอาจารย์ที่ปรึกษา และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความสอดคล้องของประเด็นคำถามและความชัดเจนของภาษา โดยใช้เทคนิค IOC (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.95

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิกที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) วิเคราะห์เป็นภาพรวมทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98

5. ตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข และจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

6. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

6.1. วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และหาร้อยละ (percentage)

6.2. วิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

6.3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ของเพียร์สัน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ความถี่ (Frequency)

1.2 ร้อยละ (Percentage)

1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 242 คน เป็นเพศชาย 44 คน (ร้อยละ 18.20) เพศหญิง 198 คน (ร้อยละ 81.80) ผู้บริหารสถานศึกษา 12 คน (ร้อยละ 5.00) ครูผู้สอน 230 คน (ร้อยละ 95.00) อายุ 30-40 ปี 82 คน (ร้อยละ 33.90) การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 218 คน (ร้อยละ 90.10) มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป 140 คน (ร้อยละ 57.00)

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา ดังปรากฏตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม

(N=242)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{x}	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. การไว้วางใจ	4.29	0.61	มาก	3
2. ความยึดมั่นผูกพัน	4.19	0.70	มาก	4
3. การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์	4.39	0.58	มาก	1
4. ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน	4.30	0.62	มาก	2
รวม	4.29	0.59	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน เอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.29$, S.D.= 0.59) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ($\bar{x} = 4.39$, S.D.= 0.58) รองลงมาคือ ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.30$, S.D.= 0.60) และด้านการไว้วางใจ ($\bar{x} = 4.29$, S.D.= 0.61) ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความยึดมั่นผูกพัน ($\bar{x} = 4.19$, S.D.= 0.70)

3. ผลการวิเคราะห์ระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา ดังปรากฏตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน เอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม

(N=242)

การทำงานเป็นทีมของครู	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.23	0.61	มาก	5
2. ด้านการร่วมมือ	4.38	0.54	มาก	2
3. ด้านการประสานงาน	4.31	0.58	มาก	4
4. ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์	4.43	0.54	มาก	1
5. ด้านการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง	4.35	0.56	มาก	3
รวม	4.34	0.52	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงว่า การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.34$, S.D.= 0.52) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.43$, S.D.= 0.54) รองลงมาคือ ด้านความร่วมมือ ($\bar{x} = 4.38$, S.D.= 0.54) ด้านการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.35$, S.D.= 0.56) และ ด้านการประสานงาน ($\bar{x} = 4.31$, S.D.= 0.58) ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{x} = 4.23$, S.D.= 0.61)

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา ดังปรากฏตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา

	การทำงานเป็นทีม		แปลผล
	r	Sig.	
การบริหารแบบมีส่วนร่วม	.771**	.000	มีความสัมพันธ์เชิงบวก

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 3 แสดงว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r = .771$, $Sig. = .000$)

ตารางที่ 4 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร
สถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา
โดยพิจารณาเป็นรายด้าน

การบริหารแบบมีส่วนร่วม		การทำงานเป็นทีม				
		ด้าน การ ติดต่อสื่อสาร	ด้าน การร่วมมือ	ด้าน การ ประสานงาน	ด้านการมี ความคิด สร้างสรรค์	ด้านการ ปรับปรุง งานอย่าง ต่อเนื่อง
		Y1	Y2	Y3	Y4	Y5
ด้านการ ไว้วางใจกัน X1	Pearson Correlation	.697**	.638**	.605**	<u>.515**</u>	.602**
	Sig.	.000	.000	.000	.000	.000
	แปลผล	+	+	+	+	+
ด้านความยึด มั่นผูกพัน X2	Pearson Correlation	.698**	.698**	.632**	.541**	.628**
	Sig.	.000	.000	.000	.000	.000
	แปลผล	+	+	+	+	+
ด้านการกำหนด เป้าหมายและ วัตถุประสงค์ ของงาน X3	Pearson Correlation	.736**	.737**	.705**	.629**	.691**
	Sig.	.000	.000	.000	.000	.000
	แปลผล	+	+	+	+	+
ด้านความมี อิสระในการ ปฏิบัติงาน X4	Pearson Correlation	.735**	<u>.746**</u>	.699**	.627**	.677**
	Sig.	.000	.000	.000	.000	.000
	แปลผล	+	+	+	+	+

○ = ไม่มีความสัมพันธ์ + = มีความสัมพันธ์เชิงบวก - = มีความสัมพันธ์เชิงลบ

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

จากตาราง 4 แสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา และการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา พิจารณารายด้าน พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน และการทำงานเป็นทีม ด้านการร่วมมือ มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r = .746$, Sig. = .000) ส่วนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการไว้วางใจกัน และการทำงานเป็นทีม ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r = .515$, Sig. = .000)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัย การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน การไว้วางใจกัน และความยึดมั่นผูกพัน ทั้งนี้ เนื่องจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการส่งเสริมการทำงาน การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งในเรื่องการติดต่อสื่อสาร ความไว้วางใจร่วมกัน การส่งเสริมและสร้างขวัญและกำลังใจ ทำให้บุคลากรในองค์กรรู้สึกได้ถึง การถูกยอมรับ และเห็นคุณค่าแห่งตน และเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร จึงทุ่มเทการทำงาน เพื่อนำองค์กรให้ไปสู่เป้าหมาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมยังเป็นการแบ่งปันอำนาจหน้าที่ของ ผู้บริหารให้กับสมาชิกในองค์กร ช่วยให้เกิดความสามัคคี หรือ การทำงานในหมู่คณะ เกิดความรู้สึกผูกพันในการปฏิบัติงานต่อองค์การ มีความรู้สึกดีในการทำงานร่วมกัน ส่งผลให้เกิดความสมัครสมานสามัคคี และเมื่อผู้บริหารมอบความไว้วางใจ ด้วยการให้อำนาจในการตัดสินใจ ความเป็นอิสระในการทำงาน เหมือนตนเองเป็นเจ้าของ มีความร่วมมือต่อการปฏิบัติงาน

ก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กร กล่าวคือ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาองค์กร และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ซึ่งความรู้สึกเป็นเจ้าของนี้จะเป็นพลังในการขับเคลื่อนองค์กรที่ดีที่สุด ดังนั้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีกระบวนการที่องค์กรทุกแห่งต้องให้ความสำคัญและดำเนินการให้เป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ธนพรธรรมโชติ (2555) ได้ศึกษาปัจจัยด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร มหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก พบว่าบุคลากรมีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กรโดยแสดงออกมาในรูปของ ความศรัทธาต่อองค์กร ยอมรับเป้าหมาย ค่านิยมขององค์กรมีความพร้อมที่จะทุ่มเทเต็มใจใช้ความสามารถและความพยายามในการปฏิบัติงาน ตลอดจนความจงรักภักดี มุ่งมั่นที่จะดำรงสถานภาพเป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐศักดิ์ เหมไธสง (2559) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ผลการศึกษาระบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีแนวทางที่ชัดเจนว่าควรให้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเกิดขึ้นในทุกกระบวนการบริหารสถานศึกษา จะช่วยให้สถานศึกษาบรรลุเป้าประสงค์ ทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวทางในลักษณะนี้ ก็เป็นไปตามทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการและผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงรองรับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลัง การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา เพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาซึ่งจะใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาต่อไป

2. ผลการวิจัย การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ
ร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

5 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการ
ร่วมมือ ด้านการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ด้านการประสานงาน และด้านการติดต่อสื่อสาร
ทั้งนี้ เพราะการทำงานเป็นทีมเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของความสำเร็จภายในองค์กร ปัจจุบัน
องค์กรต่างๆ จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้เอื้อต่อการส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันเป็นทีม
เพราะความสำเร็จในการทำงานเป็นทีม นั้น เป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญของความสำเร็จในการ
บริหารจัดการของผู้บริหาร ดังนั้น ผู้บริหาร ต้องทำการปลูกฝังแนวคิดในการทำงานที่จะ
สามารถบรรลุผลสำเร็จได้นั้น ไม่ได้เกิดจากการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้นแต่ต้องเกิด
จากการร่วมแรงร่วมมือกันในการทำงานจึงจะประสบ ความสำเร็จ ซึ่งความสำเร็จขององค์กรจะ
ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าหากปราศจากความร่วมมือกันภายใน องค์กร ผู้บริหารต้องหมั่นสร้าง
ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตนเองกับบุคลากรและระหว่างบุคลากรด้วยกัน จึงจะสามารถทำให้
การทำงานเป็นไปด้วยความราบรื่น มีคุณภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ
อริศขรา อุ่มสิน (2560) ได้เสนอพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม ซึ่งประกอบด้วยกัน 5 ด้าน 1)
ด้านการติดต่อสื่อสาร เป็นกระบวนการที่สมาชิกในทีมมีการสื่อสารที่ตรงไปตรงมา และเปิดเผย
มีการสื่อสารที่ เข้าใจง่าย สามารถแปลความหมายและนำไปปฏิบัติได้ตรงกัน มีการรับทราบ
ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องอย่างทั่วถึง มีการโต้ตอบ อภิปราย แสดงความคิดเห็นหรือซักถาม
ข้อสงสัยร่วมกันได้ และมีการเปิดโอกาสให้ สามารถแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นต่อการทำงาน
ได้ มีการวิจารณ์เป็นไปอย่างเปิดเผย ไม่มีการมุ่งโจมตีกันเป็นการส่วนตัว มีการเปิดโอกาสให้
ทีมงานได้รับรู้ข้อมูลตลอดจนปัญหาในการทำงานอย่างชัดเจนและทั่วถึง 2) ด้านการร่วมมือ
การร่วมมือกันสมาชิกในทีมต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน ร่วมมือกันจัดทำ
แผนปฏิบัติการประจำปี ร่วมมือกันในการประเมินผลการปฏิบัติการ ร่วมกันแก้ปัญหาการ
ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยไม่คำนึงถึงว่าจะอยู่กลุ่มใดทั้งในและนอก
เวลาด้วย ความเต็มใจอย่างพร้อมเพรียง 3) ด้านการประสานงาน การประสานงานนั้นโดย
สมาชิกในทีมมีการพึ่งพาซึ่งกันและกันในแต่ละกลุ่ม มีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและชัดเจน
โดยใช้รูปแบบในการประสานงาน ที่เหมาะสมและหลากหลายวิธีการ มีการเข้าร่วมประชุมเป็น
ประจำ มีการวางแผนการทำงานที่เหมาะสม มีการประสานงานกันทุกครั้งในการปฏิบัติงาน
และมีการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้บริหารทุกครั้ง 4) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ การมี
ความคิดสร้างสรรค์นั้นคือความร่วมมือกันทำงานด้วยวิธีที่หลากหลายเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ

เช่น เข้าร่วมศึกษาดูงานและร่วมประชุมสัมมนาเพื่อรับการถ่ายทอดความคิดใหม่ๆ ร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกันสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร และร่วมมือกันสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาในการทำงาน และร่วมกันคิดค้นแก้ปัญหาที่ต่างไปจากรูปแบบเดิมๆ 5) ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยการที่ครูผู้สอนในสถานศึกษานำความรู้จากการอบรมศึกษาดูงานมาพัฒนาคุณภาพงานอย่างต่อเนื่อง มีการออกแบบงานใหม่ที่สร้างสรรค์ให้มีความเหมาะสม มีการค้นพบข้อบกพร่องการทำงานเพื่อมาปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพ มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาคุณภาพงานอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา มีการปรับกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัยเพื่อลดระยะเวลาในการทำงาน และมีการเรียนรู้ข้อผิดพลาดในการทำงานเพื่อเป็นการพัฒนางาน

3. ผลการวิจัย ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีค่าความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกัน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy} = .771$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีความพยายามในการพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองไม่ว่าจะเป็นด้านทักษะความรู้ ความสามารถ การบริหารจัดการภายในสถานศึกษา การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรภายในสถานศึกษา การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับคณะครูในโรงเรียน เช่น การเข้าเฝ้าพบปะพูดคุย โดยมุ่งเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน การกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดการประสานร่วมมือกัน การติดต่อสื่อสารที่ดี การรู้จักแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรอมมิก (Romig, 1996) ที่ได้กล่าวถึง คุณลักษณะที่จำเป็นในการทำงานเป็นทีมว่า ต้องมีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการติดต่อสองทาง เพื่อการพัฒนาคุณภาพของงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิศักดิ์ เพ็ชรยิ้ม (2563) ได้ศึกษาวิจัย การทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัย พบว่า 1) การทำงานเป็นทีม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 อยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 อยู่ในระดับมาก 3) การทำงานเป็นทีม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

โรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ประสิทธิภาพของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและ ครูผู้สอน จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 ส่วนประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน 5) ความสัมพันธ์ ระหว่างการทำงานเป็นทีม กับประสิทธิผลของโรงเรียนโดยรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูใน โรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน การไว้วางใจกัน และ ความยึดมั่นผูกพัน

2. การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน โดยมี ค่าเฉลี่ยตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการร่วมมือ ด้านการ ปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ด้านการประสานงาน และด้านการติดต่อสื่อสาร

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูใน โรงเรียนเอกชนคาทอลิก จังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านความยืดหยุ่นผูกพัน มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมกับด้านอื่นๆ พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของครู ให้ความก้าวหน้าและมั่นคงในการทำงาน เคารพสิทธิส่วนบุคคล พัฒนาศักยภาพและการใช้ขีดความสามารถของบุคคลที่เหมาะสม สร้างความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน โดยจัดสรรค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม สร้างสภาพการทำงานที่ปลอดภัย และมีความสุข

1.2 การทำงานเป็นทีม ด้านการติดต่อสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมกับด้านอื่นๆ พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น การติดต่อสื่อสารของครูในการปฏิบัติงาน ครูควรได้รับการส่งเสริมให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารให้ได้อย่างทั่วถึง มีความเข้าใจตรงกัน มีประสิทธิภาพ และนำไปปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก สังฆมณฑลอื่น และสังกัดอื่น

2.2 ควรมีศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก สังฆมณฑลอื่นและสังกัดอื่น

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหัวข้อการสร้างคำโดยเทคนิค TGT กับแบบสืบสวนสอบสวน

เอกสารอ้างอิง

- ธนพร ธรรมโชติ. (2555). ปัจจัยด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ประเสริฐศักดิ์ เหนินไธสง. (2559). การพัฒนาระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก [วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฝ่ายการศึกษาอบรมสังคมชนทลนครราชสีมา. (2563). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียน สังกัดสังคมชนทลนครราชสีมา ฉบับที่ 2 (2563-2567). สังคมชนทลนครราชสีมา.
- สิทธิศักดิ์ เพ็ชรยิ้ม. (2563). การทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 9(34), 54-64.
- อริศรา อุ่มสิน. (2560). การศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 [วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607-609.
- Romig, D. (1969). *Breakthrough Teamwork: Out Standing Result Using Structured Teamwork*. Irwin.
- Swansburg, R. C. (1996). *Management and Leadership for Nurse manager*. Jones and Bartlett Publishes.

แนวทางพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก

Guidelines For Developing Student Support Administration Systems

in the Situation of Covid-19 of St. Nicholas School

Phitsanulok Provincial Education Office

บาทหลวงสมสุข หทัยภัตสร*

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ดร.ธนกฤต สิทธีราช

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ดร.สุรพงษ์ แสงสีมูข

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Rev.Somsuk Hathaipatsorn*

Master of Education Program in Educational Administration,

Faculty of Education, Northern College

Dr.Thanakit Sittirach

Faculty of Education, Northern College

Dr.Suraphong Saengseemok

Faculty of Education, Northern College

*Corresponding Author, e-mail: hathaipatsorn@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ 25 มีนาคม 2567

แจ้งแก้ไข 7 พฤษภาคม 2567

ตอบรับบทความ 10 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา การหาและประเมินแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก ประชากรคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา 120 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เครื่องมือใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ การดำเนินงานตามระบบ การวางระบบและแผนดำเนินงาน การกำหนดทิศทางหรือกลยุทธ์ การตรวจสอบและประเมินผล ตามลำดับ ปัญหาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การจัดข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นระบบ ไม่ครอบคลุมการใช้ประโยชน์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกไม่มีความพร้อม การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดไม่ทั่วถึง การดำเนินการเสริมสร้างทักษะชีวิตและภูมิคุ้มกันนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพ แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ อบรมให้ความรู้แก่บุคลากร ผู้เกี่ยวข้องทุกคนให้ปฏิบัติตามระบบในทิศทางเดียวกัน และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาการบริหารให้มีคุณภาพ ผลการประเมินแนวทางการบริหารมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา; การบริหารระบบ; การดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The objective of the research is to study the conditions, problems, find ways to develop and evaluate guidelines for developing the administration of student care and assistance systems in the COVID-19 situation. of St. Nicholas school Phitsanulok provincial education office. Population is educational institution administrators 120 teachers and educational person, 9 experts.

Instruments used questionnaires and interviews. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The research results found that conditions of administration of the student care and assistance system Overall, the practice is at a high level. Arranged from highest to lowest are operations according to the system, System planning and operations plan, Setting direction or strategy, Inspection and evaluation, respectively. The problem with the administration of the student care and assistance system is that information is not organized systematically. Utilization is not covered. The location and facilities are not ready. Organizing activities in accordance with interests and aptitudes is not thorough. Actions to strengthen life skills and immunity of students are still not effective. Guidelines for developing the administration of the student care system should promote teamwork. Let all parties participate in planning and setting the vision. Training to educate personnel All involved parties must follow the system in the same direction. and provide feedback to improve management quality The results of evaluation management development guidelines are at the highest level of usefulness.

Keywords: Development guidelines; System administration; Student support

บทนำ

สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ประเทศทั่วโลกได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง และเพื่อเป็นการป้องกันและหยุดการแพร่ระบาด จึงมีการใช้มาตรการปิดประเทศ (Lockdown) ให้ประชาชนหยุดกิจกรรม งดการเดินทางออกนอกพื้นที่ งดจัดกิจกรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง มาตรการทางสาธารณสุขและเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) เกิดผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านสาธารณสุข สังคม เศรษฐกิจและการศึกษาที่มีการหยุดการเรียนการสอน ข้อมูลของ UNESCO พบว่า มีการปิด

โรงเรียนใน 107 ประเทศ ผู้เรียนในระบบได้รับผลกระทบกว่าร้อยละ 60.90 สำหรับในประเทศไทยกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้สถานศึกษาให้ปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ และให้มีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินอันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยให้แนวทางการจัดการแบบ Online และ On-air ให้สอดคล้องกับพื้นที่ และมีการเตรียมความพร้อมเพื่อการจัดการสอนตามกระทรวงศึกษาธิการกำหนด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) สถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่เป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมในทุกด้าน มีหน้าที่พัฒนาเด็กวัยเรียนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ เป็นศูนย์รวมของเด็กในชุมชนจากครอบครัวที่ต่างกัน เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาโรคต่างๆ เมื่อนักเรียนคนใดคนหนึ่งเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อและมาเข้าเรียน จึงมีโอกาที่จะแพร่กระจายเชื้อโรคไปสู่ นักเรียนคนอื่นๆ ได้ สถานศึกษาจึงมีหน้าที่ที่สำคัญมากต่อการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ภายใต้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค ที่จะส่งผลกระทบโดยตรงกับการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและผู้ปกครองต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสามารถดำเนินชีวิตวิถีใหม่ ภายใต้มาตรการการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างเคร่งครัด ผู้บริหารจึงต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่ (New Normal) เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาสามารถผ่านพ้นสภาพวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รัตนา กาจนพันธ์, 2563) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาถือว่ามีสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และยังเป็นกระบวนการในการบริหารสถานศึกษาที่จะดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือการทำงานอย่างชัดเจนอย่างมีส่วนร่วมของบุคลากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

สถานการณ์การแพร่ระบาดในจังหวัดพิษณุโลกตั้งแต่ปี 2563 จนถึงวันที่ 1 มกราคม 2565 พบผู้ติดเชื้อจำนวน 20,592 คน เสียชีวิตแล้ว 117 ราย (สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก, 2565) การแพร่ยังมีการตรวจพบติดเชื้อรายใหม่อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ติดเชื้อที่ไม่แสดงอาการ ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนซึ่งกลับมาเปิดทำการปกติ โดยเฉพาะโรงเรียนเซนต์นิโคลาส ซึ่งเป็นสถานศึกษาเอกชนที่มีเขตบริการทางการศึกษา

ครอบคลุมทั้งจังหวัด นักเรียนจึงเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มาจากทุกอำเภอในจังหวัดพิษณุโลก การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสามารถใช้เป็นมาตรการตามที่หน่วยงานและสถานศึกษาต้องการ ผลการศึกษาของวินัย เดชมรมโพธิ์ทอง (2564) ที่ศึกษาการบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) : กรณี ศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า การบริหารต้องประกอบด้วย การกำหนดโครงสร้างตามมาตรการ บุคลากร งบประมาณ สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องใช้ และเทอดศักดิ์ ยะยอง (2562) ที่ศึกษาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านดอยคำ อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการบริหารงานวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง พบว่า มีปัญหาการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจของครูตามวงจรคุณภาพในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน

ความเป็นมา ความสำคัญของปัญหาและรายงานการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ที่กำหนดกระบวนการบริหารระบบ 4 ขั้นตอน คือ การกำหนดทิศทางหรือกลยุทธ์ การวางระบบและแผนดำเนินงาน การดำเนินงาน การตรวจสอบและประเมินผลของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก ว่าจะมีสภาพปัจจุบันเป็นอย่างไร การบริหารจัดการมีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการหาแนวทางพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส โดยศึกษาจากข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำมาประยุกต์ใช้พัฒนา การบริหารจัดการในโรงเรียนและเผยแพร่เพื่อประโยชน์แก่สถานศึกษาและหน่วยงานอื่นต่อไป

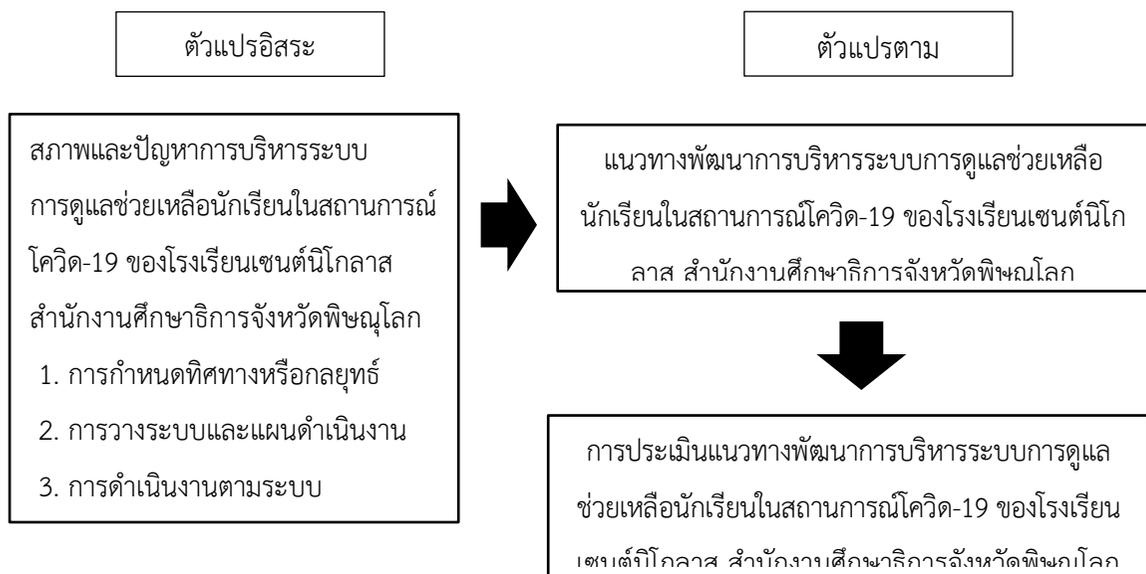
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก

3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก ใช้แนวคิดการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ที่มีกระบวนการบริหารระบบ 4 ด้าน คือ การกำหนดทิศทางหรือกลยุทธ์ การวางระบบและแผนดำเนินงาน การดำเนินงานตามระบบ การตรวจสอบและประเมินผล ดังนี้

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยมีการดำเนินการแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก มีการดำเนินการดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2565 จำนวน 120 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก (Multiple Choice) ตอนที่ 2 สอบถามสภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และตอนที่ 3 สอบถามปัญหาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 เป็นแบบกำหนดคำตอบให้ตอบได้หลายข้อ (Multiple Response)

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นนิยามปฏิบัติการ กำหนดตัวชี้วัด และโครงสร้างข้อคำถามรายด้าน ๆ ละ 10 ข้อรวม 40 ข้อเพื่อใช้สอบถามสภาพการบริหาร และด้านละ 7 ข้อรวม 28 ข้อสำหรับสอบถามปัญหาการบริหาร จัดพิมพ์แบบสอบถามตามแบบที่กำหนด เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องการใช้ภาษา ความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถาม แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คนประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) นำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 ทุกข้อ นำไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนผดุงราษฎร์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .989

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบสอบถามมาจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก ด้วยตนเองโดยชี้แจง นัดวันเก็บแบบสอบถามคืน เมื่อถึงกำหนดได้เก็บแบบสอบถามคืนครบ 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปตามแบบสอบถามแต่ละตอนคือ ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพเพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 เพื่อหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาการบริหารระบบ

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก มีการดำเนินการดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิได้จากการกำหนดคุณสมบัติแล้วเลือกแบบเจาะจงจำนวน 9 คน คือ นักวิชาการที่เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา 3 คน ผู้บริหารการศึกษาในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก 3 คน และผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) แบ่งเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแบบเติมคำให้สมบูรณ์ (Complete words) ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 เป็นคำถามปลายเปิด (Open end)

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ นำผลการวิจัยสภาพการบริหารข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดรายด้านๆ ละ 3 ข้อ และปัญหาการบริหารข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุดรายด้านๆ ละ 3 ข้อ มาวิเคราะห์แล้วสรุปอุปนัย สร้างเป็นข้อคำถามด้านละ 1 ข้อรวม 4 ข้อ จัดพิมพ์ตามแบบกำหนดเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องการใช้ภาษาความเหมาะสมและความครอบคลุมเนื้อหา ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ติดต่อประสานกับผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการส่วนตัว เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล การกำหนดนัด และการสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล นำบันทึกการสัมภาษณ์มาตรวจความสมบูรณ์ ถอดความสรุปเนื้อหาเป็นรายด้านของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคน นำผลมาวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาด้วยตารางวิเคราะห์ เรียงลำดับตามค่าความถี่รายข้อแต่ละด้าน เสนอเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก
มีการดำเนินการดังนี้

1. ผู้ประเมิน เป็นผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
สถานการณ์โควิด-19 จำนวน 30 คน ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาหัวหน้ากลุ่มงานใน
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก 5 คน ครูผู้สอนในโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก 20 คน ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน 3 คน และนักวิชาการ 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 2 ตอน
คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ประเมิน เป็นแบบเติมคำให้สมบูรณ์ (Complete words) ตอนที่
2 แบบประเมินความเป็นประโยชน์ของแนวทางพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและรายงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
กับการประเมินเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัย นำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์
ผู้ทรงคุณวุฒิมาตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมเพื่อสร้างเป็นข้อคำถามในแบบประเมินความ
เป็นประโยชน์รายด้านๆ ละ 10 ข้อ รวม 40 ข้อ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อ
ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและความสอดคล้องกับเนื้อหา พร้อมให้
ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง ก่อนนำไปเก็บข้อมูล

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยกำหนดคุณสมบัติ
ของกลุ่มผู้ประเมิน จำนวน 30 คน ติดต่อประสานกับผู้ประเมินเป็นการส่วนตัว ก่อนส่งแบบ
ประเมินเป็นรายบุคคลพร้อมซองเปล่าส่งคืน (สำหรับนักวิชาการ) ดำเนินการเดินทางไปแจก
แบบประเมิน นัดการเก็บคืน ถึงกำหนดเดินทางไปเก็บได้แบบประเมินที่จัดเก็บด้วยตนเอง 28
ชุด และส่งทางไปรษณีย์ 2 ชุด รวม 30 ชุดคิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย (μ) และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางและแปลผลตาม
เกณฑ์ กำหนดเกณฑ์การประเมินความเป็นประโยชน์ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และมี
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ถือว่าผ่านเกณฑ์

ผลการวิจัย

มีผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์สามารถแสดงในภาพรวมได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 โดยรวม

ด้าน	รายการ	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
		μ	σ	
1	การกำหนดทิศทางหรือกลยุทธ์	4.42	0.51	มาก
2	การวางระบบและแผนดำเนินงาน	4.44	0.50	มาก
3	การดำเนินงานตามระบบ	4.46	0.43	มาก
4	การตรวจสอบและประเมินผล	4.41	0.50	มาก
โดยรวม		4.44	0.44	มาก

ตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44, \sigma = 0.44$) เรียงจากมากไปหาน้อย คือ การดำเนินงานตามระบบ ($\mu = 4.46, \sigma = 0.43$) มากที่สุด รองลงมาคือ การวางระบบและแผนดำเนินงาน ($\mu = 4.44, \sigma = 0.50$) การกำหนดทิศทางหรือกลยุทธ์ ($\mu = 4.42, \sigma = 0.51$) และการตรวจสอบและประเมินผล ($\mu = 4.41, \sigma = 0.50$) น้อยที่สุด ตามลำดับ

2. ปัญหาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก ปัญหาสูงสุดแต่ละด้านคือ 1)การกำหนดทิศทางหรือกลยุทธ์ การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียนยังไม่เป็นระบบ ไม่ครอบคลุมการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ (ร้อยละ 12.50) 2) การวางระบบและแผนดำเนินงาน การจัดเตรียมสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการกักตัวกรณีพบกลุ่มเสี่ยงติดเชื้อมีข้อจำกัดไม่มีความพร้อม (ร้อยละ 9.20) 3) การดำเนินงานตาม

ระบบ ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดได้ (ร้อยละ 13.30) และ 4) การตรวจสอบและประเมินผล ไม่สามารถดำเนินการเสริมสร้างทักษะชีวิตและภูมิคุ้มกันแก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ร้อยละ 11.70)

3. แนวทางพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก พบว่า 1) การกำหนดทิศทางหรือกลยุทธ์ ควรสนับสนุนการทำงานเป็นทีมเพื่อให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมวางแผน และกำหนดวิสัยทัศน์ (ความถี่ = 9) 2) การวางระบบและแผนดำเนินงาน ควรมีการอบรมให้ความรู้บุคลากรที่รับผิดชอบทั้งในโรงเรียนและส่งเข้าอบรมภายนอก (ความถี่ = 7) 3) การดำเนินงานตามระบบ ควรมีการประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้องทุกคนเพื่อการปฏิบัติงานตามระบบไปในทิศทางเดียวกัน (ความถี่ = 7) และ 4) การตรวจสอบและประเมินผล ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นข้อมูลพัฒนาให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (ความถี่ = 6)

4. ผลการประเมินแนวทางพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก โดยรวมมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดเมื่อ $\mu \geq 3.51$ และ $\sigma \leq 1.00$ ทุกด้าน เรียงจากมากไปน้อยคือ การกำหนดทิศทางหรือกลยุทธ์ การตรวจสอบและประเมินผล การดำเนินงานตามระบบ และการวางระบบและแผนดำเนินงาน ตามลำดับ ผลการประเมินแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความเป็นประโยชน์แนวทางพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับของความเป็นประโยชน์			
		μ	σ	แปลผล	ผลประเมิน
1	การกำหนดทิศทางหรือกลยุทธ์	4.58	0.26	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
2	การวางระบบและแผนดำเนินงาน	4.49	0.34	มาก	ผ่านเกณฑ์
3	การดำเนินงานตามระบบ	4.50	0.32	มาก	ผ่านเกณฑ์
4	การตรวจสอบและประเมินผล	4.52	0.30	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
โดยรวม		4.52	0.24	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 2 พบว่า แนวทางพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 โดยรวมมีความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.52, \sigma = 0.24$) ผลการประเมินผ่านเกณฑ์ ($\mu \geq 3.51, \sigma \leq 1.00$) พิจารณาแนวทางรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อยคือ การกำหนดทิศทางหรือกลยุทธ์ ($\mu = 4.58, \sigma = 0.26$) มีความเป็นประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือ การตรวจสอบและประเมินผล ($\mu = 4.52, \sigma = 0.30$) และการดำเนินงานตามระบบ ($\mu = 4.50, \sigma = 0.32$) ตามลำดับ ส่วนการวางระบบและแผนดำเนินงาน ($\mu = 4.49, \sigma = 0.34$) มีความเป็นประโยชน์น้อยที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก โดยรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการประกาศนโยบายการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ให้ทุกฝ่ายทราบ กำหนดบทบาทหน้าที่บุคลากรหลักเพื่อทำหน้าที่เฝ้าระวัง จัดกิจกรรมโฮมรูมตามแผนและปฏิทินอย่างต่อเนื่อง และมีการตรวจสอบการจัดทำแบบบันทึกและการจัดเก็บข้อมูลให้มีมาตรฐานตามข้อกำหนดของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) กำหนดแนวปฏิบัติให้สถานศึกษาต้องประกาศเป็นนโยบายและแนวปฏิบัติ จัดตั้งคณะทำงานดำเนินการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทบทวน ปรับปรุง ซ่อมปฏิบัติตามแผนฉุกเฉิน ให้มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์การป้องกันโรคที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย มาตรการ การปฏิบัติตน การจัดการเรียนการสอน และมีการควบคุมกำกับติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามมาตรการอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง

2. ปัญหาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 พบว่าการจัดข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นระบบไม่ครอบคลุมการใช้ประโยชน์ อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกไม่มีความพร้อม ครูจัดกิจกรรมพัฒนาไม่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของนักเรียน การจัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตและภูมิคุ้มกันยังไม่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนอย่างรอบด้าน การจัดบริเวณ สถานที่เพื่อใช้เป็นจุดคัดกรองและกักตัวกรณีพบนักเรียนติดเชื้อ การแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม

ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกำหนด และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกรรมการ กับเครือข่ายครูและผู้ปกครองเพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ สภาพการปฏิบัติต่ำ ที่สุด สอดคล้องกับรัชพล เทียงดี (2563) ที่ศึกษาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า การทำ ความเข้าใจกับนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การคัดกรองนักเรียน โรงเรียนมี นโยบายให้ครูที่ปรึกษาประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหานักเรียนเป็นรายกรณี และ การประสานงานอย่างเป็นระบบและบันทึกการส่งต่อเป็นลายลักษณ์อักษร มีการรายงานผล การส่งต่อนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง มีการปฏิบัติดีน้อยที่สุด

3. แนวทางพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก พบว่า โรงเรียนควร สนับสนุนการทำงานเป็นทีมเพื่อให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนและกำหนดวิสัยทัศน์ มีการอบรมให้ความรู้บุคลากรที่รับผิดชอบทั้งในโรงเรียนและส่งเข้าอบรมภายนอก มีการประชุม สร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้องทุกคนให้การปฏิบัติงานตามระบบไปในทิศทางเดียวกัน และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นข้อมูลพัฒนาให้การดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนยังมีการเปิดโอกาสให้ทุก ฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ การพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจและเกิด ทักษะ รวมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับรัชพล เทียงดี (2563) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 เสนอแนะว่าโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ทั้ง ผู้ปกครองนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมกำหนด นโยบายและวางแผนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับผู้บริหารสถานศึกษาและ คณะครู จะทำให้มีแผนการดำเนินงานตามเป้าหมายที่สนองความต้องการของชุมชน เช่นกัน

4. ผลการประเมินแนวทางพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก โดยรวม มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกด้าน ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะ ข้อเสนอแนะมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้ในสถานการณ์จริง มีความเหมาะสมกับ บริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ที่

กล่าวถึงหลักการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่าต้องมี 4 ขั้นตอนคือ การกำหนดทิศทางหรือกลยุทธ์เพื่อเป็นนโยบายการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและความปลอดภัยในโรงเรียน การวางระบบและแผนดำเนินงานเสริมสร้างทักษะชีวิต ป้องกันความปลอดภัย สร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม การดำเนินงานตามระบบด้วยการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม และมีการตรวจสอบและประเมินผลเพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนเซนต์นิโกลาส สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก สรุปได้ว่าสภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การดำเนินงานตามระบบ มีการปฏิบัติสูงที่สุด รองลงมาคือ การวางระบบและแผนดำเนินงาน และการกำหนดทิศทางหรือกลยุทธ์ ตามลำดับ ส่วนการตรวจสอบและประเมินผล มีการปฏิบัติต่ำที่สุด ปัญหาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 พบว่า การจัดข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นระบบยังไม่ครอบคลุมการใช้ประโยชน์ อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกไม่มีความพร้อม ครูจัดกิจกรรมพัฒนายังไม่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของนักเรียน การจัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตและภูมิคุ้มกันยังไม่มีประสิทธิภาพ แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 โรงเรียนควรสนับสนุนการทำงานเป็นทีมเพื่อให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนและกำหนดวิสัยทัศน์ มีการอบรมให้ความรู้บุคลากรที่รับผิดชอบทั้งในโรงเรียนและส่งเข้าอบรมภายนอก จัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจผู้เกี่ยวข้องทุกคนให้การปฏิบัติงานตามระบบไปในทิศทางเดียวกัน และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นข้อมูลพัฒนาให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ และผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนา การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 โดยรวมมีความเป็นประโยชน์มากที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ 1) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดควรนำผลการวิจัยด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ไปกำหนดนโยบายเป็นจุดเน้นที่ชัดเจนเกี่ยวกับ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ในเขตบริการ 2) สถานศึกษาและผู้รับใบอนุญาต ควรตระหนักและให้ความสำคัญของการนำนโยบายการบริหารในสถานการณ์โควิด-19 ไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ต้องมีการกำกับ ติดตาม สร้างความเข้าใจให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรและผู้ปกครองได้มีความรู้ เข้าใจในแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง 3) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานอย่างทั่วถึง 4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรให้ความสำคัญในการเป็นผู้ประสานงานที่ดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งต่อผู้ติดเชื้อ และ 5) ครู บุคลากรและผู้ปกครองนักเรียน ควรให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในรูปแบบของเครือข่าย เพื่อให้การติดต่อประสานงานมีความรวดเร็วและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ 1) แนวทางการพัฒนาการดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาทุกสังกัด 2) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ 3) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศตวรรษที่ 21 และ 4) การประเมินโครงการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์หรือในศูนย์การเรียนชายแดน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบดูแลการช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2564*.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19*.
- เทอดศักดิ์ ยะยอง. (2562). *การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านดอยคำ อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการบริหารงานวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- รัชพล เทียงดี. (2563). *การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- รัตนา กาญจนพันธุ์. (2563). *การบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์วิกฤตไวรัสโคโรนา 19 (COVID-19)*. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 10(3), 545-556.
- วินัย เดชรั่มโพธิ์ทอง. (2564). *การบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) : กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก. (2565). *มาตรการป้องกันการแพร่โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19*. องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก.

ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ทักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา

A Comparative Study of the Perception of Meta-Skills of
Higher Education Students in Yala Province

ณัฐลักษณ์ อีสระ*

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ. อุซุพร บถพิบูลย์

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กุลธิดา พลเยี่ยม

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ. ดร.จิตรา ดุษฎีเมธา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ. ดร.ชนิษฐา สาลีหมัด

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Nattaluck Issara*

Doctor of Philosophy, Research and Curriculum Development,
Graduate School, Srinakharinwirot University

Asst. Prof. Uchuphorn Botphiboon

Doctor of Philosophy, Research and Curriculum Development,
Graduate School, Srinakharinwirot University

Kultida Polyiam

Doctor of Philosophy, Research and Curriculum Development,
Graduate School, Srinakharinwirot University

Asst. Prof. Dr.Jitra Dudsdeemaytha

Graduate School, Srinakharinwirot University

Asst. Prof. Dr.Khanittha Saleemad

Graduate School, Srinakharinwirot University

*Corresponding Author, e-mail: nattaluck.ycc@g.swu.ac.th

ข้อมูลบทความ

รับบทความ 27 มีนาคม 2567

แจ้งแก้ไข 5 กรกฎาคม 2567

ตอบรับบทความ 26 กันยายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอภিতักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลาและเปรียบเทียบการรับรู้อภিতักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลาที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกัน โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา จำนวน 107 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดทักษะสำหรับการวิเคราะห์อภিতักษะ (Meta Skills) ตามการรับรู้ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดยะลา พบว่า อภিতักษะตามการรับรู้ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 79.60 เมื่อพิจารณาแต่ละทักษะย่อย พบว่า การรับรู้ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา มีการรับรู้สูงสุดคือ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity problem-solving) ร้อยละ 83.40 รองลงมา คือ การยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) ร้อยละ 78.80 และน้อยที่สุดคือ กาทระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) ร้อยละ 73.80 และเมื่อเปรียบเทียบการรับรู้อภিতักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลาที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกัน พบว่า 1) เพศต่างกันมีการรับรู้อภিতักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) เกรดเฉลี่ย (GPA) ต่างกัน มีการรับรู้อภিতักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา ไม่มี

ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) มหาวิทยาลัยในสังกัดต่างกันมีการรับรู้อภิทักษะไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : อภิทักษะ; การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์; การตระหนักรู้ในตนเอง; การยืดหยุ่นทางจิตใจ

Abstract

This research aimed to study the meta-skills of higher education students in Yala Province and compare the meta-skills perception of higher education students in Yala Province with different personal data. The study was conducted with a sample group of 107 higher education students in Yala Province. The research instrument was a meta-skills analysis measure based on the perception of higher education students in Yala Province. It was found that the meta-skills perceived by higher education students in Yala Province were at a high level overall, 79.60 percent. When considering each sub-skill, it was found that the highest perception of higher education students in Yala Province was Creative problem-solving at 83.40 percent, followed by Resilience at 78.80 percent, and the lowest was Self-awareness. (Self-Awareness) 73.80 percent and when comparing the perception of meta skills of higher education students in Yala Province with different personal information, it was found that 1) different genders have different meta skills perceptions with statistical significance at the 0.05 level, 2) different grade point averages (GPAs) have no statistically significant differences in the perception of meta skills of higher education students in Yala Province at the 0.05 level, and 3) different universities have no statistically significant differences in the perception of meta skills at the 0.05 level.

Keywords: Meta Skills; Creativity problem-solving; Self-Awareness; Resilience

บทนำ

ในยุคปัจจุบันเรากำลังอยู่ในยุคสมัยของความเปลี่ยนแปลง สิ่งที่เราเคยรู้ เคยพบเจอ เคยคุ้นชินในอดีต วิถีชีวิตของเราถูกเปลี่ยนแปลงไปจากการที่เทคโนโลยีพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว และการหยุดชะงักทางสังคม เช่น เกิดการแพร่ระบาดและแน่นอนว่าการเปลี่ยนแปลงนี้จะยิ่งทวีคูณมากขึ้นไปอีก ในอนาคตหลายธุรกิจกำลังค่อยๆ ล้มหายตายจากไป และหลายธุรกิจอาจจะถือกำเนิดขึ้นมาใหม่ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ยังรวมไปถึงการว่างงานของมนุษย์ที่จะเพิ่มมากขึ้น จากการถูกแทนที่โดย AI และกลุ่มคนที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุด คงหนีไม่พ้นคนรุ่นใหม่ ที่จะต้องเตรียมพร้อมรับมือกับอนาคตที่จะเกิดขึ้นนี้ด้วย ยุคต่อๆ ไปที่กำลังจะมาถึง การมีทักษะความรู้เพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอต่อการใช้ชีวิต เราจำเป็นต้องมีทักษะการเรียนรู้ใหม่ และ Mind set ที่ดี เพื่อรับมือความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ด้วย หรือที่เราเรียกว่า Meta Skill ซึ่ง Meta Skill แตกต่างจาก Hard Skill ทักษะเชิงเทคนิคความรู้ เป็นทักษะความสามารถด้านอาชีพ หรือความชำนาญในการทำงานด้านนั้นๆ แม้จะเป็นทักษะเฉพาะ แต่ก็อาจเกิดความเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ดังนั้น ทักษะนี้ก็จำเป็นต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาให้ทันการเปลี่ยนแปลงในด้านนั้นๆ ส่วน Soft Skill ทักษะด้านสังคมเป็นทักษะในการอยู่ร่วมกับคนอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น การติดต่อสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การโน้มน้าวใจ บุคลิก เป็นต้น ซึ่งทักษะนี้จำเป็นมากขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นทักษะที่ทำให้เราแตกต่างจาก AI ได้

Meta Skill เป็นทักษะใหม่ที่เกิดขึ้นมาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเป็นการสร้างทัศนคติแบบ Growth Mindset หรือพร้อมที่จะเติบโต กระตือรือร้นในการเรียนรู้ สนุกกับการแก้ปัญหา และพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทาย เพื่อพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต จากที่ได้กล่าวไป เชื่อว่าหลายคนอาจจะจะมี Hard Skill และ Soft Skill กันในตัวเองบ้างแล้ว แต่ยังขาดทักษะสำคัญอย่าง Meta Skill ที่จะช่วยรับมือการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่เกิดขึ้น แม้ว่าแนวคิดของ Meta Skill จะค่อนข้างใหม่ แต่ก็มีคำจำกัดความหลายประการในวรรณกรรม ซึ่งทั้งหมดมีความคล้ายคลึงกันในวงกว้าง ตัวอย่างเช่น Skill Development โดย Scotland (2018) กล่าวถึง Meta Skill ว่าเป็นทักษะสำหรับอนาคต และอธิบายว่าทักษะเหล่านั้นเป็นทักษะระดับสูงที่กระตุ้นความสามารถในการปรับตัวของผู้เรียนและส่งเสริมความสำเร็จในทุกบริบท ช่วยให้ผู้คนทำงาน

ได้ตีในโลกรที่มีการเปลี่ยนไป โดยพื้นฐานแล้ว คำว่า Meta Skill หมายถึง ชุดของทักษะที่ช่วยให้ผู้คนสามารถปรับตัวเข้ากับโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้นำการแบ่งองค์ประกอบของอภিতักษะ (Meta Skill) ของพิชชาดา ประสิทธิ์โชค (2564) ซึ่งแบ่งอภিতักษะ(Meta Skill) เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity problem-solving) การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) และการยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience)

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity problem-solving) เป็นทักษะที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน และวิธีการแก้ปัญหาเดิมๆ ที่ผ่านมาประสิทธิภาพยังไม่เพียงพอ จากผลการสำรวจของกองส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต (2562) เกี่ยวกับการแก้ปัญหาของเยาวชนไทย พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ขาดทักษะในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเมื่อเกิดปัญหา ก็จะแก้ปัญหาโดยวิธีการหรือทางออกที่ไม่เหมาะสม เช่น การขาดสติจนฆ่าตัวตาย การใช้สารเสพติด การทำร้ายร่างกายตนเอง เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับที่จะสร้างและพัฒนาเด็ก เยาวชน และนักศึกษา ให้มีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity problem-solving) เพราะบุคคลเหล่านี้จะต้องเติบโตไปเป็นกำลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศไทยในอนาคต อีกทั้งการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) เป็นทักษะที่มีความสำคัญอีกทักษะหนึ่งในยุคนี้ เพราะให้ในการดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง หากบุคคลมีทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง สูงมากเท่าไรจะทำให้บุคคลนั้นสามารถแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาได้เหมาะสม โดยเฉพาะนักศึกษาที่กำลังจะก้าวข้ามจากวัยรุ่นไปสู่วัยทำงาน ซึ่งอาจจะส่งผลทำให้เจอปัญหา สับสนในการสร้างอัตลักษณ์ของตนเองให้เข้ากับค่านิยมในสังคม วัฒนธรรมของกลุ่มเพื่อนในที่ทำงาน หากตัวนักศึกษาเองมีการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) สูงก็อาจจะทำให้สามารถดำเนินชีวิตผ่านวัยนี้ไปได้ และอีกทักษะหนึ่งที่สำคัญเช่นกันก็คือ การยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) ความสามารถในการก้าวข้ามผ่านปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ทำให้สามารถลุกขึ้นมาเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดปัญหาและอุปสรรคได้อย่างรวดเร็ว และพร้อมที่จะเรียนรู้กับปัญหาเหล่านั้นได้ และบุคคลดังกล่าวจะมีความเข้มแข็งทางจิตใจสูงจะมีความพร้อมที่จะปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง เรียนรู้ และทดลองสิ่งใหม่ๆ และไม่กลัวที่จะเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ ซึ่งจากการศึกษาของ

Nourian et al. (2016 อ้างถึงในพิชชาดา ประสิทธิ์โชค, 2564) พบว่า ระดับความยืดหยุ่นทางจิตใจของเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 19 ปี อยู่ในระดับปานกลาง จึงเห็นควรได้รับการพัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจให้มีระดับที่สูงขึ้นกว่านี้ แต่ก็ม้งานวิจัยอยู่จำนวนน้อยที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาอภিতักษะ (Meta Skill) ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

สำหรับการวิเคราะห์อภิตักษะ (Meta Skill) ครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ทักษะย่อย ประกอบด้วย การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity problem-solving) การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) และการยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) ซึ่งจะเป็นการวัดทักษะของนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาของจังหวัดยะลา โดยตัวนักศึกษาก่อนว่าตนเองมีอภิตักษะ (Meta Skills) ในระดับใด เพื่อที่จะนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการพัฒนาหลักสูตรที่จะสามารถเสริมสร้างให้นักศึกษาในอนาคตต่อไป นอกจากนี้ Meta Skill เป็นคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่ส่งเสริมกรอบความคิดหรือทัศนคติที่เติบโตที่ทำให้ผู้คนกระตือรือร้นในการเรียนรู้และสนุกกับการแก้ปัญหาและพัฒนาความสามารถใหม่ๆ ที่ท้าทาย ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ช่วยเตรียมบุคคลสำหรับอนาคต

อภิตักษะ (Meta Skill)

อภิตักษะ (Meta Skill) เป็นชุดทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต ทำให้ตัวบุคคลสามารถปรับตัว สามารถจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้าที่มีความผันผวน นำไปสู่การนำตนเอง (Self-direction) การมีกรอบความคิดแบบเติบโตเพื่อพัฒนาต่อไปข้างหน้า (Growth mindset) และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long Learning) (Nugraha & Muknidin, 2018; Saunders et al., 2000 อ้างถึงในพิชชาดา ประสิทธิ์โชค, 2564:6) ซึ่งส่วนใหญ่ นักวิจัยจะมีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับอภิตักษะ เป็นทักษะที่สำคัญต่อการปรับตัวในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และจากงานวิจัยของพิชชาดา ประสิทธิ์โชค (2564:8) ได้สรุปว่า อภิตักษะ (Meta Skill) หมายถึง กลุ่มคุณลักษณะหนึ่งของอภิปัญญาที่จำเป็นแห่งอนาคต ที่ช่วยให้บุคคลสามารถที่จะเรียนรู้และปรับตัวเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเป็นทักษะที่สามารถนำไปใช้ต่อยอดได้เรื่อยๆ ซึ่งจากงานวิจัยดังกล่าวสามารถแบ่งองค์ประกอบของอภิตักษะ (Meta Skill) เป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity problem-solving) เป็นความสามารถในการคิดหาแนวทางการแก้ปัญหาที่แปลกใหม่ หลากหลาย และเหมาะสมกับบริบทนั้น โดยต้องบูรณาการทั้งทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การทำความเข้าใจสิ่งที่ท้าทาย (Understanding the challenge) เป็นการทำความเข้าใจ เห็นความสำคัญ รับรู้ และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาอย่างรอบด้าน นำมาสู่การระบุปัญหาที่จะต้องแก้ไข 2) การสร้างแนวคิดและการวางแผนเตรียมการดำเนินการ (Generating ideas and planning for action) เป็นการระดมความคิดเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลายไม่ปิดกั้นความคิด โดยคิดวิธีการแก้ปัญหาให้ได้จำนวนมากที่สุด โดยปราศจากการตัดสินว่าผิดหรือถูกแล้วทำการคัดเลือกวิธีการแก้ปัญหาให้ได้จำนวนมากที่สุด โดยมีการพัฒนาเกณฑ์ในการคัดเลือกวิธีการแก้ปัญหาเพื่อประเมินและเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่มีอยู่ รวมทั้งคำนึงถึงอุปสรรคและสิ่งที่สนับสนุนและการวางแผนการทำงานที่รัดกุมอย่างละเอียดด้วยคำนึงถึงผลที่อาจกระทบ และ 3) การลงมือปฏิบัติการแก้ปัญหา (Implement) เป็นการลงมือปฏิบัติตามแผน พร้อมทั้งสะท้อนและปรับปรุงแผนในการแก้ปัญหาให้เหมาะสมรวมทั้งการกำกับ ติดตามตนเองและการเสริมแรงให้ตนเอง

องค์ประกอบที่ 2 การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) ความสามารถในการรับรู้และควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ประเมินและยอมรับตนเองทั้งจุดเด่นและจุดด้อยตามความเป็นจริง และตระหนักถึงคุณค่าและความสามารถในตนเองได้ การตระหนักรู้ในตนเองช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและการตั้งเป้าหมาย การตระหนักรู้ในตนเอง ประกอบด้วย 1) การตระหนักรู้ในอารมณ์ (Emotional awareness) เป็นการรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเองว่าตั้งอยู่ในอารมณ์ใด รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากอารมณ์และจัดการกับความรู้สึกภายในตนเองให้อยู่ในสถานะที่เหมาะสม 2) การประเมินตนเอง (Self-assessment) เป็นการทำความเข้าใจตนเองถึงจุดแข็ง และจุดอ่อนของตนเอง และ 3) ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-confidence) เป็นการตระหนักถึงคุณค่าและความสามารถในตนเอง

องค์ประกอบที่ 3 การยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) เป็นความสามารถในการอดทนและต่อสู้ฟันฝ่าในการเผชิญกับเหตุการณ์วิกฤติหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความยากลำบากในชีวิตหรือกลับสู่สภาพเดิม อันเป็นคุณสมบัติหนึ่งซึ่งช่วยให้บุคคลผ่านพ้นปัญหาอุปสรรคและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ความยืดหยุ่นทางความคิดสามารถแบ่งออกเป็น 3

องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเข้มแข็งอดทน (Hardiness) คือ ความสามารถจัดการอารมณ์ ความรู้สึกไม่สบายใจหรือทุกข์ของตนเองได้ในสถานการณ์ที่กดดัน 2) การมีกำลังใจ (Encouragement) คือ ความสามารถของบุคคลที่จะสร้างกำลังใจด้วยตนเองหรือได้รับจากคนรอบข้างให้สามารถดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์ที่กดดันได้ รวมทั้งเรียนรู้จากความผิดพลาดนั้นและพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น และ 3) การต่อสู้เอาชนะอุปสรรค (Active coping) คือ ความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค เมื่อเกิดบางสิ่งผิดพลาดขึ้น ต้องจัดการให้ตนเองอยู่ในสถานะที่ควบคุมได้ ไม่ปล่อยให้สถานการณ์นั้นควบคุมเราได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะ (Meta Skill)

ภาณุพล โสมูล (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก ซึ่งเป็นการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการเรียนรู้เรื่องทางออกแค่เพียงหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูง 3) ความสามารถในการสร้างสรรค์สื่ออินโฟกราฟิกอยู่ในระดับสูง และ 4) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

ณัชชา อินทร (2561) ศึกษาการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองและการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวของ Trotzer ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่เข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวความคิดของ Trotzer มีคะแนนการตระหนักรู้ในตนเอง และการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าก่อนเข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวของ Trotzer อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ 2) นักเรียนกลุ่มทดลองหลังจากเข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวของ Trotzer มีคะแนนการตระหนักรู้ในตนเองและการปรับตัวทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่ไม่เข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวของ Trotzer อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รชฎ ทิพโสต (2564) ได้ศึกษาความยืดหยุ่นทางอารมณ์ทางอารมณ์และสุขภาพจิตของนักเรียนเตรียมทหาร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและปัจจัยที่สัมพันธ์กับความยืดหยุ่นทางอารมณ์และสุขภาพจิต ของนักเรียนเตรียมทหารกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 และ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2563 ในโรงเรียนเตรียมทหาร สถาบันวิชาการป้องกัน

ประเทศ จำนวน 528 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดความยืดหยุ่นทางอารมณ์และแบบวัดดัชนีชี้วัดความสุขของคนไทยฉบับสั้น ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนเตรียมทหาร มีสุขภาพจิตสูงกว่าปกติ ร้อยละ 66.7 มีสุขภาพจิตปกติ ร้อยละ 28.0 และมีสุขภาพจิตต่ำกว่าปกติ ร้อยละ 5.3 มีความยืดหยุ่นทางอารมณ์สูงกว่าปกติ ร้อยละ 43.4 มีคะแนนความยืดหยุ่นทางอารมณ์เท่ากับปกติ ร้อยละ 49.8 และมีความยืดหยุ่นทางอารมณ์ต่ำกว่าปกติ คิดเป็นร้อยละ 6.8 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับกับระดับสุขภาพจิตพบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัว เกรดเฉลี่ยสะสมปัจจุบัน รายวิชาที่ชอบ และ จำนวนเพื่อนสนิทที่สามารถปรึกษาได้เมื่อมีปัญหา มีความสัมพันธ์กับระดับสุขภาพจิตอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยจำนวนเพื่อนสนิทที่สามารถปรึกษาได้เมื่อมีปัญหาและรายวิชาที่ชอบ สามารถทำนายระดับสุขภาพจิตได้ โดยสามารถเขียนสมการทำนายได้ดังนี้ ระดับสุขภาพจิต = .540 + .708

FriendGroup(2) + .716Subjectgroup(3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความยืดหยุ่นทางอารมณ์พบว่า การดำรงตำแหน่งบังคับบัญชา จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนเพื่อนสนิทที่สามารถปรึกษาได้เมื่อมีปัญหา และการมีคณะหรือสาขาที่อยากเรียนในโรงเหล่าทัพ มีความสัมพันธ์กับระดับความยืดหยุ่นทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยจำนวนเพื่อนสนิทที่สามารถปรึกษาได้เมื่อมีปัญหาและการมีคณะหรือสาขาที่อยากเรียนในโรงเรียนเหล่าทัพ สามารถทำนายระดับความยืดหยุ่นทางอารมณ์โดยสามารถเขียนสมการทำนายได้ดังนี้ ระดับความยืดหยุ่นทางอารมณ์ = 1.190 + .967 FriendGroup(2) + .428Faculty(1) ผลการศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นว่าสุขภาพจิตและและความยืดหยุ่นทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับความยืดหยุ่นทางอารมณ์อยู่ที่ .736 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สุขภาพจิตมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับด้านความมั่นคงทางอารมณ์อยู่ที่ .683 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับด้านกำลังใจอยู่ที่ .635 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับด้านการจัดการกับปัญหาอยู่ที่ .636 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ผลการศึกษารังนี้แสดงให้เห็นว่าจำนวนเพื่อนสนิทมีความสำคัญต่อความยืดหยุ่นทางอารมณ์และสุขภาพจิตของนักเรียนเตรียมทหาร ซึ่งเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางในการฝึกศึกษาของนักเรียนเตรียมทหาร เช่น การพัฒนามนุษย์สัมพันธ์และการส่งเสริมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนักเรียนเตรียมทหาร เป็นต้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอภিতักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้อภিতักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา จำนวน 107 คน
2. ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย การรับรู้อภিতักษะ (Meta Skills) ได้แก่ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity problem-solving) การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) และการยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience)
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายนถึงวันที่ 15 ธันวาคม 2566

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบวัดทักษะเพื่อการวิเคราะห์อภิตักษะ (Meta Skills) ตามการรับรู้ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา จำนวน 1 ฉบับ ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบวัดทักษะ ได้แก่ เพศ เกรดเฉลี่ย (GPA) และมหาวิทยาลัยในสังกัด และตอนที่ 2 ระดับอภิตักษะ (Meta Skills) ได้แก่ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity problem-solving) จำนวน 20 ข้อ การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) จำนวน 10 ข้อ และการยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) จำนวน 20 ข้อ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับอภิตักษะ (Meta Skills) การสร้างแบบวัดทักษะ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
2. เมื่อได้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแล้วก็จัดทำเป็น QR Code เพื่อส่งให้กลุ่มตัวอย่างประเมินอภิตักษะของตนเอง

3. หลังจากได้ข้อมูลที่เป็นไฟล์ Excel แล้วคณะผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังนี้

1. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษากิจกรรมทักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา

ตาราง 1 ค่าความถี่และร้อยละของนักศึกษาระดับสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (n=107)

ข้อมูลส่วนบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	29	27.10
- หญิง	78	72.90
2. เกรดเฉลี่ย (GPA)		
- 2.00-2.50	3	2.81
- 2.51-3.00	22	20.56
- 3.01-3.50	16	14.95
- มากกว่า 3.50	66	61.68
3. มหาวิทยาลัยในสังกัด		
- มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	81	75.70
- วิทยาลัยชุมชนยะลา	26	24.30
รวม	107	100.00

ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ทักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา

จากตาราง 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา จำนวน 107 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 72.90 เพศชาย จำนวน 29 คน คิดเป็น ร้อยละ 27.10 เกรดเฉลี่ย (GPA) มากกว่า 3.50 จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 61.68 รองลงมาอยู่ระหว่าง 2.51-3.00 จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 20.56 และน้อยสุด อยู่ระหว่าง 2.00-2.50 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.81 และมหาวิทยาลัยในสังกัดส่วนใหญ่ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 75.70 และวิทยาลัยชุมชนยะลา จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 24.30

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศึกษาอภিতักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดยะลา (n=107)

อภিতักษะ (Meta Skills)	Mean	SD	ร้อยละ	ระดับทักษะที่รับรู้
1. Creativity problem-solving	4.17	0.50	83.40	มาก
2. Self-Awareness	3.69	0.57	73.80	มาก
3. Resilience	3.94	0.46	78.80	มาก
ภาพรวม	3.98	0.44	79.60	มาก

จากตาราง 2 การวิเคราะห์อภিতักษะตามการรับรู้ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา พบว่า อภিতักษะตามการรับรู้ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 คิดเป็นร้อยละ 79.60 เมื่อพิจารณาแต่ละทักษะย่อย พบว่า การรับรู้ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา มีการรับรู้สูงสุดคือ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity problem-solving) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 คิดเป็นร้อยละ 83.40 รองลงมา คือ การยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46 คิดเป็นร้อยละ 78.80 และน้อยที่สุด คือ การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 คิดเป็นร้อยละ 73.80

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบการรับรู้อภিতักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกัน

ตาราง 3 การเปรียบเทียบการรับรู้ทักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลาที่มีเพศต่างกัน

อภิตักษะ (Meta Skills)	ชาย		หญิง		t	p
	Mean	SD	Mean	SD		
1. Creativity problem-solving	4.34	0.51	4.11	0.48	2.139	.038*
2. Self-Awareness	3.89	0.72	3.61	0.49	1.886	.067
3. Resilience	4.07	0.52	3.90	.43	1.564	.125
รวม	4.14	0.50	3.92	0.14	2.104	.041*

หมายเหตุ : ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตาราง 3 การเปรียบเทียบการรับรู้ทักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา ที่มีเพศต่างกัน พบว่า การเปรียบเทียบการรับรู้ทักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา ภาพรวมเพศชาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.14 โดยทั้งสองเพศมีการรับรู้ทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาแต่ละทักษะย่อย พบว่า เพศมีการรับรู้ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) และทักษะการยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity problem-solving) เพศการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 4 การเปรียบเทียบเกรดเฉลี่ย (GPA) ที่มีต่อการรับรู้ทักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา

อภิตักษะ (Meta Skills)	2.00-2.50		2.51-3.00		3.01-3.50		มากกว่า 3.50		F	p
	Mean	SD	Mean	SD	Mean	SD	Mean	SD		
1. Creativity problem-solving	4.12	0.42	4.36	0.57	4.13	0.45	4.12	0.48	1.274	.287
2. Self-Awareness	3.70	0.10	4.02	0.61	3.60	0.49	3.60	0.56	3.323	.023*
3. Resilience	3.93	0.10	4.09	0.55	3.84	0.44	3.92	0.44	1.042	.377
รวม	3.96	0.21	4.18	0.52	3.91	0.39	3.93	0.42	1.954	.126

หมายเหตุ : ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ทักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา

จากตาราง 4 การเปรียบเทียบเกรดเฉลี่ย (GPA) ที่มีต่อการรับรู้ทักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา พบว่า เกรดเฉลี่ย (GPA) ที่มีต่อการรับรู้ทักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา ภาพรวมเกรดเฉลี่ย (GPA) ระหว่าง 2.00-2.50 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 ระหว่าง 2.51-3.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 ระหว่าง 3.01-3.50 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 และมากกว่า 3.50 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 มีการรับรู้ทักษะไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาแต่ละทักษะย่อย พบว่า เกรดเฉลี่ย (GPA) มีการรับรู้ทักษะทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity problem-solving) และทักษะการยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 5 การเปรียบเทียบการรับรู้ทักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลาที่มีมหาวิทยาลัยในสังกัดต่างกัน

อภিতักษะ (Meta Skills)	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา		วิทยาลัยชุมชนยะลา		t	p
	Mean	SD	Mean	SD		
1. Creativity problem-solving	4.18	0.51	4.15	0.47	.276	.730
2. Self-Awareness	3.67	0.59	3.75	0.52	.690	.329
3. Resilience	3.97	0.47	3.86	.44	1.026	.559
รวม	3.99	0.45	3.96	0.40	.387	.516

หมายเหตุ : ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตาราง 5 การเปรียบเทียบการรับรู้ทักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา ที่มีมหาวิทยาลัยในสังกัดต่างกัน พบว่า การเปรียบเทียบการรับรู้ทักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา ที่มีมหาวิทยาลัยในสังกัดต่างกัน ภาพรวมมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 และวิทยาลัยชุมชนยะลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 โดยทั้งสองสังกัดมีการรับรู้ทักษะ (Meta Skills) ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งภาพรวมและแต่ละทักษะย่อย

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาอภิทักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลาสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์อภิทักษะตามการรับรู้ของนักศึกษาระดับสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา พบว่า อภิทักษะตามการรับรู้ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 79.60 เมื่อพิจารณาแต่ละทักษะย่อย พบว่า การรับรู้ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา มีการรับรู้สูงสุดคือ ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity problem-solving) ร้อยละ 83.40 รองลงมา คือ ทักษะการยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) ร้อยละ 78.80 และน้อยที่สุด คือ ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) ร้อยละ 73.80 ซึ่งทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity problem-solving) เป็นทักษะที่ได้รับการเรียนการสอนในชั้นเรียนและนักศึกษาสามารถเรียนรู้จากรายวิชาต่างๆ ที่สอดแทรกไปแต่ละภาคเรียนจึงเป็นไปได้ที่จะมีสิ่งสมอยู่ในตัวของนักศึกษา และทักษะการยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) และทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) ต้องเกิดมาจากการเรียนรู้และพัฒนาของนักศึกษาเองจึงทำให้การวิเคราะห์ตนเองอยู่ในระดับที่กว่าทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity problem-solving) สอดคล้องกับบทความวิชาการของ Scotland (2018) ได้กล่าวถึง อภิทักษะ (Meta Skill) เป็นทักษะที่มีมาแต่กำเนิด เหนือกาลเวลา และมีลำดับสูงกว่าที่สร้างผู้เรียนที่ปรับตัวได้ สามารถประสบความสำเร็จได้ไม่ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร ตั้งแต่แรกเกิดเด็กๆ ใช้และพัฒนาอภิทักษะ (Meta Skill) ในขณะที่พวกเขาทดสอบและสำรวจโลกรอบตัวพวกเขา พวกเขาชอบถูกแฉเพื่อปลดปล่อยการได้มาซึ่งทักษะทางเทคนิคและทักษะที่สามารถถ่ายทอดได้ในขณะที่เด็กและเยาวชนก้าวหน้าผ่านการศึกษา ผู้ฝึกหัดต้องเลี้ยงดูและพัฒนาอภิทักษะ (Meta Skill) ของตนเองเพื่อที่พวกเขาจะได้สำรวจโลกที่ซับซ้อนและคาดเดาไม่ได้มากขึ้นเรื่อยๆ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ควรทำให้อภิทักษะ (Meta Skill) มองเห็นได้ชัดเจนสำหรับผู้เรียนทุกคน และสร้างโอกาสให้พวกเขาเรียนรู้เข้าใจ พุดชัดแจ้ง และบันทึกการพัฒนาทักษะของพวกเขา จึงสรุปได้ว่า “กระบวนการขยายขอบเขตการเข้าถึงทั้งทางร่างกายและจิตใจให้เกินขีดจำกัดในปัจจุบันนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของเรา ในการเรียนรู้สร้างและร่วมมือกัน การเรียนรู้จะปลดปล่อยความสามารถในการฝึกฝนทักษะต่างๆ ในทุกสถานการณ์ที่อาจต้องการ” นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานของวิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต

พัฒนาผล (2562) ได้สรุปว่า อภিতักษะ (Meta Skill) ผู้เรียนมี Learning style ที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนรู้จะหลากหลายมากขึ้นตามความต้องการ ความสนใจ ความถนัด ที่แตกต่างกัน การโค้ชเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเอง ความตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบต่อตนเอง ชุมชน สิ่งแวดล้อม การมีจิตสาธารณะ รวมถึงความสุขในการเรียนรู้ ซึ่งเป็น Soft skills ที่ AI ไม่สามารถทำหน้าที่แทนผู้สอนได้ และยังสอดคล้องกับบทเรียนการประชุมงานมหกรรมคุณภาพ (Quality Fair) ประจำปี 2565 เรื่อง “Meta-Skills towards World Class Organization: Meta-Skills สู่การเป็นองค์กรชั้นนำระดับโลก” ของศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ประสิทธิ์ วัฒนาภา คณบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ได้สรุปให้เห็นว่า Meta skills เป็นทักษะใหม่ที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง เป็นการสร้างทัศนคติแบบ growth mindset ฝึกให้เรา มีความสามารถในการแก้ปัญหา กระตือรือร้นในการเรียนรู้ สนุกกับการแก้ปัญหา เพราะทุกปัญหาจะพัฒนาตัวเรา ทำให้คิดเก่งขึ้น กว้างขึ้น นำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) ซึ่งทักษะนี้ช่วยเชื่อมโยงและกระตุ้น hard skills และ soft skills ให้สามารถพัฒนาได้ดีขึ้น และสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ โดย meta skills แบ่งได้ 3 องค์ประกอบหลักคือ self-awareness, creativity และ resilience

2. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้อภিতักษะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดยะลาที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกัน พบว่า 1) เพศต่างกันมีการรับรู้อภিতักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) เกรดเฉลี่ย (GPA) ต่างกันมีการรับรู้อภিতักษะของนักศึกษาระดับสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดยะลา ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) มหาวิทยาลัยในสังกัดต่างกันมีการรับรู้อภিতักษะไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจจะเป็นเพราะอภিতักษะ (Meta Skill) เป็นทักษะที่เกิดจากหลายทักษะมารวมกันเป็นองค์ประกอบหนึ่งจึงอาจจะทำให้แยกไม่ออกหรือเข้าใจมากพอที่จะวิเคราะห์ตนเองออกมา

ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ห่อหุ้มทักษะตามการรับรู้ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในสังกัดจังหวัดยะลา ยังถือว่ากลุ่มตัวอย่างน้อย ควรจะวิเคราะห์เพิ่มเติมในต่างจังหวัดที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรจะนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ไปศึกษาองค์ประกอบเพิ่มเติม เนื่องจากทักษะยังเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับทุกคนในอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาสำหรับโลกที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

เอกสารอ้างอิง

- ณัชชา อินทร. (2561). *การพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองและการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวของ Trotzer* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิธิพัฒน์ เมฆขจร. (2564). ความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience): วิธีใหม่ของการเสริมสร้างพลังใจเพื่อการเผชิญวิกฤตชีวิตในยุคปัจจุบัน. *วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต*, 11(2), 1-9.
- พิชชาดา ประสิทธิ์โชค และ กมลวรรณ คารมปราษฎ์ คล้ายแก้ว. (2564). *การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมเพื่อพัฒนาอภিতักษะ สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภาณุพล โสมูล และ ชนสิทธิ์ สิทธิสุนเนิน. (2562). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 18(1), 339-360.

รชฏ ทิพโสต. (2564). *ความยืดหยุ่นทางอารมณ์และสุขภาพจิตของนักเรียนเตรียมทหาร*

[วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล. (2562). *Meta skills กับการคิดแบบองค์รวม.*

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Scotland. (2018). *A guide to meta-skills across the curriculum.*

<https://www.skillsdevelopmentscotland.co.uk/media/wdbnxvwt/guide-to-meta-skills-across-the-curriculum.pdf>

การประยุกต์ใช้การเรียนรู้โดยมีโครงงานเป็นฐานเป็นภาษาอังกฤษ
สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการต้อนรับผู้มาเยือน:
การวิเคราะห์เชิงพรรณนาของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักศึกษา
Integrating Project-Based Learning in English for Ecotourism and
Hospitality: A Descriptive Analysis of Student Outcomes

Yoannes Yuka Krisdianata*

คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม (วิทยาเขตเซเวียร์ เชียงราย)

Rachelina Larasati

คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม (วิทยาเขตเซเวียร์ เชียงราย)

บาทหลวง ดร.พิเชฐ แสงเทียน

คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม (วิทยาเขตเซเวียร์ เชียงราย)

ศิครินทร์ โกศลวัฒนา

คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม (วิทยาเขตเซเวียร์ เชียงราย)

Yoannes Yuka Krisdianata*

Faculty of Arts, Saengtham College (Xavier Campus, Chiang Rai)

Rachelina Larasati

Faculty of Arts, Saengtham College (Xavier Campus, Chiang Rai)

Rev. Dr.Pichet Saengthien

Faculty of Arts, Saengtham College (Xavier Campus, Chiang Rai)

Sikarin Kosanwattana

Faculty of Arts, Saengtham College (Xavier Campus, Chiang Rai)

*Corresponding Author, e-mail: yuka.kxc@saengtham.ac.th

ข้อมูลบทความ

รับบทความ	15 สิงหาคม 2567
แจ้งแก้ไข	4 ตุลาคม 2567
ตอบรับบทความ	24 ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา สภาพจิตใจและอารมณ์ของผู้เรียนนั้นเป็นอีกหนึ่งประเด็นสำคัญในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่า มีความขัดแย้งกันระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนและสภาพจิตใจของพวกเขา ด้วยเหตุนี้ การเรียนรู้โดยมีโครงงานเป็นฐานได้แสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์เชิงบวกในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนและนำมาซึ่งศักยภาพที่ดีที่สุดของผู้เรียน ประกอบกับการเอาใจใส่ถึงสภาพจิตใจและอารมณ์ของผู้เรียนไปพร้อมกัน

การวิจัยระยะยาวในครั้งนี้ ได้ศึกษาประสิทธิผลของการประยุกต์ใช้การเรียนรู้โดยมีโครงงานเป็นฐาน (Project-based learning) สำหรับแผนการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในเรื่องของ 1) การพัฒนาความรู้ทักษะภาษาอังกฤษ และ 2) การใช้กลยุทธ์จัดการกับความเครียดของนักศึกษาชุมชนการเรียนรู้เซเวียร์ จังหวัด เชียงราย ในรายวิชาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการต้อนรับผู้มาเยือน ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสังเกตการเรียนการสอนโดยใช้ผลงานของนักศึกษาและ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือซึ่งข้อมูลที่ถูกรวบรวมจากการใช้การเรียนรู้โดยมีโครงงานเป็นฐานตลอดระยะเวลา 16 สัปดาห์ ได้ถูกวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า 1) นักศึกษาแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการในการเรียนรู้หลังจากเสร็จสิ้นการทำโครงงานของรายวิชาจำนวนมาก และ 2) ประยุกต์ใช้สามกลยุทธ์หลักในการจัดการความเครียดในระหว่างการเรียนการสอน ในขณะที่มีสองกลยุทธ์ที่ถูกใช้ค่อนข้างน้อย จากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเสนอว่า การประยุกต์ใช้การเรียนรู้โดยมีโครงงานเป็นฐานสำหรับรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะไม่ได้พัฒนาเพียงแค่ความรู้และทักษะของผู้เรียนเท่านั้นแต่ก็ได้ส่งผลต่อสภาพจิตใจของผู้เรียนในเชิงบวกเช่นกัน การศึกษานี้ได้ให้ข้อสรุปด้วย

ความหมายและข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคตในเรื่องของการเรียนรู้โดยมีโครงการเป็นฐาน และรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ; การต้อนรับผู้มาเยือน; การเรียนรู้โดยมีโครงการเป็นฐาน; ความเครียดและกลยุทธ์การจัดการความเครียด

Abstract

In recent years, one of the key focuses on English language education includes students' psychological and emotional well-being. There are undoubtedly discrepancies between learning outcomes and students' mental well-being. Project-based learning has demonstrated positive results in enhancing learners' capacities and guiding them toward their best potential while paying attention to psychological and emotional well-being.

This longitudinal study investigates the effectiveness of the implementation of Project-based Learning (PBL) in English for Specific Purposes (ESP) course in (1) enhancing English knowledge and skills and (2) managing stress-coping strategies among students in Ecotourism and Hospitality Management class in Xavier Learning Community, Chiang Rai, Thailand. To obtain a salient understanding, the researchers collected the data through a class observation using students' portfolios and questionnaire items. After 16-weeks of project-based learning implementation, the data were gathered and were analyzed using a descriptive statistical method.

The results revealed that the students 1) showed significant improvement in their learning achievements after completing several course-related projects, and 2) employed three main stress-coping strategies during the study, while two strategies were used less frequently. Based on these findings, the researchers suggest that the application of project-based learning in ESP courses not only

enhances students' knowledge and skills but also contributes positively to their mental well-being. The study concludes with implications and suggestions for future research on PBL and ESP.

Keywords: Ecotourism; Hospitality Management; Project-based Learning; Stress and Coping Strategies

Introduction

The studies of English in English for Specific Purposes (ESP) are widely researched, as it has been implemented in many study programs to teach English. Programs such as medicine, engineering, economics, education, psychology, and others commonly integrate ESP into their curricula (Iswati & Triastuti, 2021; Pazoki & Alemi, 2020; Trujeque-Moreno et al., 2021). The use of ESP courses is primarily used to prepare university or higher education students for professional or academic communication in English. As a result, numerous studies and articles on ESP programs can undoubtedly be found in academic journals. However, most research tends to focus solely on learning outcomes, without delving into students' perspectives and experiences during the learning process (Kainta & Rombot, 2020; Kansizoglu & Comert, 2021). Therefore, this study aims to fill the gap in the literature by focusing on gaining students' perspectives of learning English in the English for Specific Purposes course, particularly when project-based learning is applied.

ESP is one of the branches of English Second Language (ESL) and English as a Foreign Language (EFL). The existence of ESP in learning English is essential for those who study English in university, higher education, or those who already have a specific job (Tang, 2020). By undertaking the ESP program, people will gain some knowledge specifically for their needs or occupations. The focus of ESP

program is to prepare the students or workers to face their future challenges in English terms in their field of study or work (Kavlu, 2020; Namtapi, 2022). Learning English with specific determination helps students or workers overcome some obstacles in working places and in any situation in which English is needed on their grounds (Hyland, 2019).

For tourism students, English is essential for their studies and future careers (Cloudia Ho, 2020). English cannot be denied as the largest language used in the world. People are traveling around the world with the English language as their way of communicating. Therefore, tourism students need to master the English language (Cloudia Ho, 2020; Suprayogi & Budi Eko, 2020). The English language that they must comprehend is specifically in hospitality and tourism management (Chamorro et al., 2022; Lertchalermtipakoon et al., 2021). Though general English can serve the students, some special terms need to be introduced to them as a provision for learning in the tourism sector. Consequently, ESP perfectly suits their needs in improving knowledge and skills in tourism (Alhumaidan & Alghamdi, 2023).

Xavier Learning Community in Chiang Rai, Thailand, has one subject for their students majoring in tourism called English for ecotourism and hospitality management (Choemue & Bram, 2020). This course is intended to assist students in preparing for their future careers in the tourism sector. This course is offered for third-year students who choose ecotourism and hospitality management as their study track. This course deals with the knowledge, technical skills, and work style requirements of ecotourism and hospitality management. Through the employment of the English macro skills and fundamental principles of translation and interpretation in English, students are expected to engage in effective and purposive communication in various intercultural contexts, especially in the field of ecotourism and hospitality management in Thailand.

The objectives of this course are to familiarize students with the vocabulary used in the tourism industry, enable them to comprehend texts related to hospitality and tourism, and equip them to professionally manage conversations in various tourism-related situations. By the end of the course, students are expected to demonstrate their ability to handle both written and oral communication within the hospitality and tourism sectors. Additionally, students are encouraged to develop positive personalities and attitudes when interacting with customers.

Nonetheless, there are some evaluations from previous years in this program. Delivering knowledge and skills of ESP for ecotourism and hospitality management is quite tough since the students have complications in relating the principles into practice. To help students have a better understanding of the material, ESP teaching materials should include both theoretical and practical topics. Project-based learning (PBL) is an alternative that can be used in ESP courses. This kind of teaching can help students understand both the theories and practices of ESP materials.

Project Based Learning (PBL) is shown to be a decent method for delivering material for ESP courses in non-English departments (Iswati & Triastuti, 2021). Medicine, engineering, teaching, and economic sectors apply ESP as a program to introduce specific terms in the English language (Drumhiller & Schwanenflugel, 2013; Pazoki & Alemi, 2020). This study aims to address two key questions: first, to what extent does the use of PBL in ESP for the tourism sector help students comprehend the course material? Second, how do students cope with challenges they face while studying an ESP course using the PBL method?

Research Objectives

1. To measure students' English knowledge and skills improvement in English for specific purposes course in English for ecotourism and hospitality management class with a project-based learning method.
2. To investigate students' coping stress during their study with project-based learning methods in English for specific purposes course in English for ecotourism and hospitality management class.

Conceptual framework

Project-based learning (PBL) is more focused on the real world and personally actively engaged in many purposeful projects (Guo et al., 2020). This teaching method is going to enhance students' critical thinking, communication, and collaborative skills (Maros et al., 2023). In this teaching method, students and teachers are going to work hand in hand to solve problems that come up and observe the situation and environment. To solve the problem, students are going to establish a project to answer the problems and give meaningful answers to the problem. Students will encounter many obstacles and challenges, and as a result, come up with solutions from the projects. Therefore, students are going to hone their critical thinking in order to solve the dense issues that arise. In the project, they will work and collaborate with other students. Consequently, their communication and collaboration skills will be strengthened.

As we had already known, the application of PBL in the education field was widely applied. As mentioned by Hidayati et al. (2023) project-based learning was effective to be implemented in learning English. Not only in the field of English learning, but the use of PBL is also widely known in economics, engineering, and health care (Barros et al., 2021; Beneroso & Robinson, 2022; Eka et al., 2022; Servant-Miklos & Kolmos, 2022). Unfortunately, there are only a few

researchers, who put their interests into investigating the implementation of Project-Based Learning in ecotourism and hospitality management (Sen & Walter, 2020). As mentioned by Anwar et al. (2022) the use of project-based learning in the course has a positive impact on students' academic motivation and life skills especially in the tourism sector. However, the implication of the study stated that it was only a sample and might be improved and enhanced in the future. The study also suggested future researchers specifically conduct a project-based learning study on the economic community and developmental sustainability. On the other hand, nowadays, the need for implementation of ecotourism and hospitality management has increased in line with the growth of the tourism sector after the Covid-19 pandemic (Kangai et al., 2024).

The application of Project Based Learning in eco-tourism and hospitality management courses in the education department is a need. By implementing this teaching method, students might gain abundant benefits and learn from the real-life experiences around them (Maros et al., 2023). One of the main aspects of the tourism sector is service. In order to give the utmost service to the customer or guest, students are required to be able to have high understanding and great communication skills. Therefore, English for Specific Purposes (ESP) serves it thoroughly (AbdulRaheem Al-Malki et al., 2022). Regrettably, the attention to the study of English for specific purposes in ecotourism and hospitality management has not been thoroughly given.

In the learning environment, students' perceptions before, during, and after finishing a course are significant (Maros et al., 2023). In many cases, students are able to fulfill the requirement and show great improvement in learning a subject. However, little is known about their condition and mental health (Ngui & Lay, 2020). Nowadays, many students are vulnerable to stress and anxiety (Pabro-Maquidato, 2021). Particularly, in learning a second or foreign language, students

are inclined toward speaking or writing in English. Therefore, it is essential to know students' mental health and coping-stress on the implementation of project-based learning methods in English for specific purposes course in English for ecotourism and hospitality management classes.

Research Methodology

Research design

This research is a semester-length survey study. The participants were given a form to fill out and their performance, as well as emotional and psychological aspects, were recorded using a closed-ended questionnaire survey. In this study, the researchers gave a pre-test to measure students' English level with an English preliminary test based on their sector, and vacation industry. During the process, students were given treatment on project-based learning. Students were taught the material while practicing the implementation of their knowledge in the form of making video advertisements, presenting trip itineraries, performing role-play, and promoting new tourist attractions. Descriptive analysis was used to describe the focus of the study. The study was conducted from September 2023 to January 2024 in the ESP course in ecotourism and hospitality management class at Xavier Learning Community, Chiang Rai, Thailand. The students' progress during the implementation of the case study design was measured to assess their achievement before, during, and after being taught using project-based learning. The students' stress-coping strategies were collected through a questionnaire and analyzed using the IBM SPSS program to obtain the mean and standard deviation (SD) of the data.

Participants

In this study, the researchers focused on students from the English for Ecotourism and Hospitality Management (EEHM) program. The participants consisted of all students in an ecotourism and hospitality management class, totaling eight students– one male and seven female students. All students willingly participated in this longitudinal survey research. They were in the first semester of the third year of their study during the 2023 academic year at Xavier Learning Community, with ages ranging from 21 to 23 years old. This course carried three credits, meaning in each week, students had three hours of in-class meetings, three hours of individual study, or three hours of projects outside the classroom. Students met the teacher twice a week, one hour on Mondays, and two hours on Wednesdays.

Research instruments

Two research instruments were used in this study, (a) portfolio and (b) questionnaire results. A portfolio was used to track the improvement of the students' English knowledge and skills in the ESP course in an English for ecotourism and hospitality management class with a project-based learning method. Six parts of the portfolio were assessed for this study, namely: First, a writing of tourist destination advertisements. Second, a roleplay video at a hotel. Third, a writing of an itinerary trip for a minimum of three days, with the topic of "Amazing Thailand". Fourth, a video about new tourist destinations around the Isan Region, Thailand. Fifth, a session of job interview, and last, two quizzes. In addition, the results of the questionnaire would respond to students coping with stress during their study with the project-based learning method in English for specific purposes course in the English for ecotourism and hospitality management class.

Data collection

The data were gathered from the population of EEHM program students in Xavier Learning Community, Chiang Rai. The data collections were gathered through several steps. First, the researcher sought to consult with the academic advisor and asked permission to apply the project-based learning method in English for specific purposes course in the English for ecotourism and hospitality management class to pilot the study. Second, the researchers submitted a course outline for 16 weeks to the academic board. The researchers explained the steps and several assignments, projects, and quizzes that were going to be conducted during the study. The researchers also clarified the way the researchers would assess the participants during the course. Next, researchers introduce the course outline, objectives of the study, and assessment score to the participants. The Project-based learning was conducted for 16 weeks, and the results were recorded and gathered through a portfolio. The participants were asked to do the projects based on the course outlined and were given feedback on their performance. After 16 weeks, participants were required to answer some of the questions in the questionnaire about their coping strategy after the use of the project-based learning method in English for specific purposes course in English for ecotourism and hospitality management class.

Data analysis

Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, focusing on two key components. First, participants' portfolios were compiled and presented in tables and charts to visually demonstrate their performance throughout the course. Second, the results from the questionnaire, which consisted of 30 closed-ended questions, were analyzed using the SPSS statistical tool to calculate the mean responses. The analysis employed a five-point Likert scale, with ranges from

1 (Strongly Disagree) to 5 (Strongly Agree), as detailed in Table 1. This descriptive statistical approach provided valuable insights into students' stress management strategies while participating in the project-based learning (PBL) method in the English for Specific Purposes course, focusing on Ecotourism and Hospitality Management.

Table 1 Five-Likert Scale Range

Number	Statement	Range number
5	Strongly agree	4.21-5
4	Agree	3.41-4.2
3	Neither agree nor disagree	2.61-3.4
2	Disagree	1.81-2.6
1	Strongly disagree	1-1.8

Findings

The outcomes of the study are presented in the form quantitative data.

Students' improvements

The improvements of the students are shown as follows in the table 2:

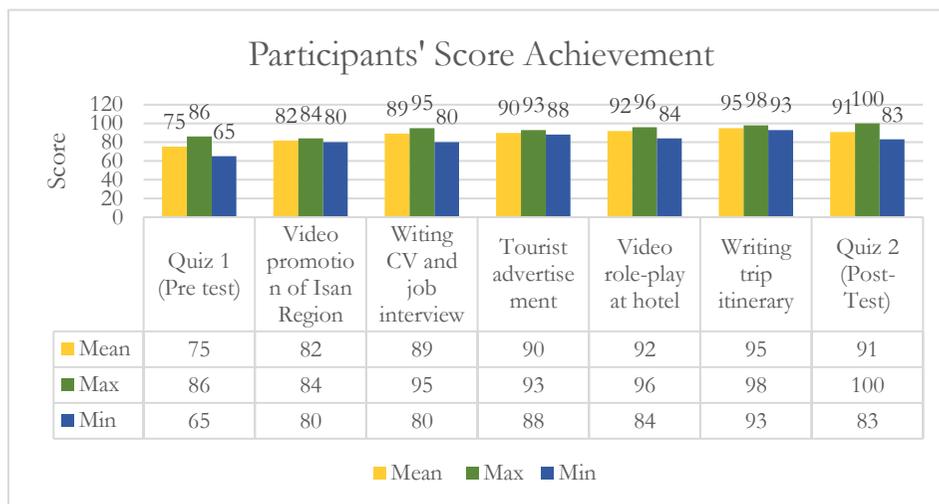
Table 2 The result of Project-Based Learning Method

	Pre-test	Project 1	Project 2	Project 3	Project 4	Project 5	Post-test	%
Min	65	80.25	80.26	87.5	84	92.5	83	27.7
Max	86	84.25	94.73	92.5	96	97.5	100	16.3
Mean	75.25	81.81	89.14	90	91.75	95	90.87	20.8

From Table 2, the results showed that there were some improvements from the means of the pre-test, projects, and post-test. The percentages of improvement from the pre-test to the post-test were significant. The minimum scores were improved by 27.7%, the maximum scores were improved by 16.3%, and the mean of all scores were improved by 20.8%.

The details of the participants' score achievement are presented in Figure 1 as follows.

Figure 1 Participants' Score Achievement.

In this project-based learning method in English for specific purposes course in English for ecotourism and hospitality management class, there were two tests, at the beginning of the course and at the end of the course. Five projects were provided to hone students' competence in English skills and knowledge related to their major.

Students' stress and coping strategy

The study also conducted and dived deeper into the strategies that students implement in coping with their stress. The results of students' coping stress strategies during their study with Project-Based Learning Method in English for Specific Purposes course in English for Ecotourism and Hospitality Management class were presented in Table 3 below.

Table 3 The result of students' stress and coping strategies.

No	Items	Results		Description
		Mean	SD	
1	General self-efficacy	3.50	0.66	Their determination to overcome obstacles and difficulties.
2	Educational self-efficacy	3.38	0.62	Capability to survive during the course.
3	Perseverance	3.93	0.80	Dealing with challenges and problems while studying.
4	Reflecting and adaptive help-seeking	3.78	0.86	Reflecting and seeking support and strength from others.
5	Negative affect and emotional response	3.10	1.10	How to respond to and deal with unpleasant emotions.

The participants showed a positive attitude on three items of coping stress strategies, namely general self-efficacy, perseverance, and reflecting and adaptive help-seeking. The participants' self-efficacy in common was in a good position with a mean of 3.50. Moreover, the participants' perseverance was the highest with 3.93 out of 5, meaning they were applying perseverance during the course using project-based learning. Furthermore, in terms of reflecting and adapting help-seeking, participants indicated 3.78 which means that they continuously performed these actions during their learning process. However, the results show that they put themselves in a neutral position on self-efficacy of education and respond to negative affect and emotion. The mean scores of educational self-efficacy were 3.38, which specified the condition when participants were sometimes able to perform well in one aspect but not in the other aspects. From the results above, the researcher could mention that the participants neither agreed nor disagreed on the negative effect and emotional response. The mean score was 3.10, the score means participants occasionally managed to overcome negative feelings, but also sometimes were overwhelmed with that. The standard deviation from the results indicated that the data were well spread. The lowest

was 0.62 from educational self-efficacy and the highest was 1.10 from item 5, negative affect and emotional response.

Discussions

The study aims to 1) assess the improvement of students' English knowledge and skills and 2) investigate students' coping stress levels while using the Project-Based Learning Method in English for Specific Purposes, specifically in the English for Ecotourism and Hospitality Management class. First, the study found that the project-based learning strategy for teaching English ecotourism and hospitality management showed positive enhancement. The results revealed some improvements in the mean of the pre-test, projects, and post-test. The percentages of improvement between the pre-test and the post-test were significant. The lowest scores improved by 27.7%, the maximum scores improved by 16.3%, and the average of all scores improved by 20.8%. These results were alignments with the study by Hidayati et al. (2023). In their study, there was a significant improvement in mean scores on the results of learning. This supports the previous study on the implementation of project-based learning in English for specific purposes in Indonesia.

Second, participants' coping stress methods were found to be beneficial during their study of the project-based learning method in English for specific purposes course in English for ecotourism and hospitality management. The participants demonstrated a positive attitude toward three coping stress strategies: general self-efficacy, perseverance, and reflecting and adaptive help-seeking. This result was in line with the study from Fabelico & Afalla (2020). Fabelico & Afalla found that participants tend to feel perseverance, self-efficacy, and positive attitude toward their performances. The participants' self-efficacy was generally good, with a mean of 3.50. Furthermore, the participants had the

greatest perseverance rating (3.93 out of 5), indicating that they used perseverance throughout the course while employing project-based learning. The study by Hilliard et al. (2020) mentioned that many participants experience anxiety during collaborative projects. Fortunately, this feeling can be reduced during participation and performance in the learning activity. This study also indicates that participants who have higher problem-focused coping strategies tend to be successful to deal with anxiety and negative feelings. Furthermore, participants indicated 3.78 for reflecting and adapting help-seeking, implying that they undertake these behaviors on a constant basis throughout their learning process. However, the results showed that they placed themselves in a neutral position regarding self-efficacy of education and responded to negative affect and mood. The reason why participants put themselves in neutral might be because they were not really familiar with dealing with negative feelings (Richards, 2022). The mean educational self-efficacy ratings were 3.38, indicating that people might do well in one element but not well in others. According to the findings, the participants did not agree or disagree on the unfavorable effect and emotional response. The mean score was 3.10, indicating that individuals were able to resist unpleasant feelings on occasion but were also overwhelmed by them at times. The standard deviation of the results suggested that the data was well distributed. The lowest was 0.62 from educational self-efficacy, while the greatest was 1.10 from item 5, the response to negative emotions.

Conclusion/Suggestion for study in the future

The implementation of the project-based learning method in English for specific purposes, specifically in the English for ecotourism and hospitality management class showed a positive outlook. These conclusions were drawn from quantitative data results gathered and analyzed in the previous sections.

The quantitative data was collected and analyzed using IBM SPSS statistics 25 and reported in the form of a graphic and tables. The results showed an optimistic improvement in participants' achievements ranging from 16.3% to 27.7%. Furthermore, the participants showed positive attitudes on three items of coping stress strategies, namely perseverance 3.93, reflecting and adaptive help-seeking 3.78, and general self-efficacy 3.50. However, the results stated that they put themselves in a neutral position on self-efficacy of education and responses on negative affect and emotion such as educational self-efficacy was 3.38 and for the negative affect and emotional response was 3.10. Therefore, it can be concluded that PBL was beneficial for participants in English for ecotourism and hospitality management.

Some limitations of this study were the number of participants only eight in the class since this was a complimentary subject for tourism track students. Therefore, not many students signed in for this class. In addition, this study was only conducted in one place, which is in Xavier Learning Community in Thailand. Consequently, the result of the study does not represent all students in Thailand in general. In the future, researchers may conduct a study with a larger group of participants and various levels and programs, so the outcomes might be more varied and richer. The voice from learning institutions' stakeholders such as lecturers and staff may also be included to respond to the students' problems and difficulties especially regarding the students' time and task management.

References

Alhumaidan, G. S., & Alghamdi, A. M. (2023). The English Language Needs of Hospitality and Hotel Management Students at a Saudi University: Integrating Agile Philosophy into ESP. *International Journal of English*

Language Education, 11(1), 68–92.

<https://doi.org/10.5296/ijele.v11i1.20730>

Al-Malki, E. A. A., Javid, C. Z., Farooq, M. U., Algethami, G. F., & Al-Harhi, A. A. (2022). Analysis of the English Language Needs of the Saudi Tourism Workforce: A First Step into Designing ESP Teaching Materials.

International Journal of Learning, Teaching and Educational Research, 21(2), 72–88. <https://doi.org/10.26803/ijlter.21.2.5>

Anwar, M., Yusri, Y., & Mantasiah, R. (2022). Project Based Learning in Tourism Subjects to Increase Student's Academic Motivation and Life Skills.

Indonesian Journal of Educational Studies, 25(1), 69–75.

<https://ojs.unm.ac.id/Insani/article/view/33571>

Barros, M. C. V., de Moraes, M. L. P. V., de Lima, L. M., Ribeiro, A. L. G., Custódio, I. B., Hattori, W. T., Raimondi, G. A., & Paulino, D. B. (2021). Project-based learning for teaching and learning Public Health in Medical care: an experience report. *Interface: Communication, Health, Education*, 25, e200167. <https://doi.org/10.1590/INTERFACE.200167>

Beneroso, D., & Robinson, J. (2022). Online project-based learning in engineering design: Supporting the acquisition of design skills. *Education for Chemical Engineers*, 38, 38–47. <https://doi.org/10.1016/j.ece.2021.09.002>

Chamorro, G., Vázquez-Amador, M., & Garrido-Hornos, M. D. C. (2022). ESP for Tourism: Does It Meet Employers' Needs and Prepare Students for the Workplace?. In Escobar, L., & Ibáñez Moreno, A. (Eds.), *Mediating Specialized Knowledge and L2 Abilities: New Research in Spanish/English Bilingual Models and Beyond* (pp. 153–190). Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-87476-6_8

- Choemue, S., & Bram, B. (2020). Part of Speech Mastery of Thai Students of Xavier Learning Community, Thailand. *VELES Voices of English Language Education Society*, 4(2), 222–231.
<https://doi.org/10.29408/veles.v4i2.2540>
- Cloudia Ho, Y. Y. (2020). Communicative language teaching and English as a foreign language undergraduates' communicative competence in Tourism English. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 27, 100271. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2020.100271>
- Drumhiller, M. F., & Schwanenflugel, P. J. (2013). Influence of Native Language Vocabulary and Topic Knowledge on Foreign Language Vocabulary Learning in Health Care Providers. *SAGE Open*, 3(2).
<https://doi.org/10.1177/2158244013487913>
- Eka, C., Subroto, W. T., & Hakim, L. (2022). Development of Modules Based on Scientific Approach and Project Based Learning on Economic Subject. *EduLine: Journal of Education and Learning Innovation*, 2(3), 234–241.
<https://doi.org/10.35877/454ri.eduline1079>
- Fabelico, F. L., & Afalla, B. T. (2020). Perseverance and passion in the teaching profession: Teachers' grit, self-efficacy, burnout, and performance. *Journal of Critical Reviews*, 7(11), 108–119.
https://www.researchgate.net/publication/343449349_Perseverance_and_passion_in_the_teaching_profession_Teachers'_grit_self-efficacy_burnout_and_performance
- Guo, P., Saab, N., Post, L. S., & Admiraal, W. (2020). A review of project-based learning in higher education: Student outcomes and measures. *International Journal of Educational Research*, 102, 101586.
<https://doi.org/10.1016/j.ijer.2020.101586>

- Hidayati, D., Novianti, H., Khansa, M., Slamet, J., & Suryati, N. (2023). Effectiveness Project-Based Learning in ESP Class: Viewed from Indonesian Students' Learning Outcomes. *International Journal of Information and Education Technology, 13*(3), 558–565. <https://doi.org/10.18178/ijiet.2023.13.3.1839>
- Hilliard, J., Kear, K., Donelan, H., & Heaney, C. (2020). Students' experiences of anxiety in an assessed, online, collaborative project. *Computers and Education, 143*, 103675. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2019.103675>
- Hyland, K. (2019). English for Specific Purposes: Some Influences and Impacts. In Gao, X. (Ed.), *Second Handbook of English Language Teaching* (pp. 337–353). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-02899-2_19
- Iswati, L., & Triastuti, A. (2021). Voicing the challenges of ESP teaching: Lessons from ESP in non-English departments. *Studies in English Language and Education, 8*(1), 276–293. <https://doi.org/10.24815/siele.v8i1.17301>
- Kainta, E., & Rombot, J. E. (2020). Exploring Students' Motivation and Vocabulary Achievement through Labeling Method. *Vision: Journal for Language and Foreign Language Learning, 9*(1), 1–17. <https://doi.org/10.21580/vjv9i14509>
- Kangai, D., Aman, E. E., & Papp-Váry, Á. F. (2024). Ecotourism Practices, Perspectives, and Consumer Preferences, Attitudes, and Expectations: Post-COVID-19 Review. In Maingi, S. W., Gowreesunkar, V. G., Korstanje, M. E. (Eds.), *Tourist Behaviour and the New Normal, Volume II* (pp. 151–169). Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-45866-8_9
- Kansizoglu, H. B., & Comert, O. B. (2021). The Effect of Teaching Writing Based on Flipped Classroom Model on Metacognitive Writing Awareness and Writing Achievements of Middle-School Students. *Education and Science, 46*(205), 279–302. <https://doi.org/10.15390/EB.2020.8823>

- Kavlu, A. (2020). The Effect of Project-Based Learning on First-Year Undergraduate Students in English for Specific Purposes (ESP) Courses. *International Journal of English Linguistics*, 10(4), 227–239. <https://doi.org/10.5539/ijel.v10n4p227>
- Lertchalermtipakoon, P., Wongsunbun, U., & Kawinkoonlasate, P. (2021). Need Analysis: English Language Use by Students in the Tourism and Hospitality and Industry. *English Language Teaching*, 14(3), 59–71. <https://doi.org/10.5539/elt.v14n3p59>
- Maros, M., Korenkova, M., Fila, M., Levicky, M., & Schoberova, M. (2023). Project-based learning and its effectiveness: evidence from Slovakia. *Interactive Learning Environments*, 31(7), 4147–4155. <https://doi.org/10.1080/10494820.2021.1954036>
- Namtapi, I. (2022). Needs Analysis of English for Specific Purposes for Tourism Personnel in Ayutthaya. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 15(1), 409–439. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/LEARN>
- Ngui, G. K., & Lay, Y. F. (2020). The Effect of Emotional Intelligence, Self-Efficacy, Subjective Well-Being and Resilience on Student Teachers' Perceived Practicum Stress: A Malaysian Case Study. *European Journal of Educational Research*, 9(1), 277–291. <https://doi.org/10.12973/eu-er.9.1.277>
- Pabro-Maquidato, I. M. (2021). The Experience of English Speaking Anxiety and Coping Strategies: A Transcendental Phenomenological Study. *International Journal of TESOL & Education*, 1(2), 45–64.
- Pazoki, S. J., & Alemi, M. (2020). Engineering Students' Motivation to Learn Technical English in ESP Courses: Investigating Iranian Teachers' and

Students' Perceptions. *RELC Journal*, 51(2), 212–226.

<https://doi.org/10.1177/0033688218811371>

Richards, J. C. (2022). Exploring Emotions in Language Teaching. *RELC Journal*, 53(1), 225–239. <https://doi.org/10.1177/0033688220927531>

Sen, V., & Walter, P. (2020). Community-based ecotourism and the transformative learning of homestay hosts in Cambodia. *Tourism Recreation Research*, 45(3), 323–336.

<https://doi.org/10.1080/02508281.2019.1692171>

Servant-Miklos, V. F. C., & Kolmos, A. (2022). Student conceptions of problem and project based learning in engineering education: A phenomenographic investigation. *Journal of Engineering Education*, 111(4), 792–812. <https://doi.org/10.1002/jee.20478>

Suprayogi, S., & Eko, P. B. (2020). The Implementation of Virtual Exhibition Project in English for Tourism Class for University Students. *Academic Journal Perspective: Education, Language, and Literature*, 8(2), 87–97. <https://doi.org/10.33603/perspective.v8i2.4210>

Tang, K. N. (2020). Challenges and importance of teaching English as a medium of instruction in Thailand international college. *Journal of English as an International Language*, 15(2), 97–118.

Trujeque-Moreno, E. E., Romero-Fernández, A., Esparragoza-Barragán, A., & Villa-Jaimes, C. J. (2021). Needs analysis in the English for specific purposes (ESP) approach: The case of the Benemérita Universidad Autónoma de Puebla. *Mextesol Journal*, 45(2), 1-24. <https://doi.org/10.61871/mj.v45n2-17>

มองอดีตและปัจจุบัน สู่ทิศทางงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย

A Study of the Past and Present Towards the Direction of
Social Work of the Catholic Church in Thailand

บาทหลวง ดร.นันทพล สุขสำราญ*	Rev. Dr.Nantapon Suksamran*
คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม	Faculty of Divinity, Saengtham College
บาทหลวง ดร.อภิชาติ ชินวงศ์	Rev. Dr.Apichit Chinnawong
คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม	Faculty of Divinity, Saengtham College
ผศ. ดร.ศรัญญู พงศ์ประเสริฐสิน	Asst. Prof. Dr.Saranyu Pongprasertsin
คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม	Faculty of Education, Saengtham College
บาทหลวง ผศ. ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ	
คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม (วิทยาเขตเซเวียร์ เชียงราย)	
Rev. Asst. Prof. Dr.Aphisit Kitcharoen	
Faculty of Arts, Saengtham College (Xavier Campus, Chiang Rai)	
บาทหลวงวิทยา เลิศทองศักดิ์	Rev.Wittaya Lerttanongsak
คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม	Faculty of Divinity, Saengtham College
บาทหลวง ผศ. ดร.ฟรังซิส ไก่ส์	Rev. Asst. Prof. Dr.Francis Cais
คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม	Faculty of Divinity, Saengtham College
บาทหลวง ผศ. ดร.วุฒิชัย อ่องนาวา	Rev. Asst. Prof. Dr.Wutthichai Ongnawa
คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม	Faculty of Humanities, Saengtham College

*Corresponding Author, e-mail: suksamran.nantapon@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ	29 ตุลาคม 2567
แจ้งแก้ไข	28 พฤศจิกายน 2567
ตอบรับบทความ	11 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง มองอดีตและปัจจุบัน สู่ทิศทางการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย และ 2) เพื่อสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคม สู่ทิศทางการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้กำหนดนโยบาย ผู้ขับเคลื่อนงานด้านสังคมพัฒนา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สัตบุรุษ ประชาชน ที่เป็นเครือข่ายงานด้านสังคมพัฒนา ในประเทศไทย จาก 11 สังฆมณฑล จำนวน 245 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล และระยะที่ 2 การสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต ด้วยเทคนิควิธีการวิจัย EDFR โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 ท่าน ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ทำงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคตของพระศาสนจักรในประเทศไทย จาก 11 สังฆมณฑล

ผลการศึกษาพบว่า

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 54.2 เมื่อวิเคราะห์ตามสถานภาพแล้ว ผู้ตอบแบบสำรวจ ร้อยละ 87.9 เป็น ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานตน เจ้าหน้าที่ศูนย์สังคมพัฒนา โดยสังฆมณฑลจันทบุรีมีผู้ตอบแบบสำรวจมากที่สุดคือร้อยละ 31.3 ในการดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ

บรรเทาความเดือดร้อน มีความเด่นชัดมากที่สุด ร้อยละ 60.2 อีกทั้งเมื่อสำรวจการดำเนินงานด้านสังคม ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้ง 5 ด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.47 - 4.42 ซึ่งอยู่ในระดับสูง ถึงสูงมาก อีกทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสังคม ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยที่ควรเพิ่มขึ้น คือมิติของงานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ร้อยละ 44.60 สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ฝ่ายสังคมควรเพิ่มเติม คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร การเสริมสร้างศักยภาพหรือทักษะที่จำเป็นให้กับผู้คน การประสานและบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อช่วยคนยากไร้ การมอบทุน/ทุนการศึกษาเพื่อการดำรงชีวิต และการกระตุ้นให้ผู้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมหาแนวทางการแก้ไข

ระยะที่ 2 การสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต พระศาสนจักรมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือสังคมไทย ผ่านงานด้านสังคมที่หลากหลาย มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยความท้าทายคือการทำงานที่รวดเร็วเน้นกิจกรรม อาจละเลยผลลัพธ์ระยะยาว พระศาสนจักรต้องยึดมั่นในหลักคำสอน มุ่งสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ซึ่งอนาคตเน้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาโครงการเชิงพื้นที่ สร้างความยั่งยืน มุ่งเน้นคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ประเมินผลจากความยั่งยืน ผลกระทบต่อบุคคล ชุมชน และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยอาศัยแนวทาง: เน้นจิตตารมณ์ บูรณาการ มุ่งโครงการยั่งยืน พัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : งานด้านสังคมในประเทศไทย; พระศาสนจักรในประเทศไทย

Abstract

A Study of the Past and Present Towards the Direction of Social Work of the Catholic Church in Thailand. To study the current situation and needs of social work in the Catholic Church in Thailand. To create a vision for the future of social work in the Catholic Church in Thailand. Methodology: Phase 1: A survey was conducted with 245 respondents from 11 dioceses in Thailand. The respondents included policymakers, social development workers, stakeholders, laity, and

people involved in social development networks. And Phase 2: A focus group discussion was conducted with 9 experienced social workers from 11 dioceses in Thailand.

Findings:

Phase 1: The majority of respondents were male (54. 2%). Most respondents were lay consecrated persons (87.9%). The most prominent area of social work was relief and welfare (60. 2%). The average score for the implementation of social work in five areas was between 3.47 and 4.42, which is considered high to very high. The highest average score for the pinion on the direction of social work was for the need to increase networking and collaboration (44.60%). The most suggested additional activities for the social work department were: Providing education on the social teachings of the Church. Empowering people with necessary skills. Coordinating and integrating work to help the poor. Providing scholarships for living. Encouraging community members to participate in finding solutions.

Phase 2: The Catholic Church plays an important role in helping Thai society through various social works. The focus is on sustainable development, taking into account human dignity and values. The challenge is to work quickly and focus on activities, which may neglect long-term results. The Church must adhere to its teachings and strive for cooperation with all sectors. Future Directions: Focus on exchange and learning. Develop sustainable area-based projects. Emphasize values and human dignity. Evaluate results based on sustainability, impact on individuals and communities, and attitude change. Utilize the following guidelines: Emphasize spirituality, Integrate, focus on sustainable projects, Develop sustainable communities.

Keywords: Caritas Thailand; Church in Thailand

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คำสอนหลักในการทำงานพัฒนาสังคม มาจากแนวคิดพื้นฐานที่ว่า “ความยินดีและความหวัง ความทุกข์และความกังวลของประชาชนในยุคนี้ โดยเฉพาะของคนยากจนและผู้ถูกข่มเหงด้วยวิธีใดก็ตาม ล้วนเป็นความยินดี ความหวัง ความทุกข์และความกังวลของบรรดาศิษย์ของพระคริสตเจ้าทั้งนั้น” (สภาสังคายนาวาติกันที่ 2) พระศาสนจักรคาทอลิกตอบสนองต่อสถานการณ์สังคม ทำพันธกิจสงเคราะห์ช่วยเหลือมนุษยชาติ ดังพระวาจาที่ว่า “ท่านต้องรักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเอง” (มธ 22: 39)

พระศาสนจักรในเอเชียตื่นตัวและตระหนักว่า ในฐานะสถาบันต้องสนใจและมีส่วนร่วมในความเป็นไปและปัญหาของสังคมโลก รู้จักการวิเคราะห์และวิพากษ์สังคม มีเครื่องมือในการทำงานพัฒนา ภายใต้ความร่วมมือภายหลังการก่อตั้งสหพันธ์สภาพระสังฆราชแห่งเอเชีย ในปี ค.ศ. 1970 และก่อตั้งสำนักปฏิบัติงานชื่อ “สำนักงานเพื่อการพัฒนามนุษย์” (Office for Human Development) ในปี ค.ศ. 1972 งานด้านพัฒนาสังคมจึงก่อเกิดอย่างเป็นรูปธรรมในพระศาสนจักรท้องถิ่นทั่วทวีปเอเชีย

พระศาสนจักรในประเทศไทยเริ่มต้นทำงานด้านสังคมกับผู้ยากไร้ ชาวสลัมย่านดินแดง และห้วยขวาง โดยการนำของคุณพ่อ Alfred Bonnigie คณะเยซูนิต ร่วมกับทีมแพทย์และนักศึกษาอาสาสมัครกลุ่มเล็กๆ และต่อมาคุณพ่อบุญเลื่อน หมั่นทรัพย์ (ปัจจุบัน พระสังฆราชมีคาเอล บุญเลื่อน หมั่นทรัพย์) ผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้พระศาสนจักรไทยในอดีตตื่นตัวทำงานด้านพัฒนา และเป็นผู้สนับสนุนให้เกิดการขยายแนวคิดงานพัฒนาไปสู่ภาคปฏิบัติ โดยแตกแขนงเป็นงานด้านต่าง ๆ ในพระศาสนจักรไทย

ความพยายามของพระศาสนจักรไทยในการทำงานพัฒนาสังคม เกิดผลเป็นรูปธรรมเริ่มจาก 1) งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน 2) งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ 3) งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง 4) งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง และ 5) งานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน

โอกาสครบรอบ 50 ปี นับตั้งแต่องค์กร Caritas Internationalis (CI) ตอรับการเป็นสมาชิกของสภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา ในปี ค.ศ. 1973 งานพัฒนาสังคมของ

พระศาสนจักรไทยยังคงดำเนินงานตามจิตตารมณ์และคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร จากอดีตสู่ปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง ในกรณีนี้ คณะกรรมการคาร์ดิัส ไทยแลนด์ เห็นสมควรจัดทำ การวิจัยโอกาสครบรอบ 50 ปี การดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย เพื่อเป็นการศึกษาสภาพความเป็นจริงและความต้องการของงานด้านสังคม อีกทั้งเพื่อสร้าง อนาคตภาพไปสู่ทิศทางการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต อันจะนำไปสู่ ผลที่เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของ พระศาสนจักรในประเทศไทย
2. เพื่อสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคม สู่ทิศทางการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยใน อนาคต

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของ พระศาสนจักรในประเทศไทย

การศึกษาในระยะที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เอกสารของงานด้านสังคมของพระศาสนจักร ในประเทศไทย ประกอบด้วย 1) คำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร 2) กฎปฏิภาพระศาสน จักกรไทย 2015 3) นโยบายงานด้านสังคมของสภาพระสังฆราช 4) แผนงานอภิบาลด้านสังคม ของสังฆมณฑล 5) แนวโน้มและนโยบายงานสังคมพัฒนาของภาครัฐ และ 6) นโยบายอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้อง อีกทั้งสำรวจสภาพความเป็นจริงและสัมพันธเชิงลึกเกี่ยวกับการดำเนินงาน ด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย จากผู้เกี่ยวข้อง

ประชากร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้กำหนดนโยบาย ผู้ขับเคลื่อนงานด้านสังคมพัฒนา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สัตบุรุษประชาชนที่เป็นเครือข่ายงานด้านสังคมพัฒนา ในประเทศไทย จาก 11 สังฆมณฑล จำนวน 600 คน

กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง ผู้กำหนดนโยบาย ผู้ขับเคลื่อนงานด้านสังคมพัฒนา
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สัตบุรุษ ประชาชนที่เป็นเครือข่ายงานด้านสังคมพัฒนา ในประเทศไทย
จาก 11 สังฆมณฑล จำนวน 245 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่อง “มองอดีตและ
ปัจจุบันสู่ทิศทางงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย” โอกาส 50 ปี
การดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของ
ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบจำนวน 3 ข้อ และตอนที่ 2 แบบสอบถาม
การดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด
เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย
จำนวน 1 ข้อ แบบสอบถามแบบเรียงลำดับ เพื่อเรียงลำดับความโดดเด่นของงานสังคมด้าน
ต่าง ๆ ที่ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ในปัจจุบัน จำนวน 1 ข้อ และเป็นแบบมาตราประเมิน
ค่า 5 ระดับ ได้แก่ จริงในระดับมากที่สุด จริงในระดับมาก จริงในระดับปานกลาง จริงในระดับ
น้อย จริงในระดับน้อยที่สุด ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ
บรรเทาความเดือดร้อน ด้านที่ 2 งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ
ด้านที่ 3 งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง ด้านที่ 4 งาน
รณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง และด้านที่ 5 งานประสาน
เครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน
จำนวน 49 ข้อ และแบบสอบถามแบบปลายเปิด เพื่อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาและ
ความก้าวหน้าในงานอภิบาลรับใช้สังคมของฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) จำนวน 2 ข้อ โดย
ก่อนการตอบแบบสำรวจมีการขออนุญาตเก็บข้อมูล และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่
ผู้ตอบแบบสำรวจ และให้ผู้ตอบแบบสำรวจลงนามยินยอมการให้ข้อมูลทั้งในรูปแบบออนไลน์
และออฟไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล: รวบรวมข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และสถิติบรรยาย

ระยะที่ 2 การสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคมของพระศาสนาจักรไทยในอนาคต เทคนิค

วิธีการวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 นี้ เป็นการกำหนดทิศทาง และนโยบาย ในการทำงาน ด้านสังคมของพระศาสนาจักรไทยในอนาคต โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 9 ท่าน ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ทำงานด้านสังคมของพระศาสนาจักรไทยในอนาคตของ พระศาสนาจักรในประเทศไทย จาก 11 สังฆมณฑล มีขั้นตอนดังนี้

- 1) กำหนดและเตรียมกลุ่มผู้มีประสบการณ์ทำงานด้านสังคมพัฒนาในประเทศไทย จำนวน 9 ท่าน อธิบายขั้นตอนการวิจัยและนำเสนอผลการวิจัยในระยะที่ 1
- 2) ทำการอภิปรายรอบที่ 1 โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง
- 3) ทำการอภิปรายรอบต่อไป จนกว่าจะได้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการเขียน อนาคตภาพ
- 4) วิเคราะห์/สังเคราะห์ หาฉันทามติ
- 5) เขียนอนาคตภาพ (Scenario Write-Up)

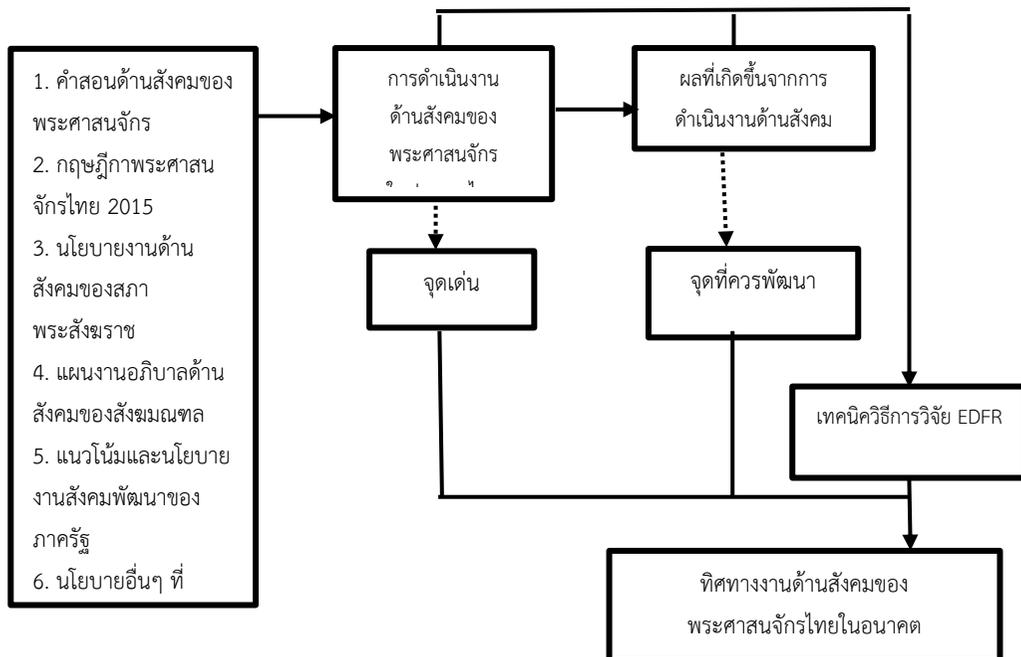
การวิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การสังเคราะห์ เชิงระบบ (Systematic Synthesis) และ การเขียนอนาคตภาพ (Scenario Write-Up)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสังคมของ พระศาสนาจักรในประเทศไทย
2. ได้ร่วมกันสะท้อนผลการดำเนินงานและผลที่เกิดขึ้นของการดำเนินงานด้านสังคม ในประเทศไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน วิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา
3. ได้ร่วมกันไตร่ตรองและอภิปราย เขียนอนาคตภาพทิศทางงานด้านสังคมของ พระศาสนาจักรในประเทศไทยในอนาคต
4. ได้ทราบผลจากการดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนาจักรในประเทศไทย ที่ส่งผล ต่อพี่น้องสัตบุรุษและพี่น้องต่างความเชื่อ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง มองอดีตและปัจจุบัน สู่ทิศทางงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย เป็นการศึกษาสภาพความเป็นจริง และภาพความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย เพื่อนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพความเป็นจริงที่ได้นี้ เป็นข้อมูลสำหรับการสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคม สู่ทิศทางงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย ผ่านการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย ประกอบด้วย 1) คำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร 2) กฎฎีกาพระศาสนจักรไทย 2015 3) นโยบายงานด้านสังคมของสภาพระสังฆราช 4) แผนงานอภิบาลด้านสังคมของสังฆมณฑล 5) แนวโน้มและนโยบายงานสังคมพัฒนาของภาครัฐ และ 6) นโยบายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกทั้งสำรวจสภาพความเป็นจริง ผ่านแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย จากผู้เกี่ยวข้อง และระยะที่ 2 เป็นการสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต เทคนิควิธีการวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 มาทำการศึกษาและร่วมกันอภิปราย และการสนทนากลุ่ม (Focus group) ผ่านแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยทำการอภิปราย วิเคราะห์ สังเคราะห์ เนื้อหา เอกสารต่าง ๆ เพื่อหาฉันทามติ สำหรับ การเขียนอนาคตภาพ (Scenario Write-Up) เกี่ยวกับ ทิศทางงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทย ในอนาคต ซึ่งแสดงดังกรอบแนวคิดการวิจัยในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักร ในประเทศไทย แสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	ร้อยละ
ชาย	54.2
หญิง	45.8
สถานภาพ	ร้อยละ
บาทหลวง นักบวชชาย นักบวชหญิง บราเดอร์ สามเณร	12.1
ฆราวาสผู้ปฏิบัติงานตน เจ้าหน้าที่ศูนย์สังคมพัฒนา	87.9

บาทหลวง ดร.นันทพล สุขสำราญ, บาทหลวง ดร.อภิชาติ ชินวงศ์, ผศ. ดร.ศรัญญู พงศ์ประเสริฐสิน
บาทหลวง ผศ. ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ, บาทหลวงวิทยา เลิศทองศักดิ์,
บาทหลวง ผศ. ดร.พรังซิส ไก่ส์, บาทหลวง ผศ. ดร.วุฒิชัย อ่องนาวา

เขตศาสนปกครอง	ร้อยละ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ	22.9
สังฆมณฑลราชบุรี	7.2
สังฆมณฑลจันทบุรี	31.3
สังฆมณฑลเชียงใหม่	2.4
สังฆมณฑลเชียงราย	3.6
สังฆมณฑลนครสวรรค์	4.8
สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี	1.2
อัครสังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง	2.4
สังฆมณฑลนครราชสีมา	3.6
สังฆมณฑลอุบลราชธานี	12
สังฆมณฑลอุดรธานี	8.4

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 54.2 เมื่อวิเคราะห์ตามสถานภาพแล้ว ผู้ตอบแบบสำรวจ ร้อยละ 87.9 เป็น ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานตน เจ้าหน้าที่ศูนย์สังคมพัฒนา โดยสังฆมณฑลจันทบุรีมีผู้ตอบแบบสำรวจมากที่สุดคือร้อยละ 31.3

จากนั้นผู้วิจัยได้สำรวจความเด่นชัดของการดำเนินงานด้านสังคม ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศที่เด่นชัด ซึ่งแสดงใน ตาราง 2

ตาราง 2 การดำเนินงานด้านสังคม ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยที่เด่นชัด

มิติของงานสังคม	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน	60.2	3.99
งานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอก พระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน	43.4	3.97
งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง	32.5	3.99
งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง	34.9	3.9
งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ	24.1	4.14

จากตาราง 2 พบว่า งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน มีความเด่นชัดมากที่สุดของการดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย (ร้อยละ 60.2) รองลงมาคืองานประสานเครือข่ายระหว่างภาคีทั้งภายใน และภายนอกพระศาสนจักร และการบูรณาการงานร่วมกัน (ร้อยละ 43.4) งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง (ร้อยละ 32.5) งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง (ร้อยละ 34.9) และงานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึกให้เกิดความเคารพในสิทธิ มีความเด่นชัดน้อยที่สุด (ร้อยละ 24.1)

จากนั้นผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสังคม สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงตามมิติต่าง ๆ ของการดำเนินงานด้านสังคมทั้ง 5 มิติ แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 การดำเนินงานด้านสังคม สอดคล้องกับสภาพ ความเป็นจริง

ข้อ	มิติของงานสังคม	ค่าเฉลี่ย
ด้านที่ 1 งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน		
1	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ จากโรคติดต่อ ร้ายแรง หรือภัยพิบัติทางธรรมชาติต่าง ๆ จากความขัดแย้ง/สงคราม	4.06
2	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีแนวทางช่วยเหลือเยียวยาจิตใจของ ผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง	3.65
3	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีแนวทางในการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ จากสภาพแวดล้อมที่แปรปรวน	3.61
4	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการเยียวยาจิตใจ หรือให้กำลังใจแก่ ผู้ทุกข์ร้อนจากปัญหาในชีวิตประจำวัน	3.88
5	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีแนวทางฟื้นฟูชุมชน หรือสังคม หลังเกิดภัยพิบัติ โรคระบาด หรือสถานการณ์ความรุนแรงต่าง ๆ	3.81
6	พระศาสนจักรมีแผน หรือแนวทางเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติต่าง ๆ	3.47
7	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ให้ส่งเสริมความเข้มแข็ง หรือสนับสนุนชุมชนเพื่อให้ดำเนินชีวิตอยู่ได้แม้เกิดวิกฤติต่าง ๆ	3.99
8	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) สนับสนุน และส่งเสริมศักยภาพ ของชุมชนในด้านต่าง ๆ	3.99

บาทหลวง ดร.นันทพล สุขสำราญ, บาทหลวง ดร.อภิชาติ ชินวงศ์, ผศ. ดร.ศรัญญู พงศ์ประเสริฐสิน
 บาทหลวง ผศ. ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ, บาทหลวงวิทยา เลิศทองศักดิ์,
 บาทหลวง ผศ. ดร.พรังขิส ไก่สี, บาทหลวง ผศ. ดร.วุฒิชัย อ่องนาวา

ข้อ	มิติของงานสังคม	ค่าเฉลี่ย
9	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการปกป้องผู้ที่ถูกคุกคาม หรือได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติ หรือแม้กระทั่งเหตุการณ์ ความขัดแย้ง	3.82
10	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ดำเนินงานบริการต่าง ๆ เพื่อคนยากจน	4.23
11	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ให้ความช่วยเหลือบุคคลชายขอบ หรือบุคคลยากจนอย่างมีคุณภาพ	4.07
12	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ช่วยเหลือบุคคลต่าง ๆ ด้วยบรรยากาศแห่งความเมตตา เกื้อกูลกัน	4.27
ด้านที่ 2 งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ		
13	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ยึดคำสอน และแบบอย่างของพระเยซู สำหรับการดำเนินงานเพื่อการช่วยเหลือผู้อื่น	4.42
14	คุณค่าพระวรสาร และคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร เป็นพื้นฐาน สำหรับการดำเนินการช่วยเหลือบุคคลต่าง ๆ ผ่านโครงการต่าง ๆ ของฝ่าย สังคม(Caritas Thailand)	4.31
15	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการสร้างวัฒนธรรมความรักฉันท์ พี่น้องให้เกิดขึ้นในองค์กรต่าง ๆ ของพระศาสนจักร	4.01
16	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ให้ความสำคัญแก่ผู้ยากไร้ หรือผู้ที่ต้องการ ความช่วยเหลือมากที่สุด	4.28
17	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านกิจกรรม และการช่วยเหลือผู้อื่นระหว่างศาสนาต่างๆ และหน่วยงานงานต่าง ๆ	4.06
18	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อการทำงานร่วมกัน	3.89
19	กิจกรรมที่ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ได้ดำเนินการสะท้อนถึง หลักปฏิบัติด้านความรักของพระคริสตเจ้าในบริบทสังคม	4.13
20	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) สอดแทรกแนวคิดทางศาสนา และสิทธิมนุษยชนในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อการสร้างสันติให้เกิดในสังคม	4.16

ข้อ	มิติของงานสังคม	ค่าเฉลี่ย
21	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ผลักดันให้ผู้คนร่วมกันสร้างสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อการดำเนินชีวิตที่ผาสุก	3.95
ด้านที่ 3 งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง		
22	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) กำหนดแนวทางการช่วยเหลือเพื่อลดปัญหาความยากจน	3.82
23	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการจัดอบรม ให้ความรู้แก่บุคคลต่างๆ/ผู้ด้อยโอกาส เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้ในการดำเนินชีวิต	3.96
24	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) เปิดโอกาสให้บุคคลต่าง ๆ เช่น บุคคลชายขอบ หรือผู้ด้อยโอกาส ได้พัฒนาศักยภาพหรือความสามารถของตนเอง	3.99
25	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ให้การศึกษาแก่บุคคลต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน	3.87
26	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) รับฟังความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน	3.83
27	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) เปิดโอกาสให้บุคคลต่าง ๆ ทุกระดับได้มีพื้นที่ และโอกาสสำหรับทำงานร่วมกัน	3.93
28	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ส่งเสริมศักดิ์ศรีของมนุษย์หรือปกป้องสิทธิพื้นฐานที่มนุษย์ควรได้รับ	4.13
29	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) สร้างความเข้มแข็ง ความรู้ในด้านเศรษฐกิจการเงิน สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ให้แก่ครอบครัวต่าง ๆ	3.83
30	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) สนับสนุนและช่วยเหลือให้ทุกคนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม	3.65
31	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ส่งเสริมให้แต่ละชุมชน มีกลุ่ม-องค์กรต่าง ๆ เพื่อการช่วยเหลือสมาชิกในชุมชน	3.96
32	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีแนวทางในการแก้ไข พัฒนาช่วยเหลือบุคคลยากจน หรือบุคคลชายขอบ อย่างเป็นรูปธรรม	3.92

บาทหลวง ดร.นันทพล สุขสำราญ, บาทหลวง ดร.อภิชาติ ชินวงศ์, ผศ. ดร.ศรัญญู พงศ์ประเสริฐสิน
 บาทหลวง ผศ. ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ, บาทหลวงวิทยา เลิศทองศักดิ์,
 บาทหลวง ผศ. ดร.พรังขิส ไก่ส์, บาทหลวง ผศ. ดร.วุฒิชัย อ่องนาวา

ข้อ	มิติของงานสังคม	ค่าเฉลี่ย
ด้านที่ 4 งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง		
33	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการช่วยเหลือ แก้ไข พัฒนา ส่งเสริมมนุษย์ อย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจน	3.86
34	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) เรียกร้องให้แต่ละภาคส่วนปฏิบัติต่อบุคคลต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน	3.96
35	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการเรียกร้อง หรืออรรถรงค์ให้แต่ละภาคส่วนได้ตระหนักถึงศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์	4.17
36	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการติดตาม สนับสนุนงานต่าง ๆ เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้	3.83
37	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) เปิดโอกาส/ประสานงานให้แต่ละภาคส่วนได้พบปะกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือสร้างความสัมพันธ์ เป็นเครือข่ายทำงานร่วมกัน	4.05
38	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) จัดรณรงค์ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ตระหนักถึงผลกระทบจากความยากจน	3.90
39	เปิดโอกาสให้สตรี มีบทบาทในการทำงานของฝ่ายสังคม (Caritas Thailand)	4.14
40	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีความร่วมมือทำงานรณรงค์กับองค์กรต่าง ๆ หรือบุคคลต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	3.92
41	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการประสานงานกับองค์กรต่าง ๆ ในระดับประเทศ/ระดับสากล	4.12
ด้านที่ 5 งานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน		
42	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานของพระศาสนจักร เพื่อการช่วยเหลือประชาชน	4.07
43	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) สามารถดำเนินงาน กิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ในสังคมร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ท่ามกลางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย	4.07

ข้อ	มิติของงานสังคม	ค่าเฉลี่ย
44	ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิกของพระศาสนจักร เพื่อสร้างสังคมที่ผาสุก	4.06
45	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) สร้างเครือข่าย หรือประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ระหว่างสังฆมณฑล ในการทำงานเพื่อผู้ยากไร้/คนชายขอบ ฯลฯ	4.16
46	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการร่วมมือกับศาสนาต่าง ๆ เพื่อการทำงานช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และงานส่งเสริมสันติในสังคม	3.96
47	องค์กรของพระศาสนจักรมีความน่าเชื่อถือ และมีประสิทธิภาพ	4.13
48	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีศักยภาพด้านทุนทรัพย์ ทรัพยากรบุคคล และปัจจัยอื่น ๆ เพื่อการทำงานช่วยเหลือ และส่งเสริมความเข้มแข็งแก่ประชาชน	3.73
49	โครงการต่าง ๆ ของฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ	3.55

จากตาราง 3 พบว่า การดำเนินงานด้านสังคม สอดคล้องกับสภาพ ความเป็นจริง ด้านที่ 1 งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน เรื่องช่วยเหลือบุคคลต่าง ๆ ด้วยบรรยากาศแห่งความเมตตา เกื้อกูลกันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.27) และเรื่องพระศาสนจักรมีแผน หรือแนวทางเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด (ค่าเฉลี่ย 3.47) ด้านที่ 2 งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ เรื่องฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ยึดคำสอน และแบบอย่างของพระเยซู สำหรับการดำเนินงานเพื่อการช่วยเหลือผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.42) และฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อการทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด (ค่าเฉลี่ย 3.89) ด้านที่ 3 งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง โดยฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ส่งเสริมศักดิ์ศรีของมนุษย์ หรือปกป้องสิทธิพื้นฐานที่มนุษย์ควรได้รับ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.13) และฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) สนับสนุนและช่วยเหลือ ให้ทุกคนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด (ค่าเฉลี่ย 3.65) ด้านที่ 4 งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง เรื่องฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการเรียกร้อง หรือรณรงค์ให้

แต่ละภาคส่วนได้ตระหนักถึงศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.17) และฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการติดตาม สนับสนุนงานต่าง ๆ เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด (ค่าเฉลี่ย 3.83) ด้านที่ 5 งานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน โดยองค์กรของพระศาสนจักรมีความน่าเชื่อถือ และมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.13) และโครงการต่าง ๆ ของฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด (ค่าเฉลี่ย 3.55)

จากนั้นผู้วิจัย ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศที่ควรเพิ่มขึ้น แสดงดังตาราง 4

ตาราง 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสังคม ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศที่ควรเพิ่มขึ้น

มิติของงานสังคม	ร้อยละ
งานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน	44.60
งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง	41
งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง	34.90
งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ	33.70
งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน	24.10

จากตาราง ตาราง 4 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศที่ควรเพิ่มขึ้น คือ มิติของงานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ร้อยละ 44.60) รองลงมาคือ งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง (ร้อยละ 41) งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง (ร้อยละ 34.90) งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ (ร้อยละ 33.70) และงานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด (ร้อยละ 24.10)

จากนั้นผู้วิจัยศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับ กิจกรรมที่ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ควรเพิ่มเติม พบว่า ฝ่ายสังคมควรเพิ่มเติมกิจกรรมที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ดังนี้ งานอบรม ส่งเสริม จัดสัมมนา เพื่อพัฒนาทักษะเช่น ด้านการคิดเชิงวิเคราะห์ ด้านคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร และด้านศักยภาพที่สามารถใช้ชีวิตในสังคม การส่งเสริมการประสานและบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อช่วยคนยากไร้ เช่น กลุ่มวินเซนเดอปอล ศูนย์สังคมพัฒนา การอบรมให้ความรู้ด้านอาชีพการเสริมสร้างความรู้และทักษะชีวิต การมอบทุน/ทุนการศึกษาเพื่อการดำรงชีวิต และการกระตุ้นให้ผู้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมหาแนวทางการแก้ไข เช่น ลงพื้นที่ในชุมชน เป็นต้น

ระยะที่ 2 การสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต

บทบาทของพระศาสนจักรคาทอลิกต่อสังคมประเทศไทย พระศาสนจักรมีหน่วยงาน วิเคราะห์สังคมไทย เพื่อติดตามสถานการณ์ทางสังคมอย่างต่อเนื่อง (think-tank) เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ในการวางแผนกลยุทธ์และนโยบายต่าง ๆ ของงานสังคม พระศาสนจักรมีบทบาทต่อการช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่อง และทันห่วงที่ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม และงานสังคมมีผลต่อองค์กรอื่น ๆ ในประเทศไทยอีกด้วย สิ่งที่ควรมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต พบว่า เน้นการไตร่ตรองมโนธรรมของบุคคลที่ทำงาน เพื่อเข้าใจจิตตารมณ์ของการทำงานด้านสังคมอย่างแท้จริง อีกทั้งต้องสร้างจิตตารมณ์ให้แก่ผู้ทำงาน ในอนาคตควรเน้นเรื่องความยั่งยืน และความเข้มแข็งของการทำงานแต่ละโครงการ ลดช่องว่างของการทำงานในด้านช่วงวัยให้ประสานงานกันได้เป็นหนึ่งเดียวกัน นอกจากนี้การทำงานต่าง ๆ ต้องไม่รวมไว้ที่ศูนย์กลาง เน้นการทำงานด้วยกันของทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน มีการสร้างแพลตฟอร์มที่หลากหลาย เพื่อการทำงาน และเป็นพื้นที่ของการทำงานร่วมกัน สิ่งสำคัญคือการทำงานที่สร้างผลกระทบต่อชุมชน สังคมอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง สิ่งสำคัญคือเน้นเรื่องจุดเริ่มต้นของกิจกรรมต้องเน้นที่จิตตารมณ์ของพระเยซูเจ้า

ความท้าทายของงานด้านสังคม การถูกดึงดูดด้วยปัจจัยด้านทาง ๆ ทำให้เราตอบสนองอย่างรวดเร็วผ่านกิจกรรมต่าง ๆ จนหลงลืมความยั่งยืนและผลกระทบที่เกิดขึ้น อีกทั้งความท้าทายที่ต้องเป็นมโนธรรมของสังคมอย่างชัดเจน อาศัยหลักคำสอนของพระเยซูเจ้า โดย

พระศาสนจักรสามารถเอาชนะความท้าทายด้วยการยึดจิตตารมณ์ และคำสอนของพระศาสนจักรด้านสังคม

อนาคตของงานด้านสังคม การสร้างพื้นที่ที่ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเสวนาร่วมกัน กับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก เพื่อการสร้างการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมอย่างยั่งยืน และมั่นคง นอกจากนี้ยังเน้นเรื่องบริบทของงานด้านสังคมเชิงพื้นที่มากขึ้นมากกว่ากิจกรรมเชิงโครงการ เพื่อความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบททางสังคม สิ่งที่พระศาสนจักรให้ความสำคัญคือด้านคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ความร่วมมือ พระศาสนจักรมีความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ภายในพระศาสนจักรเอง เพื่อการส่งเสริมคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อีกทั้งมีการร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของภาครัฐและเอกชน มีการบูรณาการความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งนี้รูปแบบความร่วมมือที่ควรเกิดขึ้นควรเป็นความร่วมมือกันภายในอย่างเข้มแข็ง ลดช่องว่างระหว่างแผนก ระหว่างองค์กรต่าง ๆ เพื่อการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ของสังคม อาศัยจิตตารมณ์และความเป็นหนึ่งเดียวกันในการขับเคลื่อน และการก่อให้เกิดความร่วมมือ

การวัดผลและประเมินผล การวัดผลและประเมินผลงานด้านสังคมของพระศาสนจักรสามารถวัดและประเมินผลได้จากความยั่งยืน และความมั่นคงที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อบุคคล หรือผลกระทบต่อชุมชน บุคคลตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเองและผู้อื่น อาศัยการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การดำเนินชีวิต อีกทั้งประเมินผลจากความยั่งยืน ถึงแม้เวลาจะเปลี่ยนแปลง แต่โครงการที่มียังสามารถดำเนินการต่อเนื่องได้อย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา การทำงานที่เน้นจิตตารมณ์ และมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันกับองค์กรอื่น ๆ เน้นโครงการที่ยั่งยืนและมั่นคงตามสถานภาพ และลักษณะบริบทของชุมชนและสังคม ซึ่งต้องทำให้แต่ละสังคม ชุมชนเติบโตอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

จากงานวิจัยเรื่อง “มองอดีตและปัจจุบัน สู่ทิศทางงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย” ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย จากการศึกษาสภาพความเป็นจริง และความต้องการงาน

ด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทยจากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย ประกอบด้วย คำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร กฤษฎีกาพระศาสนจักรไทย 2015 นโยบายงานด้านสังคมของสภาพระสังฆราช แผนงานอภิมหาด้านสังคมของสังฆมณฑล แนวโน้มและนโยบายงานสังคมพัฒนาของภาครัฐ และนโยบายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแสดงให้เห็นว่า สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทยแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ได้แก่ 1. งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน 2. งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ 3. งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง 4. งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง และ 5. งานประสานเครือข่ายระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน จากการวิจัยพบว่า การดำเนินงานด้านสังคม ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยที่เด่นชัด งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน มีความเด่นชัดมากที่สุด จากคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร บทที่ 6 ที่กล่าวว่า ด้วยความมุ่งมั่นที่จะรับใช้มวลมนุษย์ พระศาสนจักรจึงยื่นความช่วยเหลือให้แก่ชายหญิงทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยก พระศาสนจักรพยายามร่วมมือกับพวกเขาในการเสริมสร้างอารยธรรมแห่งความรัก บนฐานคุณค่าสากลแห่งสันติภาพ ความยุติธรรม ความเป็นปึกแผ่นและเสรีภาพ ซึ่งจะสำเร็จได้ก็ในองค์พระคริสตเจ้า (ยอดพิมพิสาร, 2562) งานสังคมของพระศาสนจักรไทยมีความเด่นชัดในสังคม และเป็นไปตามความสำคัญของเอกสารคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร ที่เน้นย้ำถึงการใส่ใจคนยากจน โดยพระศาสนจักรการทรงแสงโดยตรง เพื่อประโยชน์ของคนอย่างจน ผ่านทางการจัดตั้งสมาคม และองค์กรการช่วยเหลือต่าง ๆ (สีลม ไชยเผือก, 2545) อีกทั้งกฤษฎีกาสมัชชาใหญ่ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย คริสตศักราช 2015 ก็ปรารถนาให้มีการการยื่นมือช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์เพื่อบรรเทาความเดือนร้อนของบุคคล เป็นไปตาม รวมทั้งพวกเขาเองก็จะร่วมมือกันในกิจการความรักเมตตาภาคปฏิบัติให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่พี่น้องผู้ยากไร้และบุคคลชายขอบสังคมในวงกว้างกว่าเดิมตามกำลังความสามารถด้วย (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับบริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านสังคมและพัฒนา มนุษย์ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่ให้ความสำคัญต่อการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางให้มีโอกาสได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อ

แก้ไขปัญหาคความยากจนเรื้อรังและป้องกันการส่งต่อความยากจนไปยังลูกหลาน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2565) ความเด่นชัดทางด้านสังคมในลำดับต่อมา คือ งานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน เป็นการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานของพระศาสนจักร เพื่อการช่วยเหลือประชาชน โดยการดำเนินงานกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ในสังคมร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ท่ามกลางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย จากกลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 ที่พร้อมบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนกลยุทธ์การพัฒนา เพื่อการลดปัญหาคความยากจนอย่างยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2565) ฝ่ายสังคมของพระศาสนจักรไทย สร้างความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อการดูแลช่วยเหลือสิ่งสร้างของพระเจ้าอย่างดีเสมอมา เป็นไปตามกฤษฎีกาสัมชชาใหญ่ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย คริสตศักราช 2015 ที่เน้นย้ำว่า พระศาสนจักรทุกภาคส่วนต้องมองเห็นความสำคัญและร่วมมือกันปกป้องสิทธิมนุษยชน (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2558) และการร่วมมือกันกับวัฒนธรรมนับเป็นส่วนหนึ่งแห่งการจาริกของพระศาสนจักรในประวัติศาสตร์ (ยอด พิมพิสาร, 2562) ความเด่นชัดด้านถัดมา คือ งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง พระศาสนจักรมีหน้าที่รณรงค์ตามประเด็นต่าง ๆ เพื่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ในคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักรชี้ให้เห็นว่าการแสวงหาหนทางที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขในเรื่องนี้ “พระศาสนจักร ไม่มีคำตอบด้านเทคนิคที่จะมอบให้” แต่ “ขอมอบวิธีแก้ไขขั้นแรกของปัญหาเร่งด่วนเรื่องการพัฒนา” (ยอด พิมพิสาร, 2562) การพัฒนาที่พระศาสนจักรเสนอคือ การก้าวไปด้วยกัน เพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ของสังคม ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พระศาสนจักรประเทศไทย มีการเรียกร้องหรือรณรงค์ให้แต่ละภาคส่วนได้ตระหนักถึงความสำคัญด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ อาทิเช่น ศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ การปฏิบัติต่อบุคคลต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน การเปิดโอกาส/ประสานงานให้แต่ละภาคส่วนได้พบปะกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือสร้างความสัมพันธ์เป็นเครือข่ายทำงานร่วมกัน การจัดรณรงค์ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ตระหนักถึงผลกระทบจากความยากจน เป็นต้น สอดคล้องกับกฤษฎีกาสัมชชาใหญ่ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย คริสตศักราช 2015 ที่เน้นย้ำว่า พระศาสนจักรทุกภาคส่วนต้องมองเห็นความสำคัญและ

ร่วมมือกัน ปกป้องสิทธิมนุษยชน ยอมรับ ยกย่องให้เกียรติและเคารพศักดิ์ศรี (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2558) ความเด่นชัดด้านถัดมา คือ งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง พระศาสนจักรไทยส่งเสริมศักดิ์ศรีของมนุษย์ หรือปกป้องสิทธิพื้นฐานที่มนุษย์ควรได้รับ อย่างชัดเจน จากสมณสาส์นหลังการประชุมสมัชชา "พระศาสนจักรในเอเชีย" ที่กล่าวว่า การพัฒนาเริ่มต้นและสิ้นสุดลงด้วยความเป็นบุคคลทั้งครบของมนุษย์ ซึ่งได้ถูกสร้างขึ้นตามพระฉายาของพระเจ้า และได้รับพระพรแห่งศักดิ์ศรีและเสรีภาพ ซึ่งเป็นของแต่ละคนโดยเฉพาะ ซึ่งพระเป็นเจ้าของทรงประทานให้ การประกาศระดับนานาชาติ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และการริเริ่มหลายอย่างที่ได้รับความบันดาลใจจากการประกาศนี้ เป็นเครื่องหมายว่า มีการให้ความสนใจเพิ่มขึ้น ในระดับโลกเกี่ยวกับศักดิ์ศรีของมนุษย์ (ยอด พิมพิสาร, 2562) และกฤษฎีกาสมัชชาใหญ่ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย คริสตศักราช 2015 ที่ตระหนักว่า “พระเจ้าทรงสร้างมนุษย์ตามภาพลักษณ์ของพระองค์ พระองค์ทรงสร้างเขาตามภาพลักษณ์ของพระเจ้า พระองค์ทรงสร้างให้เป็นชายและหญิง” (ปฐม 1: 27) มนุษย์ทุกคนจึงมีคุณค่าและศักดิ์ศรีในฐานะลูกของพระเจ้า ดังนั้น พระศาสนจักรต้องตระหนักว่าพันธกิจรักและรับใช้ด้วยชีวิตที่เป็นประจักษ์พยาน (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2558) นอกจากนี้ ในเอกสารคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร ได้ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์มีศักดิ์ศรีตรงที่พระเจ้าสร้างมา ให้มีภาพลักษณ์เหมือนพระองค์ (สลิสม ไชยเผือก, 2545) การดำเนินงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ให้ความสำคัญต่อการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้บุคคลต่าง ๆ เช่น บุคคลชายขอบ หรือผู้ด้อยโอกาส ได้พัฒนาศักยภาพหรือความสามารถของตนเอง ผ่านการจัดอบรม ให้ความรู้แก่บุคคลต่าง ๆ/ผู้ด้อยโอกาส เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้ในการดำเนินชีวิต อีกทั้งยังสร้างความเข้มแข็ง ความรู้ ในด้านเศรษฐกิจการเงิน สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ให้แก่ครอบครัวต่าง ๆ สอดคล้องกับกฤษฎีกาสมัชชาใหญ่ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย คริสตศักราช 2015 ที่เน้นย้ำว่าพระศาสนจักรต้องเลือกอยู่ข้างคนยากจนเป็นอันดับแรก เรื่องนี้จะต้องเป็น “เทววิทยาชีวิต” (Theology of life) ของพระศาสนจักรมากกว่าเป็นเพียงความคิดหรืองานบริการสังคม การเลือกเช่นนี้เป็นวิถีชีวิตของพระศาสนจักรที่ต้องไม่เปลี่ยนแปลงเป็นอื่น (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2558) และการดำเนินงานสังคมของพระศาสนจักรไทย เป็นไปตามหมุดหมายที่ 3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่มุ่งเน้นการพัฒนา

ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2565) และความเด่นชัดของงานสังคมด้านสุดท้าย คือ งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ พระศาสนจักร โดยจากสมณสาส์นหลังการประชุมสมัชชาพระศาสนจักรในเอเชีย ที่กล่าวว่าโรงเรียนคาทอลิกมีบทบาทที่สำคัญมากในการประกาศพระวรสาร ในการปรับความเชื่อให้เข้ากับวัฒนธรรม สอนหนทางให้มีการเปิดใจและความเคารพนับถือต่อกันและกัน ตลอดจนหล่อเลี้ยงความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างศาสนาต่างๆ (ยอด พิมพิสาร, 2562) ปัจจุบันโรงเรียนคาทอลิกต่าง ๆ สนับสนุน และส่งเสริมนักเรียนให้มีจิตตารมณ์แห่งความรักและรับใจ มีจิตสำนึกให้รู้จักเคารพตนเอง และผู้อื่น อาศัยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ กระบวนการอบรมที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา โดยระบบการศึกษาของคาทอลิกเน้นไปในการให้การส่งเสริมความเป็นมนุษย์ให้มากยิ่งขึ้น โดยสร้างบรรยากาศให้นักเรียน ไม่เพียงแต่ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น แต่ควรได้รับการอบรมทางด้าน การส่งเสริมการพัฒนามนุษย์ทั้งครบ ให้อยู่บนพื้นฐานแห่งคำสอนของพระคริสตเจ้าให้กว้างขวางยิ่งขึ้น (ยอด พิมพิสาร, 2562) อีกทั้งสถานศึกษาคาทอลิกต่าง ๆ เป็นขอบฟ้าแห่งความหวังที่เปิดออก จึงจำเป็นต้องทำให้เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของการศึกษาคาทอลิกปรากฏอย่างชัดเจนเสมอ (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2558) การดำเนินงานด้านการศึกษาที่เด่นชัดที่สุด คือ การนำคุณค่าพระวรสาร และคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร เป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินการช่วยเหลือบุคคลต่าง ๆ ผ่านโครงการต่าง ๆ อาศัยการยึดคำสอน และแบบอย่างของพระเยซูสำหรับการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น โดยให้ความสำคัญแก่ผู้ยากไร้ หรือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือมากที่สุด ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษามีการสร้างสำนึกให้เกิดความเคารพสิทธิ

2. การสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคม สู่ทิศทางการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต การสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต โดยใช้เทคนิควิธีการวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) นั้น ชี้ให้เห็นว่าพระศาสนจักรมีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์สถานการณ์สังคม และนำข้อมูลมาวางแผนกลยุทธ์เพื่อช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่องและทันท่วงที สามารถพิจารณาได้จากการกำหนดนโยบาย และเอกสารต่าง ๆ ของพระศาสนจักร ที่เน้นถึงการสำรวจสถานการณ์ทางสังคม สถานการณ์ทางวัฒนธรรม ปัญหา และผลกระทบด้านต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมต่อสถานการณ์

ปัจจุบัน จากบทปราศรัยของพระคาร์ดินัลชาร์ลส์ มง โบ (Cardinal Charles Maung Bo) ประธานสหพันธ์สภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งเอเชีย ในพิธีเปิดการประชุมบิชอปแห่งเอเชีย โอกาสครบรอบ 50 ปี ของการก่อตั้งสหพันธ์ฯ (ค.ศ. 1970-2020) เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ. 2022 ณ สักการสถานบุญราศีคุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง ที่กล่าวถึงสถานการณ์ของพระศาสนจักรในเอเชียว่า “พระศาสนจักรในทวีปเอเชียก็กำลังถูกท้าทายใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น เราอยู่ท่ามกลางกลุ่มเมฆที่ทำให้เราหายใจไม่ออก จากความขัดแย้ง การพลัดถิ่น การล่มสลายของเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศที่น่ากลัว การระบาดใหญ่ และความอดอยากของคนนับล้าน ลัทธิการทำศาสนาให้เป็นเรื่องของวัตถุ (Secularism) ระบอบประชาธิปไตยเผชิญกับความท้าทายที่รุนแรง พื้นฐานและความรุนแรงทางศาสนาคุกคามสันติภาพของโลก สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้ตั้งคำถามกับพวกเราว่า พระศาสนจักรในทวีปเอเชียจะเป็นประกาศกแห่งสันติภาพได้อย่างไร ท่ามกลางความวุ่นวายอันหลากหลายที่เกิดขึ้นทั่วโลกของเรา” ซึ่งให้เห็นชัดว่าพระศาสนจักรให้ความสำคัญกับปัจจุบัน และเน้นการดูแลสิ่งสร้างของพระเจ้าด้วยแนวทางที่ทันสมัย และเหมาะกับยุคปัจจุบัน ดังใน แผนอภิบาล คริสตศักราช 2010-2015 ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย อภิบาลชุมชนศิษย์พระคริสต์ ร่วมพันธกิจแบ่งปันข่าวดี ที่กล่าวว่า โลกในยุคปัจจุบัน มีปฏิสัมพันธ์กันหลายรูปแบบและหลายมิติมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งทำให้มีโอกาสที่จะขัดแย้งสูง โดยมีโลกาภิวัตน์เป็นต้นเหตุ อีกทั้งยังมีเครือข่ายที่ซับซ้อน ก่อให้เกิดผลกระทบทั่วถึงกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังตัวอย่างของโรคระบาด ภาวะโลกร้อน วิกฤติเศรษฐกิจและการเมือง การก่อการร้ายข้ามชาติ รวมทั้งเรื่องอื่นๆ ที่กระทบคนทั้งโลก ในขณะที่เดียวกันก็มีผู้ยากไร้จำนวนมากที่ได้รับผลกระทบ เขาเหล่านั้นเป็นผู้ที่อยู่ในฐานล่างของโครงสร้างสังคม ถูกลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์เพื่อการเติบโตของโลกวัตถุนิยม ชนกลุ่มของผู้มีงมงีกลับบกพร่องด้านศีลธรรมและจริยธรรมซึ่งมีจำนวนมากขึ้น และกลายเป็นผู้ที่ทำลายความดีส่วนรวมของสังคมโลก จนเกิดความเหลื่อมล้ำกันระหว่างประเทศมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2553) ทำให้พระศาสนจักรในประเทศไทยต้องขับเคลื่อนงานด้านสังคมอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งงานสังคมของพระศาสนจักรไทย มีงานที่หลากหลาย ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การศึกษา การช่วยเหลือผู้ยากไร้ ไปจนถึงการพัฒนาชุมชน โดยเป็นการสร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน ที่เน้นการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ และจิตสำนึกที่ดี เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว อาศัยการสร้าง

ความร่วมมือ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาสังคม (สีลม ไชยเผือก, 2545) โดยการดำเนินงานสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต ควรเน้นสร้างจิตตารมณ์ เป็นต้นความตั้งใจจริงและความเข้าใจในปัญหาของสังคม และความยั่งยืน โดยโครงการต่างๆ ต้องออกแบบให้สามารถดำเนินต่อไปได้ในระยะยาว และสร้างผลกระทบที่เป็นรูปธรรม แก่บุคคล กลุ่มเป้าหมาย อาศัยการบูรณาการ การทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดพลังในการแก้ไขปัญหา เป็นไปตาม กฎปฏิภาศมัชชาใหญ่ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย คริสตศักราช 2015 "ศิษย์พระคริสต์เจริญชีวิตประกาศข่าวดีใหม่" ที่เน้นย้ำว่า พระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยตระหนักว่า การทำงานเป็นทีมและเครือข่ายมีความสำคัญอย่างยิ่ง พระศาสนจักรต้องสร้างเครือข่ายในชุมชนวัดโดยอาศัยองค์กรต่าง ๆ บูรณาการประสานเครือข่ายเพื่อเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์สร้างความเป็นปึกแผ่นหนึ่งเดียวกันในการปฏิบัติพันธกิจ ร่วมกันของพระศาสนจักรทุกระดับ ทั้งระดับวัด ระดับสังฆมณฑล และระดับสภาพระสังฆราชฯ (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2558) สอดคล้องกับคำสอนคาทอลิกสำหรับเยาวชน ที่กล่าวว่า การทำงานไม่ได้สิ้นสุดในตัวเองแต่ควรให้บริการเพื่อพัฒนาสังคมมนุษย์ด้วยเหตุนี้ ปฏิกริยารุนแรงที่นำไปสู่ลัทธิคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักรคาทอลิกจึงมุ่งมั่นให้เกิดระบบเศรษฐกิจที่มนุษย์ทุกคนร่วมมือกันทำงาน และมีส่วนร่วมในความเจริญมั่งคั่งที่บรรลุผลสำเร็จ รวมทั้งการเน้นเรื่องค่าจ้างที่เป็นธรรมให้ทุกคนมีชีวิตอย่างสมศักดิ์ศรีและเรียกร้องให้คนร่ำรวยปฏิบัติคุณธรรมความพอประมาณความร่วมมือร่วมใจ และการแบ่งปัน (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม, 2562) โดยประเด็นด้านความท้าทายและแนวทางการพัฒนา จำเป็นต้องตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินที่เน้นช่วยเหลือที่รวดเร็วและการสร้างการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว ต้องสื่อสารหลักคำสอนของพระเยซูเจ้าให้เข้าใจง่ายและสามารถนำไปปฏิบัติได้ ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลเป้าหมายแห่งข่าวดีทุกคนได้มีโอกาสรับรู้สัมผัสและเชื่อในความรักเมตตาของพระเจ้าโดยผ่านทางชีวิตของคริสตชนแต่ละคน (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2558) นอกจากนี้การดำเนินงานด้านสังคม ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย ที่ควรเพิ่มขึ้นประการแรกคือ การประสานเครือข่ายระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน ประการต่อมาคือ งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง งานรณรงค์เพื่อ

ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ และประการสุดท้ายคือ งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน

ข้อเสนอแนะ

1. **ข้อเสนอแนะจากผลวิจัย** จากการสังเคราะห์เอกสารของพระศาสนจักร ที่ทำให้เห็นมิติต่าง ๆ งานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย ได้แก่ ด้านที่ 1 งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อนด้านที่ 2 งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ ด้านที่ 3 งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง ด้านที่ 4 งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง และด้านที่ 5 งานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน โดยผู้เกี่ยวข้องสามารถนำการดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยทั้ง 5 ด้านนี้ เป็นแนวทางในจัดกิจกรรมด้านสังคม เพื่อการอภิบาลตามวัด หรือโรงเรียน อย่างเป็นรูปธรรม และเด่นชัดมากยิ่งขึ้น

2. **ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** การวิจัยเรื่อง มองอดีตและปัจจุบัน สู่ทิศทางการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย ทำให้ได้แนวทางการนโยบายและทิศทางการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทยในอนาคต ดังนั้นการทำวิจัยในครั้งต่อ ๆ ไป อาจศึกษาเอกสารอื่น เพิ่มเติมของพระศาสนจักร เพื่อขยายขอบเขตของแนวทางการดำเนินงานทางด้านสังคม ควบคู่ไปกับนโยบายของภาครัฐ หรือองค์กรอื่น ๆ ที่มีอยู่ในสังคม

บาทหลวง ดร.นันทพล สุขสำราญ, บาทหลวง ดร.อภิชาติ ชินวงศ์, ผศ. ดร.ศรัญญู พงศ์ประเสริฐสิน
บาทหลวง ผศ. ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ, บาทหลวงวิทยา เลิศทองศักดิ์,
บาทหลวง ผศ. ดร.พรังขิส ไก่ส์, บาทหลวง ผศ. ดร.วุฒิชัย อ่องนาวา

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกคริสตศาสนธรรม. (2562). *คำสอน
พระศาสนจักรคาทอลิก (ฉบับใหม่รวมเล่ม)*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- ยอด พิมพิสาร. (2562). *สมณสาส์นหลังการประชุมสมัชชา "พระศาสนจักรในเอเชีย"*. โรงพิมพ์
อัสสัมชัญ.
- สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2553). *แผนอภิบาล คริสตศักราช 2010-2015
ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย อภิบาลชุมชนศิษย์พระคริสต์ ร่วมพันธกิจ
แบ่งปันข่าวดี*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2558). *กฤษฎีกาสมาชชาใหญ่ของพระศาสนจักร
คาทอลิกในประเทศไทยคริสตศักราช 2015 "ศิษย์พระคริสต์เจริญชีวิตประกาศข่าวดี
ใหม่"*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2565, 24 ตุลาคม). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13
(พ.ศ. 2566–2570)*. ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง, 46.
- สีลม ไชยเผือก. (2545). *คำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร ค.ศ.1891–1991 เล่ม 1-3*.
โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- Benedict XVI. (2009). *Encyclical Letter Caritas in Veritate of the Supreme Pontiff
Benedict XVI to the Bishops Priests and Deacons Men and Women
Religious the Lay Faithful and All People of Good Will on Integral
Human Development in Charity and Truth*. Holy See.
- John Paul II. (1999). *Ecclesia in Asia: An Evaluation*. Holy See.

การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษา
ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิกของ
โรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี

A Study of Components and Indicators of Educational Leadership
Based on Catholic Moral and Ethical Principles in Schools
Under the Lovers of the Cross of Chanthaburi

ณัฐวรรณ ฉวีนิรมล*

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ดร.ศิริพร ทองแก้ว

ศูนย์ส่งเสริมการวิจัยและการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม

รศ. ดร.สุบิน ยुरารัช

ศูนย์ส่งเสริมการวิจัยและการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Nattawan Chaveeniramol*

Master of Education in Educational Administration,

Graduate College of Management, Sripatum University

Dr.Siriporn Thongkaew

Center for Research Promotion and Educational Quality Assurance,

Sripatum University

Assoc. Prof. Dr.Subin Yurarach

Center for Research Promotion and Educational Quality Assurance,

Sripatum University

*Corresponding Author, e-mail: nattawan14@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ	8 ธันวาคม 2567
แจ้งแก้ไข	14 มกราคม 2568
ตอบรับบทความ	20 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิกในโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งรวมการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน การวิจัยประกอบด้วย 3 วัตถุประสงค์ ได้แก่ (1) การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษา (2) การตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ และ (3) การเสนอแนวทางการนำองค์ประกอบเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 269 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การพัฒนาความยั่งยืนมีภูมิคุ้มกัน (2) ความยุติธรรมและซื่อสัตย์ (3) การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมาย (4) การสร้างบรรยากาศในการทำงาน (5) การถ่อมตนการรับใช้และการบริการ และ (6) ความผูกพันต่อองค์กร 2) องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านมีความตรงเชิงโครงสร้าง สามารถอธิบายความแปรปรวนสะสมได้ร้อยละ 64.487 3) แนวทางการนำไปใช้ครอบคลุมการประเมินและพัฒนาภาวะผู้นำ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การคัดเลือกผู้บริหาร การกำหนดนโยบาย การติดตามประเมินผล และการสร้างความผูกพันต่อองค์กร

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; หลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิก; การศึกษาคาทอลิก

Abstract

This study aimed to analyze the components and indicators of educational leadership based on Catholic moral and ethical principles in schools under the Sisters of the Cross of Chanthaburi. Using a mixed methods research approach that combined both quantitative and qualitative methods, the research had three objectives: (1) to study the components and indicators of educational leadership, (2) to verify the appropriateness of these components and indicators, and (3) to propose guidelines for implementing these components in schools. Data collection was conducted through in-depth interviews and questionnaires from a sample of 269 relevant school participants. The research instrument was a questionnaire, with data analyzed using descriptive statistics and exploratory factor analysis. The findings revealed that: 1) educational leadership comprised six components: sustainable development with immunity, justice and honesty, vision and goals, work atmosphere creation, humility service and dedication, and organizational commitment; 2) all six components demonstrated construct validity, with cumulative variance explained of 64.487%; 3) implementation guidelines encompassed leadership assessment and development, training curriculum development, administrator selection, policy formulation, monitoring and evaluation, and organizational commitment building.

Keywords: Leadership; Catholic Moral and Ethical Principles; Catholic Education

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ส่งผลให้ระบบการศึกษาต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองความท้าทายใหม่ ดังที่แผนการศึกษาแห่งชาติได้มุ่งพัฒนาสังคมไทยสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณธรรมจริยธรรม โดยเน้นความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ภาวะผู้นำทางการศึกษา

จึงมีความสำคัญในฐานะกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนคาทอลิกที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างสมดุลทั้งด้านวิชาการ คุณธรรม และจริยธรรม

โรงเรียนในสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี มีอัตลักษณ์ที่มีคุณค่าทางคาทอลิก ซึ่งเน้นคุณธรรมนำการศึกษา เพื่อพัฒนาตนเอง และสังคม ซึ่งปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 7 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ โรงเรียนยอแซฟวิทยา โรงเรียนมารดานุสรณ์ โรงเรียนมารีวิทยา โรงเรียนมารีวิทยาศรีมโหสถ โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี และโรงเรียนลัมแบร์ตพิชญาลัย การบริหารจัดการโรงเรียนจึงต้องอาศัยภาวะผู้นำที่สามารถบูรณาการหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิกเข้ากับการบริหารจัดการสมัยใหม่ได้

จากรายงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2563) พบว่า สถานศึกษาที่มีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม สามารถสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศถึงร้อยละ 15 สอดคล้องกับแนวคิดของ Grace และ O'Keefe (2007) ที่เน้นความสำคัญของการพัฒนามนุษย์แบบองค์รวมตามแนวทางการศึกษาคาทอลิก และ Leithwood และคณะ (2020) ที่ระบุว่าผู้นำทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมุ่งวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิกของโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี เพื่อพัฒนาเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารที่สามารถรักษาอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกควบคู่กับการตอบสนองความต้องการของสังคมยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ"

วัตถุประสงค์

การวิจัยเรื่องการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิกของโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิกของโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี

2) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิกของโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี

3) เพื่อเสนอแนวทางการนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษาไปใช้กับ
โรงเรียนในสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดแบบ Input-Process-Output (IPO Model) เพื่อศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลัก
คุณธรรมจริยธรรมคาทอลิก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. Input (ปัจจัยนำเข้า)

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิก
ของโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี ที่สำคัญ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์และ
เป้าหมาย คือ การกำหนดทิศทางและเป้าประสงค์ที่ชัดเจนในการพัฒนาสถานศึกษา ด้านความ
ยุติธรรมและซื่อสัตย์ คือ การบริหารงานด้วยความเที่ยงธรรมและมีความซื่อตรง ด้านการถ่อม
ตน การรับใช้ และการบริการ คือ การแสดงออกถึงความเป็นผู้นำที่มีจิตใจพร้อมรับใช้และ
ให้บริการผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบ คือ การแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่และผลของ
การกระทำ ด้านการสร้างบรรยากาศในการทำงาน คือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ
ทำงานและการพัฒนาด้านความผูกพันต่อองค์กร คือ การแสดงความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและ
ความทุ่มเทต่อองค์กร และด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนและมีภูมิคุ้มกัน คือ การวางแผนและ
ดำเนินการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. Process (กระบวนการ)

การศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษา โดยดำเนินการ
ภายใต้บริบทของหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิกที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของโรงเรียนในสังกัด
คณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี กระบวนการนี้เน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบของ
ปัจจัยนำเข้าที่มีต่อการพัฒนาภาวะผู้นำ

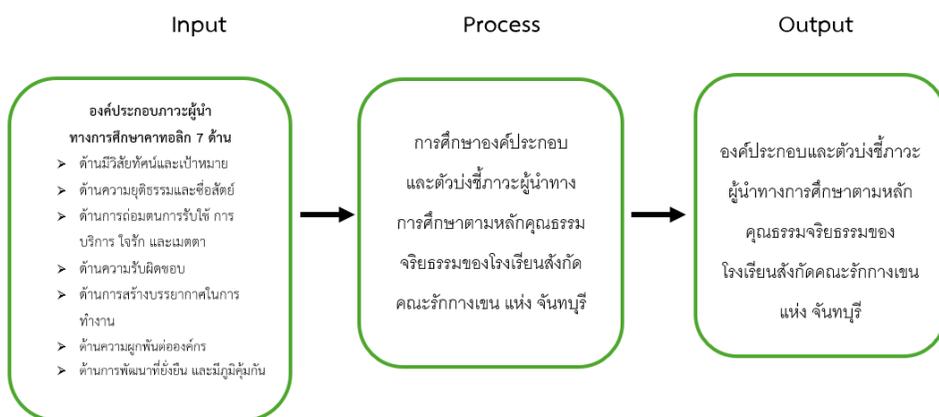
3. Output (ผลลัพธ์)

ผลที่ได้จากการศึกษาคือองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษาที่สอดคล้อง
กับหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิก ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้นำทาง

การศึกษาในโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับ
อัตลักษณ์ขององค์กร

กรอบแนวคิดนี้แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบทั้งสามส่วน โดยมุ่งเน้นการ
พัฒนาภาวะผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางคาทอลิก ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาในภาพรวมของโรงเรียนในสังกัด

กรอบแนวคิด รูปแบบ Input-Process-Output (IPO Model)

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งรวมการ
วิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้ง และครอบคลุมในบริบทของ
ภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิกในโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน
แห่ง จันทบุรี วิธีการดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ Explanatory Sequential Mixed Methods Design ซึ่งเริ่มด้วย
การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ และสำรวจข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อวิเคราะห์
องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพส่วนจะถูกนำมาใช้ในการวิจัย
เชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่มีความน่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการกษณ แห่ง
จันทบุรี จำนวน 900 คน

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เนื่องจากมีลักษณะแตกต่างกันตามตำแหน่งหน้าที่ โดยแบ่งประชากรออกเป็น 2 ชั้นภูมิ คือ
ผู้บริหารระดับสูง และครู/บุคลากร จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างจากแต่ละชั้นภูมิตามสัดส่วนของ
ประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 269 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูง 14 คน และครู/
บุคลากร 255 คน ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดและเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์
องค์ประกอบเชิงสำรวจ

เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย

1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Semi-Structured Interview) จำนวน 14 ข้อ ครอบคลุม
ประเด็นทั้ง 7 ด้าน กับท่านผู้อำนวยการในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการกษณ แห่ง จันทบุรี
จำนวน 7 ท่าน และผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ค่า IOC ระหว่าง
0.60-1.00 และจากนั้นนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์ร่วมกับ
แนวคิดทฤษฎีเพื่อพัฒนาเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม สำหรับเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ
ในขั้นต่อไป

2) แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ
2. ข้อคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำ จำนวน 45 ข้อ ลักษณะ
เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผ่านการตรวจสอบ
คุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้: ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดย
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่
ยอมรับได้ นำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับ
กลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน
3. คำถามปลายเปิดเพื่อเสนอแนะเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) **ข้อมูลเชิงคุณภาพ** ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาข้อมูลเชิงลึกและตรวจสอบความสอดคล้องของผลการวิจัยกับข้อมูลเชิงปริมาณ

2) **ข้อมูลเชิงปริมาณ** ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อหาองค์ประกอบของภาวะผู้นำและดำเนินการวิเคราะห์หาค่า KMO และ Bartlett's Test เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของตัวแปรและองค์ประกอบก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยค่า KMO ต้องมากกว่า 0.5 และ Bartlett's Test ต้องมากกว่า 0.05 ซึ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบใช้วิธีสกัดองค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) และหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธี Varimax โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigenvalue) มากกว่า 1.0 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) มากกว่า 0.4 และพิจารณาค่าความร่วมกัน (Communality) เพื่อตรวจสอบสัดส่วนความแปรปรวนของตัวแปร รวมถึงพิจารณาความสอดคล้องและความหมายของตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิก

ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิกประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก โดยองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดคือ การพัฒนาความยั่งยืนมีภูมิคุ้มกัน (ร้อยละ 20.955) และความยุติธรรมและซื่อสัตย์ (ร้อยละ 17.591) ซึ่งรวมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนได้มากถึงร้อยละ 38.546 ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นว่า ภาวะผู้นำทางการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิกให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนควบคู่กับการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล ทั้งนี้ ภาวะผู้นำทางการศึกษาต้องมุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนและมีธรรมาภิบาล นอกจากนี้ การที่องค์ประกอบด้านการถ่อมตน การรับใช้ และการบริการ รวมถึงความผูกพันต่อองค์กร เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างหลักการบริหารสมัยใหม่กับจิตตารมณ์คาทอลิกได้อย่างกลมกลืน โดยมีกรอบแนวคิดของ

การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอริกของโรงเรียนสังกัด คณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี

การศึกษาวิจัยที่มุ่งศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษา 6 ด้าน การวิจัยนี้ ดำเนินการเพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรม จริยธรรมคาทอริกในโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี โดยใช้ข้อมูลจากสัมภาษณ์เชิง ลึกและการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 269 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียน คือ

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 226 คน (ร้อยละ 88.6) ซึ่ง สะท้อนถึงลักษณะของบุคลากรในสายวิชาชีพครู

อายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยทำงานตอนกลาง โดยมีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 92 คน (ร้อยละ 36.1)

ระดับการศึกษา บุคลากรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 233 คน (ร้อยละ 91.4) ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู

ตำแหน่งหน้าที่ ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน 219 คน (ร้อยละ 85.9)

ประสบการณ์การทำงาน กลุ่มที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี เป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด จำนวน 65 คน (ร้อยละ 25.5) รองลงมาคือกลุ่มที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี จำนวน 62 คน (ร้อยละ 24.3)

2. ความตรงตามสภาพขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้

Variables	Component						Communality
	1	2	3	4	5	6	
ตอบ40 การพัฒนาระบบ การศึกษาอย่างยั่งยืน	.811						.758
ตอบ43 การสร้าง ภูมิคุ้มกันในการพัฒนา	.809						.742
ตอบ39 การพัฒนา เครือข่ายความร่วมมือ	.762						.735
ตอบ44 พัฒนานวัตกรรม การบริหาร	.734						.728
ตอบ45 สร้างวัฒนธรรม การเรียนรู้	.719						.715

Variables	Component						Communality
	1	2	3	4	5	6	
ตอบ42 พัฒนาบุคลากรรุ่นใหม่	.714						.710
ตอบ14 ปฏิบัติต่อบุคลากรด้วยความเสมอภาค		.819					.801
ตอบ17 รับฟังความคิดเห็น		.750					.785
ตอบ15 พิจารณาความดีความชอบด้วยความเป็นธรรม		.740					.772
ตอบ16 ปฏิบัติด้วยความถ่อมตน		.734					.768
ตอบ2 นำจิตตารมณ์มากำหนดวิสัยทัศน์			.752				.745
ตอบ3 กำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน			.669				.668
ตอบ33 สร้างวัฒนธรรมองค์กร				.657			.652
ตอบ31 ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา				.640			.648
ตอบ20 เป็นแบบอย่างในการเสียสละ					.662		.642
ตอบ19 ปฏิบัติงานด้วยใจรักและเมตตา					.543		.538
ตอบ36 ส่งเสริมวัฒนธรรมคณะ						.648	.632
Sum of Squares	9.430	7.916	4.204	4.175	1.681	1.613	
Percentage of Variance	20.955	17.591	9.343	9.278	3.737	3.584	
Cumulative %**	20.955	38.546	47.889	57.167	60.904	64.487	

Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิก ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก โดยองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดคือ การพัฒนาความ ยั่งยืนมีภูมิคุ้มกัน (ร้อยละ 20.955) และความยุติธรรมและซื่อสัตย์ (ร้อยละ 17.591) ซึ่งรวมกัน สามารถอธิบายความแปรปรวนได้มากถึงร้อยละ 38.546 ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นว่า ภาวะ ผู้นำทางการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิกให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนควบคู่กับการ บริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล ทั้งนี้ ภาวะผู้นำทางการศึกษาต้องมุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนและมี ธรรมาภิบาล นอกจากนี้ การที่องค์ประกอบด้านการถ่อมตน การรับใช้ และการบริการ รวมถึง ความผูกพันต่อองค์กร เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างหลักการ บริหารสมัยใหม่กับจิตตารมณ์คาทอลิกได้อย่างกลมกลืน โดยมีกรอบแนวคิดของการศึกษาวิจัยที่ มุ่งศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษา 6 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการพัฒนาความยั่งยืนมีภูมิคุ้มกัน พบว่ามีตัวแปรที่สำคัญจำนวน 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .714 ถึง .811 และมีค่าความร่วมกัน (Communality) อยู่ระหว่าง .710 ถึง .758 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 20.955 โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดคือ การพัฒนาระบบการศึกษาอย่างยั่งยืน (.811) โดยมี การพัฒนาระบบการศึกษาอย่างยั่งยืน การสร้างภูมิคุ้มกันในการพัฒนา การพัฒนา เครือข่ายความร่วมมือ การพัฒนานวัตกรรมการบริหาร การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และ การ พัฒนาบุคลากรรุ่นใหม่

องค์ประกอบที่ 2 ด้านความยุติธรรมและซื่อสัตย์ ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .734 ถึง .819 และมีค่าความร่วมกันอยู่ระหว่าง .768 ถึง .801 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 17.591 โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ สูงสุดคือ การปฏิบัติต่อบุคลากรด้วยความเสมอภาค (.819) ซึ่งมี การปฏิบัติต่อบุคลากรด้วย ความเสมอภาค การรับฟังความคิดเห็น การพิจารณาความดีความชอบด้วยความเป็นธรรม และการปฏิบัติด้วยความถ่อมตน

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมาย พบตัวแปรสำคัญ 2 ตัวแปร มีค่า น้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .669 ถึง .752 และมีค่าความร่วมกันระหว่าง .668 ถึง .745 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 9.343 โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด

คือ การนำจิตตารมณ์มากำหนดวิสัยทัศน์ (.752) โดยมีการนำจิตตารมณ์มากำหนดวิสัยทัศน์ และการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการสร้างบรรยากาศในการทำงาน ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 2 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .640 ถึง .657 และมีค่าความร่วมมือกันระหว่าง .648 ถึง .652 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 9.278 โดยตัวแปรที่สำคัญคือ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร (.657) ซึ่งมีการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการถ่อมตน การรับใช้ และการบริการ มีตัวแปรสำคัญ 2 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .543 ถึง .662 และมีค่าความร่วมมือกันระหว่าง .538 ถึง .642 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 3.737 โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดคือ การเป็นแบบอย่างในการเสียสละ (.662) คือ การเป็นแบบอย่างในการเสียสละ และการปฏิบัติงานด้วยใจรักและเมตตา

องค์ประกอบที่ 6 ด้านความผูกพันต่อองค์กร มีตัวแปรสำคัญ 1 ตัวแปร คือ การส่งเสริมวัฒนธรรมคณะ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .648 และค่าความร่วมมือกัน .632 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 3.584 ซึ่งมีการส่งเสริมวัฒนธรรมคณะ

2). ผลการวิเคราะห์ความตรงตามสภาพขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างพบว่า องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านมีความเที่ยงตรงสูง โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนสะสมได้ร้อยละ 64.487 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ร้อยละ 60) อย่างมีนัยสำคัญ

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่สูงกว่า 0.30 ในทุกตัวบ่งชี้ และค่าความร่วมมือกันที่สูงกว่า 0.50 ยืนยันถึงความเหมาะสมในการนำไปใช้วัดภาวะผู้นำทางการศึกษา

3. การนำเสนอแนวทางการนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ไปใช้ในโรงเรียน

1. การใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินและพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษา สถานศึกษาสามารถนำองค์ประกอบด้านการพัฒนาความยั่งยืนมีภูมิคุ้มกันไปพัฒนาเป็นเครื่องมือประเมินภาวะผู้นำ โดยมุ่งเน้นการประเมิน 3 ด้านหลัก ได้แก่ ความสามารถในการพัฒนาระบบการศึกษาที่ยั่งยืน การสร้างภูมิคุ้มกันในการพัฒนา และการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้

ผู้บริหารสามารถพัฒนาการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. การใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหาร การพัฒนาหลักสูตร
ฝึกอบรมควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านความยุติธรรมและซื่อสัตย์ โดยเน้น
การเสริมสร้างทักษะใน 3 ด้าน ได้แก่ การปฏิบัติต่อบุคลากรด้วยความเสมอภาค การรับฟัง
ความคิดเห็น และการพิจารณาความดีความชอบด้วยความเป็นธรรม ผ่านกิจกรรมการฝึกอบรม
ที่หลากหลาย เช่น การศึกษากรณีตัวอย่าง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการฝึกปฏิบัติจริง

3. การใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา สถานศึกษาควรรนำ
องค์ประกอบด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายมากำหนดเป็นเกณฑ์การคัดเลือกผู้บริหาร โดย
พิจารณาความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับจิตตารมณ์ของคณะ และ
ความสามารถในการถ่ายทอดวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

4. การใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา การกำหนด
นโยบายควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศในการทำงาน โดยเน้น
การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีและส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา เพื่อพัฒนาทั้งด้านการทำงาน
และจิตวิญญาณของบุคลากร

5. การใช้เป็นกรอบในการติดตามและประเมินผล การติดตามและประเมินผลควรใช้
องค์ประกอบด้านการถ่อมตน การรับใช้ และการบริการเป็นกรอบ โดยพิจารณาจากการเป็น
แบบอย่างในการเสียสละและการปฏิบัติงานด้วยใจรักและเมตตา ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญตาม
หลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิก

6. การใช้เป็นแนวทางในการสร้างความผูกพันต่อองค์กร สถานศึกษาควรรนำ
องค์ประกอบด้านความผูกพันต่อองค์กรไปใช้พัฒนากิจกรรมและโครงการที่ส่งเสริมความผูกพัน
โดยเน้นการส่งเสริมวัฒนธรรมคณะ การสร้างความภาคภูมิใจในองค์กร และการพัฒนา
ความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

แนวทางทั้ง 6 ประการนี้จะช่วยให้การพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาเป็นไปอย่างมี
ระบบ มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง
จันทบุรี

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่าผู้บริหารและผู้นำในโรงเรียนคาทอลิกสามารถบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมเข้ากับการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านสะท้อนถึงคุณค่าที่ส่งเสริมการพัฒนาทั้งองค์กรและบุคลากร โดยเฉพาะด้านความยุติธรรมและความผูกพันต่อองค์กรที่ได้รับการประเมินในระดับสูงสุด

ผลการวิจัยทั้งหมดชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิกในโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสามารถประยุกต์ใช้เป็นต้นแบบสำหรับสถานศึกษาในบริบทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิกในโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี โดยเน้นการวิเคราะห์ใน 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการพัฒนาความยั่งยืนมีภูมิคุ้มกัน องค์ประกอบที่ 2 ด้านความยุติธรรมและซื่อสัตย์ องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมาย องค์ประกอบที่ 4 ด้านการสร้างบรรยากาศในการทำงาน องค์ประกอบที่ 5 ด้านการถ่อมตน การรับใช้ และการบริการ และองค์ประกอบที่ 6 ด้านความผูกพันต่อองค์กร

1. องค์ประกอบด้านการพัฒนาความยั่งยืนมีภูมิคุ้มกัน เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด (ร้อยละ 20.955) สะท้อนให้เห็นว่าภาวะผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการศึกษาที่ยั่งยืนและมีภูมิคุ้มกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Leithwood & Harris (2020) ที่เสนอว่าภาวะผู้นำทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องมุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนใน 3 มิติ คือ การพัฒนาระบบ การพัฒนาบุคลากร และการสร้างวัฒนธรรมองค์กร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักการศึกษาคาทอลิกตามทีสมเด็จพระสันตะปาปาฟรานซิส (Francis, 2014) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการศึกษาที่ยั่งยืนว่าต้องพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ และจิตวิญญาณควบคู่กันไป

2. องค์ประกอบด้านความยุติธรรมและซื่อสัตย์ มีค่าน้ำหนักรองลงมา (ร้อยละ 17.591) แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของหลักธรรมมาภิบาลในการบริหารการศึกษาคาทอลิก โดยเฉพาะหลักความยุติธรรมและความซื่อสัตย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sergiovanni (1992) ที่พบว่า

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Moral Leadership) เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาโรงเรียน โดยผู้นำต้องแสดงออกถึงความยุติธรรมใน 4 ด้าน ได้แก่ การปฏิบัติต่อบุคลากรอย่างเท่าเทียม การรับฟังความคิดเห็น การประเมินผลงานอย่างเป็นธรรม และการมีความซื่อสัตย์โปร่งใส

3. องค์ประกอบด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมาย ผลการวิจัยที่พบว่าองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 9.34 แสดงให้เห็นความสำคัญของการกำหนดทิศทางองค์กรที่ชัดเจน โดยการนำจิตตารมณ์ของคณะมาเป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์ ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาสถานศึกษามีเอกลักษณ์และทิศทางที่ชัดเจน สอดคล้องกับอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก

4. องค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศในการทำงาน การที่องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 9.27 สะท้อนให้เห็นความสำคัญของการสร้างวัฒนธรรมองค์กรและการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของโรงเรียนคาทอลิกที่มุ่งพัฒนาทั้งด้านวิชาการและจิตวิญญาณควบคู่กันไป

5. องค์ประกอบด้านการถ่อมตน การรับใช้ และการบริการ ความแปรปรวนได้เพียงร้อยละ 3.73 แต่องค์ประกอบนี้สะท้อนคุณลักษณะสำคัญของผู้นำตามแบบอย่างคริสตชน โดยเฉพาะการเป็นแบบอย่างในการเสียสละและการปฏิบัติงานด้วยใจรักและเมตตา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาคาทอลิก

6. องค์ประกอบด้านความผูกพันต่อองค์กร องค์ประกอบนี้ มีความแปรปรวนได้น้อยที่สุด (ร้อยละ 3.58) แต่มีความสำคัญในการสร้างความรู้สึเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ผ่านการส่งเสริมวัฒนธรรมคณะ ซึ่งจะช่วยให้การขับเคลื่อนพันธกิจของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

โดยภาพรวม องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านมีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน สะท้อนให้เห็นลักษณะเฉพาะของภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิก ที่ให้ความสำคัญทั้งด้านการบริหารจัดการ คุณธรรมจริยธรรม และจิตตารมณ์ของคณะ ฯ โดยมีการพัฒนาที่ยั่งยืนและความยุติธรรมซื่อสัตย์เป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสังคมในปัจจุบัน

ความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้

ความเหมาะสมของการทำวิจัยนี้ จากการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่าทั้ง 6 องค์ประกอบมีความเหมาะสมในระดับสูง สามารถอธิบายความแปรปรวนสะสมได้ร้อยละ 64.487 โดยองค์ประกอบด้านการพัฒนาความยั่งยืนมีภูมิคุ้มกันมีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 20.955 รองลงมาคือองค์ประกอบด้านความยุติธรรม และชื่อเสียง อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 17.591 สะท้อนให้เห็นว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ค้นพบมีความเหมาะสมในการนำไปใช้วัดและพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาในบริบทของโรงเรียนคาทอลิก

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

การศึกษานี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิกในโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างพบว่า องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านมีความเที่ยงตรงสูง โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนสะสมได้ร้อยละ 64.487 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ร้อยละ 60) อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่สูงกว่า 0.40 ในทุกตัวบ่งชี้ และค่าความร่วมกันที่สูงกว่า 0.50 ยืนยันถึงความเหมาะสมในการนำไปใช้วัดภาวะผู้นำทางการศึกษา แสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพและสามารถวัดคุณลักษณะที่ต้องการได้อย่างแม่นยำ

2. การเสนอแนวทางการนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ไปใช้

การเสนอแนวทางการนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ไปใช้ พบว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการการใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินและพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษา การใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินและพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษา การใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหาร การใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา การใช้เป็นแนวทางในการ

กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา การใช้เป็นกรอบในการติดตามและประเมินผลการ
พัฒนาภาวะผู้นำ และการใช้เป็นแนวทางในการสร้างความผูกพันต่อองค์กร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลัก
คุณธรรมจริยธรรมคทอภิกของโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการกวางเซิน แห่ง จันทบุรี สามารถเสนอแนว
ทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการกวางเซิน แห่ง จันทบุรี ดังนี้

1). ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

โรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการกวางเซิน แห่ง จันทบุรี ควรนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่
ค้นพบไปกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาความ
ยั่งยืนและการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุด
นอกจากนี้ ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้บริหารระยะยาวที่ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ
และกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ที่ค้นพบ

2). ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปปฏิบัติ

สถานศึกษาควรนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ไปพัฒนาเป็นเครื่องมือประเมินภาวะผู้นำที่
ครอบคลุมและเป็นรูปธรรม รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารที่เน้นการพัฒนาทั้ง
สมรรถนะการบริหารและคุณธรรมจริยธรรม โดยอาจสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง
โรงเรียนในสังกัดเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาาร่วมกัน

3). ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้สนใจควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ
ที่เป็นรูปธรรม ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาภาวะผู้นำตามองค์ประกอบที่
ค้นพบ และศึกษาผลกระทบของภาวะผู้นำที่มีต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เพื่อยืนยัน
ความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำต่อความสำเร็จของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาภัค ไช้เพชร และ จุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ญาณิสาน นวลแก้ว และ ปัทมาวรรณ จินดารักษ์. (2567). *ภาวะผู้นำการศึกษาคาทอลิกในยุค BANI WORLD*. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)*, 6(2), 1-12.
- ดวงใจ เพียรพันธ์. (2567). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนคาทอลิก เขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. *วารสารวิชาการนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*, 3(1), 35-45.
- ธีรพงษ์ ฉัตรบรรยงค์. (2554). *รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้* [วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พริกหวานกราฟฟิค.
- อรุณ ดอนบรรเทา และ เอมอร โฆษิตพิมานเวช. (2567). *การบริหารจัดการสถานศึกษายุคใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ*. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(2), 529-545.
- Day, C., Sammons, P., Hopkins, D., Harris, A., Leithwood, K., Gu, Q., Brown, E., Ahtaridou, E., & Kington, A. (2010). *10 strong claims about successful school leadership*. National College for School Leadership.
- Francis. (2014). *Address of Pope Francis to students and teachers from schools across Italy*. Libreria Editrice Vaticana.
- Hallinger, P. (2011). Leadership for learning: Lessons from 40 years of empirical research. *Journal of Educational Administration*, 49(2), 125-142.
- Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2020). Seven strong claims about successful school leadership revisited. *School Leadership & Management*, 40(1), 5-22.

การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมคาทอลิกของโรงเรียนสังกัด
คณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี

Robinson, V. M. J. (2008). Forging the links between distributed leadership and educational outcomes. *Journal of Educational Administration*, 46(2), 241-256.

Sergiovanni, T. J. (1992). *Moral leadership: Getting to the heart of school improvement*. Jossey-Bass.

ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกที่ส่งผลต่อ
ความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี
The Servant Leadership of Catholic School Administrators Affecting
the Excellence of the Lovers of the Cross of
Chanthaburi Catholic Schools

ดิษราภรณ์ ศรีประมงค์*

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ดร.ศิริพร ทองแก้ว

ศูนย์ส่งเสริมการวิจัยและการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม

รศ. ดร.สุบิน ยुरะรัช

ศูนย์ส่งเสริมการวิจัยและการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Ditsaraporn Sripramong*

Master of Education in Educational Administration,

Graduate College of Management, Sripatum University

Dr.Siriporn Thongkaew

Center for Research Promotion and Educational Quality Assurance,

Sripatum University

Assoc. Prof. Dr.Subin Yurarach

Center for Research Promotion and Educational Quality Assurance,

Sripatum University

*Corresponding Author, e-mail: sripramonglcc@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ 11 ธันวาคม 2567

แจ้งแก้ไข 16 มกราคม 2568

ตอบรับบทความ 20 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารและความเป็นเลิศในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี 2) ศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี 3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรีสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ทั้ง 10 ด้าน คือ การฟัง การเห็นอกเห็นใจ การเยียวยารักษา การตระหนักรู้ การโน้มน้าวใจ การสร้างมนทัศน์ การมองการณ์ไกล ความรับผิดชอบร่วมกัน การอุทิศตนเพื่อพัฒนาคน และการสร้างกลุ่มชน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 269 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.43) และระดับความเป็นเลิศ ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.47) อยู่ในระดับมาก 2) อิทธิพลของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้โรงเรียนคาทอลิกที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศ มี 3 ด้านได้แก่ ด้านการสร้างมนทัศน์ การมองการณ์ไกล และความรับผิดชอบร่วมกัน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเป็นเลิศได้ร้อยละ 35 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ใน 3 ด้านได้แก่ ด้านการสร้างมนทัศน์ การมองการณ์ไกล และความรับผิดชอบร่วมกันที่ส่งผลต่อการวางแผนพัฒนาโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสู่ความเป็นเลิศที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้; ความเป็นเลิศ; โรงเรียนคาทอลิก

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the level of servant leadership among Catholic school administrators and school excellence in schools under The Lovers of The Cross of Chanthaburi Catholic Schools, 2) study the influence of servant leadership of Catholic school administrators on school

excellence under The Lovers of The Cross of Chanthaburi Catholic Schools, and 3) propose guidelines for developing servant leadership of The Lovers of The Cross of Chanthaburi Catholic Schools towards school excellence. This study employed a mixed-methods research design, combining quantitative and qualitative approaches. The research focused on ten dimensions of servant leadership; listening, empathy, healing, awareness, persuasion, conceptualization, foresight, stewardship, commitment to growth of people, and building community. The samples group consisted of 269 teachers. Data were collected from questionnaire and focus group discussion using statistics to analyze the data, namely mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results of this study found that 1) both study the level of servant leadership among Catholic school administrators and school excellence in schools were rated at a high level, 2) the servant leadership dimensions influenced by Catholic identity, three aspects; conceptualization, foresight, and stewardship significantly affected excellence. The correlation coefficient was at 35, and 3) the development guidelines for servant leadership in three aspects; conceptualization, foresight, and stewardship contributed to effective school development planning towards sustainable excellence.

Keywords: Servant Leadership; Excellence; Catholic Schools

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นเป้าหมายสำคัญในการจัดการศึกษาระดับชาติ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ที่มุ่งเน้นการพัฒนา ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม (สำนักงานเลขาธิการของ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนด วิสัยทัศน์ให้คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตลอดชีวิต สอดคล้องกับหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการ
สภาการศึกษา, 2560)

สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทยได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา
การศึกษาคาทอลิก พ.ศ. 2566-2570 โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับ
หลักคำสอนคาทอลิก และขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามอัตลักษณ์การศึกษา
คาทอลิก โดยผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ก้าวไกล สามารถคาดการณ์และเตรียมพร้อมรับ
การเปลี่ยนแปลง ในฐานะนักคิด นักปฏิบัติ และผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง (สภาการศึกษา
คาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2564)

นโยบายในการบริหารโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี ทั้ง 7 แห่ง
ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาตามแนวทางคาทอลิก มุ่งจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ
และแผนการศึกษาระดับชาติ ควบคู่กับพันธกิจเฉพาะในการปลูกฝังคุณธรรมและอัตลักษณ์
คาทอลิก (ก้าวไปข้างหน้าด้วยอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก, 2012) โดยมีพระสังฆราชเปโตร
ลัมแบร์ต เดอ ลา ม็อตต์ ผู้ก่อตั้งการศึกษาคาทอลิกไทย และผู้ก่อตั้งคณะรักกางเขน
สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย (สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2564)
เน้นย้ำความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ในโรงเรียนคาทอลิกตามแบบอย่างพระ
เยซูคริสต อันเป็นการเสริมสร้างอัตลักษณ์คาทอลิกและพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปพร้อมกัน

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและท้าทายอย่างพลิกผันในวิถีการเรียนรู้และการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ในบริบทดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียน
คาทอลิกเกิดการเปลี่ยนแปลงและเผชิญกับความคาดหวังทั้งด้านวิชาการที่สูงและการดำรงไว้
ซึ่งอัตลักษณ์คาทอลิก จึงเป็นภารกิจที่ท้าทายอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร อย่างไรก็ตาม เพื่อรับมือ
กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากข้อมูลสารสนเทศที่ไร้ขีดจำกัดที่ลดทอนคุณธรรมที่ดั่งงามใน
สังคม รวมทั้งการแข่งขันที่สูงขึ้น ดังนั้นภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อ
ความเป็นเลิศ

นอกจากนี้สมณลิขิต *Evangelii Gaudium* (Francis, 2013) ได้กล่าวถึงความสำคัญ
ของการเป็นผู้นำที่รับใช้ที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศ ผู้บริหารที่แสดงออกถึงคุณลักษณะของ
ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ สามารถสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วมในโรงเรียนได้อย่างมี
ประสิทธิภาพตามอัตลักษณ์คาทอลิก สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย (สภาการศึกษา

คาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2564) การสร้างผู้นำที่มีคุณลักษณะผู้นำแบบผู้รับใช้ในการรับมือกับความท้าทายในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ได้รับความสนใจในบริบทที่หลากหลาย แต่ต่อความรู้อันบริบทการศึกษาคาทอลิกของประเทศไทยยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะการศึกษาความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้กับมาตรฐานความเป็นเลิศ NCEA ซึ่งเป็นมาตรฐานเฉพาะสำหรับสถาบันการศึกษาคาทอลิก เนื่องจากงานวิจัยที่ผ่านมามุ่งศึกษาในมิติทั่วไปและใช้เกณฑ์ความเป็นเลิศแบบสากล งานวิจัยนี้จึงมุ่งบูรณาการแนวคิดภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของกรีนลีฟกับมาตรฐาน NCEA เพื่อพัฒนาองค์ความรู้เชิงประจักษ์ที่สอดคล้องกับบริบทการศึกษาคาทอลิกไทย

ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้มีความสำคัญสอดคล้องกับการบริหารโรงเรียนคาทอลิก ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระดับภาวะผู้นำและอิทธิพลของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ที่จะส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี เพื่อจะได้แก้ปัญหาอย่างยั่งยืน จากการนำทฤษฎีภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของกรีนลีฟ (Greenleaf, 1977) และความเป็นเลิศตาม National Catholic Educational Association (NCEA, 2023) และผู้วิจัยเห็นว่า ผลการวิจัยครั้งนี้จะมีความสำคัญต่อผู้บริหารจะได้นำแนวทางภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ขับเคลื่อนพันธกิจของการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทยได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาระดับของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารและความเป็นเลิศในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี
- 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี
- 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรีสู่ความเป็นเลิศ

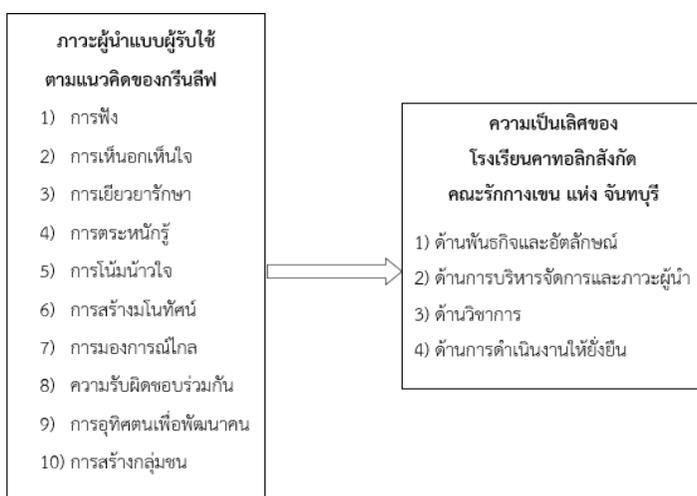
ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัด
คณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัด
คณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี สมมติฐานนี้ตั้งขึ้นเพื่อทดสอบว่าภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้
มีความสัมพันธ์เชิงนัยสำคัญต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกที่ส่งผลต่อความเป็น
เลิศของโรงเรียนในสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และสังเคราะห์ภาวะ
ผู้นำแบบผู้รับใช้ของ Greenleaf (Greenleaf, 2002) ประกอบด้วย การฟัง การเห็นอกเห็นใจ
การเอื้อยวารักษา การตระหนักรู้ การโน้มน้าวใจ การสร้างมโนทัศน์ การมองการณ์ไกล ความ
รับผิดชอบร่วมกัน การอุทิศตนเพื่อพัฒนาคนและการสร้างกลุ่มชน รวมทั้งความเป็นเลิศของ
โรงเรียนคาทอลิก ในส่วนของความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิดตาม
National Catholic Educational Association(NCEA NSBECs Advisory Council, 2023)
โดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ ด้านพันธกิจและอัตลักษณ์คาทอลิก ด้านการบริหารจัดการและ
ภาวะผู้นำ ด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานให้ยั่งยืน สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและเชิงกว้างที่ครอบคลุมทุกมิติของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้และความเป็นเลิศของโรงเรียนในสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี เริ่มด้วยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณผ่านแบบสอบถาม จากนั้นดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการสนทนากลุ่ม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในงานวิจัยนี้คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี จำนวน 7 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 893 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในงานวิจัยนี้คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี จำนวน 7 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 269 คน และทำการสุ่มอย่างง่าย โดยกระจายตามสัดส่วนในแต่ละโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารและความเป็นเลิศในโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี จำแนกเป็น 3 ตอน จำนวน 65 ข้อดังรายละเอียดนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบรายการ (Check Lists) จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์บริหาร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี ตามแนวคิดของ กรีนลีฟ (Greenleaf, 2002) ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบการให้คะแนน 5 ระดับ (Likert Scale) จำนวน 4 ด้าน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบการให้คะแนน 5 ระดับ (Likert Scale) จำนวน 4 ด้าน 20 ข้อ

แบบบันทึกสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Form) นำมาใช้หลังจากที่ผู้วิจัยได้เชิญมาประชุมสนทนากลุ่มได้บันทึกและลงมติ ด้วยเหตุว่าการสนทนากลุ่มต้องการฉันทามติของกลุ่ม (Consensus)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถาม

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00
2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.98
3. เกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด 4 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมาก 3 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับปานกลาง 2 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อย 1 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

แบบสนทนากลุ่ม

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00
2. นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย
3. ปรับปรุงประเด็นคำถามตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ขออนุญาตขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยจาก วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม เสนอผู้บริหาร ครู และบุคลากรของโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล
2. ส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรของโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี
3. รวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้ตอบรับกลับคืนจำนวน 269 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด
4. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่ม

5.ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้การสนทนากลุ่มเป็นไปตามแนวทางการสนทนาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สังเคราะห์ข้อมูล (Synthesis) ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณมาผสมผสานข้อมูลเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรีสู่ความเป็นเลิศ

ผลการวิจัย

1.ระดับของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกและความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี

ตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี

ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้	ค่าสถิติ		ระดับภาวะผู้นำ
	\bar{x}	S.D	
1.การฟัง	4.74	0.48	มากที่สุด
2.การเห็นอกเห็นใจ	4.75	0.48	มากที่สุด
3.การเยียวยารักษา	4.72	0.49	มากที่สุด
4.การตระหนักรู้	4.81	0.40	มากที่สุด
5.การโน้มน้าวใจ	4.76	0.45	มากที่สุด
6.การสร้างมโนทัศน์	4.82	0.39	มากที่สุด
7.การมองการณ์ไกล	4.81	0.40	มากที่สุด
8.ความรับผิดชอบร่วมกัน	4.83	0.39	มากที่สุด
9.การอุทิศตนเพื่อพัฒนา	4.80	0.40	มากที่สุด
10.การสร้างกลุ่มชน	4.82	0.39	มากที่สุด
รวม	4.79	0.43	มากที่สุด

ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัด
คณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกของโรงเรียน
คาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด
($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.43) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบร่วมกัน ($\bar{X} =$
4.83, S.D. = 0.39) รองลงมาคือ ด้านการสร้างมโนทัศน์ และด้านการสร้างกลุ่มชน ($\bar{X} = 4.82$,
S.D. = 0.39) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ระดับความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี

ความเป็นเลิศ	ค่าสถิติ		ระดับ ภาวะผู้นำ
	\bar{X}	S.D	
1.ด้านพันธกิจและอัตลักษณ์	4.79	0.47	มากที่สุด
2.ด้านการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ	4.80	0.45	มากที่สุด
3.ด้านวิชาการ	4.78	0.47	มากที่สุด
4.ด้านการดำเนินงานให้ยั่งยืน	4.77	0.49	มากที่สุด
รวม	4.79	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน
แห่ง จันทบุรี โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.47) โดย
ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45)
รองลงมาคือ ด้านพันธกิจและอัตลักษณ์ ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ

2.อิทธิพลของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกต่อความเป็นเลิศ
ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกกับความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี

ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ ของผู้บริหารโรงเรียน คาทอลิก	ความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิก				
	พันธกิจและ อัตลักษณ์	การบริหาร จัดการและ ภาวะผู้นำ	วิชาการ	การ ดำเนินงาน ให้ยั่งยืน	ความ เป็น เลิศ
การฟัง	.38*	.47*	.37*	.43*	.45*
การเห็นอกเห็นใจ	.39*	.49*	.42*	.46*	.46*
การเยียวยารักษา	.37*	.46*	.39*	.43*	.42*
การตระหนักรู้	.46*	.54*	.48*	.51*	.51*
การโน้มน้าวใจ	.41*	.53*	.47*	.48*	.51*
การสร้างมโนทัศน์	.47*	.57*	.49*	.51*	.54*
ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ ของผู้บริหารโรงเรียน คาทอลิก	ความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิก				
	พันธกิจและ อัตลักษณ์	การบริหาร จัดการและ ภาวะผู้นำ	วิชาการ	การ ดำเนินงาน ให้ยั่งยืน	ความ เป็น เลิศ
การมองการณ์ไกล	.45*	.52*	.46*	.49*	.49*
ความรับผิดชอบร่วมกัน	.47*	.58*	.52*	.53*	.54*
การอุทิศตนเพื่อพัฒนาคน	.47*	.54*	.45*	.51*	.51*
การสร้างกลุ่มชน	.51*	.55*	.51*	.54*	.55*
ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้	.50*	.60*	.52*	.56*	.56*

*p < .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิก (X) กับ
ความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิก (Y) มีความสัมพันธ์กันในทุกด้าน โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิง

บวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์
กันในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.3 และไม่เกิน 0.7

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple
Regression Analysis) ของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกกับความเป็น
เลิศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี

องค์ประกอบ	<i>b</i>	SE _b	(β)	<i>t</i>	<i>P</i>
การสร้างชุมชน (X ₁₀)	.30	.10	.25	3.01*	.00
ความรับผิดชอบร่วมกัน (X ₈)	.25	.11	.20	2.16*	.03
การสร้างมโนทัศน์ (X ₆)	.22	.11	.18	2.00*	.05
R=.59 R ² = .35 a=1.08 SE _{est} = .34 F=4.01					

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกด้าน
การสร้างชุมชน ด้านความรับผิดชอบร่วมกัน และด้านการสร้างมโนทัศน์ สามารถพยากรณ์
ความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.1 ซึ่งสามารถทำนายความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกได้ร้อยละ 35 โดยสมการ
พยากรณ์ของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานมีดังนี้

$$Y = 1.08 + .30(X_{10}) + .25(X_8) + .22(X_6)$$

$$Z = .25(X_{10}) + 20(X_8) + .18(X_6)$$

3.แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัด คณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรีสู่ความเป็นเลิศ

ผลการนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศทั้ง 10
ด้าน ในการสนทนากลุ่มสามารถสรุปแนวทางได้ดังนี้

1) ด้านการฟัง ผู้บริหารต้องฟังอย่างลึกซึ้งและตั้งใจ ส่งเสริมการสร้างบรรยากาศของ
การรับฟังในโรงเรียน ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้แสดง
ความคิดเห็น และสร้างความไว้วางใจในการสื่อสารอย่างเปิดเผย รวมทั้งนำข้อมูลไปใช้ในการ
พัฒนาตามบริบทของโรงเรียนคาทอลิก

2) ด้านการเห็นอกเห็นใจ ผู้บริหารต้องมีทัศนคติที่ดีและพัฒนาตนเองเพื่อที่จะเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึก และความต้องการของครูและบุคลากรในโรงเรียน ส่งเสริมให้เกิดการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และมุมมองที่จะเสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน และปลูกฝัง วัฒนธรรมการรับใช้ให้เกิดขึ้นในโรงเรียน

3) ด้านการเยียวยารักษา ผู้บริหารต้องดูแลสุขภาพขององค์กรรวม พัฒนาระบบการทำงาน ที่ยืดหยุ่นเสริมสร้างบรรยากาศของความรักและความเมตตา ผ่านกิจกรรมฟื้นฟูจิตใจของครูและ บุคลากรอย่างสม่ำเสมอตามอัตลักษณ์คาทอลิก

4) ด้านการตระหนักรู้ ผู้บริหารต้องตระหนักถึงความสำคัญของการหล่อหลอมคุณค่า คริสต์ ผ่านการสร้างบรรยากาศแห่งความศรัทธา และตระหนักถึงโอกาสในการพัฒนาคุณภาพ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศอย่างเท่าเทียม

5) ด้านการโน้มน้าวใจ ผู้บริหารต้องสร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากครู และ บุคลากรแทนที่จะใช้การสั่งการ สร้างความร่วมมือกับวัดและชุมชนคาทอลิกในท้องถิ่น จัดทำ ระบบการประเมินแบบมีส่วนร่วม วิจัยและพัฒนารูปแบบการโน้มน้าวใจที่มีประสิทธิภาพ

6) ด้านการสร้างมนทัศน์ ผู้บริหารต้องมองเห็นภาพรวมของสถานการณ์ในทุกมิติ พัฒนาหลักสูตร บูรณาการและการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ทางการศึกษา ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์คาทอลิก พัฒนาแผนกลยุทธ์ที่สร้างสมดุลระหว่างการ เติบโตและความยั่งยืนของโรงเรียนตามคุณค่าคาทอลิก

7) ด้านการมองการณ์ไกล ผู้บริหารต้องวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทาง การศึกษา สังคม และเทคโนโลยี โดยไม่ละทิ้งรากฐานคุณค่าคาทอลิก ตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ที่ ตอบสนองความท้าทายในอนาคต และรักษาอัตลักษณ์ของโรงเรียน พัฒนาระบบการเรียนการ สอนที่ยืดหยุ่นและปรับตัวด้วยหลักสูตรที่เน้นทักษะแห่งอนาคต

8) ด้านความรับผิดชอบร่วมกัน ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างในการเสียสละและทำงาน เพื่อส่วนรวมตามคุณค่าคาทอลิก สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และเครือข่ายความร่วมมือในการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกมิติ พัฒนาระบบการวางแผนงบประมาณแบบมีส่วนร่วม ระบบการติดตาม และประเมินผล

9) ด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาคน ผู้บริหารต้องสร้างโอกาสการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับครูและบุคลากร จัดทำแผนพัฒนาที่เหมาะสมรายบุคคล กำหนดเป้าหมายที่

ชัดเจน มอบโอกาสในการเรียนรู้และการเติบโตอย่างเท่าเทียม พร้อมทั้งการให้คำแนะนำและ
ข้อมูลป้อนกลับที่เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพอย่างแท้จริง

10) ด้านการสร้างชุมชน ผู้บริหารต้องสร้างบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่นเป็นกันเอง
เน้นความเป็นครอบครัว จัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา
นวัตกรรมร่วมกัน สร้างเครือข่ายความร่วมมือ และระบบการติดตาม ประเมินผลแบบมีส่วนร่วม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกโดยภาพรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ คือด้านความ
รับผิดชอบร่วมกัน ด้านการสร้างมนต์ทัศน์และด้านการสร้างกลุ่มชน ส่วนระดับความเป็นเลิศ
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
ตามลำดับ คือด้านการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ ด้านพันธกิจและอัตลักษณ์ ทั้งนี้อาจ
เนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี สร้างวัฒนธรรม
ความรับผิดชอบร่วมกัน โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน กำหนดวิสัยทัศน์
และพันธกิจการศึกษาคาทอลิกอย่างชัดเจนให้ครูและบุคลากรทุกระดับเข้าใจ และขับเคลื่อน
พันธกิจให้บรรลุผลแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี
ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่าย
สอดคล้องกับเอกสารพระศาสนจักรคาทอลิกเรื่อง The Catholic School on the Threshold
of the Third Millennium (1997) ที่เน้นย้ำว่าผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกต้องสามารถถ่ายทอด
วิสัยทัศน์และพันธกิจการศึกษาคาทอลิกให้บุคลากรทุกระดับเข้าใจและมีส่วนร่วมในการ
ขับเคลื่อนพันธกิจให้บรรลุผล รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงแนวความคิดการ
ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของรุจิรา เข้มทิพย์ (2561) พบว่า ระดับภาวะ
ผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียน วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน และประสิทธิผลของ
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ
มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มารุต ศักดิ์แสงวิจิตร และทิวัดต์ มณีโชติ (2564) พบว่า
ระดับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นในการทำงานของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้กับความเป็นเลิศ โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.3 และไม่เกิน 0.7 อย่างไรก็ตาม ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ที่มีอิทธิพลกับความเป็นเลิศ ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์มี 3 ด้าน คือ ด้านการสร้างชุมชน (X_{10}) ด้านความรับผิดชอบร่วมกัน (X_8) และด้านการสร้างมนทัศน์ (X_6) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ร้อยละ 35 โดยเขียนในรูปสมการดังนี้ $Y = 1.08 + .30(X_{10}) + .25(X_8) + .22(X_6)$ ดังนั้น ผู้บริหารควรพิจารณาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารทั้ง 3 ด้านนี้เพื่อให้ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของจิตติ คู่กระสังข์และคณะ (2566) ได้ทำการวิจัย ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ด้านผู้นำของผู้นำ ด้านผู้นำการเรียนรู้แบบทีม ด้านผู้นำที่มีความคิดสร้างสรรค์ และด้านผู้นำมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน มีประสิทธิภาพในการทำนายร้อยละ 62 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรณิชา ทศดา (2564) ที่พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยด้านการสร้างวิสัยทัศน์ การสร้างแรงบันดาลใจ และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ร้อยละ 67.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรีสู่ความเป็นเลิศ โดยมีรายละเอียดดังนี้ ผู้บริหารต้องพัฒนาทักษะหลายด้านที่สำคัญและเชื่อมโยงกัน โดยเริ่มจากพัฒนาทักษะพื้นฐานในการฟังอย่างลึกซึ้งและตั้งใจด้วยการเปิดช่องทางสื่อสารที่หลากหลาย ควบคู่ไปกับการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจด้วยความเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกและความต้องการของครูและบุคลากรในโรงเรียน ในด้านการดูแลดูแลสุขภาพองค์กรรวม ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการเยียวยารักษา ผ่านการจัดกิจกรรมฟื้นฟูจิตใจตามอัตลักษณ์คาทอลิก เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ พร้อมทั้งการตระหนักรู้ถึงการหล่อหลอมและการสร้างบรรยากาศที่เสริมคุณค่าคาทอลิก รวมทั้งการโน้มน้าวใจที่ต้องสร้างความเข้าใจและความร่วมมือแทนการสั่งการ ในมิติของการบริหารจัดการ ผู้บริหารต้องพัฒนา

ความสามารถในการสร้างมโนทัศน์ การมองภาพรวม และการมองการณ์ไกล เพื่อพัฒนา
หลักสูตรและนวัตกรรมที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงโดยไม่ละทิ้งรากฐานคุณค่าคาทอลิก อีกทั้ง
ส่งเสริมความรับผิดชอบร่วมกันผ่านการเป็นแบบอย่างในการเสียสละและการทำงานเพื่อ
ส่วนรวม ในการอุทิศตนเพื่อพัฒนาคนในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดทำ
แผนพัฒนารายบุคคล ท้ายที่สุด ต้องมุ่งไปที่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ ส่งเสริมการวิจัย
และพัฒนานวัตกรรมร่วมกัน พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับ
เอกสารพระศาสนจักรเรื่อง The Catholic School (1977) นำเสนอแนวทางของผู้บริหาร
โรงเรียนคาทอลิกต้องแสดงออกถึงภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ตามแบบอย่างของพระเยซูคริสต์ โดย
การอุทิศตนรับใช้ผู้อื่น สร้างชุมชนแห่งความรักและความเมตตา และพัฒนาศักยภาพของ
บุคลากรตามหลักคำสอนคาทอลิก ซึ่งผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารได้ปฏิบัติตาม
หลักการดังกล่าวอย่างเข้มแข็ง สอดคล้องกับเอกสารพระศาสนจักรคาทอลิกเรื่อง Educating
Today and Tomorrow: A Renewing Passion (2014) นำเสนอแนวทางการพัฒนาการศึกษา
ที่สอดคล้องกับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้สู่ความเป็นเลิศโดยเน้นสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และ
การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องทุกมิติ บริหารจัดการสู่ความเป็น
เลิศที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน รวมถึงการรักษาอัตลักษณ์คาทอลิกผ่านการหล่อหลอมคุณค่า
และการพัฒนามนุษย์แบบองค์รวม เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความรักและการรับใช้อย่างแท้จริง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยตรงตามวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ระดับของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหาร
โรงเรียนคาทอลิกและความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี
พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2) อิทธิพลของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิก
ต่อความเป็นเลิศ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้กับความเป็นเลิศ โดยรวมมี
ความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตาม ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ที่
มีอิทธิพลกับความเป็นเลิศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 โดยตัวแปรที่สามารถพยากรณ์
มี 3 ด้าน คือ ด้านการสร้างชุมชน ด้านความรับผิดชอบร่วมกัน และด้านการสร้างมโนทัศน์ และ
3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของโรงเรียนคาทอลิกสู่ความเป็นเลิศ พบว่า
ผู้บริหารต้องส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาทุกมิติ อาทิ การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้พัฒนา
ศักยภาพของตนเองผ่านการอบรมและสัมมนาทุกด้าน การเสริมสร้างบรรยากาศของความรัก

และความเมตตาในการทำงานที่อบอุ่นแบบครอบครัว การพัฒนาระบบการทำงานที่ยืดหยุ่น การจัดกิจกรรมฟื้นฟูจิตใจของครูและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอตามพันธกิจและอัตลักษณ์ คาทอลิก การส่งเสริมการวิจัย สร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาที่สอดคล้องการจัดการศึกษาคาทอลิก รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นทักษะแห่งอนาคต เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

1) ขยายขอบเขตการศึกษาวิจัยเพื่อค้นหาภาวะผู้นำในมิติอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การยึดหลักคุณธรรม ความสุภาพถ่อมตน ความถูกต้องและความยุติธรรม ทั้งนี้เพื่อให้สามารถอธิบายอิทธิพลของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ที่มีต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกได้อย่างครอบคลุมและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2) ผู้บริหารควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในครู บุคลากร ผู้เรียน อีกทั้งสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมการเข้าร่วมแข่งขันวิชาการทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ เสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกัน พร้อมทั้งสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยคุณค่าคาทอลิก

3) ฝ่ายการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมด้านภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้สำหรับผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกสังกัด คณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี เพื่อให้ผู้บริหารได้พัฒนาทักษะที่นำไปสู่องค์ความรู้ในการบริหารโรงเรียนให้สามารถบรรลุพันธกิจและวิสัยทัศน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยคุณค่าคาทอลิกควบคู่ไปกับความเป็นเลิศในทุกมิติอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิก เพื่อให้มีการบริหารงานด้วยภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้มากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาคาทอลิก

ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัด
คณะรักกางเขน แห่ง จันทบุรี

2) ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะ
รักกางเขนแห่งจันทบุรี เพื่อใช้ในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีประสิทธิภาพ
และมีมาตรฐานที่สอดคล้องกับการศึกษาคาทอลิกและพันธกิจด้านการศึกษาของคณะรัก
กางเขน แห่ง จันทบุรี

เอกสารอ้างอิง

- จิตติ คู่กระสังข์, ทินกร พูลพุด, และ รวงทอง ธาพันธุ์. (2566). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ
ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(1), 15-26.
- มารุต ศักดิ์แสงวิจิตร และ ทิวต์ถ์ มณีโชติ. (2564). ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหาร
สถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *Journal of Education Studies Chulalongkorn
University*, 49(1), 1-18.
- รุจิรา เข้มทิพย์. (2561). ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนและวัฒนธรรมองค์การของ
โรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 5. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 15(70), 111-
121.
- สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2564). *ก้าวไปข้างหน้าด้วยอัตลักษณ์การศึกษา
คาทอลิก*.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*.
พริกหวาน กราฟฟิก.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-
2580 (ฉบับย่อ)*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

อรณิชชา ทศตา. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 10(2), 188-189.

Congregation for Catholic Education. (2014). *Educating today and tomorrow: A renewing passion*. Libreria Editrice Vaticana.

Francis. (2013). *Evangelii Gaudium*. Libreria Editrice Vaticana.

Greenleaf, R. K. (1977). *Servant leadership: A journey into the Nature of Legitimate Power and Greatness*. Paulist Press.

Greenleaf, R. K. (2002). *Servant leadership: A journey into the Nature of Legitimate Power and Greatness*. Paulist Press.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*, 30(3), 607-608.

National Certificate of Educational Achievement New Zealand Secondary & Basic Education Curriculum Standards Advisory Council (Eds.). (2023). *National standards and benchmarks for effective Catholic elementary and secondary schools* (2nd ed.). National Catholic Educational Association.

Sacred Congregation for Catholic Education. (1977). *The Catholic school*. Libreria Editrice Vaticana.

แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมความกล้าหาญของสามเณร
สามเณรลัทธิเปาโล นครราชสีมา

Promoting the Virtue of Courage for Seminarians at
Saint Paul Seminary, Nakhon Ratchasima

เชาวน์ ประทุมปี*

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม

คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

บาทหลวง ดร.สุรชัย ชุ่มศรีพันธุ์

คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

บาทหลวง ผศ. ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ

คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ์ ประสูตร์แสงจันทร์

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Chao Pratumpee*

Master of Arts Program in Moral Theology,

Faculty of Divinity, Saengtham College

Rev. Dr.Surachai Chumsriphan

Faculty of Divinity, Saengtham College

Rev. Asst. Prof. Dr.Chartchai Phongsiri

Faculty of Humanities, Saengtham College

Asst. Prof. Dr.Laddawan Prasootsaengchan

Faculty of Education, Saengtham College

*Corresponding Author, e-mail: francescochao@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ 19 กุมภาพันธ์ 2568

แจ้งแก้ไข 27 มีนาคม 2568

ตอบรับบทความ 8 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษา 1) การปฏิบัติตนตามคุณธรรมความกล้าหาญของสามเณร สามเณราลัยเปาโล นครราชสีมา และ 2) แนวทางส่งเสริมคุณธรรมความกล้าหาญของสามเณร สามเณราลัยเปาโล นครราชสีมา เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ สามเณร สามเณราลัยเปาโล ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งหมด 29 คน และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง และประเด็นการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สามเณร สามเณราลัยเปาโล นครราชสีมา มีการปฏิบัติตนตามคุณธรรมความกล้าหาญใน 3 ระดับ ได้แก่ ความกล้าหาญต่อตนเอง ความกล้าหาญต่อผู้อื่น และความกล้าหาญในการกล้าตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิต ดังนี้

1.1 การปฏิบัติตนตามคุณธรรมความกล้าหาญต่อตนเอง สามเณรมีความกล้าหาญที่จะเผชิญหน้ากับความยากลำบากทาง 1) ฝ้ายกาย และ 2) ฝ้ายจิต

1.2 การปฏิบัติตนตามคุณธรรมความกล้าหาญต่อผู้อื่น สามเณรมีความกล้าหาญในการ 1) ตักเตือนผู้อื่น 2) ยอมรับคำตักเตือนจากผู้อื่น 3) ยืนยันความเชื่อและประกาศข่าวดีต่อน้องต่างความเชื่อ และ 4) มีความกล้าหาญที่จะสละน้ำใจของตนเพื่อรับใช้ผู้อื่น

1.3 การปฏิบัติตนตามคุณธรรมความกล้าหาญในการกล้าตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิต สามเณรมีความกล้าหาญในการ 1) สละเกียรติยศทางโลกเพื่อที่จะเป็นผู้ติดตามพระเจ้า และ 2) ยืนยันและยึดมั่นในกระแสเรียก

2. แนวทางส่งเสริมคุณธรรมความกล้าหาญของสามเณร สามเณราลัยเปาโล นครราชสีมา มีดังนี้

2.1 สามเณราลัยเปาโล และโรงเรียน ควรส่งเสริมให้สามเณรตระหนักว่าความยากลำบาก และระเบียบวินัยต่างๆ เป็นสิ่งที่จะช่วยให้สามเณรสามารถพัฒนาตนเองและเพิ่มศักยภาพของตนเองให้มากขึ้น

2.2 สามเณราลัยเปาโล ควรส่งเสริมให้สามเณรได้ตระหนักว่า การตักเตือนกันนั้น เป็นสิ่งที่ดี และเป็นสิ่งที่ควรกระทำ

2.3 สามเณราลัยเปาโล และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้สามเณรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น

2.4 สามเณราลัยเปาโล และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้สามเณรได้ตระหนักว่าชีวิตกระแสรีบการติดตามพระเจ้า นั้น เป็นชีวิตที่มีคุณค่าและมีความสุขของการได้เป็นผู้ให้ตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า

2.5 ครอบครัวและบุคคลรอบข้างควรช่วยในการให้กำลังใจและสนับสนุนสามเณรในการดำเนินชีวิตติดตามพระเจ้า

คำสำคัญ : คุณธรรมความกล้าหาญ; สามเณร; สามเณราลัยเปาโล

Abstract

The purposes of this qualitative research are to study 1) the behavior according to the virtue of courage of Saint Paul seminarians, Nakhon Ratchasima and 2) to promote the virtue of courage of Saint Paul seminarians, Nakhon Ratchasima, the respondents were Saint Paul seminarians, academic year 2023, a total of 29 persons, and a group of qualified seminarians, 13 persons, obtained through purposive selection according to qualifications or positions. The tools used in the research include: Semi-structured interview form and group discussion issues Data analysis used content analysis

The findings are as follows:

1. The seminarians of the St. Paul seminary, Nakhon Ratchasima, have to behave according to the virtues of courage in 3 levels: courage for oneself; courage towards others and courage in deciding to choose a life path as follows

1.1 Conducting oneself according to the virtue of courage for oneself. The seminarians had the courage to 1) face various physical difficulties and 2) face spiritual difficulties.

1.2 Conducting oneself according to the virtue of courage towards others. The seminarians had the courage to 1) admonish others 2) accept admonition from others 3) profess faith and share the good news of God with people of other faiths and 4) sacrifice one's heart to serve others.

1.3 Conducting oneself according to courage in deciding to choose a life path. The seminarians had the courage to 1) sacrifice worldly honors to become followers of God and 2) affirm and adhere to their vocation.

2. Guidelines for promoting the virtues of courage in seminary St. Paul seminary, Nakhon Ratchasima, are as follows:

2.1 St. Paul seminary and schools should encourage seminarians to realize that difficulties and various disciplines. It is something that will help seminarians develop themselves and increase their potential.

2.2 St. Paul seminary should be encouraged to realize that warning each other is a good thing. And it is something that should be done.

2.3 St. Paul seminary and all parties involved should encourage seminarians to behave as good examples for others.

2.4 St. Paul seminary should be encouraged to realize that Life is a vocation to follow God. It is a valuable and happy life to be a giver. Following the example of Jesus.

2.5 Family and people around seminarians should help in giving encouragement and supporting to the seminarians in living life following God.

Keywords: The virtue of courage; Seminarians; Saint Paul Seminary

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมยุคปัจจุบันที่มีการแพร่หลายของลัทธิสัมพัทธนิยม (Relativism) ซึ่งแนวคิดของลัทธินี้เชื่อว่า ไม่มีความจริงแบบตายตัว ความจริงสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสถานที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระบบความคิดความเชื่อและโลกทัศน์ของคนแต่ละกลุ่ม ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แม้ว่าจะจะเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ดีก็ตามตามวัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่ แต่หากเป็นสิ่งที่คนในสังคมทำกันอย่างแพร่หลาย ก็ถือว่าการกระทำนั้นๆ เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ของคนส่วนใหญ่ในสังคม เช่น การอยู่กินกันก่อนแต่งงานของคู่รัก ซึ่งหากเป็นไปตามวัฒนธรรมประเพณีแต่เดิมาก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่เหมาะสม ไม่ควรกระทำ เป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความอับอายแก่ครอบครัว แต่ในปัจจุบันนี้ก็มีการกระทำตามกันหรือเหมือนกันอย่างแพร่หลายจนมองว่า เรื่องการอยู่กินกันก่อนแต่งงานก็เป็นเรื่องปกติแล้วในสังคม ไม่ต้องเสียเงิน เสียเวลาในการจัดพิธีแต่งงานตามวัฒนธรรมประเพณีแต่อย่างใด หรือกรณีการทุจริตคอร์รัปชันที่มีการกระทำตามกันมากจนมองว่าเป็นเรื่องปกติทั่วไปที่พอยอมรับได้ ตามที่ สัมฤทธิ์ น่วมศิริ และคณะ (2561) ระบุว่า “ปัญหาการคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ส่งผลให้คนไทยบางส่วนมองว่า การทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติและยอมรับได้ โดยมักใช้แนวคิดที่ว่า ผู้มีอำนาจก็มักจะโกงกันทุกฝ่าย หากใครโกงแล้วทำงานเก่งก็ถือว่าพอรับได้” ซึ่งแนวคิดเหล่านี้เป็นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการแก้ไขให้มีความถูกต้องตามหลักธรรมคำสอน หรืออยู่ในความพอเหมาะพอดีหรือทางสายกลาง ไม่สุดโต่งจนเกินไป โดยอาศัยการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาและคุณธรรมต่างๆ แม้บางครั้งอาจเป็นการสวนกระแสของสังคมไปบ้าง แต่ก็จำเป็นที่จะต้องอาศัยความกล้าหาญในการที่จะประพฤติปฏิบัติเพื่อความดีของส่วนตัวและองค์รวม

ความกล้าหาญ เป็นคุณธรรมที่ทำให้ผู้ที่มีความกล้าหาญนั้น สามารถบรรลุหรือประสบความสำเร็จในความยากลำบาก ที่เป็นอุปสรรคขัดขวาง เพราะเป็นหน้าที่ของคุณธรรมความกล้าหาญ ที่ทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถเอาชนะความรู้สึกถึงความยากลำบากต่างๆ ในตัวเองได้ (เชิดชัย เลิศจิตรเลขา, 2548) ในการที่จะฝึกฝนตนเองและจะพัฒนาตนเองนั้นย่อมมีอุปสรรคและความรู้สึกความยากลำบากเสมอ ดังนั้นจึงต้องมีคุณธรรมความกล้าหาญในการที่จะต่อสู้ฟันฝ่าเอาชนะความรู้สึกยากลำบากรวมถึงอุปสรรคปัญหาต่างๆ ที่มาเข้ามาในแต่ละช่วงชีวิต ทั้งในช่วงเด็กเยาวชนหรือเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว โดยเฉพาะในช่วงของการเป็นเด็กเยาวชนที่จำเป็นที่จะได้รับอบรม หล่อหลอมในเรื่องของการความกล้าหาญ นำความกล้าหาญที่ได้รับ

การอบรม สั่งสอนมาฝึกฝน ปฏิบัติให้เป็นบุคคลที่มีความกล้าหาญในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่ถูกต้องดีงามตามหลักธรรมคำสอน ขนบธรรมเนียมประเพณี และกฎระเบียบของชุมชนและสังคม การอบรมเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมความกล้าหาญจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้ใหญ่หรือผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจะได้ดูแลใส่ใจในการอบรม โดยเฉพาะในกระบวนการอบรมเด็กเยาวชนที่เป็นสามเณรในสามเณราลัย ที่ย่อมมีการอบรมหล่อหลอม มีกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อช่วยให้สามเณรได้ฝึกฝน พัฒนาดน และประพฤติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งบางครั้งอาจทำให้สามเณรเกิดความรู้สึกยากลำบากในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือไม่อยากทำเพื่อน ๆ เมื่อสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม แต่หากสามเณรมีความกล้าหาญเพียงพอ ก็จะช่วยสามเณรสามารถปฏิบัติตนได้อย่างพอเหมาะพอดี ไม่มากหรือน้อยเกินไป ตามแนวคิดของอริสโตเติลที่เห็นว่า ความกล้าหาญเป็นสิ่งกลาง ๆ ระหว่างความบ้าบิ่นและความขี้ขลาด (เชิดชัย เลิศจิตรเลขา, 2548)

ในหนังสือ พระพรแห่งกระแสเรียกพระสงฆ์ (Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis) ของสมณกระทรวงพระสงฆ์ (2559) ข้อที่ 18 ได้กล่าวไว้ว่า “จุดประสงค์ของบ้านเณรเล็ก คือ ช่วยพัฒนาความเป็นมนุษย์และความเป็นคริสตชนให้เติบโตขึ้นในตัวของเยาวชน” และในข้อที่ 93 “สามเณรจึงได้รับเรียกให้พัฒนาบุคลิกภาพของเขา โดยมีพระคริสตเจ้าผู้ทรงเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบเป็นแบบฉบับและแหล่งพลังของเขา จะเห็นได้ว่าสามเณรถูกเรียกร้องให้ดำเนินชีวิตโดยยึดพระเยซูคริสตเจ้าเป็นแบบอย่างและศูนย์กลาง และหากจะมองดูในชีวิตของพระเยซูเจ้า พระองค์ทรงดำเนินชีวิตเป็นประจักษ์พยาน โดยทรงกล้ายืนยันทนถึงความถูกต้อง หากทรงเห็นว่าสิ่งๆ นั้นเป็นสิ่งที่ผิด แม้ว่าสังคมในสมัยนั้นจะทำกันอย่างกว้างขวางก็ตาม เช่นในเหตุการณ์ที่ทรงขับไล่บรรดาพ่อค้าออกจากพระวิหาร (มธ 21:12-17) และนอกจากองค์พระเยซูเจ้าที่มีความกล้าหาญอย่างเด่นชัดแล้ว ข้อมูลในพระคัมภีร์ยังช่วยให้เห็นถึงบุคคลอีกบุคคลหนึ่งที่มีความเด่นชัดในการกล้าที่จะดำเนินเป็นพยานยืนยันทนความถูกต้องโดยยึดแบบอย่างของพระเยซูเจ้า นั่นคือ นักบุญเปาโล ผู้ซึ่งมีความเด่นชัดในเรื่องของคุณธรรมความกล้าหาญเป็นอย่างมาก ท่านมีความกล้าหาญในการยืนยันความเชื่อและแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งต่อการเบียดเบียนและยอมสละชีวิตของท่านในท้ายที่สุด พระศาสนจักรคาทอลิกและคริสตชนต่างชื่นชมและยอมรับความกล้าหาญของท่านนักบุญเปาโล มีคริสตชนชายจำนวนมากที่นำชื่อของท่านมานักบุญองค์อุปถัมภ์ของตนเอง หรือนำชื่อของท่าน

มาเป็นองค์อุปถัมภ์ขององค์กร ดังเช่น สามเณรลัยเปาโล นครราชสีมา ที่ได้ตั้งชื่อตามท่านนักบุญเปาโล และมีท่านนักบุญเปาโลเป็นองค์อุปถัมภ์ของสามเณรลัย ดังนั้น จึงเป็นการดีและเหมาะสมอย่างยิ่งในการที่จะอบรมส่งเสริมสามเณรแห่งสามเณรลัยเปาโลให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมความกล้าหาญอย่างโดดเด่น โดยยึดแบบอย่างความกล้าหาญของท่านนักบุญเปาโล องค์อุปถัมภ์ของสามเณรลัย เพื่อจะช่วยให้สามเณรเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม มีความกล้าหาญ สามารถดำเนินชีวิตในภาวะยากลำบาก รวมทั้งปฏิบัติตามกฎระเบียบของสามเณรลัยได้อย่างดี และโดยอาศัยการปฏิบัติตามกฎระเบียบนี้ สามเณรจะค่อยๆ พัฒนาตนเป็นบุคคลที่มีวินัยในตนเอง

การอบรมสามเณรให้มีความกล้าหาญในสังคมปัจจุบันนี้ ถือว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างหนึ่งของสามเณรลัยเปาโล ส่วนหนึ่งมาจากค่านิยมของลัทธิสัมพัทธนิยมที่ได้แผ่ขยายเข้ามาในสังคมและค่านิยมของบรรดาเยาวชน และส่งผลกับค่านิยมของสามเณรแห่งสามเณรลัยเปาโลด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมภาษณ์ บาทหลวงเกรียงไกร ยิ่งยง อธิการสามเณรลัยเปาโล นครราชสีมา เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2565 ท่านแสดงทรรศนะที่สำคัญไว้ว่า “ในปัจจุบันนี้เพื่อนนักเรียนในโรงเรียนที่สามเณรไปเรียนอยู่ค่อนข้างจะมีอิทธิพลทางความคิดและพฤติกรรมของบรรดาสามเณร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการแต่งกาย การใช้โทรศัพท์มือถือซึ่งผิดต่อกฎระเบียบของสามเณรลัย การไว้ทรงผมที่ผิดต่อระเบียบของโรงเรียน เป็นต้น และเป็นการดีหากสามเณรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณธรรมความกล้าหาญและสามารถนำความรู้ความเข้าใจนั้นมาปฏิบัติในชีวิต เพื่อที่สามเณรจะได้กล้าที่จะยืนหยัดในการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องเหมาะสม ท่ามกลางกระแสสังคมภายนอกที่มีสิ่งโน้มน้าวใจให้สามเณรมีความต้องการที่จะประพฤติปฏิบัติในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานภาพการเป็นสามเณร เหมือนกับที่พระเยซูเจ้าทรงสอนให้บรรดาศิษย์ของพระองค์จะต้องเป็น “เกลือของแผ่นดินและแสงสว่างส่องโลก” (มธ 5:13-16) ซึ่งหมายความว่าผู้ที่เป็นศิษย์ของพระองค์นั้น จะต้องกล้าที่จะเป็นพยานยืนยันถึงความดีในสังคม และนอกจากนี้นักบุญยอห์น ปอล ที่ 2 พระสันตะปาปา ยังได้เคยกล่าวเตือนใจบรรดาเยาวชนและสามเณรเล็กก็ถือว่ามีชีวิตอยู่ในช่วงเยาวชนด้วย ทรงกล่าวในสารสันของพระองค์ในโอกาสงานวันเยาวชนโลกครั้งที่ 12 ไว้ว่า “อย่ากลัวเลย ที่จะมีชีวิตรูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นชีวิตที่พระเยซูเจ้าทรงเสนอให้เรา เพราะพระองค์จะทรงคอยช่วยเหลือเราด้วยพระหรรษทานต่างๆ” (ยอห์น ปอล ที่ 2, 2535) ชีวิตใหม่ที่ว่านี้ก็คือ ชีวิตที่เป็นศิษย์ติดตามพระ

เยซูเจ้านั่นเอง ดังนั้นสามเณรจึงควรมีความกล้าหาญที่จะยืนยันและปฏิบัติตนในสิ่งที่ดีงาม ไม่เป็นผู้ชักจูงหรือไม่คล้อยตามเพื่อนหรือบุคคลรอบข้างที่ชักชวนให้กระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และมีความกล้าหาญในการตักเตือนเพื่อนพี่น้องที่ประพฤติมิชอบ”

ดังนั้น จากการศึกษาข้อมูลต่างๆ รวมถึงการสัมภาษณ์อธิการสามเณรเปาโล นครราชสีมา แล้วผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามคุณธรรมความกล้าหาญของ สามเณร สามเณรลัยเปาโล นครราชสีมา และแนวทางการส่งเสริมคุณคุณธรรมความกล้าหาญ ของสามเณร สามเณรลัยเปาโล นครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตนตามคุณธรรมความกล้าหาญของสามเณร สามเณรลัยเปาโล นครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมคุณธรรมความกล้าหาญของสามเณร สามเณรลัยเปาโล นครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามคุณธรรมความกล้าหาญของสามเณร สามเณรลัยเปาโล นครราชสีมา และแนวทางส่งเสริมคุณธรรมความกล้าหาญของสามเณร สามเณรลัยเปาโล นครราชสีมา โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 เอกสารเกี่ยวกับคุณธรรมความกล้าหาญตามคำสอนของพระศาสนจักรคาทอลิก ได้แก่

1.1.1 พระคัมภีร์คาทอลิกฉบับสมบูรณ์ (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2557)

1.1.2 สมณกฤษฎีกาว่าด้วยการอบรมพระสงฆ์ OPTATAM TOTIUS (Decree on the Training of Priests) (Paul VI, 2555)

1.1.3 สมณลิขิตเตือนใจ “เราจะมอบผู้เลี้ยงแกะให้ท่าน” (PASTORES DABO VOBIS) (ยอห์น ปอล ที่ 2, 2535)

1.1.4 เอกสารเรื่อง “ระบบพื้นฐานการอบรมพระสงฆ์” (RATIO FUNDAMENTALIS INSTITUTIONIS SACERDOTALIS) “พระพรแห่งกระแสเรียกพระสงฆ์” (The Gift of the Priestly Vocation) (สมณกระทรวงพระสงฆ์, 2559)

1.1.5 ธรรมนูญการอบรมเณรสามเณรเล็กค.ศ. 2000 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อสามเณราลัยและกระแสเรียก (Catholic Commission for Seminarians and Vocation) (2543)

1.1.6 คริสตจริยศาสตร์พื้นฐาน โดยบาทหลวงเชดชัย เลิศจิตรเลขา (2548)

1.2 เอกสารเกี่ยวกับคุณธรรมความกล้าหาญตามแบบอย่างของนักบุญเปาโล

1.2.1 นักบุญเปาโล อัครสาวก พยานยืนยันความชื่นชมยินดีท่ามกลางความทุกข์ โดย ฟรานเชสโก โจย่า (2551)

1.2.2 นักบุญเปาโล อัครสาวกองค์ที่ 13 โดยสมเด็จพระสันตะปาปาเบเนดิกต์ที่ 16 (2550)

1.2.3 เอกสารประวัติสามเณราลัยเปาโล นครราชสีมา (สามเณราลัยเปาโล นครราชสีมา, 2566ข)

1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3.1 การค้นคว้าอิสระ เรื่อง การเสริมสร้างคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโล สำหรับสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี โดย ทองแดง แก้วประกอบ (2561) วิทยาลัยแสงธรรม

2. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ สามเณร สามเณราลัยเปาโล ปีการศึกษา 2566 ทุกคน ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 29 คน

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการศึกษา แนวทางส่งเสริมคุณธรรมความกล้าหาญของสามเณร สามเณราลัยเปาโล นครราชสีมา จำนวน 13 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติหรือตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

2.1 อธิการสามเณราลัยเปาโล จำนวน 1 คน

2.2 รองอธิการสามเณราลัยเปาโล และผู้ช่วยอธิการสามเณราลัยเปาโลรวมจำนวน 2 คน

2.3 ครูคำสอนในระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนรุ่งอรุณวิทยา ที่มีประสบการณ์ ในการสอนคำสอน อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 1 คน

2.4 ครูผู้สอนสาระวิชาสังคมศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนรุ่งอรุณวิทยา ที่มีประสบการณ์ในการสอน อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 1 คน

2.5 ครูประจำชั้นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาโรงเรียน รุ่งอรุณวิทยา ที่มีประสบการณ์ในการเป็นครูประจำชั้น อย่างน้อย 5 ปี รวมจำนวน 2 คน

2.6 ผู้ปกครองของสามเณรที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 2 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 3 คน รวมจำนวน 5 คน

2.7 ตัวแทนสมาชิกกลุ่มเซอร่า จำนวน 1 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณธรรมความกล้าหาญ หมายถึง คุณธรรมประการหนึ่ง ที่สามเณรผู้เตรียมตัวเป็น บาทหลวงต้องได้รับการอบรม ฝึกฝนเพื่อให้มีความเข้มแข็งต่อความยากลำบากและความมั่นคง ในการทำความดี มีความมั่นคงเมื่อเผชิญการผจญและเอาชนะอุปสรรคในการดำเนินชีวิตตาม ศีลธรรม โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นของความกล้าหาญในตนเอง คุณธรรมใน ขั้นนี้จะช่วยให้มีกำลังใจที่จะเอาชนะจิตใจของตัวเองเมื่อพบกับความยากลำบากทั้งทางกายและ ทางจิตใจ เช่น เอาชนะความกลัว ความเกียจคร้าน การทดลอง การเบียดเบียน ขั้นที่ 2 ขั้นคุณธรรมความกล้าหาญที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น คุณธรรมขั้นนี้จะช่วยให้มีความกล้าที่จะยืนยันใน ความจริงเมื่อเห็นสิ่งใดที่ไม่ถูกไม่ควรเกิดขึ้น เช่น กล้ายืนยันในความจริงและความถูกต้อง กล้าตักเตือนผู้กระทำความผิดและรายงานให้ผู้ใหญ่ทราบ กล้ายอมรับคำตักเตือนของผู้อื่น กล้ายอมรับความผิดและพร้อมที่จะปรับปรุงพัฒนาตนเอง กล้าปฏิเสธสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และขั้นที่ 3 ขั้นที่จะกล้าตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตแม้จะต้องสละบางสิ่งบางอย่าง ขั้นนี้เป็นขั้นที่สูงที่สุด กล้าสละตนเองและตัดสินใจเลือกทางเดินที่ถูกต้องที่เลือกแล้ว เพื่อความดีส่วนรวมและ การประกาศข่าวดี

สามเณร หมายถึง เยาวชนชายที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ที่เข้ารับการศึกษอบรมเพื่อเตรียมตัวเป็นบาทหลวงที่สามเณรลัยเปาโล นครราชสีมา โดยกำลังศึกษาอยู่ในระหว่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่โรงเรียนรุ่งอรุณวิทยา

สามเณรลัยเปาโล หมายถึง สถาบันที่ให้การอบรมผู้สมัครที่สนใจเป็นบาทหลวงคาทอลิกแห่งหนึ่งของพระศาสนจักรคาทอลิกประเทศไทย ตั้งอยู่ที่ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในเขตศาสนปกครองสังฆมณฑลนครราชสีมา มีหน้าที่ในการให้การศึกษอบรมและส่งเสริมให้สามเณรมี ภาระเรียก มีความเชื่อ มีคุณธรรมจริยธรรม มีการประพฤติปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมกับการเป็นสามเณรและการเป็นบาทหลวงในอนาคต

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการสร้างเครื่องมือ
2. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
3. การนำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล แล้วนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา
4. นำประเด็นสนทนากลุ่มไปดำเนินการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เนื้อหา
5. นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์สังเคราะห์เรียบเรียงอย่างเป็นระบบ และสรุปผลการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยมี 2 ชิ้น ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) จำนวน 1 ฉบับ สำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1
2. ประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) สำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สามเณร และการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. การปฏิบัติตนตามคุณธรรมความกล้าหาญของสามเณร สามเณรลาัยเปาโล นครราชสีมา สามเณร สามเณรลาัยเปาโล นครราชสีมา มีการปฏิบัติตนตามคุณธรรมความกล้าหาญใน 3 ระดับ ได้แก่ ความกล้าหาญต่อตนเอง ความกล้าหาญต่อผู้อื่น และความกล้าหาญในการกล้าตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิต ดังนี้

1.1 การปฏิบัติตนตามคุณธรรมความกล้าหาญต่อตนเองของสามเณร สามารถสรุปค่าน้ำหนักความคิดเห็นของสามเณรผู้ให้ข้อมูล เรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1.1.1 สามเณรส่วนใหญ่ มีความกล้าหาญที่จะเผชิญหน้ากับความยากลำบากฝ่ายกายต่างๆ โดยตระหนักว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ช่วยจะพัฒนาให้พวกเขาเป็นคนที่มีความสามารถที่จะเผชิญกับความยากลำบากที่ยิ่งใหญ่กว่าในอนาคตได้

1.1.2 สามเณรส่วนใหญ่ มีความกล้าหาญในระดับที่ดีในด้านการเผชิญกับความยากลำบากฝ่ายจิต โดยการตระหนักถึงหน้าที่การเป็นสามเณรที่ดี จึงสามารถเอาชนะใจตนเองและปฏิบัติตามระเบียบวินัยของสามเณรลาัยได้

1.1.3 สิ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้สามเณรมีความกล้าหาญต่อตนเอง คือ ชีวิตหมู่คณะที่มีเพื่อนๆ ช่วยเป็นกำลังใจ

1.1.4 ความกระตือรือร้นช่วยส่งเสริมให้สามเณรมีความกล้าหาญต่อตนเอง

1.1.5. กำลังใจจากครอบครัว ช่วยส่งเสริมให้สามเณรมีความกล้าหาญต่อตนเอง

1.6 อุปสรรคที่สำคัญก็คือ ความเกียจคร้าน และการขาดความมั่นใจ

1.2 การปฏิบัติตนตามคุณธรรมความกล้าหาญต่อผู้อื่นของสามเณรนั้น สามารถสรุปค่าน้ำหนักความคิดเห็น เรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1.2.1 มีความกล้าหาญที่จะยืนยันความเชื่อและประกาศข่าวดีต่อพี่น้องต่างความเชื่อ

- 1.2.2 มีความกล้าหาญที่จะยอมรับคำตักเตือนจากผู้อื่น
- 1.2.3 มีความกล้าหาญที่จะสละน้ำใจของตนเพื่อรับใช้ผู้อื่น
- 1.2.4 มีความกล้าที่จะยืนยงในสิ่งที่ถูกต้อง
- 1.2.5 มีความกล้าที่จะตักเตือนผู้อื่น
- 1.2.6 อุปสรรคสำคัญทำให้สามเณรขาดความกล้าหาญต่อผู้อื่น คือ
1) การกลัวที่จะผิดใจกับผู้อื่น 2) การไม่กล้าแสดงออก และ 3) การไม่มั่นใจในตนเอง
- 1.2.7 สิ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้สามเณรมีความกล้าหาญต่อผู้อื่น ได้แก่ 1) ชีวิตหมู่คณะเพื่อน ๆ 2) ความสุขจากการทำความดีและแบบอย่างในการทำ ความดี
- 1.3 การปฏิบัติตนตามคุณธรรมความกล้าหาญในการกล้าตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตของสามเณรนั้น สามารถสรุปค่าน้ำหนักความคิดเห็น เรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้
 - 1.3.1 การกล้าที่จะยืนยงและยึดมั่นในกระแสเรียกของตนแม้ว่าคนอื่นจะมองว่าไม่ปกติ
 - 1.3.2 การมีความกล้าหาญที่จะสละเกียรติยศทางโลกเพื่อที่จะเป็นผู้ติดตามพระเจ้า
 - 1.3.3 สิ่งที่เป็นอุปสรรค คือ ปัจจัยของโลกภายนอก การมีชีวิตคู่ การมองเห็นชีวิตของโลกภายนอก
 - 1.3.4 สิ่งสนับสนุน คือ กำลังใจจากคนรอบข้าง กำลังใจและแรงสนับสนุนจากครอบครัว

2. แนวทางส่งเสริมคุณธรรมความกล้าหาญของสามเณร สามเณรลัยเปาโล นครราชสีมา สามารถสรุปค่าน้ำหนักความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เรียงจากมากไปหาน้อยในแต่ระดับ ดังนี้

- 2.1 แนวทางส่งเสริมคุณธรรมความกล้าหาญต่อตนเองของสามเณร
 - 2.1.1 สามเณรลัยเปาโลและโรงเรียน ควรส่งเสริมให้สามเณรตระหนักว่าความยากลำบาก และระเบียบวินัยต่างๆ นั้น เป็นสิ่งที่จะช่วยให้สามเณรสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นและพัฒนาศักยภาพของสามเณรให้เป็นคนที่มีคุณภาพ

2.1.2 สามเณรลัทธิเปาโล และโรงเรียน ควรจะส่งเสริมให้มีกิจกรรมเพื่อสามเณรได้มีโอกาสฝึกฝนความกล้าแสดงออกและความเป็นผู้นำ เพื่อที่สามเณรจะได้มีความมั่นใจและความกล้าหาญในการเผชิญกับความยากลำบากได้ดียิ่งขึ้น

2.1.2 สามเณรลัทธิเปาโล ควรมีการส่งเสริมให้สามเณรได้มีกิจกรรมการอบรมนอกสถานที่ เพื่อให้สามเณรได้ลดความเครียดจากระบบการอบรมและเพื่อให้สามเณรได้มีโอกาสได้สัมผัสกับงานด้านต่างๆ

2.2 แนวทางส่งเสริมคุณธรรมความกล้าหาญต่อผู้อื่น

2.2.1 สามเณรลัทธิเปาโล ควรส่งเสริมให้สามเณรได้ตระหนักว่า การตักเตือนกันนั้นเป็นสิ่งที่ดี และเป็นสิ่งที่ควรกระทำ

2.2.2 สามเณรลัทธิเปาโล และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้สามเณรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น เพราะเมื่อเป็นแบบอย่างที่ดีได้แล้ว สามเณรก็จะกล้าตักเตือนกันมากขึ้น ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศแบบพี่น้อง ช่วยเหลือและเห็นอกเห็นใจกันให้เกิดขึ้นในสามเณรลัทธิ

2.2.3. สามเณรลัทธิเปาโล และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้สามเณรมีจิตสำนึกที่ดี สามารถแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้ รู้ว่าสิ่งใดควรทำหรือสิ่งใดที่ไม่ควรทำ

2.3. แนวทางส่งเสริมคุณธรรมความกล้าหาญในการกล้าตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิต

2.3.1 สามเณรลัทธิเปาโลและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้สามเณรได้ตระหนักว่า ชีวิตกระแสน้ำเรียกการติดตามพระเจ้า นั้น เป็นชีวิตที่มีคุณค่าและมีความสุขของการได้เป็นผู้ให้ ตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า

2.3.2 ครอบครัวและบุคคลรอบข้างควรช่วยในการให้กำลังใจและสนับสนุนสามเณรในการดำเนินชีวิตติดตามพระเจ้า

2.3.3 สามเณรลัทธิเปาโล ควรส่งเสริมให้สามเณรมีโอกาสได้ฝึกงานนอกสถานที่ เพื่อให้สามเณรได้สัมผัสงานด้านต่างๆ ของบาทหลวง และยังเป็นโอกาสให้สามเณรได้สัมผัสและได้เห็นชีวิตของโลกภายนอกที่แตกต่างจากชีวิตในสามเณรลัทธิมากยิ่งขึ้น เพื่อจะช่วยให้สามเณรเข้าใจชีวิตในรูปแบบต่างๆ และเมื่อเข้าใจก็จะทำให้สามเณรมีความกล้าหาญมั่นคงในการเลือกเดินติดตามรับใช้พระเจ้ามากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สามเณรลัยเปาโล และโรงเรียน ควรส่งเสริมให้สามเณรตระหนักว่า ความยากลำบาก และระเบียบวินัยต่างๆ เป็นสิ่งที่จะช่วยให้สามเณรสามารถพัฒนาตนเองและเพิ่มศักยภาพของตนเองให้มากขึ้น

2. สามเณรลัยเปาโล ควรส่งเสริมให้สามเณรได้ตระหนักว่า การตักเตือนกันนั้นเป็นสิ่งที่ดี และเป็นสิ่งที่ควรกระทำ

3. สามเณรลัยเปาโล และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้สามเณรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น

4. สามเณรลัยเปาโล และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้สามเณรได้ตระหนักว่า ชีวิตกระแสรีบการติดตามพระเจ้านั้น เป็นชีวิตที่มีคุณค่าและมีความสุขของการได้เป็นผู้ให้ ตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า เช่น จัดกิจกรรมให้สามเณรได้มีโอกาสออกไปช่วยเหลือผู้ที่มีความลำบาก คนยากจน เป็นต้น

5. ครอบครัวและบุคคลรอบข้างควรช่วยในการให้กำลังใจและสนับสนุนสามเณรในการดำเนินชีวิตติดตามพระเจ้า เช่น สามเณรลัยควรจัดกิจกรรมอบรม หรือพบปะผู้ปกครองสามเณร เพื่อให้ผู้ปกครองและครอบครัวของสามเณรจะได้เข้าใจบทบาทในการให้กำลังใจและสนับสนุนสามเณรในการดำเนินชีวิตติดตามพระเจ้าได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมความรู้จักประมาณตนของสามเณร สามเณรลัยเปาโล นครราชสีมา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการที่จะทราบการปฏิบัติตนและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมความรู้จักประมาณตนของสามเณร เพื่อส่งเสริมให้สามเณรได้มีคุณธรรมความรู้จักประมาณตนมากขึ้น เพื่อที่สามเณรจะได้มีความมั่นคงในการติดตามรับใช้พระเจ้ามากขึ้น ไม่ถูกล่อลวงจากปัจจัยของโลกภายนอก เช่น การมีชีวิตที่สะดวกสบาย และการมีอิสระในการดำเนินชีวิตในแบบที่ตนเองต้องการ

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยในด้านครอบครัวที่มีผลส่งต่อการดำเนินชีวิตติดตามรับใช้พระเจ้าของสามเณร เพราะผลจากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ครอบครัวมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการที่สามเณรจะมีความมั่นคงในการดำเนินชีวิตติดตามรับใช้พระเจ้า

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกคริสตศาสนธรรม. (2562). *คำสอนพระศาสนจักรคาทอลิก (Catechism of the Catholic Church)*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกพระคัมภีร์. (2557). *พระคัมภีร์คาทอลิก ฉบับสมบูรณ์*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อสามเณรลาวยและกระแสรัก. (2543). *ธรรมนูญการอบรมเณรสามเณรเล็ก ค.ศ. 2000*.
- เชิดชัย เลิศจิตรเลขา. (2548). *คริสตจริยศาสตร์พื้นฐาน* [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. โรงเรียนดอนบอสโก.
- ทองแดง แก้วประกอบ. (2561). *การเสริมสร้างคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโลสำหรับสามเณรคาทอลิก สามเณรลาวยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี* [การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. วิทยาลัยแสงธรรม.
- เบนเนดิกต์ ที่ 16. (2550). *นักบุญเปาโล อัครสาวกองค์ที่ 13*. แอ็ดวานซ์ อินเตอร์ พรีนติ้ง. ฟรานเชสโก โจย่า. (2551). *นักบุญเปาโลอัครสาวก พยานยืนยันความชื่นชมยินดีท่ามกลางความทุกข์*. แอ็ดวานซ์ อินเตอร์ พรีนติ้ง.
- ยอห์น ปอล ที่ 2. (2535). *สมณลิขิตเตือนใจ “เราจะมอบผู้เลี้ยงแกะให้ท่าน” (Pastores Dabo Vobis)*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- ลอร์เรนซ์ โบดด์. (2551). *นักบุญเปาโล ผู้บุกเบิกเส้นทางธรรมทูต*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- วีณา โกวิทวานิชย์. (2551). *อัครสาวกเปาโลบุรุษไร้พรมแดน*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สมณกระทรวงพระสงฆ์. (2559). *พระพรแห่งกระแสรักพระสงฆ์ (The gift of the priestly vocation)*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม.
- สัมฤทธิ์ น่วมศิริ, กิตติวัฒน์ จำเริญสัตย์, กฤษฎา มณีชัย, อภิวัฒน์ พลสยาม, และ พิระ พันธุ์งาม. (2561). การทุจริตคอร์รัปชันกับสังคมไทย. *วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 16(2), 282-291. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/mgsj/article/view/200212>
- สามเณรลาวยเปาโล นครราชสีมา. (2566ก). *แนวทางการอบรม และระเบียบการสามเณรลาวยเปาโล นครราชสีมา ปีการศึกษา 2566*.

สามเณราลัยเปาโล นครราชสีมา. (2566ข). *เอกสารประวัติสามเณราลัยเปาโล นครราชสีมา*.

อวิรุทธ์ พันธุ์ขาว. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อการอบรมคุณธรรมเพื่อส่งเสริมกระแสเรียกสามเณร*

*คาทอลิก สามเณราลัยนักบุญยอแซฟ สามพราน นครปฐม [การค้นคว้าอิสระ
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. วิทยาลัยแสงธรรม.*

Boadt, L. E. (2008). *The Life St. Paul*. Paulist Press.

Paul VI. (2555). *Optatam Totius* [สมณกฤษฎีกาเรื่องการอบรมเพื่อเป็นพระสงฆ์].

http://www.thaicatechesis.com/Document/09Optatam_Totius.pdf

การส่งเสริมบทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาสใน

พระศาสนจักรคาทอลิกยุคปัจจุบัน

Enhancing Pastoral Role of Lay Women in
the Catholic Church in the Present Day

ชินธิป สติตเกษตรศรี*

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม

คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

บาทหลวง ดร.สุรชัย ชุ่มศรีพันธุ์

คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

บาทหลวง ผศ. ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ

คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ ประสูตร์แสงจันทร์

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Chinnathip Sathitkasetri*

Master of Arts Program in Moral Theology,

Faculty of Divinity, Saengtham College

Rev. Dr. Surachai Chumsriphan

Faculty of Divinity, Saengtham College

Rev. Asst. Prof. Dr. Chartchai Phongsiri

Faculty of Humanities, Saengtham College

Asst. Prof. Dr. Laddawan Prasootsaengchan

Faculty of Education, Saengtham College

*Corresponding Author, e-mail: chinnathip19@hotmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ 19 กุมภาพันธ์ 2568

แจ้งแก้ไข 31 มีนาคม 2568

ตอบรับบทความ 24 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาสในพระศาสนจักรคาทอลิก ยุคปัจจุบัน และ 2) ศึกษาแนวทางส่งเสริมบทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาสในพระศาสนจักรคาทอลิกยุคปัจจุบัน โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาเอกสารและการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสามารถจำแนกเป็น 4 กลุ่ม จำนวน 11 ท่าน ได้แก่ 1) สตรีฆราวาสที่เป็นสมาชิกคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อสตรี สภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย 2) บาทหลวงที่เคยมีประสบการณ์การทำงานอภิบาลร่วมกับสมาชิกคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อสตรี 3) สตรีฆราวาส ที่มีประสบการณ์ช่วยงานอภิบาลในชุมชนวัดคาทอลิก และ 4) อาจารย์ผู้สอนวิชาพระคัมภีร์ ในสาขาเทววิทยาจริยธรรมธรรมวิทยาลัทยแสงธรรม แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาจำแนกประเด็นพิจารณาเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) บทบาทด้านการเป็นสงฆ์ 2) บทบาทด้านการเป็นประกาศก 3) บทบาทด้านการเป็นกษัตริย์ และ 4) บทบาทด้านอื่นๆ ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ควรมีการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจอันเป็นหนึ่งเดียวกันระหว่างพระสังฆราช พระสงฆ์และนักบวช และบรรดาสตรีฆราวาส เพื่อจะได้สามารถที่จะทำงานอภิบาลของพระศาสนจักรได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ควรมีการอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่บรรดาสตรีฆราวาส เพื่อพวกเขาจะได้มีความรู้ ความเข้าใจในด้านต่างๆ จำเป็นต้องงานอภิบาลของพวกเขา และสามารถที่จะทำหน้าที่ของตนในบทบาทต่างๆ ได้อย่างดี 3) พระสังฆราช บาทหลวงและนักบวชควรเชิญชวนและเปิดโอกาสให้บรรดาสตรีฆราวาสเข้ามามีหน้าที่ มีบทบาทในองค์กรคาทอลิก สนับสนุนพวกเขาให้แสดงความคิดเห็น ให้ความรับผิดชอบกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนหรือองค์กรต่าง 4) ควรมีการสร้างความรู้ความตระหนักรู้ โดยเริ่มต้นตั้งแต่สถาบันครอบครัวอันเป็นพื้นฐานของสังคม บิดามารดาควรได้รับการอบรมในเรื่องของแนวทางการอบรมเลี้ยงบุตรที่กำลังจะเติบโตขึ้นเป็นอนาคตของพระศาสนจักร

ผลการวิจัยพบว่า

1. สตรีฆราวาสในพระศาสนจักรคาทอลิกยุคปัจจุบัน สามารถมีบทบาทในงานอภิบาลในด้านที่สำคัญได้แก่ 1) ด้านการเป็นสงฆ์ สตรีฆราวาสเป็นผู้บันดาลให้ชีวิตของตนให้เป็นผู้ศักดิ์สิทธิ์ มีส่วนร่วมในความเป็นสงฆ์ของพระคริสตเจ้า ช่วยเหลืองานของพระศาสนจักร มีส่วนร่วมศาสนกิจ กิจกรรมของกลุ่มคาทอลิกต่างๆ 2) ด้านการเป็นประกาศก สตรีฆราวาสมีบทบาทนี้ได้ด้วยการเป็นประจักษ์พยานด้วยชีวิต ประกาศข่าวดีของพระเจ้า ช่วยเหลือพระศาสนจักร

ออกเยี่ยมชุมชน รวมถึงการประกาศข่าวดีผ่านสื่อต่างๆ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ 3) ด้านการเป็น กษัตริย์ สตรีฆราวาสมีบทบาทการเป็นกษัตริย์ได้ด้วยการเป็นผู้นำองค์กรคาทอลิก มีความสามารถที่จะปกครองควบคุมตนเองให้ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างพระคริสตเจ้า และ 4) ด้านอื่นๆได้แก่ บรรดาสตรีฆราวาสเป็นผู้ติดตามพระเยซูเจ้าอย่างใกล้ชิด ส่งต่อความเชื่อ ด้วยชีวิตของตน พวกเขายังเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดี ที่พร้อมก้าวเดินไปกับพี่น้องรอบข้าง ใน บทบาทด้านการพัฒนาสังคม สตรีฆราวาสมีบทบาทที่จะอุทิศตน พัฒนาสังคมโลกและ พระศาสนจักรให้น่าอยู่ พร้อมนำพี่น้องรอบข้างกลับมาสู่พระเจ้า และในบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วมในแผนการของพระเจ้า สตรีฆราวาสอุทิศตน พร้อมจะสละชีวิตของตนเพื่อให้แผนการ ของพระเจ้าสำเร็จไป เป็นแบบอย่างให้กับพี่น้องรอบข้าง

2. แนวทางส่งเสริมบทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาสในพระศาสนจักรคาทอลิก ยุคปัจจุบัน ได้แก่

2.1 ควรมีการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจอันเป็นหนึ่งเดียวกันระหว่างผู้ใหญ่ของ พระศาสนจักรและบรรดาสตรีฆราวาส เพื่อจะได้สามารถที่จะทำงานอภิบาลของพระศาสนจักร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่บรรดาสตรีฆราวาส เพื่อพวกเขาจะได้มี ความรู้ ความเข้าใจในด้านต่างๆ อันจำเป็นต่องานอภิบาลของพวกเขา และสามารถที่จะทำ หน้าที่ของตนในบทบาทต่างๆได้อย่างดี

2.3 ผู้ใหญ่ของพระศาสนจักรควรเชิญชวนและเปิดโอกาสให้บรรดาสตรีฆราวาสเข้า มามีหน้าที่ มีบทบาทในองค์กรคาทอลิก สนับสนุนพวกเขาให้แสดงความคิด ให้มีความ รับผิดชอบกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนหรือองค์กรต่างๆ

2.4 ควรมีสรางความตระหนักรู้ โดยเริ่มต้นตั้งแต่สถาบันครอบครัวอันเป็นพื้นฐาน ของสังคม บิดามารดาควรได้รับการอบรมในเรื่องของแนวทางการอบรมเลี้ยงบุตรที่กำลังจะ เติบโตขึ้นเป็นอนาคตของพระศาสนจักร

2.5 ควรมีการอบรมให้ความรู้บรรดาเด็กๆ และเยาวชน เพื่อพวกเขาจะได้สามารถ เติบโตขึ้นเป็นคริสตชนที่ดี ตอบสนองกระแสเรียกของตนได้อย่างดี

คำสำคัญ: บทบาท; งานอภิบาล; สตรีฆราวาส; พระศาสนจักรคาทอลิก

Abstract

This individual study is a qualitative research project with the following objectives: 1) to study the pastoral role of lay women in the Catholic Church in the present day, and 2) to study how to enhance the pastoral role of lay women in the Catholic Church in the present day, through the qualitative data collection of literature review and focus group of 11 people, divided in 4 groups: 1) Lay women who are member of Catholic commission of women of the Catholic Bishop Conference of Thailand, 2) Clerics who have pastoral working experiences with members of Catholic commission of women, 3) Lay women who have pastoral experiences in the parish and 4) Biblical professor of the Moral Theology studies of Saengtham College, and generate the gathered information in 4 themes namely: 1) Priestly Role, 2) Prophetic Role, 3) Kingly Role and 4) Others

The results of the study are as follows:

1. Lay Women in the Catholic Church in Present Day could apply their pastoral roles as following: 1) Priestly Role, Lay women are those who strive for holiness, participate in the priesthood of Christ, assist the work of the Church, in the liturgy and all activities of the Catholic organizations, 2) Prophetic Role, Lay women apply this role by being witness with their own lives, proclaim to good news, helping the Church, visiting those in needs, including proclamation of Good news through media, especially social media, 3) Kingly role, Lay women apply this role by being a leader of Catholic group or organization, having dominion over themselves so they can live their lives following example of Christ, and 4) Others, Lay Women are the follower of Christ, render their faith to others, being a consultant who always ready to walk with neighbor, they commit their lives for the society bring others back to God and they are participants in God's salvific plan, they sacrifice their lives for God's plan would be done through theirs.

2. Ways to enhance the pastoral of lay women in the Catholic Church in the present day:

2.1 There should be a proper communication to create perfect understanding between the bishop, priest and religious, and lay women for they should be able to do their pastoral work together effectively.

2.2 There should arrange seminars to educate lay women for they should be able to be informed and understanding the necessary knowledges. So, they would be able to apply their roles perfectly.

2.3 Bishops, priests and religious should invite and give opportunity for lay women to act in the Catholic group or organization, encourage them to express their thought, grants them responsibility regarding the activity of the Church.

2.4 There should alert the lay women, starting with most basic society unit, family, parents should be educated on how to form their children who are going to be the future of the Church.

2.5 There should be training programs for the children and youth for they should be able to grow to be good Christians and respond to their vocation properly.

Keywords: Role; Pastoral Work; Lay Women; Catholic Church

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อพระเจ้าทรงสร้างมนุษย์ พระองค์ทรงประทานศักดิ์ศรีความเป็นคนให้แก่ชายและหญิงอย่างเท่าเทียมกัน พระองค์ยังทรงบันดาลให้เขาทั้งสองมีสิทธิต่างๆ หญิงจึงเป็นคู่อุปถัมภ์ของชาย ไม่ใช่เข้ารับใช้ พระเจ้าได้ทรงเทิดทูนเกียรติของสตรี โดยที่พระองค์เองได้ทรงรับเอากายจากพระนางมารีย์ผู้ซึ่งพระศาสนจักรเคารพเป็นพระชนนีของพระเจ้าและเชิดชูเป็นแบบฉบับ

ของสตรี สตรีมีบทบาทสำคัญในแผนการนี้ตั้งแต่พระเยซูเจ้าทรงอยู่ในครรภ์ของพระนางมารีย์ จนถึงที่พระคูหา

หากแต่วัฒนธรรมไทยนับตั้งแต่อดีต ในสถาบันครอบครัว ผู้เป็นชายมีบทบาทในการเป็นผู้นำครอบครัว โดยมีหญิงเป็นผู้ตาม รวมถึงในพระศาสนจักรคาทอลิกก็เห็นว่า สมณะล้วนแล้วเป็นชาย ส่วนสตรีจะได้รับหน้าที่รองลงมาในฐานะผู้ช่วย แต่เมื่อสถานการณ์ทางสังคมโลกเปลี่ยนแปลงไป สตรีก็มีบทบาทสำคัญมากขึ้น ซึ่งพระศาสนจักรคาทอลิกได้พยายามยึดถือคำสั่งสอนและการปฏิบัติของพระเยซูคริสตเจ้ามาเป็นแนวทาง ในการให้เกียรติสตรีและได้พยายามส่งเสริมบทบาทของบรรดาสตรี สมเด็จพระสันตะปาปาโยฮัน ปอล ที่ 2 ได้ออกสมณลิขิตเรื่องศักดิ์ศรีและกระแสนเรียกของสตรี ในโอกาสปีแม่พระ วันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1988 ข้อ 1 กล่าวว่า “ในคริสตศาสนา... มีการยกย่องศักดิ์ศรีสตรีมาโดยตลอดตั้งแต่ปฐมกาล... อันแสดงชัดว่ามีความหมายให้สตรีประกอบเป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างที่มีชีวิตและดำเนินงานไปในศาสนาคริสต์นี้” (John Paul 2, 1988, August 15) และในการประชุมสหพันธ์สภาบิชอปแห่งเอเชีย (FABC) ครั้งที่ 6 มีกล่าวถึง สตรีและบทบาทของพระศาสนจักรมีข้อเสนอแนะว่า “ความรัก คริสตชนต่อผู้อื่น และความยุติธรรมแยกออกจากกันไม่ได้เพราะความรักเรียกร้องความยุติธรรมอย่างแท้จริง คือการยอมรับศักดิ์ศรีและสิทธิของผู้อื่น ความยุติธรรมบรรลุถึงความสมบูรณ์ภายในความรักเท่านั้น” และในสมณสาส์นความชื่นชมยินดีแห่งพระวรสาร (Evangelii Gaudium) สมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสตรัสเกี่ยวกับบทบาทของฆราวาสและสตรีไว้ในข้อ 103 ว่า “พระศาสนจักรตระหนักถึงสิ่งที่บรรดาสตรีจะนำมาให้แก่สังคมจากความรู้สึกอ่อนนไหว สัญชาตญาณและความสามารถพิเศษ... ข้าพเจ้ายินดีที่ได้เห็นสิ่งนี้ในบรรดาสตรีจำนวนมาก ที่แบ่งปันความรับผิดชอบงานอภิบาลร่วมกับบรรดาบาทหลวง ให้ความร่วมมือในการเป็นเพื่อนร่วมทางกับบุคคล...และให้ความคิดใหม่ๆ แก่การไตร่ตรองทางเทววิทยา” (Francis, 2013, November 24) เนื่องจากปัญหาในโลกปัจจุบันที่ทางเลือกสำหรับผู้หญิง มีมากขึ้น ต้นทุนค่าเสียโอกาสของการมีบุตรของผู้หญิงสูงกว่าในอดีตมากเพราะสังคมไทยยังคิดว่าการเลี้ยงดูลูกเป็นหน้าที่ของผู้หญิง เพราะเหตุนี้การมีบุตรน้อยลงส่งผลกระทบต่อพระศาสนจักรคาทอลิก จำนวนสามเณรน้อยลง

สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้สตรีมีบทบาทในสังคมมากขึ้น ก็คือ สภาพการณ์โลกปัจจุบันในแทบทุกสังคมได้มีการเรียกร้องสิทธิและศักดิ์ศรีความเท่าเทียมกันระหว่าง ชาย

หญิง โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ศาสนา วัฒนธรรม หรือความเชื่อ ดังนั้น สตรีจึงควรมีสติธิในความเป็นบุคคลและสิทธิที่จะตัดสินใจอย่างอิสระด้วยตนเอง สตรีสามารถแสดงศักยภาพของตนเองได้และจะต้องรักษาคุณสมบัติความเป็นหญิงคือ ความละเอียดอ่อนโยน การส่งเสริมบทบาทของสตรีในพระศาสนจักรคาทอลิกจึงเป็นเรื่องที่สำคัญในปัจจุบันด้วย พระศาสนจักรคาทอลิกท้องถิ่นควรเอาใจใส่บทบาทของสตรีให้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมบทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาสในพระศาสนจักรคาทอลิกยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาสในพระศาสนจักรคาทอลิกยุคปัจจุบัน

2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมบทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาสในพระศาสนจักรคาทอลิกยุคปัจจุบัน

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ในการศึกษาบทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาสในพระศาสนจักรคาทอลิกยุคปัจจุบัน และ แนวทางส่งเสริมบทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาสในพระศาสนจักรคาทอลิกยุคปัจจุบัน จำนวน 11 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ตามหน้าที่หรือคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. สตรีฆราวาส ที่เป็นสมาชิกคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อสตรี สภาประชุมบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย จำนวน 4 คน

1.1 ผู้อำนวยการแผนกสตรีฆราวาส สภาประชุมบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย 1 คน

1.2 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อสตรี อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ 1 คน

1.3 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อสตรี สังฆมณฑลอุบลราชธานี 1 คน

1.4 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อสตรี สังฆมณฑลราชบุรี 1 คน

2. บาทหลวงที่เคยมีประสบการณ์การทำงานอภิบาลร่วมกับสมาชิกคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อสตรี สภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน

2.1 บาทหลวง อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ 1 คน

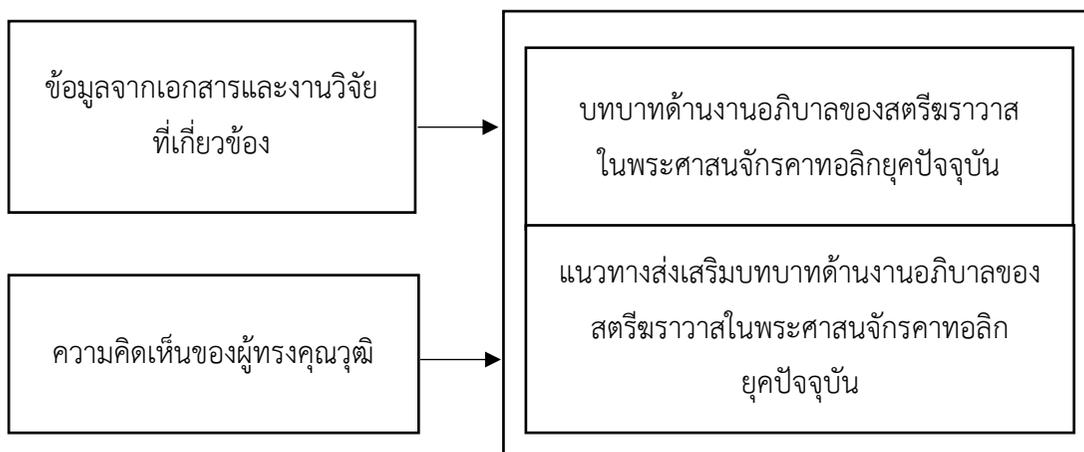
2.2 บาทหลวง สังฆมณฑลอุบลราชธานี 1 คน

2.3 บาทหลวง สังฆมณฑลราชบุรี 1 คน

3. สตรีฆราวาส ที่มีประสบการณ์ช่วยงานอภิบาลในชุมชนวัดคาทอลิก ไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 3 คน

4. อาจารย์ผู้สอนวิชาพระคัมภีร์ ในสาขาเทววิทยาจริยธรรมธรรม วิทยาลัยแสงธรรม จำนวน 1 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

สตรีฆราวาส หมายถึง สตรีผู้รับศีลล้างบาปในศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก เป็นคริสตศาสนิกชนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นนักบวชในคริสตศาสนา (ไม่ได้รับศีลบวชหรืออยู่ในสถานะชีวิตนักบวชที่พระศาสนจักรคาทอลิกรับรอง)

บทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาส หมายถึง การทำหน้าที่หรือพฤติกรรมของคริสตชนที่สอดคล้องกับสถานภาพของตน โดยการดำเนินชีวิตด้วยการอุทิศตนในการทำงานอภิบาลด้านต่างๆ ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย ในขณะที่ยังประกอบอาชีพหรือมีบทบาทหน้าที่อื่นๆ ในครอบครัวและสังคมโดยปกติสุข ด้วยการเป็นประจักษ์พยานถึงพระคริสตเจ้าด้วยชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติหน้าที่ที่สืบทอดพันธกิจของพระเยซูเจ้าท่ามกลางชุมชนผู้มีความเชื่อและไม่มีความเชื่อ เพื่อความสัมพันธ์เป็นหนึ่งเดียวกับพระองค์ ผ่านงานอภิบาลในด้านต่างๆ โดยเฉพาะหน้าที่หลักที่สำคัญ 3 ด้าน คือ 1) การเป็นสงฆ์ 2) การเป็นประกาศก และ 3) การเป็นกษัตริย์ รวมถึงด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านการเป็นผู้ติดตามพระเยซูเจ้า การเป็นผู้ให้คำปรึกษา การพัฒนาสังคม และการมีส่วนร่วมในแผนการของพระเจ้า

การเป็นสงฆ์ หมายถึง ผ่านทางศีลล้างบาป คริสตชนทุกคนเป็นผู้แทนพระคริสตเจ้าในชุมชน ในสังคมที่ตนอยู่ ใช้ชีวิตของตนเป็นดั่งพระพรของพระเจ้าแก่พี่น้องรอบข้างผ่านทางศีลล้างบาป คริสตชนทุกคนถูกเจิมให้มีหน้าที่อันศักดิ์สิทธิ์นี้ ดังนั้น คริสตชนทุกคนจึงมีหน้าที่ที่จะเป็นตัวกลางในการเข้าถึงพระเจ้า ภาวนาต่อพระองค์เพื่อเพื่อนพี่น้อง มีส่วนสำคัญในแผนการแห่งความรอดของพระเจ้า คือการนำประชากรของพระองค์ กลับมาหาพระองค์

การเป็นประกาศก หมายถึง หน้าที่ที่คริสตชนทุกคนได้รับผ่านทางศีลล้างบาป ให้เป็นผู้นำข่าวดีของพระเจ้า ประกาศถึงพระวาจาและกิจการดีของพระองค์ และนำความชอบธรรมนี้ไปสู่สุดปลายแผ่นดินผ่านทางวิถีชีวิต ทั้งนี้อาศัยการนำของพระจิตเจ้าในชีวิตของแต่ละคน

การเป็นกษัตริย์ หมายถึง หน้าที่ที่คริสตชนทุกคนได้รับผ่านทางศีลล้างบาปให้ปกครองประชากรของพระเจ้าในชุมชนที่ตนเองอยู่ ทั้งนี้ไม่ใช่ด้วยอำนาจของตนเองแต่เป็นอำนาจของพระเจ้า องค์กรความรัก คริสตชนจึงต้องดำเนินชีวิตด้วยความรัก รักความยุติธรรม สนับสนุนความชอบธรรม รักสันติ เพื่อพระสิริรุ่งโรจน์ของพระเจ้าและเพื่อประโยชน์แก่ประชากรของพระเจ้าทั้งหมด

พระศาสนจักรคาทอลิก หมายถึง ชุมชนแห่งความเชื่อ ความศรัทธาในพระเจ้าที่เป็นสากลสู่ทุกวัฒนธรรมแห่งปวงชน เป็นสังคมแห่งผู้มีความเชื่อเดียวกันตามหลักคำสอนของศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ที่มีรากฐานจากพระคัมภีร์ อำนาจการสั่งสอนของพระศาสนจักรและธรรมประเพณี และมีพิธีกรรมปฏิบัติเหมือนกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ ประเด็นการสนทนากลุ่มสำหรับสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อทราบถึงบทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาสในพระศาสนจักรคาทอลิกยุคปัจจุบัน และแนวทางการส่งเสริมบทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาสในพระศาสนจักรยุคปัจจุบัน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำข้อมูลที่สังเคราะห์ได้มาสร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม
3. นำประเด็นสนทนากลุ่ม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
4. นำแบบสนทนากลุ่มเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และรับแบบสนทนากลุ่มกลับมาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.66 - 1.00 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 0.5 แล้วปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
5. นำประเด็นสนทนากลุ่มไปใช้เก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาวิเคราะห์พระคัมภีร์ เอกสารพระศาสนจักรคาทอลิก เอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาวิเคราะห์บทบาทสตรีฆราวาสในพระศาสนจักรคาทอลิก
2. ผู้วิจัยนัดหมายวันเวลาที่สนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และเริ่มการสนทนากลุ่มด้วยการ สรุปรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทของสตรีฆราวาสในพระศาสนจักรต่อผู้ทรงคุณวุฒิอีก แล้วดำเนินการสนทนากลุ่มประเด็นการสนทนากลุ่มและวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย
4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมาตรวจทานความครบถ้วน วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์
5. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมาเรียบเรียง สรุปรายงานผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากพระคัมภีร์ ใช้การแปลและตีความ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารพระศาสนจักรคาทอลิก และเอกสารวิชาการต่างๆ ใช้การวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหา (Content analysis and content synthesis)
3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

สตรีฆราวาสในพระศาสนจักรคาทอลิก ยุคปัจจุบัน ควรมีบทบาทในด้าน 1) การเป็นสงฆ์ 2) การเป็นประกาศก 3) การเป็นกษัตริย์ รวมถึง 4) ด้านอื่นๆ ได้แก่ การเป็นผู้ติดตามพระเยซูเจ้า การเป็นผู้ให้คำปรึกษา การพัฒนาสังคมและการมีส่วนร่วมในแผนการของพระเจ้า ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะบทบาทต่างๆ เหล่านี้เป็นบทบาทที่สำคัญที่จะช่วยให้สตรีฆราวาสสามารถตอบสนองต่อกระแสเรียกของตนที่ได้รับจากศีลล้างบาปและในฐานะการเป็นคริสตชนได้อย่างดี รวมทั้งยังช่วยเหลือพระศาสนจักรในการประกาศข่าวดีของพระเจ้าทั้งผ่านทางวาจาและกิจการดีต่างๆ และสตรีฆราวาสมีความรู้ ความสามารถความละเอียดลออในการทำงานในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี อาทิเช่น การทำหน้าที่ในการเตรียมพิธีบูชาขอบพระคุณ หรือการมีส่วนร่วมในการเป็นนักขับร้องหรือผู้อ่านในพิธีบูชาขอบพระคุณ ซึ่งเป็นไปตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้กล่าวไว้ว่า “การมีส่วนร่วมในกลุ่มวัดในการทำพิธีบูชาขอบพระคุณทุกวันอาทิตย์ หรือโอกาสฉลองวันสำคัญต่างๆ มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือด้านพิธีกรรม... ทำให้เห็นถึงความศักดิ์สิทธิ์ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับบุคคลที่ได้รับกระแสเรียกโดยเฉพาะการเป็นสตรีที่เป็นฆราวาสก็มีส่วนร่วมในการทำให้พระศาสนจักรศักดิ์สิทธิ์ได้” ซึ่งเป็นไปตามที่ พระสมณกฤษฎีกา Apostolicam Actuositatem โดยได้กล่าวไว้ว่า “โดยเหตุที่ฆราวาสมีส่วนในตำแหน่งแห่งการเป็นสงฆ์ ประกาศกและกษัตริย์ของพระคริสตเจ้าแล้ว ฆราวาสจึงมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในชีวิตและกิจกรรมของพระศาสนจักรโดยมีจิตตารมณ์ของงานธรรมทูตที่ย่อมช่วยเหลือและให้กำลังใจทั้งผู้อภิบาลสัตบุรุษและประชาสัตบุรุษเอง” (Paul 6, 1965, November 18) ยิ่งไปกว่านั้น ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Steeves, B.A., M.A. (2017), Melissa Jill Small and Liberty University (2015), Linguli (2017), ศูนย์วิจัยประยุกต์ในอัครสาวก (CARA) (2015), Mwangi

(2011) และ Burgert (2017) ที่ชี้ให้เห็นว่าสตรีมีบทบาทสำคัญในสังคมของพระศาสนจักร พวกเขาสามารถมีบทบาทสำคัญในการนำพระศาสนจักรท้องถิ่น เป็นผู้นำชุมชน กลุ่มองค์กรต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนกระทั่งการเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของพระศาสนจักร ทั้งนี้ทั้งนั้น สตรีจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องตระหนักถึงบทบาทของตนที่ได้รับในฐานะเป็นคริสตชน ทั้งนี้มีบทบาทที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1.1 บทบาทด้านการเป็นสงฆ์

จากการศึกษาเอกสารจะเห็นได้ว่า บทบาทของการเป็นสงฆ์ที่สำคัญและเป็นเอกลักษณ์คือการบันทาลความศักดิ์สิทธิ์ ความเป็นสงฆ์ของสตรีฆราวาสผู้รับศีลล้างบาป คือการมีส่วนร่วมในความเป็นสงฆ์ของพระคริสตเจ้า สตรีฆราวาสจึงมีอำนาจในการบันทาลให้ชีวิตของตนดำเนินไปด้วยความศักดิ์สิทธิ์ อีกทั้งยังนำพี่น้องรอบข้างไปสู่หนทางแห่งความศักดิ์สิทธิ์ นี้ด้วยเช่นเดียวกัน พวกเขามีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือด้านงานอภิบาลของพระสังฆราช พระสงฆ์ และสังฆานุกร ช่วยเหลือให้บรรดาผู้รับศีลล้างบาปทุกคนมุ่งสู่หนทางแห่งความศักดิ์สิทธิ์ โดยใช้ความละเอียดละออของบรรดาสตรีเหล่านี้ที่ช่วยส่งเสริมความศรัทธาแก่พี่น้องคริสตชนที่มาร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณอย่างยิ่ง

จากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นได้ว่า สตรีฆราวาสสามารถมีบทบาทในด้านการเป็นสงฆ์ได้ด้วยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติศาสนกิจ อีกทั้งการมีส่วนร่วมในกลุ่มวัดที่เห็นได้ชัดว่า ผู้มีส่วนร่วมในการเตรียมพิธีกรรม การขับร้อง อ่านบทอ่าน มักจะเป็นสตรีที่มีบทบาท รวมถึงการมีบทบาทในด้านงานอภิบาล การออกเยี่ยมพี่น้องตามบ้าน ช่วยเหลือผู้ที่ต้องการรู้จักกับพระ อีกทั้งยังมีส่วนในการปลุกฝังบทบาทนี้ให้แก่บรรดาเด็กๆ และเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กผู้หญิงที่จะเป็นอนาคตของพระศาสนจักร ให้พวกเขามีส่วนในบทบาทด้านการเป็นสงฆ์เพื่อว่าพวกเขาจะได้เติบโตขึ้นตอบสนองบทบาทด้านนี้ซึ่งพวกเขาได้รับจากศีลล้างบาป อีกทั้งยังตระหนักถึงความท้าทายที่จะเชิญชวนให้สตรีตระหนักถึงความสำคัญคุณค่าของบทบาทด้านการเป็นสงฆ์นี้ เพราะหลายครั้งด้วยกันที่บรรดาสตรีฆราวาสได้ปฏิบัติบทบาทด้านการเป็นสงฆ์โดยที่พวกเขาไม่รู้ตัว เพราะทำไปเพียงเพราะเป็นกิจวัตร เป็นสิ่งที่ถูกปลุกฝังโดยไม่รู้แจ้งว่าพวกเขากำลังปฏิบัติบทบาทอะไรอยู่

1.2 บทบาทด้านการเป็นประกาศก

จากการศึกษาเอกสารจะเห็นได้ว่า บทบาทการเป็นประกาศกที่สำคัญและเป็นเอกลักษณ์คือการเป็นประจักษ์พยานด้วยชีวิต สตรีฆราวาสถูกเรียกให้มีพันธกิจพิเศษในการประกาศข่าวดีของพระเจ้า คอยช่วยเหลือและให้การสนับสนุนเหมือนดังกลุ่มสตรีที่ติดตามพระเยซูเจ้าในพันธกิจของพระองค์ บรรดาสตรีที่ติดตามพระองค์นั้นได้ดำเนินชีวิตร่วมกับพระเยซูเจ้าร่วมในพันธกิจของพระองค์อย่างเรียบง่าย

จากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นได้ว่า สตรีฆราวาสมีบทบาทสำคัญในการเป็นประกาศกในชุมชนที่ตนเองอยู่ ทั้งในวัด โรงเรียน องค์กรต่างๆ ของพระศาสนจักร พวกเขามีส่วนช่วยเหลือบาทหลวงในการประกาศข่าวดีด้วยการเป็นประจักษ์พยานด้วยชีวิต การออกเยี่ยมชุมชน ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ อีกทั้งยังสามารถมีส่วนร่วมในการประกาศข่าวดีผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ อีกทั้งยังเห็นได้ชัด โดยเริ่มจากสถาบันครอบครัว ซึ่งสตรีมีบทบาทอย่างมากในการปลูกฝังเลี้ยงดูบุตรที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต เป็นอนาคตของสังคมและของพระศาสนจักร รวมถึงในกลุ่มองค์กรต่างๆ ของพระศาสนจักรที่สมาชิกโดยส่วนมากมักจะเป็นสตรีที่อุทิศตน เป็นประจักษ์พยานถึงพระเจ้า เป็นประกาศกด้วยชีวิตของตนเอง

1.3 บทบาทด้านการเป็นกษัตริย์

จากการศึกษาเอกสารจะเห็นได้ว่า พระศาสนจักรให้ความสำคัญของบทบาทสตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้อำนาจในการตัดสินใจเรื่องสำคัญที่จะส่งผลต่อพระศาสนจักร สตรีฆราวาสที่เป็นผู้นำพระศาสนจักรในด้านต่างๆ ก็มีการตัดสินใจที่ดีเยี่ยม อีกทั้งอาจมีความละเอียดลออ มีการใช้เรื่องของอารมณ์ความรู้สึกเข้ามาช่วยให้เข้าใจผู้อื่นมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สตรีฆราวาสจะต้องไตร่ตรองถึงความเป็นบุคคลของตนเอง พวกเขาจึงจำเป็นต้องตระหนักรู้และเข้าใจ เพื่อที่จะสามารถปกครองตนเอง บังคับตนเองให้ดำเนินชีวิตในหนทางของพระเจ้าด้วยความสุภาพถ่อมตนและดำเนินชีวิตในพันธกิจแห่งการเป็นผู้รับใช้เยี่ยงพระคริสตเจ้า พวกเขายังถูกเรียกร้องให้เป็นกระจกสะท้อนความจริง เป็นมโนธรรมของสังคม แสดงออกถึงบทบาทการเป็นกษัตริย์ในการเอาชนะบาปและความชั่วร้าย อีกทั้งยังต้องนำพี่น้องรอบข้างเข้าสู่หนทางแห่งความศักดิ์สิทธิ์ หนทางแห่งการเป็นประชากรของพระเจ้าในพระนครศักดิ์สิทธิ์ของพระองค์

จากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นได้ว่า บรรดาสตรีสามารถมีบทบาทด้านการเป็นกษัตริย์ได้อาศัยแนวความคิด ความเอาใจใส่ ความละเอียดละออที่ทำให้บรรดาสตรีฆราวาสมีความสามารถที่จะเข้าใจผู้อื่น เข้าถึงพี่น้องในชุมชนได้อย่างดี อีกทั้งยังเป็นที่น่าสนใจว่าพระศาสนจักรได้สนับสนุนให้บรรดาสตรีมีบทบาทสำคัญในพระศาสนจักร เป็นผู้นำในองค์กรต่างๆ ยิ่งไปกว่านั้นยังเน้นย้ำถึงบทบาทการเป็นผู้นำเยี่ยงผู้รับใช้ ซึ่งในสังคมปัจจุบัน สตรีมีภาพลักษณ์ของความสุขภาพ อ่อนน้อม ถ่อมตน จึงช่วยให้พวกเขาทำหน้าที่การเป็นผู้นำในบทบาทด้านการเป็นกษัตริย์ได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถปฏิบัติบทบาทด้านการเป็นกษัตริย์นี้ได้โดยเริ่มจากครอบครัว จากชุมชนที่ตนเองอยู่ในการช่วยเหลือพี่น้องที่ต้องการความช่วยเหลือ เป็นแบบอย่างของการเป็นคริสตชนที่ดีและเป็นผู้นำในองค์กรต่างๆ ที่ช่วยเหลือให้พี่น้องคริสตชนเข้าถึงพระเจ้ามากยิ่งขึ้น

1.4. บทบาทด้านอื่นๆ ได้แก่ การเป็นผู้ติดตามพระเยซูเจ้า การเป็นผู้ให้คำปรึกษา การพัฒนาสังคม และ การมีส่วนร่วมในแผนการของพระเจ้า

จากการศึกษาเอกสารจะเห็นได้ว่า สตรีฆราวาสได้ถูกเรียกให้ติดตามพระองค์อย่างใกล้ชิดผ่านทางศีลล้างบาปที่พวกเขาได้รับ ดังที่เราเห็นได้ในชีวิตของพระเยซูเจ้าซึ่งมีพระนาง มารีย์คอยโอบอุ้มดูแลและติดตามพระองค์ ทุกวินาทีของชีวิตพระเยซูเจ้ามีพระนางมารีย์อยู่แม้ไม่มีการบันทึกเหตุการณ์ แต่การเป็นแบบอย่างของพระนางยังปรากฏ บรรดาสตรีฆราวาสก็ได้รับบทบาทนี้เช่นกันในการอยู่ใกล้ชิดกับพระเยซูเจ้า ติดตามพระองค์เป็นหนึ่งเดียวกับพระองค์ผ่านทางชีวิตของพวกเขาเอง ยิ่งไปกว่านั้นสตรีฆราวาสยังมีบทบาทในการเป็นผู้ก้าวเดินไปกับพี่น้องคริสตชนรอบข้างในท่ามกลางสังคมที่มีความวุ่นวาย ชุมชนคริสตชนจึงต้องช่วยเหลือกันอย่างแน่นอน ไม่ใช่เพียงเรื่องชีวิตการเป็นอยู่ภายนอกแต่รวมถึงการดำเนินไปของชีวิตฝ่ายจิตด้วย สตรีฆราวาสสามารถเริ่มต้นบทบาทการเป็นผู้ให้คำปรึกษาด้วยการฟัง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในสังคม โดยอาศัยแบบอย่างของพระนางมารีย์ที่ดำเนินชีวิตตามน้ำพระทัยของพระเจ้า โดยการเดินเคียงข้างไปพร้อมกับบรรดาศิษย์ ดังนั้น สตรีฆราวาสผู้ซึ่งมีพระนางมารีย์เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้บทบาทการเป็นผู้ให้คำปรึกษา ผู้ที่เดินเคียงข้างพร้อมกับบรรดาศิษย์ของพระองค์ในโลกปัจจุบัน เพื่อว่าพระอาณาจักรของพระเจ้าจะได้ปรากฏชัดแจ้งในสังคมเราอย่างแท้จริง

และในฐานะเป็นพลเมืองในสังคม สตรีฆราวาสเป็นสมาชิกของชุมชนพระศาสนจักร พวกเขามีบทบาทในการเป็นพลเมืองที่ดี มีหน้าที่ในการพัฒนาสังคมตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า ดังนั้น บรรดาสตรีฆราวาสจึงสามารถมีบทบาทในการเป็นผู้นำการพัฒนาไปสู่ชุมชน สังคม เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนในสังคม ชุมชนนั้นๆ สตรีฆราวาสจึงต้องมีความพยายามที่จะมองเห็นพระเยซูเจ้าในพี่น้องรอบข้าง ให้ความรักแก่เขา ช่วยเหลือเขา เพราะ “เราบอกความจริงแก่ท่านทั้งหลายว่า ท่านทำสิ่งใดต่อพี่น้องผู้ต่ำต้อยที่สุดของเราคนหนึ่ง ท่านก็ทำสิ่งนั้นต่อเรา” (มธ 25:40) และท้ายที่สุด สตรีฆราวาสจำเป็นต้องยึดพระนางมารีย์เป็นแบบอย่าง ดังที่เราเห็นได้ในพระวรสารนักบุญลูกาได้เล่าถึงการแจ้งสารเรื่องการบังเกิดมาของพระเยซูเจ้า (ลก 1:26-38) พระนางมารีย์ตอบรับน้ำพระทัยของพระเจ้าว่า “ข้าพเจ้าเป็นผู้รับใช้ของพระเจ้า ขอให้เป็นไปกับข้าพเจ้าตามวาจาของท่านเถิด” (ลก 1:38) พระเจ้ามีอำนาจมากล้นแต่ส่วนสำคัญในแผนการแห่งความรอดของพระองค์ คือความร่วมมือของมนุษย์ที่พร้อมจะสละและอุทิศตนเองเพื่อให้แผนการของพระเจ้าสำเร็จไปในชีวิตของแต่ละคน

ยิ่งไปกว่านั้น จากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นได้ว่า บรรดาสตรีฆราวาสถูกเรียกผ่านทางศีลล้างบาปให้เลียนแบบชีวิตของพระเยซูเจ้า ติดตามพระองค์อย่างใกล้ชิดโดยมีพระนางมารีย์เป็นแบบอย่าง ดังนั้นสตรีฆราวาสจึงสามารถติดตามพระเยซูเจ้าได้ด้วยชีวิตของตน โดยการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระเยซูเจ้า เป็นแบบอย่างให้กับพี่น้องรอบข้าง ช่วยเหลืองานของพระศาสนจักร น้อมรับพันธกิจที่ได้รับด้วยความสุภาพ อ่อนน้อม ถ่อมตนและปฏิบัติพันธกิจต่างๆ เหล่านี้เสริมความสามารถของตน ยิ่งไปกว่านั้น สตรีฆราวาสมีส่วนในการปฏิบัติบทบาทด้านการเป็นผู้ให้คำปรึกษาได้ด้วยการรับฟังด้วยหัวใจ ในท่ามกลางสังคมโลกปัจจุบัน ดังนั้น ในฐานะที่เป็นคริสตชน ผู้รับศีลล้างบาป สตรีฆราวาสสามารถปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้ได้โดยเริ่มต้นด้วยการฟัง ฟังโดยไม่ตัดสิน ฟังด้วยความเข้าใจพี่น้องเหล่านั้นที่ต้องการระบาย ต้องการความช่วยเหลือ

บรรดาสตรีฆราวาสยังมีหน้าที่ในการพัฒนาสังคม ชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ ทั้งในการออกเยี่ยมเยียนพี่น้องคริสตชน การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ กิจกรรมศาสนสัมพันธ์ ไม่ใช่เพียงในชุมชนคริสตชนเท่านั้น แต่บรรดาสตรีฆราวาสยังมีบทบาทในการช่วยเหลือส่งเสริมสังคมเมืองของเราให้น่าอยู่ เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน อุทิศตนเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือพัฒนาสังคมที่อาศัยให้น่าอยู่มากยิ่งขึ้น และท้ายที่สุดบรรดาสตรีฆราวาสได้ตอบสนองกระแสเรียกการเป็น

ผู้มีส่วนร่วมในแผนการของพระเจ้าได้อย่างดี ดังที่เห็นได้ในสตรีฆราวาสหลายๆ ท่านที่อุทิศตนทำงานของพระเจ้าตามแบบอย่างของพระนางมารีย์ ที่น้อมรับน้ำพระทัยของพระเจ้า แม้ว่าจะเกิดความไม่เข้าใจ เกิดความสับสนวุ่นวายใจ บรรดาสตรีเหล่านี้มีความสุขภาพอ่อนโยน ตอบรับคำเชิญชวนของบรรดาพระสงฆ์ นักบวชให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของพระศาสนจักรถึงอย่างไรก็ดี ในปัจจุบันยังมีสตรีหลายท่านที่อุทิศตนทำงานในพระศาสนจักรในหลายๆ ด้าน โดยยังไม่ตระหนักถึงความจริงข้อนี้ว่าพวกเขาไม่ได้ทำเพียงเพราะเป็นจิตอาสา แต่เป็นการตอบรับเสียงเรียกของพระเจ้าให้มาเป็นผู้มีส่วนร่วมในแผนการของพระองค์

อภิปรายผล

แนวทางในการส่งเสริมบทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาสในพระศาสนจักรคาทอลิกยุคปัจจุบัน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1.1 ควรมีการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจอันเป็นหนึ่งเดียวกันระหว่างพระสังฆราช พระสงฆ์และนักบวช และบรรดาสตรีฆราวาส เพื่อจะได้สามารถที่จะทำงานอภิบาลของพระศาสนจักรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากในทางปฏิบัติแล้วมีความห่างเหินระหว่างพระสังฆราช พระสงฆ์ และนักบวชกับบรรดาสตรีฆราวาสซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างมีความคิดเห็นทัศนคติของตน เหมือนและต่างกันหลายประเด็น โดยฝั่งผู้ใหญ่ของพระศาสนจักรมีแนวทางในการปฏิบัติกิจการต่างๆ ของพระศาสนจักร และในเวลาเดียวกันบรรดาสตรีฆราวาสมักมีภาพลักษณ์ของตนในการเป็นผู้ตาม กล่าวคือ ปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้ใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า หลายต่อหลายครั้งสตรีฆราวาสมักเข้าไม่ถึงหรือไม่มีโอกาสได้พบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ใหญ่ของพระศาสนจักร อีกทั้งแนวทางนี้ยังสอดคล้องกับสิ่งที่คำสอนพระศาสนจักรได้พยายามชี้ให้เห็นว่า “บรรดาฆราวาสคริสตชนอาจรู้สึกว่าคุณได้รับเรียกให้เข้ามีส่วนร่วมในงานอภิบาลในการรับใช้ชุมชนเพื่อให้พระศาสนจักรเติบโตและมีชีวิตชีวายิ่งขึ้นโดยปฏิบัติ ศาสนาบริการต่างๆ ตามพระพรหรรษาและพระพรพิเศษที่พระเจ้าประทานให้” รวมถึงในสมณสาสน์ *Mulieris Dignitatem* ได้กล่าวถึง “เกียรติและกระแสน้ำเรียกของบรรดาสตรีในบริบทของพระศาสนจักรคาทอลิกไว้ชัดเจนว่า พระศาสนจักรสนับสนุนแนวความคิดความร่วมมือกันอย่างสมบูรณ์

ระหว่างชายและหญิง โดยมุ่งหาแนวทางยืนยันถึงบทบาทที่โดดเด่นของบรรดาสตรีใน
พระศาสนจักรและในสังคม” (John Paul II, 1988, August 15)

1.2 ควรมีการอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่บรรดาสตรีฆราวาส เพื่อพวกเขาจะได้มีความรู้
ความเข้าใจในด้านต่างๆ จำเป็นต้องงานอภิบาลของพวกเขา และสามารถที่จะทำหน้าที่ของตนใน
บทบาทต่างๆ ได้อย่างดี เนื่องจากในทางปฏิบัติแล้ว สตรีฆราวาสได้ทำหน้าที่ของตนตามบทบาท
ต่างๆ เหล่านี้แล้ว แต่พวกเขาอาจไม่รู้ถึงความหมายหรือคุณค่าของสิ่งที่ตนกำลังทำ
จนหลายครั้งอาจลดทอนคุณค่าของกิจการดีต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นที่
ผู้ทรงคุณวุฒิได้ชี้ให้เห็นว่าสตรีฆราวาสมีบทบาทหลายอย่างในพระศาสนจักรทั้งในด้านการเป็น
สงฆ์ ประกาศกและกษัตริย์ เป็นพวกเขาเองที่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในพันธกิจที่พวกเขากำลัง
ปฏิบัติ และแนวทางส่งเสริมบทบาทสตรีฆราวาสข้อนี้ ได้สอดคล้องกับประเด็นที่สมณลิขิต
Lumen Gentium ได้ชี้ให้เห็นถึงว่า บรรดาฆราวาสจึงชวนขวยหาความรู้ให้มากยิ่งขึ้นในเรื่อง
ความจริงที่พระเจ้าทรงเปิดเผยและวิงวอนขอพระพรแห่งปรีชาญาณจากพระเจ้าด้วย
ความร้อนรน (LG.35) (Paul 6, 1964, November 21) อีกทั้งในกฎหมายพระศาสนจักร
คาทอลิก มาตรา 212 วรรค 3 กล่าวว่า “ตามความรู้ ความสามารถและความโดดเด่นที่ตนมี
คริสตชนมีสิทธิและยิ่งกว่านั้น ในบางครั้งมีหน้าที่ต้องแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องที่เกี่ยวกับ
ความดีของพระศาสนจักรต่อนายชุมพาบาลผู้ศักดิ์สิทธิ์ และมีสิทธิ์ที่จะบอกความคิดเห็นของตน
ให้คริสตชนอื่นทราบ โดยคำนึงถึงความครบถ้วนของความเชื่อและศีลธรรมและเคารพต่อผู้
อภิบาล และโดยคำนึงถึงความดีต่อส่วนรวมและศักดิ์ศรีของบุคคล”

1.3 พระสังฆราช บาทหลวงและนักบวชควรเชิญชวนและเปิดโอกาสให้บรรดาสตรี
ฆราวาสเข้ามามีหน้าที่ มีบทบาทในองค์กรคาทอลิก สนับสนุนพวกเขาให้แสดงความคิดเห็น ให้มี
ความรับผิดชอบกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนหรือองค์กรต่างๆ เนื่องจากด้วยฐานะที่เป็นฆราวาสที่ดู
เหมือนว่าจะเป็นผู้ตาม เป็นเหมือนลูกแกะในฝูงชุมพาของพระเจ้าที่ต้องปฏิบัติตามเสียงของ
ชุมพาบาล จึงทำให้บรรดาสตรีฆราวาสไม่มีโอกาสที่จะเข้ามามีบทบาทในกิจการต่างๆ ของ
พระศาสนจักร ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิระบุไว้ว่า หลายต่อหลายครั้งแล้วที่บรรดา
สตรีฆราวาสต่างรอให้พระสังฆราช พระสงฆ์หรือนักบวชมอบหมายหน้าที่ให้กับตนตาม
ความเหมาะสม ดังนั้นตามที่กฎหมายพระศาสนจักรมาตรา 225 วรรค 1 กล่าวว่า “เนื่องจาก
ฆราวาสได้รับมอบหมายหน้าที่จากพระเป็นเจ้าในการแพร่ธรรมเช่นเดียวกับคริสตชนทุกคนโดย

ทางศีลล้างบาปและศีลกำลัง ดังนั้นจึงมีหน้าที่และสิทธิทั่วไปในการทำงานในลักษณะส่วนบุคคล หรือในลักษณะรวมกันเป็นสมาคม เพื่อว่าสารของพระเป็นเจ้าเรื่องความรอด สามารถเป็นที่รู้จัก และยอมรับจากคนทั่วทุกมุมโลก หน้าที่นี้จะทวีความสำคัญยิ่งขึ้นในสภาวะการณ์ที่ ประชาชน สามารถได้ยินพระวรสาร และรู้จักพระคริสต์ได้เพียงจากฆราวาสเท่านั้น” อีกทั้งในสมณลิขิต Lumen Gentium ได้กล่าวว่า ฆราวาสทุกคนจึงมีหน้าที่ ในทำงานเพื่อบรรลุตามความประสงค์ ของพระเจ้า โดยช่วยมนุษย์ทุกคนให้รอด ทุกๆ สมัยทุกๆ หนแห่งและยิ่งวันยิ่งมากขึ้น โดยให้ ฆราวาสเข้ามามีส่วนร่วมทำงานตามกำลังของตน ในภารกิจของพระศาสนจักรกล่าวคือ งานบันดาลความรอดพ้นโดยอาศัยฆราวาสร่วมลงมือลงแรงด้วย (LG.33) (Paul 6, 1964, November 21) รวมถึงในสมณสาสน์ Christifideles Laici ได้กล่าวไว้ว่า “พวกเขายังมีหน้าที่ ในการรับใช้และประกาศข่าวดี “เป็นหน้าเป็นตาของพระศาสนจักร” และ “เป็นมือเป็นเท้าของ พระเจ้า” (John Paul 2, 1988, December 30) และจากคำปราศรัยของสมเด็จพระ สันตะปาปาเบเนดิกต์ที่ 16 ได้ชี้ให้เห็นว่า “บทบาทของสตรีในพระศาสนจักร ยุคแรกเริ่มว่ามี บทบาทสำคัญ และไม่ได้เป็นเพียงบทบาทของผู้ตามเท่านั้น แต่ยังมีความเป็นผู้นำด้วย”

1.4 ควรมีสรางความตระหนักรู้ โดยเริ่มต้นตั้งแต่สถาบันครอบครัวอันเป็นพื้นฐานของ สังคม บิดามารดาควรได้รับการอบรมในเรื่องของแนวทางการอบรมเลี้ยงบุตรที่กำลังจะเติบโต ขึ้นเป็นอนาคตของพระศาสนจักร เนื่องจากในปัจจุบันท่ามกลางสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ผู้คน ต่างลดคุณค่าของศาสนา ไม่ให้ความสำคัญกับบทบาทที่ตนได้รับผ่านทางศีลล้างบาปซึ่ง สอดคล้องกับประเด็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ชี้ให้เห็น ซึ่งระบุไว้ว่า มีความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้ คริสตชนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะของการเป็นคริสตชน ผู้ติดตามพระเยซูเจ้า เพราะสังคมจะดีได้ต้องเริ่มจากสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมโลกและ สังคมพระศาสนจักร และตามที่จดหมายของพระสันตะปาปาจอห์น ปอลที่ 2 ถึงบรรดาสตรี ใน ปี 1995 “ได้เน้นย้ำถึงเกียรติ บทบาทและศักดิ์ศรีของบรรดาสตรีที่ต้องได้รับการเรียกร้อง และ การตระหนักถึงชีวิตของพวกนางในสังคมปัจจุบันพระสันตะปาปายังได้ตระหนักถึงการปฏิบัติต่อ สตรีที่อย่างไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมในประวัติศาสตร์ และยังระลึกและเน้นย้ำบทบาทสำคัญของ พวกนางในฐานะที่เป็นมารดา ภรรยา ลูกสาวและผู้ร่วมงาน และเน้นย้ำการมีส่วนร่วมของพวก นางในกิจการต่างๆ ของสังคม” (John Paul II, 1995, June 29) รวมถึงในหนังสือ Called and Gifted ซึ่งกล่าวไว้ว่า “คุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของฆราวาสชายและหญิงในปัจจุบัน

คือ ความรู้สึกที่เพิ่มมากขึ้นในการเป็นสมาชิกของพระศาสนจักร ที่มีทั้งความรู้ ประสบการณ์ และความตระหนักเสรีภาพความรับผิดชอบและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกัน”

1.5 ควรมีการอบรมให้ความรู้บรรดาเด็กๆ และเยาวชน เพื่อพวกเขาจะได้สามารถเติบโตขึ้นเป็นคริสตชนที่ดี ตอบสนองกระแสเรียกของตนได้อย่างดี เนื่องจากในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง เด็กๆ และเยาวชนลดคุณค่าของพันธกิจของตนผ่านทางศีลล้างบาป และให้คุณค่ากับสิ่งอื่นๆ ทั้งในด้านศึกษา ความก้าวหน้าในการทำงานอื่นๆ เป็นไปตามที่ประเด็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิระบุไว้ว่า เด็กๆ และเยาวชนเป็นอนาคตของชาติและพระศาสนจักร เมื่อเรามองถึงอนาคต จึงจำเป็นต้องสร้างรากฐานของอนาคตนั้นอย่างดีและเหมาะสม จึงจำเป็นต้องมีการอบรมเด็กๆ และเยาวชนให้สามารถตอบสนองกระแสเรียกของตนได้ อีกทั้งตามที่สมณลิขิต *Gaudium et Spes* ได้เรียกร้องให้ “ให้คริสตชนทุกคนตระหนักถึงความจริงที่ว่าพวกเขามีหน้าที่ที่จะทำงานเพื่อพัฒนาสังคม และยังประณามการแตกแยกในความเชื่อและในชีวิตประจำวันที่ส่งผลต่อความเข้าใจด้านศาสนาที่ถูกรบกวนด้วยการผูกมัดทางสังคมหรือผู้ที่เชื่อปฏิบัติศาสนกิจ และปฏิบัติตามกฎทางศีลธรรม และอ้างว่าคนผู้นั้นเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาอย่างเคร่งครัด หน้าที่ฝ่ายโลก ฆราวาสถูกเรียกร้องให้ทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่นเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กฎเกณฑ์ของพระเจ้า” (Paul 6, 1965, December 7) รวมถึงในบทความ *The Co-responsibility of the Lay Faithful in the Church and the World* ได้กล่าวว่า “ฆราวาสต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูและทำให้เป็นหนึ่งเดียว”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับพระสังฆราช พระสงฆ์และนักบวช

พระสังฆราช พระสงฆ์และนักบวช ในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่ฝ่ายพระศาสนจักร ควรเปิดโอกาสให้บรรดาสตรีฆราวาสได้แสดงบทบาทของตน มีส่วนร่วมในงานของพระศาสนจักร ในชุมชนวัด ในองค์กรคาทอลิกต่างๆ โดยเริ่มต้นจากการรับฟังความคิด ทศนคติของบรรดาสตรี ซึ่งมีประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของการประกาศข่าวดีของพระเจ้า

ข้อเสนอแนะสำหรับสตรีฆราวาส

สตรีฆราวาสในฐานะที่เป็นคริสตชน ผู้รับศีลล้างบาป เป็นสมาชิกของพระศาสนจักรต้อง สวดวอนขอพระพรของพระเจ้าให้ตนมีความกล้าหาญที่จะอุทิศตนเอง แสดงออกถึงเอกลักษณ์ ในฐานะของการเป็นคริสตชนคนหนึ่งที่มีกระแสเรียก มีบทบาทสำคัญในพระศาสนจักรตาม ความสามารถของตน ดังนั้น สตรีฆราวาสจึงควรกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ที่จะรับผิดชอบ กิจกรรม งานต่างๆ ของพระศาสนจักร ให้คุณค่ากับตนเองและพร้อมอุทิศตนทำงานของพระเจ้า ด้วยความสุภาพ ถ่อมตน ตามแนวทางของพระศาสนจักรโดยระลึกถึงพระนางมารีย์ผู้เดิน เคียงข้างพระเยซูเจ้าอย่างสุภาพ ถ่อมตน มีพระนางเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมบทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาสในพระศาสนจักร คาทอลิกยุคปัจจุบันทำให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงบทบาทสตรีฆราวาสในพระศาสนจักรคาทอลิกยุค ปัจจุบัน พร้อมกับแนวทางการส่งเสริมบทบาทด้านงานอภิบาลของพวกเขาตามบริบทชุมชน คริสตชนแต่ละท้องถิ่น ผู้วิจัยมีความปรารถนาที่จะเสริมสร้างกำลังใจ และส่งเสริมบทบาทของ สตรีฆราวาสในการทำงานอภิบาลของพระศาสนจักรให้ดีและให้กำลังใจบรรดาสตรีฆราวาส ในการทำหน้าที่คริสตชนตามบทบาทต่างๆ ที่ได้รับจากศีลล้างบาปซึ่งพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งและ เป็นกำลังของพระศาสนจักร

ผู้วิจัยมีความยินดีอย่างยิ่งหากมีการต่อยอดงานวิจัยนี้เพื่อพัฒนาและแสวงหาวิธีการ ส่งเสริมบทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาสอย่างเหมาะสมตามบริบทของพระศาสนจักรใน แต่ละท้องถิ่น โดยให้กำลังใจบรรดาสตรีฆราวาสในการทำงานอภิบาลนี้ด้วยความเข้าใจ อุทิศตน ตามแบบอย่างพระแม่มารีย์ ร่วมกับบรรดาพระสังฆราช พระสงฆ์และนักบวช เช่นเดียวกันใน การศึกษาการส่งเสริมบทบาทด้านงานอภิบาลของสตรีฆราวาสในพระศาสนจักรคาทอลิก ยุคปัจจุบัน ผู้วิจัยได้ตั้งใจศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เป็นปัจจุบันของพระศาสนจักรคาทอลิกและ พบว่าการศึกษาเพิ่มเติมในด้านแนวทางการส่งเสริมบทบาทด้านงานอภิบาลของบรรดาสตรี ฆราวาสเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป พระศาสนจักรเริ่มต้น โดยพระสันตะปาปาฟรังซิสได้พยายามที่จะส่งเสริม ให้โอกาสบรรดาสตรีฆราวาสในการเป็นผู้นำ เป็นผู้อภิบาลและเป็นผู้ใช้ตามแบบอย่างพระคริสตเจ้า ถึงอย่างไรก็ดี ในฐานะที่เป็นผู้ร่วมงาน

ของพระศาสนจักร บรรดาสตรีฆราวาสจึงควรได้รับการสนับสนุนและได้รับโอกาสในกิจการต่างๆ ของพระศาสนจักร ผู้วิจัยจึงเสนองานวิจัยในครั้งต่อไปเพื่อต่อยอดงานวิจัยนี้ด้วยหัวข้อการศึกษา ทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในชีวิตของบรรดาสตรีฆราวาสในฐานะที่พวกเขาเป็นผู้ร่วมงานพระสังฆราช พระสงฆ์และนักบวชในการเป็นประจักษ์พยานถึงข่าวดีของพระคริสตเจ้าที่ช่วยนำพี่น้องคริสตชนไปสู่ความศักดิ์สิทธิ์บนหนทางตามแบบอย่าง ขององค์พระคริสตเจ้าเอง

เอกสารอ้างอิง

- ไผยอง มนिरาช. (2562). คำสอนพระศาสนจักรคาทอลิก โดยคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกคริสตศาสนธรรม สภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย. กฎหมายพระศาสนจักรในมือฆราวาส.
<http://www.ratchaburidio.or.th/main/rcb-bishop-priest/rbd-bishop-die/73-article/canon-law>
- สังฆมณฑลเชียงใหม่. (ม.ป.ป.). *วันสตรีสากล*. มิสซังโรมันคาทอลิกเชียงใหม่.
<https://www.cmdiocese.org/web/16356>
- Breshears, G. (1994). The body of Christ: Prophet, priest, or king?. *Journal of the Evangelical Theological Society*, 37(1), 3–26.
- Bungert, M. K. (2017, April 4). *Genius of Women: Giving Meaning to Lay Ecclesial Leadership* [Doctoral dissertation, University of St. Thomas].
https://ir.stthomas.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1084&context=caps_ed_lead_docdiss
- Canadian Conference of Catholic Bishops. (2016, September 8). *The Co-Responsibility of the Lay Faithful in the Church and the World*. St. Joseph Communications.

- Francis. (2013, November 24). *Evangelii Gaudium, The proclamation of the Gospel in Today's World*. Vatican.
https://www.vatican.va/content/francesco/en/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20131124_evangelii-gaudium.html
- John Paul II. (1988, August 15). *Mulieris Dignitatem, Dignity and Vocation of Women on the Occasion of the Marian Year*. Vatican.
https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/apost_letters/1988/documents/hf_jp-ii_apl_19880815_mulieris-dignitatem.html
- John Paul II. (1988, December 30). *Christifideles Laici, Post-Synodal Apostolic Exhortation*. Vatican. https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/apost_exhortations/documents/hf_jp-ii_exh_30121988_christifideles-laici.html
- John Paul II. (1995, June 29). *Letter of Pope John Paul II to Women*. Vatican.
https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/letters/1995/documents/hf_jp-ii_let_29061995_women.html
- Linguli, M. B. (2017, May 15). *Women Empowerment and Societal Transformation: The Voice of Women in Pastoral Ministry and Church Leadership of the Methodist Church in Kenya*. VID Specialized University.
<https://vid.brage.unil.no/vidxmlui/bitstream/handle/11250/2452341/Masteroppgave2017BensonLinguliMwingirwa.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Mwangi, M. N. (2011). *Women Ministry in the Church At the Grassroot Level: A Case Study of the Anglican Church of Kenya in Ngiriambu Achdeaconry of the Diocese of Kirinyaga* [Master's thesis, University of Nairobi].
http://erepository.uonbi.ac.ke/bitstream/handle/11295/3124/Mwangi,Magdaline%20N_Women%20ministry%20in%20the%20church%20at%20the%20grassroots%20level.pdf;sequence=1

- Paul VI. (1964, November 21). *Lumen Gentium, Dogmatic Constitution on the Church*. Vatican.
https://www.vatican.va/archive/hist_council/document/vatii_const_19641121_lumen-gentium_en.html
- Paul VI. (1965, November 18). *Apostolicam Actuositatem, Decree on the Apostolate of the Laity*. Vatican.
https://www.vatican.va/archive/hist_Council/documents/vat-ii_decree_19651118_apostolicam-actuositatem_en.html
- Paul VI. (1965, December 7). *Gaudium Et Spes, Pastoral Constitution on the Church in the Modern World*. Vatican.
https://www.vatican.va/archican/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19651207_gaudium-et-spes_en.html
- Small, M. J. (2015). *Exploring Successful Women's Ministry Employment: A Comparative Case Study of Two Churches in Virginia* [Doctoral dissertation, Liberty University].
<https://digitalcommons.liberty.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2033&context=doctoral>
- Steeves, K. (2017). *The Lived Experiences of Women in Christian Ministry in Canada* [Doctoral dissertation, McMaster University].
https://macsphere.mcmaster.ca/bitstream/11375/22101/2/Steeves_Kathleen_A_2017August_PhD.pdf
- U.S. Bishops' Committee on the Laity. (1980, November 13). *Called and gifted: The American Catholic laity: Reflections of the American bishops commemorating the fifteenth anniversary of the issuance of the Decree on the Apostolate of the Laity*. United States Conference of Catholic Bishops.

การพัฒนาต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย

Prototype Development for Learning Management Guidelines in
21st Century of Theological Education in Thailand

ผศ. ดร.สกุณี เกรียงชัยพร

วิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารี มหาวิทยาลัยพายัพ

ว่าที่ ร.ต.สาณูรักษ์ ฟองวาริน*

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาคริสตจักร (สวพค.)

Ast. Prof. Dr.Sakunee Kriangchaiporn

McGilvary College of Divinity, Payap University

Acting Sub Lt.Sanurak Fongvarin*

Research Institute for Churches Development (RICD)

*Corresponding Author, e-mail: posanurak@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ 15 มีนาคม 2568

แจ้งแก้ไข 24 เมษายน 2568

ตอบรับบทความ 23 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย 2) พัฒนาดัชนีแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย โดยใช้ผลการวิจัยประสบการณ์ผู้ใช้และการวิจัยอิงการออกแบบ และ 3) ประเมินต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบัน คริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้และเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามมาตรฐานการประเมินสองด้าน คือ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของต้นแบบ โดยการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การเลือกตัวอย่างวิจัยเป็นแบบเจาะจง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนในสถาบัน คริสตศาสนศาสตร์ศึกษา จำนวน 27 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1) ความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ได้แก่ (1.1) บทบาทของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในการฝึกอบรมผู้นำคริสเตียนที่สอดคล้องกับเป้าหมายสูงสุด (1.2) การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของคริสตจักรและพันธกิจท้องถิ่น (1.3) พัฒนาระบบการเรียนรู้และประเมินผลที่วัดผลลัพธ์และผลกระทบที่แท้จริง (1.4) จัดการเรียนรู้ให้มีประสบการณ์จริงเพื่อพัฒนาชีวิตคริสเตียนมากกว่าเน้นเพียงทฤษฎีหรือหลักการเท่านั้น (1.5) ปรับเปลี่ยนการเรียนรู้แบบบรรยายและการสอบปลายภาคไปสู่กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและใช้การประเมินผลที่สะท้อนพัฒนาการจิตวิญญาณร่วมด้วย

2) รายการต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบัน คริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยประกอบด้วยการจัดการเรียนรู้ 5 ด้านตามกรอบแนวคิดปรัชญาการศึกษาของแฟรงเคน่า ได้แก่ เป้าหมายสูงสุด บริบท ผลที่พึงประสงค์ หลักการศึกษา และวิธีปฏิบัติ

3) ผลการประเมินด้านความเหมาะสมของรายการต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.34) และความเป็นไปได้ของรายการต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.44)

คำสำคัญ: สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา; ปรัชญาการศึกษาของแฟรงค์เคนน่า; ต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพันธกิจโลกของพระเจ้า

Abstract

This research aimed to: 1) Study the current conditions and the needs of instructors regarding 21st-century learning management in Christian theological institutions in Thailand; 2) Develop a prototype model for 21st-century learning management for these institutions, using user experience research and design-based research; and 3) Evaluate the prototype model of 21st-century learning management in terms of teaching methods and attitudes toward 21st-century learning, based on two evaluation criteria: appropriateness and feasibility.

The research was conducted in three phases according to these objectives. A purposive sampling method was used, involving 27 instructors from Christian theological institutions and 4 experts. Data were analyzed using content analysis, along with mean and standard deviation statistics.

The research finding indicated that

1) The key needs of instructors in Christian theological institutions included: (1.1) The role of theological institutions in training Christian leaders that align with their ultimate purpose; (1.2) Curriculum and instructional development that meets the needs of the church and local missions; (1.3) Learning and assessment systems that measure real outcomes and impact; (1.4) Learning based on real-life experiences that develop Christian life beyond theory or principle-

based learning; (1.5) A shift from lecture-based and final exam-oriented instruction to participatory learning and assessment that reflects spiritual development.

2) The prototype model for 21st-century learning management consisted of five components based on Frankena's educational philosophy framework: ultimate goals, context, desired outcomes, educational principles, and practices.

3) The evaluation results showed that the appropriateness of the prototype model was at the highest level (mean = 4.64, SD = 0.34), and its feasibility was at a high level (mean = 4.18, SD = 0.44).

Keywords: Theological Education; Frankena's Philosophical Education Model; Missional Prototype of Theological Education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา (Theological Education) หรือสถาบันพระคริสตธรรม มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาด้านคริสตศาสนศาสตร์ โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาและเสริมสร้างผู้เทศน์ถวายตัวรับใช้พระเจ้า และเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาออกไปทำงานรับใช้คริสตจักร ชุมชน และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เชื่อมีพื้นฐานชีวิตคริสเตียนที่มั่นคงบนหลักพระคัมภีร์ ซึ่งเป็นแกนหลักของการพัฒนาคุณภาพชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ พร้อมทั้งสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตามคำสอนของพระเยซูคริสต์ที่มุ่งเน้นความรักต่อพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ (ยูทอธันท์ ฟินิจ และคณะ, 2564)

ในบริบทของศตวรรษที่ 21 โลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นแนวโน้มประชากรที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ความขัดแย้งทางการเมือง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน (Disruption) เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา และนอกจากปัจจัยภายนอกดังกล่าวก็ยังมีบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของ

สถาบันฯ อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงจำเป็นที่สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงเพื่อช่วยให้ผู้ศึกษาได้รับการพัฒนาตนเองและสามารถออกไปทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมาพันธ์พระคริสตธรรมในประเทศไทย, 2566)

การวิจัยนี้มุ่งเน้นการพัฒนาต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดการวิจัยอิงการออกแบบ (Design-Based Research - DBR) ผสมผสานกับแนวคิดทางการจัดการเรียนรู้ด้านคริสตศาสนศาสตร์ (Theological Education) เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย
2. เพื่อพัฒนาต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย โดยใช้ผลการวิจัยประสบการณ์ผู้ใช้และการวิจัยอิงการออกแบบ
3. เพื่อประเมินต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้และเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามมาตรฐานการประเมินสองด้าน คือ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของต้นแบบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา หรืออาจเรียกโดยทั่วไปว่า “สถาบันศาสนศาสตร์” “โรงเรียนพระคัมภีร์” หรือ “คณะศาสนศาสตร์” เป็นสถาบันที่จัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีหลักสูตรที่แน่นอน ในระดับประกาศนียบัตรจนกระทั่งถึงอุดมศึกษา มีระยะเวลา 1 ปีขึ้นไป ทำหน้าที่ในการฝึกฝนอบรมผู้ที่ จะออกไปทำงานในคริสตจักรหรือหน่วยงานคริสเตียน อาจเทียบได้กับคณะเทววิทยา

ต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แบบจำลองของกรอบแนวคิดเชิงปรัชญาสำหรับแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย

ไทย เป็นลักษณะข้อความซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสนทนากลุ่มอาจารย์ผู้สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา เพื่อใช้เป็นต้นแบบ (prototype) ตามแนวคิดการวิจัยอิงการออกแบบสำหรับศึกษาวิจัยด้านในความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การวิจัยและพัฒนาต่อไป ต้นแบบนี้จึงไม่ได้เป็นข้อสรุปเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในเชิงวิธีการหรือขั้นตอนสำเร็จรูปที่จะนำไปใช้ได้ทันที

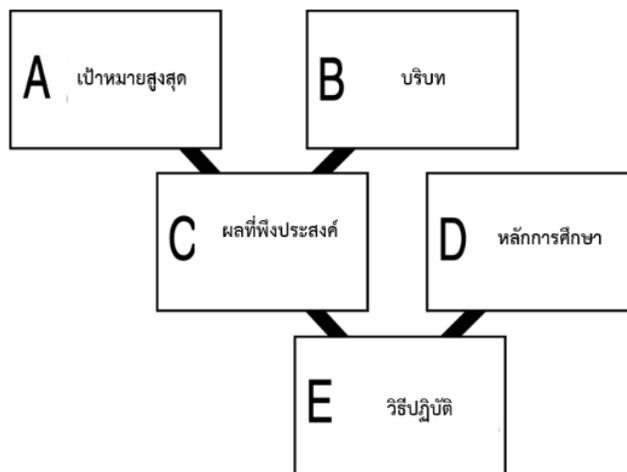
ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยระยะที่ 1 คืออาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี แบ่งเป็น 3 กลุ่มตามลักษณะของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ส่วนในระยะที่ 2 คือผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการ คริสตศาสนศาสตร์ศึกษาและการจัดการเรียนรู้ และการวิจัยระยะที่ 3 คืออาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี

ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดที่ประยุกต์มาจากปรัชญาการศึกษาของแฟรงเคน่า แนวคิดนี้พัฒนาขึ้นโดย วิลเลียม แฟรงเคน่า (Frankena, 1965a; Frankena 1965b; Frankena, 1966) นักปรัชญาชาวอเมริกันที่พัฒนารูปแบบที่เรียกว่า “กล่องปรัชญาการศึกษาของแฟรงเคน่า” ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เห็นโครงสร้างการศึกษาที่สัมพันธ์กัน 5 ส่วน (A-B-C-D-E) ได้แก่ เป้าหมายสูงสุด บริบท ผลที่พึงประสงค์ หลักการศึกษา และวิธีปฏิบัติในการสอน มีผู้ที่ทำพันธกิจด้านการศึกษาด้านศาสนาได้นำกรอบแนวคิดนี้มาใช้ (Habermas & Issler, 1992; Plueddemann & Plueddemann, 1990; Thigpen, 2005) เนื่องจากเป็นแนวคิดที่เป็นระบบ และคำนึงถึงความสัมพันธ์ต่อเนื่องขององค์ประกอบทั้งด้านหลักการศึกษา คริสตศาสนศาสตร์ และบริบทที่แตกต่างของสถาบันการศึกษา

ภาพที่ 1 กล้องปรัชญาการศึกษาของแฟรงเคน่า

1. **A- เป้าหมายสูงสุด (Ultimate goal)** คือสิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลง เป้าหมายหลักสำหรับสถาบันคริสต ศาสนศาสตร์เป็นเป้าหมายเดียวกับที่พระเจ้าสร้างโลกนี้ขึ้น คือเพื่อถวายเกียรติแด่พระองค์เอง เป้าหมายนี้จะต้องนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ฯลฯ

2. **B- บริบท (Context)** บริบทของผู้เรียนและผู้สอน รวมถึงสถาบันแต่ละแห่งเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณา เนื่องจากสถาบันฯ มีปัจจัยและองค์ประกอบแวดล้อมที่แตกต่างหลากหลาย เช่น สถานที่ตั้ง ความเชื่อ สังกัดนิกาย จุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและความท้าทาย ฯลฯ นอกเหนือจากบริบทของสถาบันฯ เองแล้ว ก็ยังมีบริบทของนักศึกษา เช่น เพศ อายุ ชาติพันธุ์ รวมถึง ประสบการณ์ ภูมิหลัง โลกทัศน์ ค่านิยม ฯลฯ

3. **C- ผลที่พึงประสงค์ (Desired results)** มีที่มาจากเป้าหมายสูงสุดและบริบท (ตามแผนภาพ) เป้าหมายสูงสุดของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาเป็นสิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลง แต่เนื่องจากบริบทของแต่ละแห่งแตกต่างกัน ดังนั้นผลที่พึงประสงค์จึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบทของแต่ละสถาบัน ฯลฯ

4. **D - หลักการศึกษา (Method)** เป็นปรัชญาการศึกษาที่แต่ละสถาบันใช้อ้างอิง รวมไปถึงทฤษฎีการศึกษาที่สถาบันนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากผู้เรียนที่

แตกต่างกันสามารถเรียนรู้ได้ดีโดยใช้วิธีการที่แตกต่างกัน เช่น ประสาทสัมผัสทั้งห้า การคิด ไตร่ตรอง การท่องจำ การเรียนผ่านชุมชน ฯลฯ

5. E- วิธีปฏิบัติ (Practice) วิธีปฏิบัติได้มาจากผลที่พึงประสงค์ของสถาบันร่วมกับหลักการศึกษที่สถาบันนำมาใช้เป็นแนวทางในบริบทของตน และเป็นกลยุทธ์ที่แต่ละสถาบันนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในทางปฏิบัติ คือรู้ว่าสอนอะไรและสอนอย่างไร จะจัดการเรียนรู้อย่างไร วัตถุประสงค์อย่างไร ฯลฯ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยอิงการออกแบบ (Design-Based Research) เพื่อพัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย โดยดำเนินการ 3 ระยะ ได้แก่ (1) วิเคราะห์ประสบการณ์และความต้องการของอาจารย์ผู้สอนผ่านการวิจัยประสบการณ์ผู้ใช้ (UX Research) (2) พัฒนาด้านแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยอิงข้อมูลจากระยะที่หนึ่งร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากนั้นทำการวิพากษ์ต้นแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และ (3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของต้นแบบที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มอาจารย์ผู้สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ซึ่งในระยะต่างๆ ของการวิจัยมีวิธีการดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของอาจารย์ผู้สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาทั้ง 15 แห่ง ในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผ่านการวิจัยประสบการณ์ผู้ใช้ (UX Research) เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาด้านแบบแนวทางการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดของ Coleman & Goodwin (2017) ที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ค้นพบ (Discovery) นิยาม (Define) พัฒนา (Develop) และส่งมอบ (Delivery) การวิจัยนี้ใช้การสนทนากลุ่มผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ Zoom Cloud Meeting กับอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 15 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) แบ่งเป็น 3 กลุ่มตามลักษณะของสถาบัน คริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ข้อมูลที่ได้ถูกวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำไปสู่การออกแบบต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในระยะถัดไป

ระยะที่ 2 เป็นการพัฒนาต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย โดยใช้ผลจากการวิจัยประสบการณ์ผู้ใช้และการวิจัยอิงการออกแบบ ผ่าน 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) กำหนดหลักการออกแบบต้นแบบโดยวิเคราะห์เป้าหมาย บริบท และกระบวนการจัดการเรียนรู้ 2) พัฒนาต้นแบบตามหลักการที่กำหนดร่วมกับการสังเคราะห์แนวทางทฤษฎีและหลักการของการศึกษาศิสตศาสนศาสตร์ศึกษา และ 3) ทำการวิพากษ์ต้นแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาและการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 คน ซึ่งใช้แบบวิพากษ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และความสอดคล้องของความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ระยะที่ 3 เป็นการประเมินต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย โดยใช้มาตรฐานด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ การวิจัยนี้จึงเป็นการจำลองต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ โดยอาศัยข้อความที่แสดงรายการกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ลักษณะเป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาได้ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ หรือบอกระดับพฤติกรรมของตนเองในการจัดการเรียนรู้ จากอาจารย์ผู้สอน 27 คนที่มีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาและเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน เอกสารรับรองเลขที่ บ. 11/2565 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหลักการการเคารพบุคคล หลักของประโยชน์ในการเข้าร่วม และหลักความยุติธรรม โดยก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ชี้แจงเกี่ยวกับโครงการกับตัวอย่างวิจัย พร้อมทั้งแจ้งให้รับทราบว่าจะมีการเก็บรวบรวมดังกล่าวจะเป็นความลับซึ่งไม่สามารถระบุตัวตนหรือที่มาของข้อมูลที่จะสามารถคาดเดาถึงตัวตนของผู้ให้ข้อมูลนั้นๆ ได้ และผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ นำเสนอ และเผยแพร่ข้อมูลในภาพรวม จะไม่ระบุหรือชี้แสดงสิ่งใดที่เป็นการเข้าข่ายการเจาะจงเป็นรายสถาบัน หรือผู้ให้ข้อมูลรายบุคคล และตัวอย่างวิจัยมีสิทธิที่จะทราบผลของการวิจัยหลังการวิจัยสิ้นสุดลง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา

คณาจารย์ในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยได้เห็นความท้าทายที่สถาบันต่างๆ เผชิญในยุคปัจจุบัน จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มถึงสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอนสามารถสรุปได้เป็นประเด็นตามกรอบแนวคิดด้านปรัชญาการศึกษาของแฟรงเคนา ดังต่อไปนี้

1) เป้าหมายสูงสุดของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างระหว่าง “คริสตศาสนศาสตร์ศึกษา” และ “คริสเตียนศึกษา” ขณะที่คริสเตียนศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการสอนหลักความเชื่อแก่คริสเตียนทั่วไป หน้าที่ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษากลับเป็นการฝึกอบรมผู้นำศาสนาและผู้รับใช้พระเจ้าที่สามารถประกอบพันธกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ความไม่ชัดเจนในจุดนี้ส่งผลต่อการกำหนดหลักสูตรและแนวทางการพัฒนานักศึกษา

อีกประเด็นหนึ่งที่ปรากฏคือ ความท้าทายที่เกิดจากมาตรฐานการศึกษาภายนอกซึ่งบางครั้งมีแนวโน้มที่จะกำหนดทิศทางของสถาบันโดยไม่สอดคล้องกับเป้าหมายสูงสุดของการฝึกอบรมผู้นำคริสเตียน ปัจจัยภายนอกเหล่านี้อาจสร้างแรงกดดันให้สถาบันต้องมุ่งตอบสนองมาตรฐานที่ถูกกำหนดมากกว่าการให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาจิตวิญญาณและภาวะผู้นำของนักศึกษา

2) บริบทของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา

สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ต้องเผชิญกับความท้าทายในการออกแบบการเรียนการสอนให้สามารถรองรับบริบทของตนเองและนักศึกษาของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากประเทศไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลายทั้งด้านชาติพันธุ์ ภาษา และโลกทัศน์

ผลการวิจัยพบว่า ยังมีสถาบันฯ ที่เข้าใจคลาดเคลื่อนว่ามาตรฐานของการศึกษาคือ การทำสิ่งที่เหมือนกัน ทั้งที่มาตรฐานสามารถมีความหลากหลายโดยที่ยังคงอัตลักษณ์ของตนได้ และยังสามารถนำมาเป็นจุดเด่นในการพัฒนาตัวตนและสิ่งที่คุณสามารถทำได้ดี อีกทั้งสามารถ

ตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษาที่มาจากหลากหลายเบื้องหลังทางการศึกษาและวัฒนธรรมได้ สถาบันหลายแห่งจึงยังขาดจุดเด่นหรืออัตลักษณ์ที่ชัดเจนในการออกแบบหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง ปัจจัยเช่น ทำเลที่ตั้ง ขนาดของสถาบัน สมรรถนะของคณาจารย์ และทรัพยากรสนับสนุน ล้วนมีผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ การนำระบบการศึกษาจากตะวันตกมาใช้โดยขาดการปรับให้เหมาะสมกับบริบทไทย ส่งผลให้โครงสร้างหลักสูตรและแนวทางการเรียนรู้ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของคริสตจักรและพันธกิจท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่

3) ผลที่พึงประสงค์

จากการศึกษาพบว่า ระบบการประเมินผลของสถาบันหลายแห่งมุ่งเน้นไปที่ผลผลิต (output) เช่น การสำเร็จหลักสูตรหรือคะแนนสอบ มากกว่าการวัดผลลัพธ์ (outcome) และผลกระทบ (impact) ที่แท้จริงของกระบวนการเรียนรู้

นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่า มีช่องว่างระหว่างความคาดหวังของผู้สอนและนักศึกษา โดยที่ผู้สอนมักมองว่าการเรียนรู้หมายถึงการบรรลุมาตรฐานทางวิชาการ ขณะที่นักศึกษามักเน้นที่การสอบผ่านและได้รับปริญญา ปรากฏการณ์นี้สะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายในกระบวนการเรียนรู้ในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงลึกให้เกิดขึ้นในชีวิตของนักศึกษาได้อย่างเต็มที่

4) หลักการศึกษาและแนวทางการจัดการเรียนรู้

แนวทางการศึกษาของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากระบบการศึกษาตะวันตก ซึ่งมุ่งเน้นการสอนความรู้เชิงหลักการ (propositional truth) มากกว่าการพัฒนาความรู้เชิงประสบการณ์ (experiential truth) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ได้จริง

อีกปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้คือ ความเร่งรีบในการดำเนินหลักสูตรภายในระยะเวลาที่จำกัด ทำให้นักศึกษาต้องเรียนรู้เนื้อหาในปริมาณมากโดยขาดโอกาสในการเชื่อมโยงความรู้กับการปฏิบัติจริง ระบบการศึกษาเช่นนี้นำไปสู่รูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นเพียงการจดจำข้อมูลในระยะสั้น (surface learning) มากกว่าการสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

นอกจากนี้ การศึกษาพบว่ามีภาระล้นเลย “หลักสูตรแฝง” (hidden curriculum) และ “หลักสูตรสูญ” (null curriculum) ในการพัฒนานักศึกษา หลักสูตรแฝงหมายถึงกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากเนื้อหาทางวิชาการ เช่น การถ่ายทอดค่านิยมและแบบอย่างผ่านวัฒนธรรมองค์กรของสถาบัน ขณะที่หลักสูตรสูญคือทักษะหรือองค์ความรู้ที่ควรได้รับแต่ไม่ได้ถูกรวมอยู่ในหลักสูตร เช่น ทักษะการตัดสินใจ ความสามารถในการปรับตัว และภาวะผู้นำในบริบทของพันธกิจ

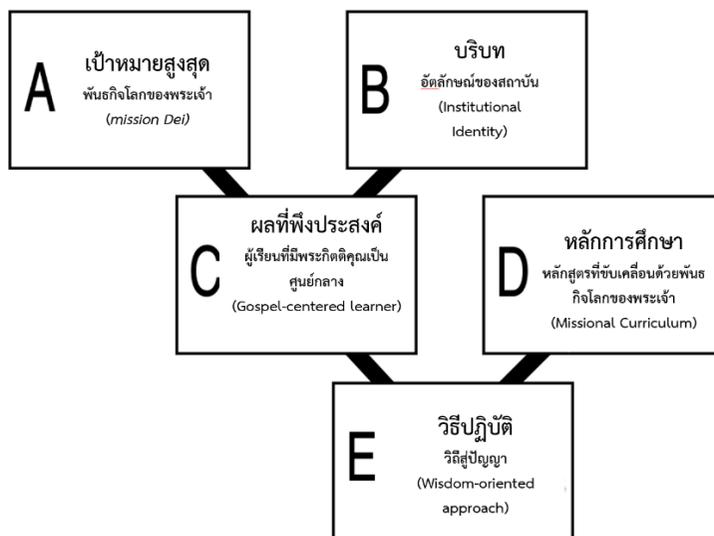
5) วิธีปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน

วิธีปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ภายในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญกับการบรรยายและการประเมินผลเชิงวิชาการ มากกว่าการพัฒนาแบบองค์รวมในทุกมิติ เช่น การฝึกปฏิบัติในพันธกิจที่หลากหลาย การส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมกับชุมชนที่ไม่ใช่ผู้เชื่อ ปัญหานี้นำไปสู่ความท้าทายในการเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับกับสถานการณ์จริงของพันธกิจ

การศึกษายังพบว่า แนวทางการวัดผลที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถสะท้อนถึงพัฒนาการเชิงจิตวิญญาณและภาวะผู้นำของนักศึกษาได้อย่างแท้จริง การวัดผลโดยมากมักเน้นที่ปลายภาค (summative evaluation) มากกว่าการประเมินผลระหว่างกระบวนการ (formative evaluation) ทำให้ขาดการติดตามพัฒนาการของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ระบบการเรียนรู้ที่ไม่คำนึงถึงบริบทของนักศึกษาในประเทศไทยยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อประสิทธิภาพของการศึกษาด้วย

2. การพัฒนาต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา โดยใช้การวิจัยอิงการออกแบบ

แนวคิดในการออกแบบได้มาจากผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่มโดยใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้างในระยะที่ 1 ซึ่งพบว่ามีประเด็นสำคัญที่สะท้อนถึงช่องว่างเชิงแนวคิดและปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา และนำผลดังกล่าวมาสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา นำไปสู่การร่างต้นแบบฯ โดยใช้กรอบปรัชญาการศึกษาของแฟรงเคนามาประยุกต์ตามแผนภาพด้านล่างนี้

ภาพที่ 2 ต้นแบบสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ที่ขับเคลื่อนด้วยพันธกิจโลกของพระเจ้า
(MISSIONAL PROTOTYPE OF THEOLOGICAL EDUCATION)

แนวทางการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาคำนี้ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักตามปรัชญาการศึกษาแบบแฟรงเคนาตามที่ได้นำเสนอข้างต้น ได้แก่ เป้าหมายสูงสุด บริบท ผลที่พึงประสงค์ หลักสูตรศึกษาและแนวทางการจัดการเรียนรู้ และวิธีปฏิบัติในการสอน โดยมีจุดประสงค์ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายในการสร้างผู้รับใช้ที่เข้ามาศึกษาในสถาบันฯ การศึกษานี้ใช้ชื่อเรียกต้นแบบนี้ว่า “ต้นแบบสถาบัน คริสตศาสนศาสตร์ที่ขับเคลื่อนด้วยพันธกิจโลกของพระเจ้า” (MISSIONAL PROTOTYPE OF THEOLOGICAL EDUCATION) ต่อไปนี้เป็นคำอธิบายตามแต่ละองค์ประกอบ

1) ต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านเป้าหมายสูงสุดของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา : พันธกิจโลกของพระเจ้า (Missio Dei)

เป้าหมายสูงสุด หมายถึง ความมุ่งหมายที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสภาวะแวดล้อม และเป็นมากกว่าจุดประสงค์หรือแผนงานของสถาบัน อีกทั้งเป็นมากกว่าการวางแผนระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว แต่เป้าหมายสูงสุดเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ดำรงอยู่ในโลกนี้เพื่ออะไร อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ใช้ขับเคลื่อนและกำหนดทิศทางของสถาบันฯ

เป้าหมายหลักสำหรับสถาบันคริสตศาสนศาสตร์คือเพื่อสร้างผู้รับใช้ให้สามารถทำงานเพื่อบรรลุพันธกิจหลักของพระเจ้า (Missio Dei) กล่าวคือเพื่อช่วยให้คริสตจักรสร้างสาวกของพระเยซูคริสต์ (Bock, 2013; Ott, 2016)

“พันธกิจโลกของพระเจ้า” (Missio Dei) เป็นคำภาษาละติน ภาษาอังกฤษแปลว่า “mission of God” หรือ “sent out” แม้จะไม่มีคำภาษาไทยที่สามารถสื่อความหมายได้อย่างครบถ้วน แต่คำว่า “พันธกิจโลกของพระเจ้า” หมายความว่างานของพระเจ้าที่เริ่มต้นไว้แล้วในโลกนี้ และเชื้อเชิญให้ผู้คนและพันธกิจต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วม พันธกิจโลกของพระเจ้าจึงเป็นจุดเริ่มต้นของพันธกิจทุกอย่างภายใต้คริสตศาสนา รวมถึงพันธกิจด้านคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาด้วย

ในการประชุมโลซานน์ ซึ่งเป็นการชุมนุมคริสตศาสนาระดับโลกได้มีความเห็นร่วมกันในพันธกิจด้านสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาว่า “พันธกิจของคริสตจักรในโลกนี้คือการตอบสนองพันธกิจโลกของพระเจ้า ส่วนพันธกิจของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาคือการเสริมสร้างความเข้มแข็งและร่วมมือกับพันธกิจของคริสตจักร” (Lausanne Movement, 2011, II.F.4) ข้อความดังกล่าวบ่งบอกถึงเป้าหมายสูงสุดของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาที่ดำรงอยู่เพื่อเข้าร่วมในพันธกิจโลกของพระเจ้า ซึ่งหมายถึงการดำเนินการโดยมีเจตนารมณ์ที่จะกระทำตามพระมหาบัญชาของพระเยซูคริสต์ (mission minded) และมุ่งในการขยายอาณาจักรของพระเจ้า (Kingdom perspective) รวมทั้งเข้าไปอยู่ในชุมชนและสะท้อนค่านิยมของพระเยซูคริสต์ (Incarnational ministry)

เป้าหมายสูงสุดของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาเป็นการเตรียมนักศึกษาให้ทำงานร่วมกับคริสตจักร และผ่านทางคริสตจักรไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ไม่ระดับใดก็ระดับหนึ่ง ถึงแม้ว่านักศึกษาจะทำงานกับหน่วยงานหรือองค์กรคริสเตียนที่ไม่ใช่คริสตจักร แต่พันธกิจเหล่านั้นก็ตั้งขึ้นเพื่อทำงานเคียงข้างและช่วยเหลือคริสตจักร (parachurch) สถาบันฯ เป็นชิ้นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้คริสตจักรทำตามพระมหาบัญชาของพระเจ้าในโลกนี้ สถาบันฯ ที่ตระหนักในเป้าหมายสูงสุดของตนว่าดำรงอยู่เพื่อตอบสนองพันธกิจโลกของพระเจ้า (Missio Dei) จะช่วยให้สถาบันฯ ดำเนินไปในทิศทาง รวมถึงปฏิบัติหน้าที่และบทบาทในฐานะส่วนหนึ่งของพันธกิจใหญ่ดังกล่าวนี้

Wright (2006) เป็นหนึ่งในบุคคลสำคัญของการทำพันธกิจโลกในยุคปัจจุบัน หนังสือ *The Mission of God: Unlocking the Bible's Grand Narrative* (พันธกิจของพระเจ้า : เปิดเผยเรื่องใหญ่หนึ่งเดียวของพระคัมภีร์) มีอิทธิพลต่อแนวคิดและมุมมองในการทำพันธกิจ ภายใต้คริสตศาสนา Wright กล่าวถึงความจำเป็นที่พันธกิจทุกอย่างต้องสอดคล้องและตอบสนองพันธกิจโลกของพระเจ้า แนวคิดนี้เน้นที่กระบวนการแบบองค์รวมในการทำพันธกิจที่ครอบคลุมไม่เพียงด้านการประกาศเผยแผ่ศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึงทุกมิติในชีวิตมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นความยุติธรรมทางสังคม การมีส่วนร่วมในสังคมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของมวลมนุษยชาติ ไปจนถึงการฟื้นฟูดูแลโลกและสิ่งแวดล้อม และเมื่อพิจารณาในบริบทคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ไรท์มีจุดยืนว่าสถาบันฯ ควรเป็นแหล่งที่ฝึกฝนอบรมนักศึกษาให้มองเห็นและกระทำพันธกิจโดยมีศูนย์กลางที่เรื่องใหญ่หนึ่งเดียวของพระคัมภีร์ (Bible Grand Narrative) และช่วยให้นักศึกษาสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในพันธกิจในทิศทางดังกล่าว

จากที่กล่าวมานี้นำมาสู่แนวคิดในการพัฒนาต้นแบบแนวทางของสถาบันฯ ในด้านที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายสูงสุด และเป็นการตอบสนองความท้าทายและช่องว่างที่สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ นั่นคือให้สถาบันฯ ได้ทบทวนเป้าหมายสูงสุดและการดำรงอยู่ของสถาบันฯ อันมีจุดเริ่มต้นที่พันธกิจโลกของพระเจ้า (Mission Dei) ดำเนินการโดยคริสตจักร โดยมีสถาบันคริสตศาสนศาสตร์เป็นผู้เข้าร่วมกับคริสตจักร นอกจากนี้สถาบันฯ ควรใช้แว่นในการมองหลายมิติ กล่าวคือสถาบันฯ ควรมีระยะการมองเห็นโดยเริ่มจากเป้าหมายของสถาบัน เป้าหมายของประเทศไทย และเป้าหมายของโลก ทั้งสามเป้าหมายนี้ควรสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เปรียบเสมือนการมองภูเขาที่อยู่ในระยะต่างกันโดยใช้การมองให้เห็นสิ่งที่ทับซ้อนอยู่ (forward looking) จากระยะใกล้ถึงระยะไกล และเปรียบเทียบการเล็งกระสุนในวิถีเดียวกันในระยะที่ต่างกัน

2) ต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านบริบท : อัตลักษณ์ของสถาบัน (Institutional Identity)

บริบท หมายถึง สภาพแวดล้อมของการศึกษา รวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาแต่ละแห่งต้องคำนึงถึงในการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร เช่น สถานที่ตั้ง ความท้าทาย การได้รับการรับรองวิทยฐานะ สังกัดคณะ รูปแบบความเชื่อ ธรรมเนียมปฏิบัติ ศักยภาพ คณาจารย์ นักศึกษาที่มีความแตกต่างทั้งในด้านเพศ อายุ ชาติ

พันธู์ ประสบการณ์ ภูมิหลัง โลกทัศน์ ค่านิยม รวมไปถึงสถานการณ์และแนวโน้มในโลกปัจจุบัน บริบทที่แตกต่างหลากหลายของสถาบันทำให้วิธีการดำเนินงานและการจัดการเรียนรู้ของแต่ละสถาบัน ๑ แตกต่างกันไป

สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาจะเข้ากับบริบทได้ดีเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับว่าสถาบันนั้นเข้าใจและตระหนักถึงบทบาทในบริบทของตนเองอย่างไร บริบทดังกล่าวนี้ครอบคลุมในด้านสังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ (Das, 2015) สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและรูปแบบความเชื่อ สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ควรตระหนักว่าความหลากหลายเป็นสิ่งที่ดีและควรทำความเข้าใจสถานะของตนภายในบริบทนั้นๆ

การตอบสนองความท้าทายในด้านบริบทสามารถทำได้โดยการพัฒนาอัตลักษณ์ที่สะท้อนถึงบริบทที่เฉพาะเจาะจงของตนเอง สถาบันฯ ควรมีความคิดที่ชัดเจนว่าตนมุ่งหมายที่จะตอบสนองคริสตจักรและสังคมที่แวดล้อมสถาบันฯ อย่างไร สิ่งใดที่เหมาะสมในการทำพันธกิจกับชุมชน ศักยภาพและความพร้อมของตนเป็นอย่างไร ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อกระบวนการสร้างนักศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของตนเอง

เมื่อพิจารณาบริบทของลักษณะการเรียนรู้ สถาบันฯ จำเป็นต้องตระหนักว่าการอิงหลักสูตรจากตะวันตกทั้งหมดจะทำให้ขาดความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย Nisbett (2003) ให้ข้อคิดเห็นว่า ชาวตะวันตกและชาวเอเชียมีวิถีคิดพื้นฐานแตกต่างกัน ชาวตะวันตกมักใช้การคิดแบบวิเคราะห์ มุ่งเน้นวัตถุและเหตุผลเชิงตรรกะ ขณะที่ชาวเอเชียมักคิดแบบองค์รวม มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ในบริบท และยอมรับความขัดแย้งได้มากกว่า นิสเบตต์อธิบายว่าความแตกต่างนี้มีรากมาจากประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และปรัชญาโบราณของแต่ละภูมิภาค นอกจากนี้ Wilson (1989) กล่าวในทำนองเดียวกันว่า โลกความรู้ของตะวันตกมักถูกตีกรอบด้วยคำจำกัดความ ยึดติดกับแนวคิดนามธรรมหรือกฎทฤษฎี แต่สำหรับความคิดในสายฮีบรูแล้ว ‘การรู้’ คือการมีประสบการณ์กับสิ่งนั้นมากกว่าเพียงแค่การใช้ความรู้เพื่อกระทำต่อสิ่งนั้น นอกจากนี้ ในแนวคิดแบบฮีบรู ความรู้และการกระทำที่ถูกต้องไม่สามารถดำรงอยู่ได้หากขาดกันและกัน (Carnell, 2008)

Das (2015) ยังชี้ให้เห็นประเด็นว่าการช่วยให้นักศึกษาสามารถตั้งคำถามกับบริบทที่ตนทำพันธกิจเป็นสิ่งสำคัญมาก นักศึกษาควรตั้งคำถาม เช่น ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและประสบการณ์ในชุมชนส่งผลต่อความเข้าใจในพระวจนะของผู้คนอย่างไร ผู้ที่นักศึกษาทำงานอยู่

ด้วยนั้นมีกระบวนการรับรู้และเข้าใจข้อมูลอย่างไร วิธีการเรียนรู้ของพวกเขาเป็นอย่างไร นักศึกษาจะใช้ความรู้ที่ได้จากชั้นเรียนตอบสนองความต้องการฝ่ายวิญญาณของผู้คนได้อย่างไร ฯลฯ การตั้งคำถามเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เรียนกับบริบทของตนเองจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่ตนเรียนรู้และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นได้ นอกจากนี้ ความเข้าใจในบริบทยังช่วยให้นักศึกษาสามารถตัดสินใจว่านักศึกษาเหมาะสมที่จะทำงานในพันธกิจหรือบริบทแบบใด

สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ที่เข้าใจในบทบาทและรู้อัตลักษณ์ของตนเองจะเสริมสร้าง ผู้รับใช้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายสูงสุดด้วยการปรับปรุงแบบการศึกษาให้เข้ากับบริบทของตนเอง และของท้องถิ่น และเมื่อสถาบัน คริสตศาสนศาสตร์ศึกษาทุกแห่งในประเทศไทยมีอัตลักษณ์ ของตนก็จะสามารถตอบสนองความหลากหลายของ พหุวัฒนธรรมได้ สถาบันแต่ละแห่งจะ รวมกันอยู่เป็นระบบนิเวศน์ที่แต่ละแห่งใช้ความหลากหลายแตกต่างของตน ผลิตภัณฑ์ที่ สะท้อนอัตลักษณ์และจุดเด่นของตนเพื่อตอบสนองบริบทและพันธกิจที่หลากหลายใน ประเทศไทย

3) ต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านผลที่พึงประสงค์ : ผู้เรียนที่มีพระกิตติคุณ เป็นศูนย์กลาง (Gospel-centered learner)

ผลที่พึงประสงค์ หมายถึง ผลที่สถาบันต้องการให้เกิดจากการจัดการเรียนรู้ด้าน คริสตศาสนศาสตร์ ซึ่งผลที่ว่านี้จะปรากฏให้เห็นในตัวนักศึกษา ผลที่พึงประสงค์แตกต่างจาก เป้าหมายสูงสุดตรงที่ผลที่พึงประสงค์สามารถเปลี่ยนแปลงตามบริบทของแต่ละแห่งที่แตกต่าง กัน ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ผลที่พึงประสงค์จะมุ่งเน้นที่ตัวของนักศึกษาเป็นหลักเนื่องจากพันธกิจของ สถาบันคือการสร้างผู้รับใช้ให้ทำพันธกิจโลกของพระเจ้า (Missio Dei) อันเป็นเป้าหมายสูงสุด ส่วนผู้รับใช้ที่พึงประสงค์ของแต่ละสถาบันฯ จะมีลักษณะเฉพาะอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับบริบทและ อัตลักษณ์ของสถาบันฯ

ในการศึกษาครั้งนี้ ต้นแบบแนวทางด้านผลที่พึงประสงค์ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะ ของนักศึกษา สถาบันฯ ควรจัดการเรียนรู้ไปในแนวทางที่ให้ผู้เรียนมีชีวิตที่มีพระกิตติคุณเป็น ศูนย์กลาง แสดงให้เห็นในองคร่วม ทั้งด้านสติปัญญา ทศนคติ ทักษะ และเป็นผู้ที่เติบโตเข้มแข็ง ในทุกมิติ ไม่ว่าจะตนเองและความสัมพันธ์กับผู้อื่น กล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า สถาบันฯ ควรมี เป้าหมายในการสร้างผู้รับใช้ที่มีพระกิตติคุณเป็นศูนย์กลาง โดยแสดงออกในมิติที่เป็นองคร่วม

ของชีวิต ได้แก่ ผู้เรียนที่มีโลกทัศน์ตามแบบพระคัมภีร์ มีสุขภาพทางจิตใจและจิตวิญญาณ มีทักษะในการทำงาน และมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและสังคม

ในด้านการวัดผล การเน้นให้นักศึกษาสำเร็จหลักสูตรตามเวลาอย่างไม่เพียงพอ แต่ควร มุ่งเน้นความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาชีวิตอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งในด้านจิตวิญญาณ วุฒิภาวะทางอารมณ์ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม (Ott, 2016) การรับใช้ที่มีประสิทธิภาพ ของผู้สำเร็จการศึกษาไม่ควรใช้ตำแหน่งที่สูงขึ้น หรือคริสตจักรที่ใหญ่ขึ้นเป็นตัวชี้วัด แต่ควรเป็น พันธกิจที่เข้มแข็งและมีคุณภาพในแนวทางที่สอดคล้องกับพันธกิจโลกของพระเจ้า อันพัฒนาไป ตามตัวตนหรือเนื้อหาของผู้รับใช้ที่ได้รับการหล่อหลอมจากสถาบันฯ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ต้นแบบนี้เน้นการประเมินผลในระดับผลกระทบ (impact) และ ผลลัพธ์ (outcome) ไม่ใช่เพียงแค่ผลผลิต (output) หรือกิจกรรม (activity) โดยการ ประเมินตัวชี้วัดทั้งสองตัวนี้สามารถวัดประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ตลอดจนการเรียนรู้ของ นักศึกษาได้ Shaw (2014) ได้เสนอแนะว่าการวัดผลควรแบ่งตามระดับซึ่งส่งผลต่อเนื่องกันดังนี้ (1) กิจกรรม (activity) สิ่งที่ทำในหลักสูตร คือการวัดว่าได้ทำเสร็จสิ้นแล้วในเชิงกายภาพ (2) ผลผลิต (output) การเปลี่ยนแปลงของตัวนักศึกษาอันเป็นผลมาจากสิ่งที่กระทำในหลักสูตร วัดจากประโยชน์ของกิจกรรม คุณภาพของงานที่ได้รับมอบหมาย ฯลฯ (3) ผลลัพธ์ (outcome) การเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลที่เกิดขึ้นในคริสตจักรหรือสถานที่ทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาใน หลักสูตร วัดจากสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้คนที่เข้าไปปฏิสัมพันธ์ การแก้ไขข้อขัดแย้ง การเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดี ฯลฯ (4) ผลกระทบ (impact) การเปลี่ยนแปลงในระดับสังคมและชุมชนอัน เกิดจากผลของหลักสูตรที่มีต่อคริสตจักรหรือสถานที่ที่นักศึกษา/ผู้สำเร็จการศึกษาออกไป ทำงาน โดยสอดคล้องกับเป้าหมายสูงสุดของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาที่เน้นภารกิจของ พระเจ้า (mission Dei) และการขยายอาณาจักร (Kingdom perspective) เช่น ผู้คน เปลี่ยนแปลงโดยพระกิตติคุณ ผู้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ชุมชนเปิดรับพระกิตติคุณ มากขึ้น ฯลฯ

จากแนวคิดในด้านการวัดผลที่กล่าวข้างต้นจะช่วยให้สถาบันฯ จัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพของผู้เรียนตามเป้าหมายสูงสุดในบริบทของตนเอง คุณลักษณะดังกล่าว ได้แก่ผู้เรียนที่มีพระกิตติคุณเป็นศูนย์กลางที่แสดงออกมาในความสามารถในการพัฒนาโลกทัศน์

ตามแบบพระคัมภีร์ มีความกระตือรือร้นในการทำพันธกิจ สามารถพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำการพัฒนาสู่คริสตจักรและสังคม

4) ต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านหลักการศึกษาและแนวทางการจัดการเรียนรู้ : หลักสูตรที่ขับเคลื่อนด้วยพันธกิจโลกของพระเจ้า (Missional Curriculum)

กระบวนการของหลักสูตรจะนำไปสู่การบรรลุตามพันธกิจโลกของพระเจ้าโดยมีคริสตจักรเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อน ซึ่งสามารถทำได้โดยการพัฒนาหลักสูตรที่มีวิสัยทัศน์การทำพันธกิจกับคริสตจักร หรือเพื่อคริสตจักร และเป็นหลักสูตรที่จะทำให้คริสตจักรสามารถมุ่งไปข้างหน้าด้วยวิสัยทัศน์พันธกิจโลกของพระเจ้า (Missio Dei) คือการนำคนมาถึงพระเยซูคริสต์ รวมถึงการกู้คืนและฟื้นฟูสภาพที่ตกต่ำไปจากการทรงสร้างดั้งเดิม ดังนั้น เป้าหมายของต้นแบบในด้านหลักการศึกษาและแนวทางการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาครั้งนี้คือ เพื่อให้สถาบัน คริสตศาสนศาสตร์ศึกษาได้พัฒนาหลักสูตรที่ขับเคลื่อนด้วยพันธกิจโลกของพระเจ้า (Missional Curriculum) เป้าหมายของหลักสูตรคือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่นำสู่การเปลี่ยนแปลงชั้นลึกซึ่งที่จะเตรียมผู้เรียนให้ออกไปทำพันธกิจของพระเจ้าในโลกปัจจุบันที่หลากหลายและซับซ้อน อีกทั้งยังเต็มด้วยความท้าทายรอบด้าน

หลักสูตรที่ขับเคลื่อนด้วยพันธกิจโลกของเจ้ามีลักษณะดังนี้ 1) เน้นการมีปฏิสัมพันธ์กับพระคัมภีร์ 2) ให้ความสำคัญกับการตีความพระคัมภีร์ที่มีมุ่งไปที่พันธกิจโลกของพระเจ้า 3) ผสมความเข้าใจและภาคปฏิบัติทั้งด้านศาสนศาสตร์และบริบท 4) สร้างผู้นำที่สามารถอยู่ในสังคมและสร้างผลกระทบได้ 5) ให้คุณค่ากับการศึกษาในมิติจิตวิญญาณตามบริบทผู้เรียน 6) สะท้อนค่านิยมของอาณาจักรพระเจ้า 7) หล่อหลอมมุมมองพันธกิจโลกของพระเจ้า ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรนี้ควรความร่วมมือกันระหว่างสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษากับคริสตจักรท้องถิ่นซึ่งมีเป้าหมายสูงสุดเดียวกัน

นอกจากนี้สถาบันฯ ควรให้ความสำคัญกับหลักสูตรแฝง (Hidden Curriculum) และหลักสูตรสูญ (Null Curriculum) โดยที่หลักสูตรแฝงเป็นหลักสูตรที่ไม่เป็นทางการและไม่ได้บรรจุอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน แต่เป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนทั้งในเชิงบวกและลบเกิดขึ้นได้ทั้งในและนอกห้องเรียน สถาบันฯ ควรให้ความสำคัญกับการปลูกฝังค่านิยมของสาวกพระเยซูคริสต์ สร้างคุณลักษณะของการเป็นผู้นำแบบผู้รับใช้ วุฒิภาวะด้านชีวิตจิตวิญญาณ รวมถึงชีวิตองค์กรรวมของคณาจารย์ในสถาบันฯ (Banks, 1999)

ส่วนหลักสูตรสูญ (Null Curriculum) เป็นสิ่งที่หายไปหรือถูกละเลยในการจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือไม่ ทั้งที่เป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อเป้าหมายของสถาบันฯ เช่น การไม่ได้ให้เวลากับกิจกรรมที่สำคัญ การไม่ช่วยให้ให้นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงตนเองกับพระคัมภีร์ (Scripture engagement) และกับวัฒนธรรม (Cultural engagement) ในชีวิตและบริบทของตนเอง หรือความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ฯลฯ

ทั้งนี้ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับพันธกิจโลกของพระเจ้าที่กล่าวมาข้างต้นนี้ตระหนักว่า แต่ละรายวิชาของหลักสูตรไม่ได้สิ้นสุดที่การมีความเชี่ยวชาญในการสร้างคริสตศาสนศาสตร์ การมีความรู้พระคัมภีร์ ความเข้าใจประวัติศาสตร์คริสตศาสนา หรือมิติด้านข้อมูลในคลังความรู้ แต่เป็นการที่ผู้เรียน (ผลที่พึงประสงค์) สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการทำพันธกิจแบบองค์รวม ไม่ว่าจะเป็นการประกาศเผยแผ่ความเชื่อศรัทธา การพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น การมีจุดยืนที่ถูกต้องด้านความยุติธรรมในสังคม ฯลฯ

5) ต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านวิถีปฏิบัติในการสอน : วิถีสู่ปัญญา (Wisdom-oriented approach)

วิถีปฏิบัติในการสอน หมายถึง ภาวะปฏิบัติที่ได้มาจากความเข้าใจว่าสถาบันฯ จะจัดการเรียนการสอนอย่างไร หลักสูตรควรเป็นไปในทิศทางใด คณาจารย์จะสอนอย่างไร จะวัดผลอย่างไร ฯลฯ โดยบูรณาการหลักการศึกษที่สถาบันฯ ใช้เป็นแนวทาง วิถีปฏิบัติในการสอนที่ว่านี้มีได้หมายความเพียงแค่วิธีการ รูปแบบ หรือเทคนิคการสอน แต่เป็นการบูรณาการความเข้าใจในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ร่วมกับองค์ประกอบอื่นๆ ที่นำมาสู่ภาคปฏิบัติของการจัดการเรียนรู้พร้อมทั้งคำนึงถึงผลที่พึงประสงค์อันแสดงให้เห็นในตัวนักศึกษาที่จะออกไปทำพันธกิจตามบริบทของตน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด คือพันธกิจโลกของพระเจ้า (*Missio Dei*)

การวิจัยครั้งนี้ให้ความสำคัญกับวิถีสู่ปัญญาที่จะช่วยให้เห็นวิถีปฏิบัติของการจัดการเรียนการสอนที่นำไปสู่ภาคปฏิบัติในการทำพันธกิจ โดยนำเสนอรูปแบบ DIKW ที่เป็นการเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหาการเรียนรู้จากขั้นพื้นฐานไปจนถึงขั้นสูง ตัวอักษร 4 ตัวย่อมาจาก D (data), I (information), K (knowledge), และ W (wisdom) ผู้ที่เริ่มต้นแนวคิดนี้คือ Ackoff (1989) ซึ่งนำมาใช้ในด้านการจัดการความรู้ (1) Data (ข้อมูลดิบ) เป็นชุดข้อมูลที่กระจัดกระจาย ยังไม่ได้ผ่านการเรียบเรียง ยังไม่มีความหมาย (2) Information (สาร) เป็นข้อมูลดิบที่ใส่ความหมายเข้าไปแล้ว (3) Knowledge (ความรู้) เป็นการรวบรวมสารเข้าไว้

ด้วยกัน เข้าใจได้ในสถานการณ์หนึ่งๆ (4) Wisdom (ปัญญา) เป็นการใช้ประสบการณ์ ความรู้ การตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างผู้รับใช้ที่สามารถทำพันธกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพคือการสร้างผู้เรียนให้เป็นนักปฏิบัติที่รู้จักและสามารถไตร่ตรองทฤษฎีและหลักการด้วยการเชื่อมโยงทุกมิติเข้าด้วยกันอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งมีจิตวิญญ์ในการนำแนวคิด บูรณาการกับประสบการณ์ นำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมตามบริบทสถานการณ์ และในทางกลับกันก็สามารถนำประสบการณ์มาต่อยอดหรือปรับปรุงหลักการและทฤษฎีได้ โดยเครื่องมือในการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่มีเครื่องมือสำคัญดังต่อไปนี้

(1) คิดวิพากษ์ (*Critical Thinking*) เป็นการคิดวิเคราะห์เหตุผล ประเมินข้อมูล ได้แย้งอย่างมีตรรกะ (Brookfield, 2012; Paul & Elder, 2014)

(2) คิดโดยใช้วิจารณญาณ (*Critical reflection*) เป็นการคิดที่ลึกซึ้งกว่าการคิดข้อมูลในเชิงตรรกะ แต่คิดร่วมกับองค์ประกอบอื่น เช่น ประสบการณ์ชีวิต สังคม วัฒนธรรม บริบท (Mezirow, 2000; Moon, 2018)

(3) ไตร่ตรองเชิงศาสนศาสตร์ (*Theological reflection*) เป็นการคิดที่บูรณาการพระคัมภีร์ คริสตศาสนศาสตร์ บริบทคริสเตียน ร่วมกับประสบการณ์ส่วนตัวและชุมชน นำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้งและรอบด้าน นำให้เกิดผลในทางปฏิบัติ (Graham & Ward, 2018; Thompson, Pattison, & Thompson, 2019)

การจัดการเรียนการสอนของสถาบันฯ คริสตศาสนศาสตร์จำเป็นต้องใช้เครื่องมือเพื่อช่วยให้นักศึกษานำเนื้อหาความรู้เชิงหลักการแล้วบูรณาการองค์ประกอบทุกด้านไปสู่การปฏิบัติ สิ่งสำคัญของการทำพันธกิจคือการตัดสินใจอย่างมีปัญญาในสถานการณ์บริบทที่แตกต่างกันเพื่อมุ่งตอบสนองพันธกิจโลกของพระเจ้า

3. ผลการประเมินต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย

ต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นและผ่านการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ ในระยะที่ 2 ได้นำมาใช้ประเมินโดยอาจารย์ผู้สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านความเหมาะสมของรายการต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ ภาพรวมมีความเหมาะสมทุกรายการอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.64 S.D. = 0.34) ส่วนผล

การประเมินด้านความเป็นไปได้ พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.18 S.D. = 0.44) แต่เมื่อพิจารณารายการต้นแบบแล้ว มีเพียงแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านบริบทเท่านั้นที่มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.24 S.D. = 0.44) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 1 ผลการประเมินต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย (n=27)

ต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		การแปลผล
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
การจัดการเรียนรู้ด้านเป้าหมายสูงสุด	4.79	0.35	4.20	0.57	มีความเหมาะสมมากที่สุดและความเป็นไปได้ปานกลาง
การจัดการเรียนรู้ด้านบริบท	4.68	0.34	4.24	0.44	มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากที่สุด
การจัดการเรียนรู้ด้านผลที่พึงประสงค์	4.59	0.41	4.14	0.51	มีความเหมาะสมมากที่สุดและความเป็นไปได้ปานกลาง
การจัดการเรียนรู้ด้านหลักการศึกษา	4.59	0.47	4.16	0.55	มีความเหมาะสมมากที่สุดและความเป็นไปได้ปานกลาง
การจัดการเรียนรู้ด้านวิธีปฏิบัติ	4.56	0.51	4.16	0.58	มีความเหมาะสมมากที่สุดและความเป็นไปได้ปานกลาง
โดยรวม	4.64	0.34	4.18	0.44	มีความเหมาะสมมากที่สุดและความเป็นไปได้ปานกลาง

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

- 4.21–5.00 = ระดับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.42–4.20 = ระดับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก
- 2.61–3.40 = ระดับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.81–2.60 = ระดับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย
- 1.00–1.80 = ระดับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา คือ (1.1) บทบาทของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในการฝึกอบรมผู้นำคริสเตียนที่สอดคล้องกับเป้าหมายสูงสุด (1.2) การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของคริสตจักรและพันธกิจท้องถิ่น (1.3) พัฒนาระบบการเรียนรู้และประเมินผลที่วัดผลลัพธ์และผลกระทบที่แท้จริง (1.4) จัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงพัฒนาชีวิต คริสเตียนมากกว่าด้านทฤษฎีและเชิงหลักการ (1.5) เปลี่ยนการเรียนรู้แบบบรรยายและการสอบปลายภาคไปสู่กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและใช้การประเมินผลที่สะท้อนพัฒนาการจิตวิญญาณ

2. รายการต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ด้านเป้าหมายสูงสุด บริบทผลที่พึงประสงค์ หลักการศึกษา และวิธีปฏิบัติ

3. ผลการประเมินด้านความเหมาะสมของรายการต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.64, S.D. = 0.34) และความเป็นไปได้ของรายการต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก (\bar{X} = 4.18, S.D. = 0.44)

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ได้สะท้อนถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับการนิยามบทบาทของตนเองในฐานะสถาบันฝึกอบรมผู้นำคริสเตียน ความหลากหลายในกรอบความคิด

ระหว่างคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา กับคริสเตียนศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่มีต่อการกำหนดพันธกิจ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่อาจขาดความชัดเจนในเชิงวัตถุประสงค์ และความจำเป็นในการทบทวนปรัชญาทางการศึกษาระดับรากฐานของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา เพราะเมื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันกับความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอน จะเห็นถึงช่องว่างระหว่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ยังยึดกับการบรรยาย การสอบปลายภาค และการวัดผลตามกรอบวิชาการ กับความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนในการออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน เสริมสร้างภาวะผู้นำ และกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงภายในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ แสดงให้เห็นว่าทิศทางและความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอน ไม่ได้อยู่ที่การเพิ่มเนื้อหา การเรียนรู้แต่เป็นการยกระดับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นประสบการณ์ที่มีความหมายในเชิงการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) โดยการปรับเปลี่ยนจากระบบการเรียนรู้เชิงเนื้อหาไปสู่การเรียนรู้เชิงเปลี่ยนแปลงที่มีต่อผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบความคิดของ Mezirow (2000) และ Moon (2018) ที่เสนอว่าการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นการเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ผู้เรียน และจะเกิดผลได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเข้ากับบริบทจริงในชีวิต

2. การสร้างต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในพบว่า การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพต้องตั้งอยู่บนกรอบแนวคิดที่ชัดเจนและสอดคล้องระหว่างเป้าหมาย วิธีการ และผลลัพธ์ ซึ่งตามปรัชญาการศึกษาของ Frankena (1965a, 1966) ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นฐานในการพัฒนาต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 เพื่อเชื่อมโยงปรัชญาการศึกษากับบริบทของการฝึกอบรมผู้นำฝ่ายจิตวิญญาณ ต้นแบบนี้ไม่ได้ออกแบบในเชิงวิธีการหรือขั้นตอนปฏิบัติสำเร็จรูป แต่เป็นการสังเคราะห์จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการศึกษาประสบการณ์ของอาจารย์ผู้สอนในวัตถุประสงค์ข้อที่ ซึ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ผ่านการออกแบบในบริบทจริง และใช้ข้อมูลของผู้ใช้เป็นตัวขับเคลื่อน การสังเคราะห์ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามลักษณะของระเบียบวิธีวิจัยในระยะต้น ซึ่งเน้นการออกแบบเพื่อสร้างความเข้าใจเชิงระบบก่อนจะนำไปใช้จริง (McKenney & Reeves, 2012; Barab & Squire, 2004) สิ่งที่แตกต่างกันจากแนวคิดการพัฒนาแบบเดิมคือ การออกแบบนี้ไม่ได้เริ่มต้นจากการตั้งสมมุติฐานในเชิง

วิชาการเท่านั้น แต่ตั้งอยู่บนข้อมูลภาคสนามจากอาจารย์ผู้สอนจริงในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ที่มีประสบการณ์ตรงกับความท้าทายของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ประเด็นสำคัญที่ต้นแบบนี้ทำให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ ปรัชญาการศึกษาของ Frankena (1965a; 1966) ทำหน้าที่เป็นโครงสร้างหลักในการผสมองค์ประกอบทั้งห้า ได้แก่ เป้าหมายสูงสุด บริบท ผลที่พึงประสงค์ หลักการศึกษา และวิธีปฏิบัติ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับบริบทของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายสูงสุดกลายเป็นแกนกลางที่ช่วยกำหนดทิศทางของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาไปที่เป้าหมายสูงสุด คือ เน้นพันธกิจโลกของพระเจ้า (Missio Dei) เป็นเข็มทิศที่ชี้แนวทางการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ผู้นำที่มีทั้งคุณภาพชีวิตภายในและศักยภาพการรับใช้ ในขณะเดียวกันการออกแบบผลที่พึงประสงค์ก็เปิดกว้างไปสู่ทักษะที่หลากหลาย ทั้งความเข้าใจโลกทัศน์พระคัมภีร์ การคิดวิเคราะห์ ทักษะสังคม และการมีจิตสำนึกต่อชุมชนและสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ยุคใหม่ที่เชื่อมโยงทั้งสอง หัวใจ และมือ (Ott, 2016; Shaw, 2014)

ส่วนแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านวิธีปฏิบัติในการสอน ต้นแบบได้เสนอกรอบวิธีแก้ปัญหา ซึ่งสะท้อนลำดับความลึกของการเรียนรู้จากข้อมูลไปสู่ปัญญา การออกแบบจึงไม่จำกัดเพียงการถ่ายทอดเนื้อหา แต่เน้นการปรับเปลี่ยนความรู้ให้เป็นพฤติกรรมและการตัดสินใจที่มีจริยธรรม ซึ่งตอบโจทย์ของการศึกษาสมัยใหม่ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถรับมือกับความซับซ้อนของโลกได้อย่างมีความหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา การเรียนรู้ลักษณะนี้สำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป้าหมายคือการหล่อหลอมชีวิต มิใช่เพียงการพัฒนาวิชาชีพ ดังนั้นองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการพัฒนาต้นแบบดังกล่าว คือความเข้าใจว่าการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีโครงสร้างความสัมพันธ์ที่ยืดหยุ่นระหว่างเป้าหมาย เนื้อหา วิธีการ และบริบท ทำให้การจัดการเรียนรู้ในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาปรับเปลี่ยนจากการมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์เชิงวิชาการเพียงอย่างเดียว ไปสู่การออกแบบระบบการเรียนรู้ที่เน้นการเปลี่ยนแปลงจากภายในของผู้เรียน และสามารถตอบสนองต่อสังคมรอบข้างได้อย่างเป็นองค์รวม

3. ผลการประเมินต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยอาจารย์ผู้สอนแสดงให้เห็นว่าต้นแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดในทุกองค์ประกอบ ($M = 4.64$, $SD = 0.34$) ในขณะที่ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($M = 4.18$, $SD = 0.44$) โดยเฉพาะ

รายการด้านบริบท ที่มีค่าคะแนนสูงสุดในทั้งสองด้าน ผลการประเมินแสดงว่าอาจารย์ผู้สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษามีเป้าหมายยอมรับคุณค่าทางแนวคิดของต้นแบบในภาพรวม แต่ยังคงเห็นข้อจำกัดในการนำไปใช้จริง โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายสูงสุดและผลที่พึงประสงค์ ซึ่งแม้จะมีความเหมาะสมสูง แต่ความเป็นไปได้กลับลดลง โดยข้อค้นพบนี้ สะท้อนธรรมชาติของการวิจัยอิงการออกแบบระยะต้น ซึ่งเน้นต้นแบบที่สังเคราะห์จากข้อมูลจริง ในการสร้างกรอบแนวคิดที่สามารถนำไปพัฒนาในบริบทเฉพาะ ไม่ใช่เครื่องมือที่ใช้งานได้โดยทันที ต้นแบบจึงมีคุณลักษณะในฐานะแนวทางของระบบการจัดการเรียนรู้ มากกว่าคู่มือหรือวิธีการ และนอกจากนี้ ความแตกต่างระหว่างความเหมาะสมและความเป็นไปได้ นับเป็นความท้าทายของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องการมากกว่าการออกแบบที่ดี คือการเชื่อมแนวคิดกับการปฏิบัติภายใต้ข้อจำกัดของแต่ละสถาบันการศึกษา ความเป็นไปได้ในระดับสูงเฉพาะด้านบริบท ผลการวิจัยในส่วนนี้ได้นำเสนอว่าผู้สอนมีความมั่นใจในความสามารถในการเชื่อมโยงกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมมากกว่าความมั่นใจในระบบภายในของสถาบัน เช่น โครงสร้างหลักสูตรหรือทรัพยากรสนับสนุน ซึ่งเป็นจุดที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติมต่อไป ดังนั้น ความเหมาะสมของต้นแบบไม่ได้เป็นหลักประกันว่าจะสามารถนำไปใช้ได้ทันที หากขาดการออกแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากแนวคิดสู่บริบทจริง โดยเฉพาะในบริบทคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยที่แตกต่างกัน การออกแบบแนวทางการขับเคลื่อนทางการศึกษา จะต้องคู่ขนานกับการวางกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับคุณค่าภารกิจ และข้อจำกัดของผู้เรียนและผู้สอนภายใต้ระบบจริงของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การใช้ต้นแบบเป็นกรอบพิจารณาทบทวนปรัชญาการจัดการเรียนรู้ในสถาบัน โดยต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ แม้จะยังมีได้เป็นรูปแบบที่พร้อมใช้งานทันทีในทางปฏิบัติ แต่สามารถใช้งานในฐานะเครื่องมือสำหรับการทบทวนและสะท้อนจุดยืนทางปรัชญาการศึกษา โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับเป้าหมายสูงสุดของการจัดการเรียนรู้ในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา นำไปสู่กระบวนการอภิปรายภายในสถาบันการศึกษาของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาว่า การดำเนินการในปัจจุบันสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงพันธกิจและ

ความคาดหวังเชิงคุณค่าของผู้เรียน คริสตจักร และสังคมหรือไม่อย่างไร อันเป็นการเชื่อมโยงระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับอุดมคติที่ควรจะเป็นของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน

2. การประยุกต์ต้นแบบเพื่อวางโครงสร้างแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรและระบบการเรียนรู้โดยนำไปใช้เป็นโครงสร้างแนวคิดเบื้องต้นในการออกแบบหลักสูตรหรือแนวทางการเรียนรู้ในสถาบันได้ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมาย ผลที่พึงประสงค์ และบริบทการเรียนรู้ ต้นแบบนี้อาจนำไปปรับใช้ในลักษณะของ “กรอบวางแผน” ที่มีความยืดหยุ่น โดยสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาสามารถปรับเนื้อหา วิธีการ และกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของตนเอง ทั้งในด้านวัฒนธรรม แนวคิดทางคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา และทรัพยากรที่มีอยู่ ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรโดยร่วมมือกับคริสตจักร อันเป็นการทำความเข้าใจถึงเป้าหมายสูงสุดของทั้งคริสตจักรและสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาที่มุ่งเน้นตอบสนองพันธกิจโลกของพระเจ้า

3. การใช้ผลการประเมินต้นแบบเพื่อเตรียมความพร้อมด้านระบบและโครงสร้างของสถาบัน ซึ่งจากผลการประเมินที่แสดงว่าต้นแบบมีความเหมาะสมในระดับสูง แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านความเป็นไปได้ โดยเฉพาะในบางองค์ประกอบ เช่น เป้าหมายสูงสุดและวิธีการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น การนำต้นแบบไปใช้ในเชิงปฏิบัติยังต้องอาศัยการเสริมสร้างความพร้อมในระดับระบบ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ผู้สอน การจัดการทรัพยากร หรือการสนับสนุนเชิงนโยบายจากฝ่ายบริหารของสถาบันการศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้ จึงสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลตั้งต้นในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เพื่อเสริมสร้างความเป็นไปได้ในการพัฒนาและนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไปสู่การใช้จริงตามบริบทต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ยุทธภักดิ์ พินิจ, วิริยะ ทิพย์วรการกูร, สิริพร วีระเศรษฐศิริ, และ สาณัฐพงษ์ ฟองวาริน. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมชีวิตคริสเตียนและผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ ตามการรับรู้ของคริสเตียนไทยในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19. *วารสารมหาจุฬานาครทรรคนันท์*, 8(12), 244-259.
- Ackoff, R. L. (1989). From Data to Wisdom. *Journal of Applied Systems Analysis*, 16(1), 3-9.
- Banks, R. (1999). *Reenvisioning theological education: exploring a missional alternative to current models*. Wm. B. Eerdmans Publishing.
- Brookfield, S. (2012). *Teaching for critical thinking: tools and techniques to help students question their assumptions*. Jossey-Bass.
- Coleman, B., & Goodwin, D. (2017). *Designing UX: prototyping*. SitePoint.
- Das, R. (2015). *Connecting Curriculum with Context: A Handbook for Context Relevant Curriculum Development in Theological Education*. Langham Global Library.
- Frankena, W. K. (Ed.). (1965a). *Philosophy of education*. Macmillan.
- Frankena, W. K. (1965b). *Three historical philosophies of education*. Foresman.
- Frankena, W. K. (1966). A model for analyzing a philosophy of education. *High School Journal*, 2(1), 8–13.
- Graham, E., & Walton, H. (2018). *Theological reflection: methods*. SCM Press.
- Habermas, R., & Issler, K. (1992). *Teaching for reconciliation: foundations and practice of Christian educational ministry*. Baker Book House.
- Lausanne Movement. (2021, September 20). *The Cape Town Commitment: A confession of faith and a call to action*. <https://lausanne.org/wp-content/uploads/2021/10/The-Cape-Town-Commitment---Pages-20-09-2021.pdf>

- Mezirow, J. (2000). *Learning as transformation: critical perspectives on a theory in progress*. Jossey-Bass.
- Moon, J. A. (2018). *A Handbook of reflective and experiential learning*. Routledge.
- Nisbett, R. E. (2003). *The geography of thought: how Asian thinks...and why*. Free press.
- Ott, B. (2016). *Understanding and developing theological education*. Langham Partnership.
- Paul, R., & Elder, L. (2014). *Critical thinking: tools for taking charge of your professional and personal life*. Ft Press.
- Plueddemann, J., & Plueddemann, C. (1990). *Pilgrims in progress*. Harold Shaw.
- Shaw, P. (2014). *Transforming theological education: A practical handbook for integrative learning*. Langham Global Library.
- Thigpen, J. N. (Ed.). (2005). *Teaching techniques: revitalizing methodology*. Evangelical Training Association.
- Thompson, J., Pattison, S., & Thompson, R. (2019). *SCM study guide: theological reflection* (2nd ed.). SCM Press.
- Wilson, S. (1989). Defining development in social terms. In E.J. Elliston (Ed.), *Christian relief and development: Developing workers for effective ministry* (pp. 145-158). Word Pub.
- Wright, C. J. H. (2006). *The mission of God: unlocking the Bible's grand narrative*. IVP LauAcademic.

พระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับกระแสเรียกของ
พระสงฆ์ นักบวช และสามเณร และการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต
Pope Francis' Speech on the Vocation and how they could be
practice by Priests, Religious and Seminarians

อิทธิศักดิ์ กิจสกุล*

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม

คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

บาทหลวง ดร.สุรชัย ชุ่มศรีพันธุ์

คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

บาทหลวง ผศ. ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ

คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ์ ประสูตร์แสงจันทร์

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Itthisak Kitsakun*

Master of Arts Program in Moral Theology,

Faculty of Divinity, Saengtham College

Rev. Dr.Surachai Chumsriphan

Faculty of Divinity, Saengtham College

Rev. Asst. Prof. Dr.Chartchai Phongsiri

Faculty of Humanities, Saengtham College

Asst. Prof. Dr.Laddawan Prasootsaengchan

Faculty of Education, Saengtham College

*Corresponding Author, e-mail: Kao.oats2017@gmail.com

พระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร และการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

ข้อมูลบทความ

รับบทความ 19 กุมภาพันธ์ 2568
แจ้งแก้ไข ผ่านโดยไม่มีการแก้ไข
ตอบรับบทความ 4 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร 2) การนำพระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปา ฟรังซิสไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ประเด็นการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ในช่วงปี 2015-2021 สมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสได้ทรงมอบพระราชดำรัส คำปราศรัย บทเทศน์ และสาส์นต่างๆ ที่แสดงถึงวัตถุประสงค์ของพระองค์เกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวชและสามเณร ที่จัดรวมกลุ่มเป็น 5 ประเด็นสำคัญได้แก่ 1) ชีวิตจิตและการภาวนา 2) การไตร่ตรองกระแสเรียก 3) การอภิบาลแพร่ธรรม 4) การดำเนินชีวิตร่วมกันในความเป็นหนึ่งเดียว และ 5) การกลับใจอย่างต่อเนื่อง

2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า พระสงฆ์ นักบวช และสามเณร สามารถนำพระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ชีวิตจิตและการภาวนา พระสงฆ์ นักบวช และสามเณร ควรมีเวลาสำหรับการสวดภาวนาส่วส่วนตัว การสวดทำวัตร และการเฝ้าศีลมหาสนิทในทุกๆ วัน การสวดภาวนาร่วมกันเป็นหมู่คณะและแนะนำให้ผู้อื่นสวดภาวนา ดำเนินชีวิตที่สนิทสัมพันธ์กับพระเจ้า และนำไปสู่การมีความสนิทสัมพันธ์กับผู้อื่น มีช่วงเวลาฟื้นฟูจิตใจแบบระยะยาว มีความเชื่อความศรัทธาต่อพระนางมารีย์ผ่านทาง การสวดภาวนาและสวดสายประคำเสมอ และเลียนแบบชีวิตของพระนางมารีย์ในการอุทิศตนรับใช้พระเจ้า

ประเด็นที่ 2 การไตร่ตรองกระแสเรียก พระสงฆ์ นักบวช และสามเณร ควรมีการไตร่ตรอง กระแสเรียกอยู่เสมอ ตระหนักว่ากระแสเรียกเป็นของขวัญจากพระเจ้า เป็นการแสวงหาน้ำพระทัยของพระเจ้า เพื่อทุกคนเป็นของขวัญแก่กันและกัน เต็มเต็มให้แก่กัน และกัน ขอบอกพระเจ้าและเห็นคุณค่าของกระแสเรียก ให้การไตร่ตรองกระแสเรียกเป็นชีวิต ไม่ใช่เป็นหน้าที่ เพื่อฟันฝ่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยการพบปะกับพระเจ้าและการไตร่ตรองชีวิต ยอมรับความทุกข์ยากของปัญหาและการแบกรับกางเขน

ประเด็นที่ 3 การอภิบาลแพร่ธรรม พระสงฆ์ นักบวช และสามเณร ควรออกจากตนเอง เพื่อทำงานอภิบาลและประกาศข่าวดี อยู่กับพระเจ้าและกับประชากรของพระองค์ เรียนรู้ในการเข้าสู่วัฒนธรรมของชุมชนทั้งในเรื่องของภาษา วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ ทั้งกับเพื่อนพี่น้องต่างความเชื่อ และคริสตชนด้วย โดยดูแบบอย่างของบรรดามิชชันนารีรุ่นแรก และการเป็นผู้อภิบาลที่มีชีวิตจิตที่เข้มแข็ง นอกจากนี้พระสงฆ์ต้องระวังเรื่องของการปิดกั้นตนเอง ต้องแสวงหาวิธีการอภิบาลที่สอดคล้องกับยุคสมัยและการสนับสนุนให้ฆราวาสเข้ามามีส่วนร่วมในงานอภิบาลแพร่ธรรมมากขึ้นด้วย

ประเด็นที่ 4 การดำเนินชีวิตร่วมกันและความเป็นหนึ่งเดียวกัน พระสงฆ์ นักบวช และสามเณร ควรให้ความสำคัญกับชีวิตหมู่คณะ มีการดำเนินชีวิตร่วมกันและความเป็นหนึ่งเดียวกัน ในหมู่คณะ สร้างชีวิตกลุ่มที่ดี อยู่ร่วมกันด้วยความเคารพให้เกียรติ สุขภาพอ่อนตน ตักเตือนเข้าใจกัน เคารพในความแตกต่าง ความเป็นหนึ่งเดียวกันกับพระเจ้าและผู้อื่น ทั้งพระสังฆราช พระสงฆ์ นักบวช รวมถึงคริสตชน เป็นพิเศษกับคนชายขอบสังคม คนยากจน คนบาป ฝึกตนเองให้มีความสุข สุขสบาย เรียบง่าย ความอ่อนโยน การเคารพศักดิ์ศรีของกันและกัน ซึ่งเป็นหนทางที่นำไปสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกันกับผู้อื่นได้

ประเด็นที่ 5 การกลับใจต่อเนื่อง พระสงฆ์ นักบวช และสามเณร ควรมีการกลับใจต่อเนื่อง อบรมตนเองอยู่เสมอ สรรวมโนธรรมของตนเองอย่างซื่อสัตย์ในทุกวันของชีวิต ยอมรับความผิดพลาดบกพร่องของตนเองเพื่อแสวงหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข และมีคุณพ่อฝ่ายวิญญาณที่ปรึกษาด้านชีวิตจิตเพื่อช่วยเหลือและแนะนำชีวิตฝ่ายวิญญาณ รวมถึงการยอมรับความอ่อนแอ ความผิดพลาดบกพร่อง คำตักเตือนจากผู้ใหญ่และคนรอบข้าง รวมถึงการรับศีลกายบาปอยู่เสมอ

คำสำคัญ: กระแสเรียก; พระสงฆ์; นักบวช; สามเณร; พระราชดำรัส

Abstract

This qualitative research aimed to study 1) Pope Francis' speech on the vocation of priests, religions, and seminarians; There were 14 experts in the study according to the research objective number 2. The research instruments were group discussion issues. Content analysis was used to analyze data obtained from group discussions.

The results of this research revealed:

1. From 2015 to 2021, Pope Francis delivered speeches, sermons and messages. It shows His purpose about the vocation of priests, religions, and seminarians grouped into 5 main themes: 1) Spiritual life and meditation, 2) Vocational contemplation, 3) Pastoral care, 4) Common life together in unity, and 5) Continuous repentance.

2. Qualified group, there is a consensus that priests religions and seminarians can apply the following words of Pope Francis to their lives:

1. Spirituality and Prayer. Priests, religions, and seminarians should have time for personal prayer, daily prayer and observance of the Eucharist, and collective prayer, and they should encourage others to pray and live a life in communion with God that leads to intimacy with others. There is a long period of mental recovery. Always have faith in Mary through prayer and recitation of the Rosary and imitating Mary's life in devotion to God.

2. Vocational contemplation. Priests, religions, and seminarians should always have vocational contemplation. Realize that vocation is a gift from God. It is seeking the will of God. Everyone, as a gift to each other, complements each other. Thank God and appreciate the vocation. Make vocational reflection a life, not a duty. Overcome problems formed through meeting with God and contemplating life. Accept the affliction of your troubles, bear the cross.

3. Pastoral care. Priests, religions, and seminarians should leave themselves to do pastoral work and proclaim the good news with God and with

His people. Learn to enter the culture of the community in terms of language, culture, and well-being, both with friends, brothers and sisters of different beliefs and Christians too by looking at the examples of the early missionaries and being a pastor with a strong spiritual life. In addition, priests must be careful about self-locking. They must seek a pastoral approach that is consistent with the times and encourage more laymen to participate in pastoral work.

4. Living Together and Unity. Priests, religions, and seminarians should give importance to group life. There is a common life and unity in the community. Create a good group life and live together with respect and honor. Be polite, humble, admonish, and understand each other. Respect differences. Oneness with God and other Bishops, priests and religions, including Christians, especially with marginalized people, poor people, and sinners. Train yourself to be modest, simple, gentle and respectful of each other's dignity. This is a way that leads to oneness with others.

5. Continuous Repentance. Priests, religions, and seminarians should have continuous repentance. Always train yourself. Honestly examine your conscience every day of your life. Admit your mistakes and find ways to improve and have a spiritual father, a spiritual counselor to help and guide the spiritual life. This includes accepting weakness, fault and admonition from adults and people around you, including always receiving the sacrament of forgiveness.

Keywords: Vocation; Priests; Religions; Seminarians; Pope Francis' Speech

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระสันตะปาปา ประมุขสูงสุดของพระศาสนจักรคาทอลิก เป็นตำแหน่งที่เก่าแก่ที่สุดในโลกตำแหน่งหนึ่ง และเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์โลกและในพระศาสนจักรคาทอลิก คำว่าพระสันตะปาปา ตรงกับคำว่า Papa ในภาษาละติน หรือ Pappas ในภาษากรีกที่แปลว่า บิดา พระองค์จึงเป็นบิดาของคริสตชนทั่วโลก

พระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร และการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

พระสันตะปาปาฟรังซิส เป็นพระสันตะปาปาองค์ที่ 266 มีพระนามเดิมว่า ฮอร์เก มาริโอ แบร์โกลิโอ ประสูติที่ประเทศอาร์เจนตินา ทรงถวายพระองค์เป็นนักบวชบาทหลวงในคณะแห่งพระเยซูเจ้า (เยสุอิต) พระองค์ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งพระสันตะปาปา เมื่อวันที่ 13 มีนาคม ค.ศ. 2013 (พ.ศ. 2556) ทรงเลือกใช้พระนามว่า “Franciscus” ในภาษาละติน หรือ “Francis” ในภาษาอังกฤษ ซึ่งมาจากนามของนักบุญฟรังซิสแห่งอัสนีซี ผู้ก่อตั้งคณะนักบวชฟรังซิสกัน ผู้ถือความยากจน สนใจและเอาใจใส่ผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมสันติภาพ และรักษาสິงแวดล้อม (สำนักงานสมณองค์กรสนับสนุนงานแพรธรรมประเทศไทย, 2019: ออนไลน์) ตลอดมาพระองค์ทรงให้ความสำคัญและการดูแลเอาใจใส่แก่บุคคลในทุกๆ กลุ่ม ทั้งกลุ่มคริสตชนทั่วไป กลุ่มเยาวชน กลุ่มชายขอบสังคม ผู้ประสบปัญหาทุกข์ยาก และกลุ่มของพระสงฆ์ นักบวชและสามเณรโดยเฉพาะในเรื่องของกระแสเรียกและการดำเนินชีวิตของกลุ่มพระสงฆ์ นักบวชและสามเณร อันเป็นกลุ่มสำคัญของผู้เป็นศาสนบริกรเป็นผู้ประกาศข่าวดี เป็นผู้รักและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก เห็นได้ชัดเจนจากพระราชดำรัสที่พระองค์ทรงตรัสถึงในวาระและโอกาสสำคัญต่างๆ เสมอมา

ในโอกาสครบ 58 ปีของวันภาวนาสากลเพื่อกระแสเรียก เมื่อวันที่ 25 เมษายน ค.ศ. 2021 พระสันตะปาปาฟรังซิส ทรงกล่าวเชิญชวนให้ทุกคนมีหัวใจที่มุ่งไปหาพระเจ้า ดิ้นเฝ้าและฟังเสียงของพระเจ้าจาก “การได้ยินเสียงภายใน” พระเจ้าทรงเข้ามาใกล้และตรัสกับเราผ่านความคิดและความรู้สึกเช่นเดียวกับที่พระองค์ทรงกระทำกับนักบุญยอแซฟ การเรียกของพระเจ้ากระตุ้นให้เราตอบรับและออกจากตนเองอย่างกล้าหาญแน่วแน่วางใจในพระหรรษทานเปิดตัวเองเพื่อ “การรับใช้” และ “การเสียสละด้วยความรัก” ซึ่งทุกคำตอบรับจะบังเกิดผลซึ่งนักบุญยอแซฟเป็นตัวอย่างที่ดีเยี่ยมในการยอมรับแผนการของพระเจ้า แน่แน่นอนว่าไม่ได้เป็นผู้ที่ยอมจำนนอย่างนิ่งเฉย แต่ท่านเป็นผู้ที่เลือกตอบสนองอย่างกล้าหาญและแน่วแน่ และทุกกระแสเรียกที่แท้จริงเกิดจากการมอบตนเองเป็นของขวัญ ไม่ว่าจะกระแสเรียกของเราจะเป็นเช่นใด การมอบตนเองเป็นของขวัญของเราจะไม่สมบูรณ์หากหยุดอยู่เพียงแค่ว่า การเสียสละเท่านั้น หากเป็นเช่นนั้นแทนที่จะเป็นเครื่องหมายความสวยงาม และความชื่นชมยินดีแห่งความรัก การมอบตนเองเป็นของขวัญก็เสี่ยงที่จะเป็นการแสดงถึงการไม่มีความสุข ความเสียใจ และความผิดหวัง อีกประการหนึ่ง ที่สำคัญคือ “ความซื่อสัตย์” อันเป็นกระแสเรียกคริสตชน และเป็นเคล็ดลับของความชื่นชมยินดี เป็นความยินดีในชีวิตประจำวันและความเรียบง่าย จะดี

สักเพียงใด ถ้าบรรยากาศเดียวกันนี้ อันเรียบง่ายและสดใส สงบสุขและเปี่ยมด้วยความหวังจะแผ่กระจายไปทั่วสามเณรลัย บ้านนักบวช และบ้านพักพระสงฆ์ของเรา (อ้างอิงในสภาประมุข บาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย สื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทย, 2562)

ในวันที่ 7 มิถุนายน 2021 ที่วัดเซนต์หลุยส์แห่งฝรั่งเศส ที่กรุงโรม พระสันตะปาปา ฟรังซิส ได้ตรัสถึงพระสงฆ์ นักบวชว่า “จงเป็นคนเลี้ยงแกะด้วยกลิ่นของแกะ” พระองค์ทรงเน้นว่า ผู้อภิบาล คือผู้ให้ความศักดิ์สิทธิ์ของพระเจ้า และผู้คนที่สัตย์ซื่อเป็นศูนย์กลาง (ให้พระเจ้าและสัตบุรุษเป็นศูนย์กลาง) สำหรับพระสงฆ์ ที่อยากเป็นปัญญาชนเขาก็ไม่ใช่ผู้อภิบาล เป็นการดีที่ว่า สำหรับพวกเขาที่จะเป็นฆราวาส นักบวชจะต้องเป็นผู้อภิบาลท่ามกลางประชาชนของพระเจ้า เพราะพระเจ้าได้เลือกเขาสำหรับสิ่งนั้น และพระองค์ทรงกล่าวถึงการนิโทษว่า นักบวชที่พูดจาใส่ร้ายผู้อื่นบ่อนทำลายล้างทั้งหมด “เราต้องละทิ้งนิสัยนี้ มองดูและคิดถึง ความเมตตาของพระเจ้า” สมเด็จพระสันตะปาปาปรารณาให้พวกเขาต้อนรับซึ่งกันและกันเป็นของขวัญเสมอ “ในความเป็นภราดรภาพอาศัยอยู่ในความจริงในความสัมพันธ์ที่จริงใจ และในชีวิตแห่งการอธิษฐาน เราสามารถก่อตั้งชุมชนที่เราสามารถสูดอากาศแห่งความปิติและความอ่อนโยนได้” พระองค์ทรงสนับสนุนให้ชุมชนมีชีวิตแห่งการแบ่งปัน นักบวช คือผู้ถ่ายทอดความหวัง สื่อถึงคุณค่าของข่าวประเสริฐและทำให้ทุกคนรู้สึกถึงความรักและความใกล้ชิดของพระเจ้าที่แท้จริงและคุณธรรมอีกประการหนึ่งที่พระสันตะปาปาฟรังซิสสนับสนุนให้นักบวชรุ่นเยาว์ปลูกฝังคือความกตัญญูต่อพระเจ้าสำหรับสิ่งที่พวกเขามีต่อกัน ความกตัญญูเป็น 'อาวุธทรงพลัง' ซึ่ง “ช่วยให้เรารักษาเปลวไฟแห่งความหวังไว้ในช่วงเวลาแห่งความท้อแท้ ความเหงาและการทดลอง”

สำหรับในประเทศไทย ในการเสด็จเยือนประเทศไทยของสมเด็จพระสันตะปาปา ฟรังซิส พระองค์ได้ทรงพระราชทานพระดำรัสแก่บรรดาพระสงฆ์ นักบวช ผู้รับเจิม สามเณร และครูคำสอน ณ วัดนักบุญเปโตร อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในวันที่ 22 พฤศจิกายน ค.ศ. 2019 พระองค์ทรงขอบใจในการเป็นพยานและอุทิศตน และให้กำลังใจในการดำเนินภารกิจ และการเพิ่มพูนกระแสเรียกของทุกคน ให้เปิดรับพระจิตเจ้าสำหรับฟื้นฟูชีวิตขึ้นใหม่ได้ ให้ได้รับกระแสเรียกให้เป็นผู้แพร่ธรรมที่บังเกิดผลเป็นนักรบในการต่อสู้เพื่อสิ่งที่พระองค์ทรงรักและประทานชีวิตให้วอนขอพระหรรษทานและพระพร ให้มีความรักอันร้อนรนต่อพระเยซูคริสต์และพระอาณาจักรของพระองค์ให้เป็นผู้แบ่งปันความชื่นชมยินดี และเปิด

พระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร และการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

ขอบฟ้าใหม่ที่สวยงามและน่าพิศวง ให้มองหาวิธีการใหม่ๆ ในการที่จะแบ่งปันพระวาจาขององค์พระผู้เป็นเจ้ากับชาวโลก ให้ภวานาวอนขอต่อพระนางมารีย์ ให้มีความกระตือรือร้นขึ้นใหม่เพื่อนำพระวรสารแห่งชีวิตไปสู่ทุกคน ประกาศพระวาจาแก่ทุกคน ในทุกที่ทุกแห่งหน และในทุกโอกาสโดยไม่ล่าช้าหรือขลาดกลัวและให้แพร่ธรรมด้วยหัวใจที่ร้อนรน

ดังตัวอย่างบางส่วนข้างต้น ทำให้เห็นว่าสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส ทรงให้ความสำคัญในเรื่องของกระแสเรียกและการเป็นพระสงฆ์ นักบวช สามเณรที่มีจิตใจที่ร้อนรน กล่าวหาญที่จะเป็นผู้รับใช้ด้วยความรัก ซื่อสัตย์ ประพฤติปฏิบัติตนในหนทางที่เหมาะสม อันจะช่วยในการเสริมสร้างความรัก ความเชื่อแก่คริสตชน ประกาศข่าวดีของพระเยซู คริสตเจ้าแก่เพื่อนพี่น้อง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส กับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณรที่นำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติของบรรดาพระสงฆ์ นักบวช และสามเณรแสงธรรม และผลที่เกิดขึ้นกับบรรดาพระสงฆ์ นักบวช สามเณรแสงธรรม โดยเฉพาะในด้านกระแสเรียกการเป็นพระสงฆ์ นักบวชและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่ได้นำมาปฏิบัติในชีวิตของผู้เตรียมตัวเป็นพระสงฆ์ นักบวช ตามพระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส เกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร
2. เพื่อศึกษาการนำพระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มุ่งศึกษาพระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยการศึกษาจากเอกสารต่อไปนี้

1.1 เอกสารพระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสประทานแก่บาทหลวง นักบวช นักพรต ผู้รับเจิม สามเณร และครูคำสอน ณ วัดนักบุญเปโตร จังหวัดนครปฐม, 2019

1.2 คำปราศรัยของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสประทานแก่พระสงฆ์ นักบวช ณ อสนวิหารพระมารดาผู้ปฏิสนธินิรมล กรุงมะนิลา, 2015

1.3 พระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสประทานแก่พระสงฆ์ชาวฝรั่งเศส ณ กรุงโรม, 2021

1.4 บทเทศน์ของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส เนื่องในวันนักบวชสากล ณ มหาวิหารนักบุญเปโตร, 2021

1.5 สาส์นของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส โอกาสครบรอบ 58 ปี วันภาวนาสากลเพื่อกระแสรีบ และวันสมโภชนักบุญยอแซฟ ณ มหาวิหารนักบุญยอห์น แห่งลาเตรัน กรุงโรม, 2021

2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 จำนวน 14 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงโดยกำหนดคุณสมบัติหรือตำแหน่งดังนี้ 1) คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อพระสงฆ์และผู้ถวายตัว จำนวน 1 คน 2) ผู้อำนวยการแผนกพระสงฆ์ สังฆมณฑล จำนวน 1 คน 3) อธิการสามเณรลัยแสงธรรม จำนวน 1 คน 4) ตัวแทนนักบวชชาย-หญิง จำนวน 4 คน 5) ตัวแทนพระสงฆ์ สังฆมณฑล จำนวน 4 คน และ 6) ตัวแทนสามเณร จำนวน 3 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

พระราชดำรัส (Royal speech/ Pope speech) ในงานวิจัยนี้ หมายถึง คำพูดขององค์สมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส ประมุขปกครองสูงสุดของพระศาสนจักรนิกายโรมันคาทอลิก

กระแสรีบ (Vocation) หมายถึง พระพรของพระเจ้าหรือของประทานจากพระเจ้าซึ่งมาจากคำในภาษาลาติน “Vocare” แปลว่า เรียกหรือเสียงเรียก การเรียกนี้ จึงเป็นการเชื้อเชิญระหว่างผู้เรียกกับผู้ถูกเรียกนั่นคือ พระเป็นเจ้าพระองค์เป็นผู้ริเริ่มในความสัมพันธ์กับมนุษย์ “ภายในจิตใจ” และเชื้อเชิญให้มนุษย์แต่ละคน “ตัดสินใจ” เลือกด้วยน้ำใจอิสระของตนเองตามสภาพความจำกัดที่แวดล้อมในเวลาสถานที่และในธรรมชาติของแต่ละคน ซึ่งคริสตชนแต่ละคน

พระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร และการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

จะได้รับพระพรและการเรียกจากพระเจ้าที่แตกต่างกันไป แต่ทุกคนจึงมีอาชีพที่แตกต่างกัน เช่น เป็นพระสงฆ์ นักบวชชาย-หญิง ครู เกษตรกร เจ้าของธุรกิจ ฯลฯ

พระสงฆ์ (หรือ บาทหลวง: Priest) หมายถึง คริสตชนชายที่อยู่ในสังกัดของสังฆมณฑลต่างๆ (พระสงฆ์พื้นเมือง ในประเทศไทยมี 11 สังฆมณฑล) หรือคณะนักบวชชาย ซึ่งผ่านการศึกษาบรมและได้รับศีลบวช (ศีลอนุกรม) จากบิชอป (Bishop) เพื่อเป็นพระสงฆ์ในศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิกแล้ว โดยต้องถือวินัย 3 ประการคือ การถือโสด ความยากจน และความนอบน้อม รวมถึงจิตตารมณ์ตามที่ต้นสังกัดกำหนด พระสงฆ์มีสิทธิหน้าที่ในการประกอบพิธีบูชาขอบพระคุณ พิธีกรรมต่างๆ ทางคริสตศาสนาและการปฏิบัติหน้าที่ ที่ต้นสังกัดมอบหมาย เช่น การอภิบาลแพรธรรม การดูแลโบสถ์ การบริหารโรงเรียนคาทอลิก ฯลฯ คริสตชนนิยมเรียกว่าพระสงฆ์ว่า คุณพ่อ (Father) ตัวอย่าง คณะนักบวชชาย เช่น คณะเยสุอิต คณะคามิลเลียน คณะมหาไถ่ คณะซาเลเซียน

นักบวช (Religious) หมายถึง คริสตชนชายหรือหญิงของคณะนักบวชต่างๆ ที่ผ่านการศึกษาบรมตามที่คณะต้นสังกัดกำหนด นักบวชต้องถือโสดและจิตตารมณ์ตามที่คณะกำหนดปฏิบัติภารกิจตามที่คณะกำหนด เช่น การอภิบาลการแพรธรรม การดูแลอาราม การบริหารโรงเรียนคริสตชนนิยมเรียก นักบวชชายว่า บราเดอร์ (Brother) คำที่ใช้เรียกเป็นทางการ คือ ภราดา และเรียกนักบวชหญิงว่า ซิสเตอร์ (Sister มาจากภาษาอังกฤษ) หรือ มาเชอร์ (Ma Soeur มาจากภาษาฝรั่งเศส) คำที่ใช้เรียกเป็นทางการคือ ภคินี ตัวอย่างคณะนักบวชชาย เช่น คณะเซนต์คาเบรียล คณะคาร์เมไลท์ ตัวอย่างคณะนักบวชหญิง เช่น คณะออร์สุลิน คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต คณะรักกางเขน

สามเณร (Seminarian) หมายถึง คริสตชนชาย ที่เข้ารับการฝึกฝนบรมที่สามเณรลัย เพื่อเตรียมตัวเป็นพระสงฆ์ในศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิกในงานวิจัยนี้หมายถึง สามเณรแสงธรรมที่เข้ารับการศึกษาบรมที่สามเณรลัยแสงธรรม จังหวัดนครปฐมที่เข้าศึกษาบรมในสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา และสาขาวิชาเทววิทยา หรือสาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรมและได้รับการแต่งตั้งเป็น ผู้อ่านพระคัมภีร์ ผู้ช่วยพิธีกรรม สังฆานุกร และพระสงฆ์ในที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือ ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus group) เรื่อง การนำพระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณรสำหรับใช้ในการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์การวิเคราะห์เอกสารเพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis and Content Synthesis) การวิเคราะห์ความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

วิธีการดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับพระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส เกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร สรุปสาระสำคัญ และนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม
2. นำประเด็นการสนทนากลุ่มเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งประเด็นการสนทนากลุ่มมีค่า IOC ระหว่าง 0.66-1.00 ซึ่งสูงกว่า 0.05 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงสามารถนำไปใช้เป็นประเด็นในการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิตามขั้นตอนการวิจัยต่อไปได้
3. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และประเด็นสนทนากลุ่มเสนอต่อ ผู้ทรงคุณวุฒิ และดำเนินการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิตามประเด็นที่กำหนดไว้

พระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร และการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

ผลการวิจัย

1. พระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส เกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวชและสามเณร

พระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวชและสามเณร ขึ้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์สังเคราะห์จุดประสงค์ของพระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร แสดงให้เห็นว่าในช่วงปี 2015 - 2021 สมเด็จพระสันตะปาปา ฟรังซิสทรงมีจุดประสงค์เกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวชและสามเณร ที่ผ่านทางกรมอบพระราชดำรัส ปราศรัย บทเทศน์ และสาส์น ในประเด็นสำคัญๆ 30 ประการ ซึ่งสามารถนำมาจัดรวมกลุ่มเป็นประเด็นสำคัญๆ สำหรับนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ชีวิตจิตและการภาวนา

สมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส ทรงให้ความสำคัญกับชีวิตฝ่ายจิตรวมถึงการภาวนาเป็นอย่างยิ่งของบรรดาพระสงฆ์ นักบวช สามเณร รวมถึงบรรดาครูคำสอน ในฐานะที่พวกเขาเป็นผู้ที่ทำหน้าที่อภิบาลและประกาศข่าวดีของพระเจ้า ดังนั้นชีวิตฝ่ายจิตและการสวดภาวนาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับพวกเขาที่จะต้องควบคู่ไปกับการทำงานอภิบาลและประกาศข่าวดี ดังนั้นพระสันตะปาปาต้องการเน้นย้ำว่าชีวิตฝ่ายจิตมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้อภิบาลทุกคน โดยกล่าวว่า “พวกคุณจะสามารถเป็นสัญลักษณ์แห่งการเจิมอันศักดิ์สิทธิ์ของพระจิตเจ้าในแผ่นดินนี้ การเจิมนี้เรียกร้องให้เราต้องภาวนา และการบังเกิดผลในการแพร่ธรรมเรียกร้องและดำรงอยู่บนความสนิทสนมกับพระเจ้าผ่านการสวดภาวนา ” โดย “ขอให้บรรดาพระสงฆ์ นักบวช สามเณร รวมถึงบรรดาครูคำสอน ได้ให้ความสำคัญในการจัดเวลาสำหรับการภาวนา เพราะถ้าหากไม่มีการภาวนา ชีวิตและภารกิจของพวกเราจะไร้ซึ่งความหมายปราศจากพลังกำลังและความร้อนรน เพราะใจที่ร้อนรนจะได้รับการหล่อเลี้ยงจากการพบปะทั้งสองอย่างนี้ คือ การพบกับพระพักตร์พระเจ้าและการพบกับใบหน้าของเพื่อนมนุษย์

ดังนั้นการมีชีวิตภาวนานี้จะทำให้เรามีความสนิทสัมพันธ์กับพระเจ้าก่อน และเมื่อเป็นเช่นนั้นงานที่เขาทำจึงจะบังเกิดผล อาศัยพระพรของพระเจ้า และไม่ใช่เพียงความสามารถของเขาเองเท่านั้น จากพระราชดำรัสดังกล่าวนี้ จึงเรียกร้องให้พระสงฆ์ นักบวช นักพรต ผู้รับเจิมสามเณร รวมถึงครูคำสอน ให้ความสำคัญกับชีวิตจิต โดยจัดเวลาสำหรับการสวดภาวนาในแต่

ละวัน เพื่อหล่อเลี้ยงชีวิตฝ่ายจิตของพวกเขาในความสนิทสัมพันธ์กับพระเจ้า และส่งผลต่อการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนพี่น้องในงานอภิบาลที่พวกเขาได้ทำ และเพื่อ ผู้อภิบาลทั้งหลายจะได้พบใบหน้าของพระคริสต์ในบรรดาเพื่อนพี่น้องรอบข้างที่พวกเขาต้องพบเจอ นอกจากการให้ความสำคัญกับการสวดภาวนา นอกจากเป็นการหล่อเลี้ยงชีวิตฝ่ายจิตแล้ว การมีชีวิตภาวนาที่ดียังทำให้พวกเขามีจิตใจที่ร้อนรนในการดำเนินชีวิตการทำงานอภิบาล และการประกาศข่าวดีของพระเจ้าทำให้มีผลกำลังจากภายในสำหรับการทำงานที่เขาทำ นอกจากนั้น การภาวนายังเป็นการช่วยขัดเกลาความรู้สึกนึกคิด มุมมองของเขาจากภายใน ที่ละเล็กทีละน้อยให้ละม้ายคล้ายกับความรู้สึกนึกคิดและมุมมองของพระคริสต์เจ้า ยิ่งวันยิ่งมากขึ้น ในการแสดงออกมามากกว่าคือการปฏิบัติต่อเพื่อนพี่น้องที่อยู่ท่ามกลางพวกเขาด้วย

ประเด็นที่ 2 การไตร่ตรองกระแสเรียก

สมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส ได้ให้ความสำคัญสำหรับการไตร่ตรองถึงกระแสเรียกอยู่เสมอเพราะการไตร่ตรองกระแสเรียกอยู่เสมอจะช่วยให้เราเข้าใจแผนการของพระเป็นเจ้าที่มีต่อเราแต่ละคน ผ่านทางประสบการณ์ เหตุการณ์ สภาพแวดล้อมรอบตัวเรา เพื่อที่เราจะสามารถตอบรับกระแสเรียกนั้นด้วยใจที่เสียสละอย่างมีวุฒิภาวะ และให้ความร่วมมือกับแผนการของพระเจ้าในชีวิตของเรา ตามบทบาทหน้าที่ของกระแสเรียกที่เราได้รับ ไม่ว่าจะเป็พระสงฆ์ นักบวช สามเณร รวมถึงบรรดาศาสนิกชน ทุกคนต่างต้องหมั่นไตร่ตรองถึงกระแสเรียกที่ตนได้รับจากพระเจ้า และตอบรับเสียงเรียกหรือกระแสเรียกที่พระเจ้ามอบให้กับเราด้วยความสำนึกขอบพระคุณ ดังที่พระสันตะปาปาฟรังซิสกล่าวว่า “วิถีแห่งกระแสเรียกของพวกเราแต่ละคนนั้น เต็มเปี่ยมไปด้วยประสบการณ์ที่ช่วยให้พวกเราค้นพบ และไตร่ตรองถึงไฟแห่งพระจิตเจ้าตามวิถีแห่งกระแสเรียกที่เราแต่ละคนได้รับด้วยจิตใจที่ขอบพระคุณอยู่เสมอ” และ “ทุกกระแสเรียกที่แท้จริงเกิดจากการมอบตนเองเป็นของขวัญซึ่งเป็นผลของการเสียสละอย่างมีวุฒิภาวะ การเป็นสมณะและชีวิตผู้ถวายตัวก็เรียกร้องวุฒิภาวะเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะกระแสเรียกของเราจะเป็นเช่นใด ไม่ว่าจะแต่งงาน ถีอโสด หรือเจริญชีวิตพรหมจรรย์ การมอบตนเองเป็นของขวัญของเราจะไม่สมบูรณ์หากหยุดอยู่เพียงแค่การเสียสละเท่านั้น หากเป็นเช่นนั้น แทนที่จะเป็นเครื่องหมายความสวยงามและความชื่นชมยินดีแห่งความรัก การมอบตนเองเป็นของขวัญก็เสี่ยงที่จะเป็นการแสดงถึงการไม่มีความสุข ความเสียใจและความผิดหวัง” ดังนั้น การตอบรับกระแสเรียกของเราแต่ละคน จึงต้องเป็นการตอบรับด้วยใจยินดีและด้วยวางใจในแผนการของ

พระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร และการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

พระเจ้าที่มีต่อเราแต่ละคน โดยพระสันตะปาปาฟรังซิสให้เราลองดูแบบอย่างของนักบุญยอแซพ ซึ่งท่านได้มอบตัวตนเองและตอบรับเสียงเรียกของพระเจ้า ในการรับใช้แผนการของพระเจ้าด้วยความซื่อสัตย์อย่างเจียบๆ ในชีวิตประจำวันของท่าน ดังนั้น กระแสเรียกของเราทุกคน เช่นเดียวกัน จะต้องเป็นดังชีวิตที่เติบโตอย่างมีวุฒิภาวะ อาศัยความซื่อสัตย์ในการดำเนินชีวิตประจำวันของเรา

พระสันตะปาปายังกล่าวถึงกระแสเรียกต่อไปอีกว่า “กระแสเรียกของพวกลูกแต่ละคน จะต้องเป็นการดำเนินชีวิตตามพระวรสาร โดยออกไปเยี่ยมคนที่ขัดสน คนที่ถูกกลืน คนที่ถูกดูถูก เด็กกำพร้าและคนชรา เพราะว่าในเวลานั้นเองที่องค์พระผู้เป็นเจ้าได้เสด็จมาเยี่ยมพวกลูก และช่วยให้ลูกได้ค้นพบกระแสเรียกที่จะช่วยให้ลูกได้อุทิศทุกอย่างเพื่อพระองค์ และเมื่อพวกเราออกจากตัวเราเอง พระองค์ก็ทรงพบเรา ณ ที่นั่นเอง” ดังนั้นเพื่อเราจะสามารถเห็นมองเห็นใบหน้าของพระคริสตเจ้าบนใบหน้าของเพื่อนพี่น้องของเรา เป็นต้นในบรรดาบุคคลที่ต่ำต้อยที่สุด เราในฐานะผู้อภิบาล ประกาศข่าวดี จึงไม่อาจมองข้ามหรือปฏิเสธคนยากจน คนชายขอบสังคม คนที่ถูกทอดทิ้งได้เลย เพราะว่าเราทุกคนต่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในการเป็นลูกของพระเจ้าเหมือนกัน ดังนั้นการไตร่ตรองกระแสเรียกอยู่เสมอจะช่วยให้เราเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ที่เราได้รับผ่านทางกระแสเรียกของเราแต่ละคน และสามารถออกจากตนเองไปสู่ผู้อื่น และประกาศข่าวดีด้วยการดำเนินชีวิตตามพระวรสารด้วยใจที่ชื่นชมยินดี

ประเด็นที่ 3 การอภิบาลแพรธรรม

ในพระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสได้ให้ความสำคัญของงานอภิบาลแพรธรรมและเน้นย้ำว่า งานของพระศาสนจักรเป็นกิจการงานแห่งความรักความเมตตา และเราทุกคนได้รับกระแสเรียกตามแต่ละบทบาทหน้าที่ในพระศาสนจักรก็เพื่อนำความรักของพระเจ้าไปสู่ผู้อื่น ดังนั้นเพื่อเราจะสามารถเป็นผู้นำความรักของพระเจ้าผ่านงานอภิบาลที่เราทำไปมอบให้ผู้อื่นได้นั้น เราจึงต้องเปิดหัวใจของเราต้อนรับผู้อื่นด้วยความรักเมตตา รับฟังเสียงของผู้อื่นด้วยความเอาใจใส่ ตามที่พระสันตะปาปาฟรังซิสได้กล่าวว่า “พันธกิจอภิบาลทั้งหมดเกิดจากความรัก เป็นชีวิตที่อุทิศถวายทั้งหมด ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความรักของพระคริสต์ในกระแสเรียกที่หลากหลาย ดังนั้นเราแต่ละคนได้รับเรียกในทางใดทางหนึ่ง ให้เป็นความรักในหัวใจของศาสนจักร” และ “เราจะบ่มเพาะงานอภิบาลมให้เกิดผลมากมายได้อย่างไร หากชีวิตผู้รับเจิมที่ไม่เปิดรับสิ่งใหม่ๆ ซึ่งเป็นดังชีวิตที่หยุดการเจริญเติบโตลงกลางคันพระเป็นเจ้าไม่ได้เรียก

พวกเรา และส่งเราเข้าไปในโลก เพื่อที่จะให้พวกเราบังคับขู่เข็ญ หรือวางภาระที่หนักกว่าภาระมากมายที่ผู้คนได้แบกอยู่แล้ว แต่พระองค์ส่งพวกเราไปเพื่อให้พวกเราแบ่งปันความชื่นชมยินดี และเปิดขอบฟ้าใหม่ที่สวยงามและน่าพิศวง” โดยพระสันตะปาปาทรงให้กำลังใจพระศาสนจักรในประเทศไทยเป็นพิเศษในการที่จะประกาศพระวรสารโดยใช้ความเป็นไทย ในบริบทของสังคมไทยในการประสานกลมกลืนพระวรสารกับวัฒนธรรมท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น เปิดรับและแสวงหาวิธีการใหม่ๆ ในการแบ่งปันข่าวดีแห่งความรักของพระเจ้าให้กับทุกคนและกระตุ้นให้พวกเขาอยากที่จะรู้จักพระเยซูเจ้ามากยิ่งขึ้น โดยไม่มองว่าคริสตชนของเรามีจำนวนน้อย หรือศาสนาคริสต์เป็นศาสนาของคนต่างชาติสำหรับคนไทยอีกต่อไป สิ่งนี้จำเป็นต้องอาศัยการแบ่งปันความเชื่อของเราเป็นภาษาท้องถิ่นทำให้พระวาจาของพระเจ้าปรากฏต่อผู้คนด้วยลักษณะของความเป็นไทย ซึ่งไม่ใช่หยุดอยู่แค่การแปลภาษาเอกสารเพียงเท่านั้น แต่ให้ทุกคนได้เห็นถึงความงดงามทางความเชื่อผ่านทางชีวิตของพวกเขาทุกคน

นอกจากนั้น เรายังพบประเด็นด้านการอภิบาลในพระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส ประทานแก่พระสงฆ์โดยกล่าวว่า “งานอภิบาลในอนาคต และการเป็นพยานในชุมชนนั้นเรียกร้องให้พระสงฆ์เป็น “คนเลี้ยงแกะที่มีกลิ่นของแกะ” หมายความว่าบรรดาพระสงฆ์ นักบวช และสามเณรที่ทำงานแพร่ธรรมนั้นพวกเขา จะต้องจุ่มตัวอยู่ท่ามกลางกลุ่มคนที่เขาดูแลอภิบาลอย่างใกล้ชิดด้วยความเอาใจใส่เป็นเหมือน นายชุมพบาลที่อยู่ใกล้ชิดฝูงแกะของตนและปกป้องฝูงแกะนั้นจากภัยอันตราย

ประเด็นที่ 4 การดำเนินชีวิตร่วมกันในความเป็นหนึ่งเดียว

จากการศึกษาพระราชดำรัสของพระสันตะปาปา ทำให้เราคิดและทบทวนอยู่เสมอว่าการดำเนินชีวิตพระสงฆ์ นักบวช หรือชีวิตที่ถวายตนแล้วนั้น การมีชีวิตหมู่คณะเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตร่วมกันในหน้าที่พันธกิจต่างๆ ที่ทำแต่สิ่งที่ทำให้เกิดปัญหาและความยากลำบากคือ การขาดมิติชีวิตหมู่คณะ การคิดถึงแต่ตนเอง การอยู่กับตนเอง การแยกตัวหรือปัจเจกนิยมต่างๆ ซึ่งเป็นอันตรายต่อชีวิตของผู้อภิบาล เพราะว่าเมื่อเขาต้องประสบปัญหาหรือมีวิกฤติในชีวิต การมีชีวิตหมู่คณะจะช่วยให้ได้ ดังนั้น การแยกตัวออกจากหมู่คณะ จึงเป็นอันตรายต่อกระแสเรียกของเขาในขณะเดียวกัน ชีวิตหมู่คณะที่แบ่งกลุ่มกันเล็กๆ เป็นกลุ่มปิดที่วิพากษ์วิจารณ์และนินทาผู้อื่น การกระทำสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ก็ไม่เป็นการส่งเสริมชีวิตหมู่คณะที่ดีหรือเป็นประโยชน์ใดๆ จึงต้องระมัดระวังมิให้ตกอยู่ในสถานการณ์

พระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร และการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

หรือสภาพแวดล้อมเช่นนี้ ซึ่งจะทำลายความเป็นหนึ่งเดียวกันในชีวิตหมู่คณะได้ ดังนั้น พระศาสนจักรควรที่จะต้องรับใช้กันและกันในความเป็นพี่น้อง ในความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และชีวิตพระสงฆ์ นักบวช และผู้ถวายตนทุกคนนั้น ควรเป็นชีวิตที่มีความชื่นชมยินดี มีรอยยิ้ม หรือมีอารมณ์ขัน ซึ่งแสดงออกถึงชีวิตภายในที่ปีติสุข ชื่นชมยินดีภายใน มิใช่ชีวิตที่มีความทุกข์ หรือมีใบหน้าห่อเหี่ยวเมื่อต้องพบปะหรือดำเนินชีวิตกับหมู่คณะและผู้อื่น ดังที่พระสันตะปาปา กล่าวว่า “อารมณ์ขันเป็นคุณลักษณะหนึ่งของความศักดิ์สิทธิ์” ซึ่งสะท้อนมาจากชีวิตภายใน นั่นเอง

นอกจากนั้นพระสันตะปาปาฟรังซิส ได้กล่าวถึง แบบอย่างชีวิตของนักบุญยอแซฟ ในศาสนของพระองค์ไว้ว่า “ชีวิตประจำวันของนักบุญยอแซฟ และกระแสเรียกคริสตชนของเรา คือ ความซื่อสัตย์ นักบุญยอแซฟเป็น “ผู้ชอบธรรม” (มธ 1: 19) ที่เพียรพยายามรับใช้พระเจ้า และแผนการของพระองค์อย่างเงียบๆ ทุกวัน เพราะว่ากระแสเรียกเป็นดังชีวิตที่เติบโตมีวุฒิภาวะขึ้นด้วยความซื่อสัตย์ในชีวิตประจำวันเท่านั้น” ดังนั้นเราจึงต้องเลียนแบบอย่างของท่านนักบุญยอแซฟในการดำเนินชีวิตประจำวันของเราด้วยความซื่อสัตย์ ในความเงียบและเรียบง่าย ซึ่งจะทำให้เราเติบโตอย่างมีวุฒิภาวะด้วย

ประเด็นที่ 5 การกลับใจอย่างต่อเนื่อง

การกลับใจอย่างต่อเนื่อง เป็นประเด็นหนึ่งที่พบจากคำปราศรัยของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส ที่ได้ตรัสย้ำถึงคนยากจนในสังคมว่าพวกเขาเหล่านั้น คือ หัวใจของการประกาศข่าวดี ซึ่งเราไม่สามารถแยกคนยากจนออกจากการประกาศข่าวดีได้ พระสันตะปาปา ทรงให้ความสำคัญกับคนยากจนเหมือนที่พระเยซูคริสตเจ้าทรงให้ความสำคัญเช่นเดียวกัน ดังนั้นพระสันตะปาปาทรงเตือนใจบรรดาผู้แทนพระคริสตเจ้าทั้งหลาย คือบรรดาพระสังฆราช พระสงฆ์ นักบวช นั้นควรเป็นคนแรกที่ต้อนรับพระคริสตเจ้าเข้ามาในหัวใจของตนมีจิตใจเหมือนจิตใจของพระคริสตเจ้า คือการมีจิตใจยากจน หมายถึง การปฏิเสธมุมมองทางโลก ไม่ดำเนินชีวิตตามกระแสสังคม แต่ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระคริสตเจ้าในพระวรสาร และเป็นคนแรกที่จะตรวจสอบมโนธรรมของตนเองอยู่เสมอ กล้ายอมรับความผิดพลาดอ่อนแอ และความบาปของตน เพื่อนำไปสู่การกลับใจของตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ มิเช่นนั้น เราจะเป็นมโนธรรมให้กับสังคมได้อย่างไร เราจะประกาศข่าวดีของพระคริสตเจ้าให้กับผู้อื่นได้อย่างไร ถ้าเรายังไม่มีชีวิตแบบพระองค์ ถ้าเรายังไม่ยอมรับข่าวดีของพระคริสตเจ้าให้เข้ามาในชีวิตจิตใจ

เราก่อน แล้วเราจะประกาศสอนผู้อื่นได้อย่างไร ดังนั้น พระสันตะปาปาทรงตรัสไว้ว่า การกลับใจ คือ การเผชิญหน้าทุกวันกับพระเจ้าในการสวดภาวนาขอให้เราแต่ละคนมีจิตใจที่กระตือรือร้นในการดำเนินชีวิตตามคุณค่าพระวรสาร สะท้อนความยากจนของพระคริสตเจ้า ในการทำตามพระประสงค์ของพระเจ้าและรับใช้ผู้อื่น นอกจากนี้ พระสันตะปาปาทรงย้ำว่า ค่านิยมของโลกเหล่านี้ คือ วัตถุนิยมบริโภคนิยมทั้งหลายที่เกินความจำเป็นในชีวิตของเรานั้น ถือเป็นอันตรายอย่างยิ่ง เพราะสิ่งเหล่านี้ทำให้บรรดาพระสังฆราช พระสงฆ์ นักบวชนั้น ประนีประนอมกับชาวดีที่เราสอนผู้อื่น ดังนั้น เราจึงต้องเป็นผู้เริ่มในการดำเนินชีวิตโดยขจัด ความพึงพอใจ ความสะดวกสบายทั้งหลายที่เกินความจำเป็นออกไป โดยมีจิตใจที่ยากจนตาม แบบพระคริสตเจ้า เพื่อจะสามารถอุทิศชีวิตของตนรับใช้ผู้อื่นอย่างไม่เห็นแก่ตัว

2. การนำพระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร

แนวทางการนำพระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสที่เกี่ยวกับกระแสเรียกไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร หลังจากการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า

ประเด็นที่ 1 ชีวิตจิตและการภาวนา

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร ควรมีเวลาสำหรับการสวดภาวนาส่วนตัว การสวดทำวัตร และการเฝ้าศีลมหาสนิทในทุกๆ วัน การสวดภาวนาร่วมกันเป็นหมู่คณะ และแนะนำให้ผู้อื่นสวดภาวนา ดำเนินชีวิตที่สนิทสัมพันธ์กับพระเจ้าและนำไปสู่การมีความสนิทสัมพันธ์กับผู้อื่น มีช่วงเวลาฟื้นฟูจิตใจแบบระยะยาว มีความเชื่อความศรัทธาต่อพระนางมารีย์ผ่านทาง การสวดภาวนาและสวดสายประคำเสมอ และเลียนแบบชีวิตของพระนางมารีย์ในการอุทิศตนรับใช้ พระเจ้า

ประเด็นที่ 2 การไตร่ตรองกระแสเรียก

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร ควรมีการไตร่ตรองกระแสเรียกอยู่เสมอ ตระหนักว่ากระแสเรียกเป็นของขวัญจากพระเจ้าเป็นการแสวงหาน้ำพระทัยของพระเจ้า ทุกคนเพื่อเป็นของขวัญแก่กันและกัน เติมเต็มให้แก่กันและกัน ขอบขอบคุณพระเจ้าและเห็นคุณค่าของกระแสเรียกให้การไตร่ตรองกระแสเรียกเป็นชีวิตไม่ใช่

พระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร และการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

เป็นหน้าที่ที่พันฝ่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยอาศัย การพบปะกับพระเจ้าและการไตร่ตรองชีวิต ยอมรับความทุกข์ยากของปัญหา แบกรับกางเขน

ประเด็นที่ 3 การอภิบาลแพร่ธรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร ควรออกจากตนเอง เพื่อทำงานอภิบาลและประกาศข่าวดี อยู่กับพระเจ้าและกับประชากรของพระองค์ เรียนรู้ในการเข้าสู่วัฒนธรรมของชุมชนทั้งในเรื่องของภาษา วัฒนธรรมและความ เป็นอยู่ ทั้งกับเพื่อนพี่น้องต่างความเชื่อและคริสตชนด้วย โดยดูแบบอย่างของบรรดามิชชันนารี รุ่นแรก และการเป็นผู้อภิบาลที่มีชีวิตจิตที่เข้มแข็ง นอกจากนี้พระสงฆ์ต้องระวางเรื่องของการปิดกั้นตนเอง ต้องแสวงหาวิธีการอภิบาลที่สอดคล้องกับยุคสมัย และการสนับสนุนให้ฆราวาสเข้ามามีส่วนร่วมในงานอภิบาลแพร่ธรรมมากขึ้นด้วย

ประเด็นที่ 4 การดำเนินชีวิตร่วมกันในความเป็นหนึ่งเดียว

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า พระสงฆ์ นักบวช และสามเณร ควรให้ความสำคัญกับชีวิตหมู่คณะ มีการดำเนินชีวิตร่วมกันและความเป็นหนึ่งเดียวกันในหมู่คณะ สร้างชีวิตกลุ่มที่ดี อยู่ร่วมกันด้วยความเคารพให้เกียรติ สุภาพถ่อมตน ตักเตือน เข้าใจกัน เคารพในความแตกต่าง มีความเป็นหนึ่งเดียวกันกับพระเจ้าและผู้อื่น ทั้งพระสังฆราช พระสงฆ์ นักบวช รวมถึงคริสตชน เป็นพิเศษกับคนชายขอบสังคม คนยากจน คนบาป ฝึกตนเอง ให้มีความสุข เรียบง่าย ความอ่อนโยน การเคารพศักดิ์ศรีของกันและกัน ซึ่งเป็นหนทางที่นำไปสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกับผู้อื่นได้

ประเด็นที่ 5 การกลับใจอย่างต่อเนื่อง

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าพระสงฆ์ นักบวชและสามเณรควรมีการกลับใจต่อเนื่องอบรมตนเองอยู่เสมอ สำรวมมโนธรรมของตนเองอย่างซื่อสัตย์ในทุกวันของชีวิตยอมรับความผิดพลาดบกพร่องของตนเองเพื่อแสวงหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข และมีคุณพ่อ ฝ้ายวิญญานที่ปรึกษาด้านชีวิตจิต เพื่อช่วยเหลือ และแนะนำชีวิตฝ่ายวิญญาน รวมถึงการยอมรับความอ่อนแอ ความผิดพลาดบกพร่อง คำตักเตือนจากผู้ใหญ่และคนรอบข้าง รวมถึงการรับศีลอภัยบาปอยู่เสมอ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ทราบถึงจุดประสงค์ของสมเด็จพระสันตะปาปา ฟรังซิสที่ทรงตรัสประทานแก่บรรดาพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร ในโอกาสเสด็จเยือนประเทศไทยและโอกาสต่างๆ ที่นำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติและแนวทางการการนำพระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปา ฟรังซิสไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ นักบวชและสามเณรและเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการอบรมพัฒนาเพิ่มพูนกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณรให้มีความมั่นคงลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. พระสงฆ์ นักบวช และสามเณร ต้องตระหนักถึงความสำคัญของชีวิตจิต และการภาวนา จัดเวลาสำหรับการสวดภาวนา การร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณ สวดทำวัตร เฝ้าศีลมหาสนิท และการพิจารณามโนธรรมในทุกวัน มีการสวดภาวนาส่วนตัวหรือการสวดภาวนากับหมู่คณะสวดสายประคำสม้าเสมอ มีความศรัทธาต่อแม่พระเพื่อหล่อเลี้ยงชีวิตกระแสเรียกและเป็นการสร้างความสนิทสัมพันธ์กับพระเจ้า

2. พระสงฆ์ นักบวชและสามเณร ต้องตระหนักถึงกระแสเรียกที่เราได้รับจากพระเจ้า อยู่เสมอ เพื่อให้พันธกิจหน้าที่และการดำเนินชีวิตอยู่ในหนทางที่ถูกต้องเหมาะสม ไม่หลงทางไปกับสิ่งต่างๆ รอบข้าง การฝึกฝนในค่านิยมทางโลก ตระหนักว่ากระแสเรียกเป็นของขวัญจากพระเจ้า และทุกคนเป็นของขวัญแก่กันและกัน พระสงฆ์ นักบวช และสามเณรต้องมีเวลาหยุดพักจากภารกิจหน้าที่เพื่อเข้าเฝ้าฟื้นฟูจิตใจอยู่เสมออย่างซื่อสัตย์ต่อตนเองเพื่อหยุดพักทบทวนไตร่ตรองเป้าหมายชีวิตและพันธกิจอยู่เสมอ

3. พระสงฆ์ นักบวช และสามเณรควรออกจากตนเองมากขึ้นเพื่อการอภิบาลและแพร่ธรรม ต้องรื้อฟื้นความกระตือรือร้นขึ้นใหม่อยู่เสมอในการประกาศข่าวดีของพระเจ้า การออกไปสู่ชุมชน รวมถึงการให้บาทหลวงคริสตชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในการทำงานอภิบาล โดยอาศัยแบบอย่างวิธีการของบรรดามิชชันนารีแรกเริ่ม การแสวงหาวิธีการใหม่ๆ ในการอภิบาล ประกาศข่าวดีของพระโดยปรับให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน

4. พระสงฆ์ นักบวชและสามเณร ควรให้ความสำคัญกับชีวิตหมู่คณะให้มากขึ้นในการทำกิจกรรมร่วมกัน การทำงาน การใช้ชีวิตร่วมกัน โดยการช่วยเหลือและรับฟังซึ่งกัน ให้กำลังใจกันและกันด้วยความสุภาพถ่อมตน เคารพให้เกียรติกันและกันในความแตกต่าง

พระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร และการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

ความไม่สมบูรณ์แบบของกันและกัน การเปิดใจยอมรับและปรับใจเข้าหากันในการสร้างความ เป็นหนึ่งเดียวกันในความคิด คำพูดและการกระทำที่สร้างสรรค์ เพื่อเป็นการเสริมสร้าง ความเป็นหนึ่งเดียวกันในหมู่คณะ และนำไปสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกับคริสตชนทุกคน เป็นต้น คนยากจน คนชายขอบสังคม

5. พระสงฆ์ นักบวช สามเณรต้องเป็นคนแรกที่สำรวจพิจารณาโนธรรมของตนเอง การยอมรับความผิดพลาดบกพร่องของตนเองด้วยความสุภาพถ่อมตนเพื่อนำไปสู่การกลับใจ เปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งนี้ต้องอาศัยการมีคุณพ่อฝ่ายจิตวิญญานเพื่อรับ คำแนะนำฝ่ายจิต เพื่อช่วยสะท้อนตัวตน ให้มองเห็นและเข้าใจตนเอง เพื่อปรับเปลี่ยนพัฒนาให้ ดียิ่งขึ้น อีกทั้งต้องรับศีลอภัยบาปอย่างสม่ำเสมอเพื่อชำระมโนธรรมเพื่อการกลับใจใหม่อยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยวิธีการนำพระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสไป ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร โดยศึกษาแยกแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะ เพื่อให้มีความละเอียดลึกซึ้งและตรงกับบริบทของแต่ละกลุ่มโดยเฉพาะได้ดีมาก ยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาวิจัยในเรื่องของประเด็นการแพร่ธรรมโดยเฉพาะ เพื่อต่อยอดและ แสวงหาแนวทางสำหรับงานอภิบาลในพระศาสนจักรคาทอลิกไทย ซึ่งจากการวิจัยพบว่ การแพร่ธรรมนั้นเป็นเรื่องที่สมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสให้ความสำคัญและตรัสอยู่บ่อยครั้ง และเป็นประเด็นที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้ความสนใจสำหรับงานแพร่ธรรมในประเทศไทย ในยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกพระคัมภีร์. (2549ก). *พระคัมภีร์คาทอลิก: ภาคพันธสัญญาเดิม (ปัญหาบรรพ)*. ฝ่ายงานอภิบาล อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกพระคัมภีร์. (2549ข). *พระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. ฝ่ายงานอภิบาล อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.
- ชาญชัย ประทุมปี, ออกัสติน สุกิโย ปีโตโย, สมชัย พิทยาพงศ์พร, และ ลัดดาวรรณ ประสูตร์แสงจันทร์. (2561). คุณธรรมความนบนอบเชื่อฟังของพระนางมารีย์แบบอย่างชีวิตจิตพระสงฆ์สังฆมณฑล. *วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม*, 10(2), 85-100.
- ประคิน ชุมสาย ณ อยุธยา. (2539). *Vita Consecrata: On the consecrated life and its mission in the Church and in the world* [พระดำรัสเดือนหลังการประชุมสมัชชาพระสังฆราช “ชีวิตผู้รับเจิม”].
- ประยูร ปันมณีกุล. (2560). *แนวทางการพัฒนามติการเจริญชีวิตของสามเณรคาทอลิก ชั้นปี เทววิทยา สามเณรลัยแสงธรรมจากโอกาสปีศักดิ์สิทธิ์แห่งเมตตาธรรม* [การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. วิทยาลัยแสงธรรม.
- พรชัย สิงห์สา. (2556). *วิธีการหล่อหลอมมโนธรรมของพระสงฆ์คาทอลิกต่อคริสตชนในสังฆมณฑลนครสวรรค์ หลังสังคายนาวาติกันที่ 2 (ค.ศ. 1965-2013)* [การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. วิทยาลัยแสงธรรม.
- วิทยาลัยแสงธรรม. (2539). *แสงธรรม ณ ปีที่ 25*. บางประกอกการพิมพ์.
- วุฒิชัย แก้วพวง, พิเชฐ แสงเทียน, สุรชัย ชุ่มศรีพันธุ์, แบริ์นาร์ด เวียธ, และ ลัดดาวรรณ ประสูตร์แสงจันทร์. (2565). แนวทางดำเนินชีวิตคริสตชนตามคุณธรรมความกล้าหาญในประสบการณ์ชีวิตของพระสังฆราช หลุยส์ ลาโน. *วารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม*, 14(1), 182-203.
- สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2533). *เอกสารสภาสังคายนาวาติกันที่ 2 คำสอนพระศาสนจักรคาทอลิก*.

พระราชดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับกระแสเรียกของพระสงฆ์ นักบวช และสามเณร และการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

สมณกระทรวงพระสงฆ์. (2564). *พระพรแห่งกระแสเรียกพระสงฆ์ (The Gift of the Priestly Vocation)*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม.

สำนักงานสมณองค์การสนับสนุนงานแพร่ธรรมประเทศไทย. (2562, 20 พฤศจิกายน).

ความสำคัญและพระประวัติ “โป๊ปฟรังซิส” พระสันตะปาปาลำดับที่ 266 “บิดาผู้สละ”. <https://workpointtoday.com/popefrancis-visit-thailand/>

สื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทย. (2562). *ความรักคือคำตอบ : สมณโอวาทของสมเด็จพระ*

พระสันตะปาปาฟรังซิส โอกาสเสด็จเยือนประเทศไทย 20-23 พฤศจิกายน 2019.

สหมิตรพัฒนาการพิมพ์.

อวิรุทธ์ พันธุ์ขาว, พิเชฐ แสงเทียน, และ ลัดดาวรรณ ประสูตร์แสงจันทร์. (2561). ปัจจัยที่มีผล

ต่อการอบรมคุณธรรมเพื่อส่งเสริมกระแสเรียกสามเณรคาทอลิก กรณีศึกษา

สามเณรลัยนักบุญยอแซฟ สามพราน นครปฐม. *วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม,*

10(2), 139-157.

John Paul II. (1992a). *Pastores Dabo Vobis (Post-Synodal Apostolic Exhortation):*

To the bishops, clergy, and faithful on the formation of priests in the circumstances of the present day. *Acta Apostolicae Sedis (AAS), 84(63), 768-769.*

John Paul II. (1992b). *Pastores Dabo Vobis (Post-Synodal Apostolic Exhortation):*

To the bishops, clergy, and faithful on the formation of priests in the circumstances of the present day. *Acta Apostolicae Sedis (AAS), 84(64), 769-770.*

Second Vatican Council. (1965). *Optatam Totius (Decree on Priestly Training)*

proclaimed by His Holiness Pope Paul Vi. *Acta Apostolicae Sedis (AAS), 58(3), 715-716.*

แนวทางวิถีชุมชนวัดในประเทศไทย
กรณีศึกษาวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี
Guidelines for Basic Ecclesial Communities in Thailand
Case Study: Saint Gaspar Bertoni Church, Lam Liang,
Diocese of Surat Thani

อมรเทพ สุริปะ*

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม

คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

บาทหลวง ดร.อากัสติน สุกีโย ปีโตโย

คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

บาทหลวง ดร.พิเชฐ แสงเทียน

คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม (วิทยาเขตเซเวียร์ เชียงราย)

ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ์ ประสูตร์แสงจันทร์

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Amonthep Suripa*

Master of Arts Program in Moral Theology,

Faculty of Divinity, Saengtham College

Rev. Dr. Agustinus Sugiyo Pitoyo

Faculty of Divinity, Saengtham College

Rev. Dr. Pichet Saengthien

Faculty of Arts, Saengtham College (Xavier Campus, Chiang Rai)

Asst. Prof. Dr. Laddawan Prasootsaengchan

Faculty of Education, Saengtham College

*Corresponding Author, e-mail: amonthep.nui@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ	19 กุมภาพันธ์ 2568
แจ้งแก้ไข	27 มีนาคม 2568
ตอบรับบทความ	5 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาจริยธรรมการดำเนินชีวิตตามวิถีชุมชนวัด ของคริสตชน วัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียงสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี 2) ศึกษาแนวทางการอภิบาลเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางความเชื่อของชุมชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียงสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยคือแบบสัมภาษณ์

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จำนวน 11 คน ประกอบด้วย 1) ผู้นำด้านวิถีชุมชนวัด สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี จำนวน 1 คน 2) บาทหลวงที่รับผิดชอบดูแลวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี จำนวน 1 คน และ 3) คริสตชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี จำนวน 9 คน กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จำนวน 7 คน ประกอบด้วย 1) ผู้นำด้านวิถีชุมชนวัดสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี จำนวน 1 คน 2) ผู้นำด้านวิถีชุมชนวัดสังฆมณฑลอื่น จำนวน 1 คน 3) บาทหลวงผู้ดูแลวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ในปัจจุบัน จำนวน 1 คน และในสมัยที่ผ่านมา จำนวน 1 คน 4) หัวหน้าแผนกอภิบาลครอบครัว สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี จำนวน 1 คน และ 5) ตัวแทนคริสตชนสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินชีวิตตามแบบวิถีชุมชนวัดเป็นวิถีชีวิตของคริสตชนที่มีพระเจ้าเป็นศูนย์กลาง แสดงออกถึงความเชื่อ ซึ่งได้รับการหล่อเลี้ยงด้วยการประชุมแบ่งปันพระวาจา และการดำเนินชีวิตด้วยความรักและเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันผ่านทางกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเยี่ยมเยียนตามบ้าน การสวดสายประคำตามบ้านในเดือนตุลาคม และกิจกรรมพระกุมารเยี่ยมบ้านเพื่อส่งความสุข อวยพรสมาชิกในบ้านที่ตอบสนองต่อชีวิต คริสตชนที่ออกมาเป็น

รูปธรรม เพื่อให้พระวาจาของพระเจ้าเข้ามาเปลี่ยนแปลงชีวิตซึ่งในวิถีชุมชนวัด มีบรรยากาศของอารยธรรมแห่งความเชื่อ ช่วยให้ชีวิตได้รับการฟื้นฟู มีความกระตือรือร้น เร้าร้อนในชีวิต ความเชื่อ เพื่อร่วมในพันธกิจแห่งการประกาศข่าวดี

2. การดำเนินชีวิตตามวิถีชุมชนวัดเป็นเครื่องมือในการอบรมและการแพร่พระวรสาร เป็นการเริ่มต้นที่ดีเพื่อนำไปสู่การเป็นคริสตชนที่มีรากฐานอยู่บนจิตตารมณ์แห่งความรักจนกลับเป็นตัวอย่างแห่งชีวิตคริสตชนโดยอาศัยความกระตือรือร้นที่ได้รับมาจากพระวาจาแล้ว แสดงออกมาในความรัก การแบ่งปัน การเยี่ยมเยียนผู้คนที่อยู่รอบข้างหรือชุมชน มีการปรึกษาหารือถึงปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องของพืชผักที่ปลูกไว้ การเพิ่มผลผลิตที่มีคุณภาพทางการผลิต วิถีชุมชนวัดต้องเป็นเครื่องหมายที่มีชีวิตชีวาของพระศาสนจักรและเป็นเครื่องมือในการอบรม การฟื้นฟูชีวิตด้วยการอุทิศตนทำงานเพื่อวัด เอาใจใส่ผู้อื่น

3. แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนีประกอบไปด้วย 1) การหล่อเลี้ยงเพื่อส่งเสริมความเชื่อ ได้แก่ การที่ผู้อภิบาลให้ความสำคัญกับวิถีชุมชนวัด การที่ผู้อภิบาลและคริสตชนส่งเสริมในการนำพระวาจามาใช้ในชีวิตประจำวัน การที่คริสตชนนำพระวาจามาเป็นแรงบันดาลใจ 2) การสานต่อวิถีชุมชนวัดโดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่รวมถึงผู้ย้ายถิ่นฐาน ได้แก่ การที่คริสตชนพาลูกหลานให้มาอยู่ในบรรยากาศการสวดภาวนา การที่ผู้อภิบาลและคริสตชนสร้างความท้าทายให้กับเยาวชน การที่คริสตชนกล้าแสดงตัวตนในการเป็นคริสตชนและการที่คริสตชนต้องถ่ายทอดความเชื่อในครอบครัวของตนเอง อันเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมวิถีชุมชนวัดในอนาคต

คำสำคัญ : จริยธรรมการดำเนินชีวิต; วิถีชุมชนวัด; คริสตชนคาทอลิก

Abstract

The objectives of this research are 1. to study ethics in the life of the Basic Ecclesial Community in Gaspar Bertoni Parish, Lum Liang, Diocese of Surat Thani, 2. to study about the pastoral issues to strengthen faith of parishioners. This is qualitative research which uses interviews as a tool.

The informant group used for the first objective consists of 11 people, including of 1) The director of BEC of the Diocese of Surat Thani, Sister Supa Thongamphai, 2) The pastor of Saint Gaspar Bertoni Church and 3) Christian 9 people out of 90 parishioners of Saint Gaspar Bertoni Church. The expert group used for the second objective consists of 7 people including 1) The director of BEC of the Diocese of Surat Thani 2) Another director of BEC from another diocese 3) The current and the former pastors of Saint Gaspar Bertoni Church 4) The head of the family ministry of the Diocese of Surat Thani and 5) Two representative parishioners of the Diocese of Surat Thani

Consequences according to the research.

1. Living in a Basic Ecclesial Community has Christ as the centre of life. It expresses faith which is nourished by sharing the word of God and living in love and unity through activities such as visiting of parishioners' houses, praying the rosary together in a home during October, and blessing homes with the Baby Jesus. These can show how Basic Ecclesial Communities work concretely. They also allow the word of God to alter life of parishioners to be more faithful. They help to purify faith and involve parishioners in preaching the word.

2 .Basic Ecclesiastical Community is a tool for the formation and preaching of the word. It is a starting point for all Christians to be rooted in love and impels them to express the enthusiasm from the word of God in love, sharing, visiting, others and counseling one another, for example, about plants, or about enhancing production products. BEC is a tool to form and purify faith through self-sacrifice for others.

3. Approaches to strengthen BEC of this parish include 1. To nourish and support faith. In other word, it allows pastor to pay attention to BEC by applying the word in parishioners' lives. 2. It is to extend BEC to the young and the migrants by having them experience prayers. Pastors and parishioners challenge

the young and pass on their faith within their families and present themselves as Christians. These are going to be the important approaches to support BEC in future.

Keywords : Ethics in Life; Basic Ecclesial Community; Catholics

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

พระคัมภีร์ในหนังสือกิจการอัครสาวกได้กล่าวถึงชุมชนคริสตชนไว้ “คนเหล่านั้นประชุมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อฟังคำสั่งสอนของบรรดาอัครสาวก ดำเนินชีวิตร่วมกันฉันพี่น้องร่วมพิธีบิชนมปังและอธิษฐานภาวนา พระเจ้าทรงบันดาลให้บรรดาอัครสาวกทำปาฏิหาริย์และเครื่องหมายอัศจรรย์เป็นจำนวนมาก ทุกคนจึงมีความยำเกรง ผู้มีความเชื่อทุกคนดำเนินชีวิตร่วมกันและมีทุกสิ่งเป็นของส่วนรวม เขาขายที่ดินและทรัพย์สินอื่นๆ แบ่งเงินให้ทุกคนตามความต้องการต่างๆ วัน เขาพร้อมใจกันไปที่พระวิหารและไปตามบ้านเพื่อทำพิธีบิชนมปังร่วมกัน อาหารด้วยความยินดีและเข้าใจกัน สรรเสริญพระเจ้าและได้รับความนิยมนจากประชาชนทุกคน องค์พระผู้เป็นเจ้าทรงทำให้จำนวนผู้ได้รับความรอดพันเพิ่มขึ้นทุกวัน” (กจ 2:42-47)

ประชากรของพระเจ้า รวมเป็นหนึ่งเดียวในความรัก แสวงหา ติดตามและประกาศพระเยซูคริสตเจ้า ประชากรของพระเจ้า คือ ชุมชนที่พระเจ้าเรียกมาเป็นประชากรของพระองค์ผ่านทางพันธสัญญาใหม่ที่พระเจ้าทรงมอบให้เป็นพันธสัญญาแห่งความรัก ประชากรของพระเจ้าจะต้องสานต่อพันธกิจของพระเยซู คริสตเจ้า

กลุ่มคริสตชนพื้นฐานจะเป็นสถานที่ประกาศพระวรสารเพื่อประโยชน์ของกลุ่มคริสตชนที่ใหญ่กว่า โดยเฉพาะของสังคมและจะเป็นความหวังสำหรับพระศาสนจักรสากล ถ้าผู้ที่อยู่กลุ่มคริสตชนพื้นฐานปฏิบัติด้วยการเลี้ยงตนเองด้วยพระวาจาของพระเป็นเจ้าและไม่ยอมถูกรอบงำด้วยเรื่องทางการเมือง ซึ่งพร้อมที่จะแสวงหาเอาผลประโยชน์จากพลังความสามารถของมนุษย์และหลีกเลี่ยงการโต้แย้งที่ติดเป็นนิสัย ตลอดจนการวิพากษ์วิจารณ์จนเกินไป โดยอ้างว่าต้องการความจริงและการร่วมมือ กลุ่มคริสตชนพื้นฐานต้องมีความซื่อสัตย์อย่างมั่นคงต่อพระศาสนจักรท้องถิ่นที่ตนสังกัดและต่อพระศาสนจักรสากล ทำเช่นนี้ก็เท่ากับหลีกเลี่ยง

อันตรายเป็นอย่างแท้จริงที่จะทำตัวอยู่ โดดเดี่ยวและคิดว่าตนเป็นพระศาสนจักรเพียงแต่พระศาสนจักรเดียวของพระคริสตเจ้า (Paul VI, 2531)

กลุ่มคริสตชนพื้นฐานต้องเจริญก้าวหน้าในด้านความสำนึกถึงการแพร่ธรรม ความร้อนรนและการอุทิศตน โดยแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีใจกว้างสากลในทุกสิ่ง ไม่ใช่คิดถึงแต่พรรคพวกของตนเองเท่านั้น แต่ต้องคิดถึงคริสตชนอื่นๆ ด้วย เรื่องที่กระตุ้นให้คริสตชนกระตือรือร้น อยากทำให้กลุ่มคริสตชนปฏิบัติถูกต้องตรงตามกระแสเรียกอันสำคัญที่สุด คือ เมื่อใครเป็นผู้ฟังพระวรสารที่มีผู้มาประกาศและเป็นผู้รับการประกาศพระวรสารแล้ว ไม่ช้าเขาจะกลายเป็นผู้ประกาศพระวรสารเอง (Paul VI, 2531)

พระสันตะปาปาปอลที่ 6 ทรงกล่าวเตือนว่ากลุ่มคริสตชนทุกกลุ่มจะต้องดำเนินชีวิตในเอกภาพร่วมกับพระศาสนจักรทั้งในระดับท้องถิ่นและพระศาสนจักรสากล โดยร่วมเป็นหนึ่งในเดียวอย่างจริงใจกับสงฆ์ ผู้อภิบาลทุกท่านและเชื่อฟังคำสั่งสอนของพระศาสนจักรอุทิศตนเป็นธรรมชาติ โดยไม่แยกตัวหรือยึดอุดมการณ์ผิดๆ (Paul VI, 2531)

สมเด็จพระสันตะปาปายอห์น ปอลที่ 2 ได้ย้ำถึงวิสัยทัศน์ของพระศาสนจักรโฉมหน้าใหม่ว่ามีพันธกิจแพร่ธรรมชัดเจน “ชุมชนคริสตชนย่อยทั้งหมดเป็นเครื่องหมายถึงความมีชีวิตชีวาภายในพระศาสนจักร เป็นเครื่องมือของการศึกษาอบรมและการประกาศข่าวดี เป็นจุดเริ่มต้นของสังคมโฉมหน้าใหม่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมแห่งความรัก” (John Paul II, 2534) พระศาสนจักรในประเทศไทยเช่นกัน กำลังมุ่งสู่ความเป็นพระศาสนจักรที่ทุกคนมีส่วนร่วมได้มีความพยายามในหลายสังฆมณฑลและหลายวัด เพื่อให้วิสัยทัศน์ดังกล่าวเป็นรูปร่างขึ้นมา แต่ค่อนข้างเห็นผลน้อยเพราะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเรียกภาวะความเป็นผู้นำในพระศาสนจักรหลายระดับ

ในบริบทของสังคมไทย คาทอลิกเป็นเพียงชนกลุ่มน้อยของประเทศ ซึ่งอยู่กันเป็นชุมชนเล็กๆ กระจายอยู่ในส่วนต่างๆ ของประเทศ ทั้งในชุมชนเมืองและชนบท ล้วนต้องเผชิญกับสภาพการทำหายในลักษณะเดียวกันคริสตชนคาทอลิกไทย ถึงแม้ว่าได้มีความเชื่อแล้วโดยศีลล้างบาปแต่การปลูกฝัง ความเชื่อแรกเริ่มยังไม่สามารถทำได้เต็มที่ การเรียนรู้คำสอนต่อเนื่องยังมีจำกัด ความเข้าใจข้อความเชื่อยังไม่ลึกซึ้งเพียงพอ ขาดประสบการณ์การพบและการสัมผัสส่วนบุคคลแบบตัวต่อตัวกับพระเยซูคริสตเจ้าและประสบการณ์ความเชื่อในรูปแบบชุมชนคริสตชนที่ชัดเจน จึงทำให้การเจริญชีวิตคริสตชนเป็นไปตามประเพณีปฏิบัติและผิวเผิน ยังไม่

ตระหนักและอุทิศตนในบทบาทและหน้าที่ของการเป็นศิษย์พระคริสตเจ้าอย่างแท้จริง ดังนั้น พระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยต้องมุ่งเจริญชีวิตเป็นศิษย์พระคริสต์ให้เข้มข้นกว่าที่เคย โดยมุ่งมั่นเดินสวนกระแสและปฏิเสธ “โลกีย์นิยม” ดังกล่าวและมุ่งฟื้นฟูการประกาศข่าวดีขึ้นใหม่ พระศาสนจักรจะต้องเป็นประจักษ์พยานที่เด่นชัดถึงความเป็นหนึ่งเดียวในการเจริญชีวิตที่มีพระคริสตเจ้าเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง (Paul VI, 2531) เพื่อคริสตชนทุกคนสามารถเป็นเกลือ ดองแผ่นดินที่มีคุณภาพและเปี่ยมด้วยแสงสว่างแท้ขององค์พระคริสตเจ้า (เทียบ มธ 5:14) อันเป็นแสงสว่างจากพระเจ้าองค์ความรักที่มอบให้แก่โลก (เทียบ ยน 1:1)

ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนคริสตชนที่ได้หลงลืมคำสอนของพระ เป็นต้นในเขตเมืองที่ทำให้ชุมชนคริสตชนมีความรัก ความเชื่อและการบริการไม่ชัดเจน เช่น 1) การขาดความเป็นชุมชน ทุกครั้งที่เรามาศีบบุชาขอบพระคุณ แต่คนส่วนใหญ่แทบจะไม่รู้จักกันเลย 2) ความเชื่อที่ยังไม่ลึกซึ้ง เราส่วนใหญ่มีความเชื่อในระดับตื้นๆ คือ ความเชื่อที่เป็นหัวข้อคำสอนที่ถูกให้ท่องจำในสมัยที่เรียน 3) การขาดการให้บริการในชุมชน การหลงลืมคริสตชนที่อยู่ในเขตวัดที่ต้องการความช่วยเหลือทำให้คิดว่าวัดที่เราอยู่เป็นสมบัติของเราที่ต้องช่วยกันดูแล และให้ความช่วยเหลือ เป็นพิเศษในด้านกำลังกาย สิ่งที่เราสามารถใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการทบทวนดูความจำเป็นของการมีกลุ่มคริสตชนพื้นฐานในชุมชนวัด (ภราดาทินรัตน์ คมกฤษ. 2547: 29) ซึ่งปัญหาดังกล่าวข้างต้นก็ยังมีมาถึงในปัจจุบัน โดยเฉพาะในเรื่องการขาดความเป็นชุมชน คริสตชนที่มาเข้าร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณส่วนใหญ่ไม่ค่อยรู้จักกัน หรือหากรู้จักกันบ้างแล้วก็อาจไม่ค่อยได้พูดคุยหรือมีกิจกรรมอื่นๆ ร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิถีชีวิตของคนในยุคปัจจุบันที่ต้องเร่งรีบมุ่งในเรื่องชีวิตของตน จนขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้าง การมีเวลาสำหรับผู้อื่น กิจกรรมทางศาสนา หรือกิจกรรมของชุมชนน้อยลง

ชุมชนคริสตชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง เป็นชุมชนหนึ่งในสังฆมณฑล สุราษฎร์ธานีเป็นชุมชนที่ไม่มีพระสงฆ์ประจำการ เป็นลูกวัดของวัดพระหลุยส์พระเยซูเจ้า จังหวัดระนอง แต่เป็นชุมชนวัดที่มีการรวมกลุ่ม และมีการร่วมมือร่วมใจเป็นหนึ่งเดียวกันในการเสริมสร้างความเชื่อที่เข้มแข็ง ให้ความสำคัญกับการศึกษาแบ่งปันพระคัมภีร์ พระวาจา โดยการรวมกลุ่มกันทุกวันอาทิตย์ก่อนเริ่มพิธีมิสซาบูชาขอบพระคุณ ซึ่งแสดงให้เห็นถึง ความเชื่อ ศรัทธาและการนำหลักคำสอนของพระเจ้ามาเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินชีวิตคริสตชน ซึ่งหากมีการศึกษาจริยธรรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามวิถีชุมชนวัดของกลุ่มคริสตชน

วัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี และแนวทางการอภิบาลเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางความเชื่อของชุมชนคริสตชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียงแล้ว ก็จะช่วยทำให้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความเชื่อศรัทธา และการดำเนินชีวิตตามวิถีชุมชนวัดของคริสตชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง ให้มีความเข้มแข็งและมีการรวมกลุ่มกันได้มากยิ่งขึ้นและสามารถเป็นแบบอย่างให้แก่กลุ่มคริสตชนอื่นๆ ได้

ดังนั้น จึงเป็นที่มาที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่องวิถีชุมชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง วิถีชุมชนวัดที่ดำเนินชีวิตใกล้ชิดกับพระวาจาแม้ในยามที่ไม่มีผู้นำทางศาสนาเข้าไปดูแลประจำ แต่ก็ยังมีชีวิตที่สนิทสนมพันธุกับพระเจ้า ถือได้ว่าเป็นแบบอย่างที่น่าสนใจที่จะเอาไปอภิบาลคริสตชนในการดำเนินชีวิตใกล้ชิดกับพระวาจา ทำให้มีความเชื่อในพระเจ้าอย่างลึกซึ้งไม่ทอดทิ้งพระแม่พบเจอความยากลำบาก เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบรรดาคริสตชนในการดำเนินชีวิตด้วยความเชื่อมีพระวาจาเป็นเครื่องมือยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งการมีวิถีชุมชนวัดแห่งนี้ คงจะมีรายละเอียดต่างๆ ที่ลึกซึ้งและน่าสนใจเป็นอย่างมาก รวมไปถึงการเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนการอภิบาลหรือแพร์ธรรมาในรูปแบบของวิถีชุมชนวัดได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาจริยธรรมการดำเนินชีวิตตามวิถีชุมชนวัดของคริสตชน วัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการอภิบาลเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางความเชื่อของชุมชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาคำสอนของพระศาสนจักรที่เกี่ยวข้องกับ คุณธรรม จริยธรรม วิถีชุมชนวัดและวิถีชีวิตจิตคริสตชนของการดำเนินชีวิตของชุมชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง

กรอบแนวคิดของการวิจัย 1) ศึกษาจริยธรรมการดำเนินชีวิตตามวิถีชุมชนวัดของคริสตชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง 2) ศึกษาแนวทางการอภิบาลเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางความเชื่อของชุมชนคริสตชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมี 2 กลุ่ม คือ 1) การศึกษาข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จำนวน 11 คน 2) การศึกษาข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จำนวน 7 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ทราบถึง จริยธรรมการดำเนินชีวิตตามวิถีชุมชนวัดของคริสตชน วัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี ที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคริสตชนหรือกลุ่มคริสตชน และแนวทางการอภิบาลเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางความเชื่อของชุมชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี สำหรับใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นให้วัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี นำไปใช้ในการพัฒนาการสร้างความเข้มแข็งทางความเชื่อให้แก่คริสตชน จะได้มีชีวิตชีวาในการประกาศพระวาจาของพระเจ้า หรือสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนการอภิบาลหรือสมัชชาและแพร่ธรรมในรูปแบบของวิถีชุมชนวัดได้ต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

คริสตชน หมายถึง บุคคลที่รับศีลล้างบาป เป็นศาสนิกชนในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก โดยมีความเชื่อในพระเจ้าและยอมรับอำนาจของพระสันตะปาปา

วิถีชุมชนวัด หมายถึง กลุ่มคริสตชนย่อยๆ ของชุมชนในวัดมารวมตัวกัน โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่องค์พระเยซูคริสตเจ้า มีการร่วมกันอ่านพระวาจา ไตร่ตรอง แบ่งปันประสบการณ์ ภาวนาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพบปะและหล่อเลี้ยงชีวิตของสมาชิก โดยมีจุดประสงค์เพื่อประกอบกิจการแห่งความรักซึ่งกันและกันช่วยเหลือเกื้อกูลกัน กำหนดกิจกรรมแห่งความดีที่จะปฏิบัติร่วมกัน เช่น เยี่ยมคนป่วย ให้ความช่วยเหลือคนยากจนในกลุ่มย่อยของตน ฯลฯ นอกจากนั้นยังเป็นการส่งเสริมชีวิตจิตของสมาชิก เช่น การนำพระวาจาที่แบ่งปันมาเป็นข้อตั้งใจในการดำเนินชีวิตร่วมกัน ฯลฯ

แนวทางการอภิบาล หมายถึง วิธีการในการเอาใจใส่ดูแลต่อกิจการหรือจิตวิญญาณของบุคคล / กลุ่มบุคคล มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคล / กลุ่มบุคคลนั้น อยู่ในศีลธรรมและจริยธรรมอันดีงามของสังคมและตามหลักคำสอนของศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางวิถีชุมชนวัดในประเทศไทย กรณีศึกษาวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ดำเนินการวิจัยได้กำหนดรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิจัยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอนคือ 1) การจัดเตรียมโครงร่างการวิจัย 2) การดำเนินการวิจัย โดย 2.1) การศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการสร้างเครื่องมือ 2.2) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือ 2.3) การนำเครื่องมือที่พัฒนาแล้วไปเก็บข้อมูล 2.4) การนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องวิเคราะห์ข้อมูล แปลผล และสรุปผลการศึกษา และ 3) การรายงานผลการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ที่ใช้ในศึกษาข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จำนวน 11 คน ประกอบด้วย 1. ผู้นำด้านวิถีชุมชนวัด สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี จำนวน 1 คน 2. บาทหลวงที่รับผิดชอบดูแลวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี จำนวน 1 คน และ 3. คริสตชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี จำนวน 9 คน จากจำนวนคริสตชนทั้งหมด 90 คน

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จำนวน 7 คน ประกอบด้วย 1. ผู้นำด้านวิถีชุมชนวัดสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี จำนวน 1 คน 2. ผู้นำด้านวิถีชุมชนวัดสังฆมณฑลอื่น จำนวน 1 คน 3. บาทหลวงผู้ดูแลวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ในปัจจุบัน จำนวน 1 คน และในสมัยที่ผ่านมา จำนวน 1 คน 4. หัวหน้าแผนกอภิบาลครอบครัวสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี จำนวน 1 คน และ 5. ตัวแทนคริสตชน สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 คน

ผลการวิจัย

แนวทางจริยธรรมการดำเนินชีวิตตามวิถีชุมชนวัดของคริสตชน วัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี
ลำเลียง สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

1. การมีความเชื่อ ความรักในองค์พระเจ้า คำสอนของพระเจ้า และที่พระองค์ทรงไข
แสดงและดำเนินชีวิตโดยอาศัยความเชื่อนั้น

คริสตชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนีมีจริยธรรมการดำเนินชีวิตตามวิถีชุมชนวัดโดย
ความเชื่อความรักที่ได้รับจากการหล่อเลี้ยงด้วยพระวาจาของพระเจ้าเป็นหลัก และกิจศรัทธา
อื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ ทำให้เหมือนพระเจ้าอยู่ใกล้เป็นพลังในการส่องสว่างในการดำเนินชีวิตที่ดี
ไม่ว่าทั้งด้วยคำพูดและกิจการที่ดี และที่สำคัญพวกเขาได้สัมผัสความรักและความเมตตาจาก
พระเจ้า ได้รับความชื่นชมยินดีแห่งพระวรสาร และผูกมัดตัวเองกับวิถีชุมชนวัด จนเป็นชีวิตของ
พวกเขา ดังสมณสาสน์พันธกิจพระผู้ไถ่ ที่กล่าวว่า “จะมีความเป็นคริสตชนอย่างแท้จริง ต่อเมื่อ
มีรากฐานอยู่ที่พระคริสตเจ้าดำรงอยู่ในพระองค์ โดยสดับฟังพระวาจาของพระเจ้า ร่วมกัน
ภาวนาโดยมีศูนย์รวมที่ศีลมหาสนิท และเจริญชีวิตร่วมเป็นหนึ่งเดียวกันซึ่งแสดงออกด้วย
เอกภาพทางจิตใจ” และจิตวิญญาณ (John Paul II, 2534)

2. การแบ่งปันความเชื่อในพระเจ้าต่อคนในครอบครัวหรือเพื่อนพี่น้องในชุมชน

คริสตชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี มีการแบ่งปันความเชื่อภายในครอบครัว
ของตนเองเป็นพิเศษ และนอกจากนั้นยังมีการแบ่งปันกับชุมชนด้วยการแบ่งปันความเชื่อที่ดี คือ
การสอนคนในครอบครัวให้รัก การดำเนินชีวิตที่มีพระอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะการร่วม
พิธีบูชาขอบพระคุณการสวดภาวนาในรูปแบบต่างๆ ที่สามารถทำได้และการเป็นต้นแบบที่ดี
เพื่อให้ผู้อื่นได้เห็น และเขาจะได้ปฏิบัติตามในแบบอย่างที่ถูกต้องด้วย

3. การร่วมกับคริสตชนในชุมชน เพื่อทำกิจศรัทธา/ กิจกรรมส่งเสริมความเชื่อร่วมกัน

คริสตชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ได้ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมการแบ่งปันพระ
วาจาในแบบวิถีชุมชนวัดเป็นเครื่องหมายที่มีชีวิตชีวาของพระศาสนจักรและเป็นเครื่องมือในการ
อบรมปลูกจิตสำนึก กำลังใจ การฟื้นฟูและพันธกิจในการประกาศข่าวดี และที่สำคัญเป็น
เครื่องมือในการหล่อหลอมคริสตชนให้มีความเป็นหนึ่งใจเดียวกันในการภาวนาร่วมกันและเพื่อ
กันและกัน

4. การเข้าร่วมกับคริสตชนในชุมชน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน

คริสตชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกัน นั่นก็คือ การเยี่ยมเยียนกันและกันทั้งที่ในยามป่วยและปกติ และทางวัดเองก็ให้ความสำคัญด้วย ได้มีการจัดกิจกรรมแบบส่งเสริมความศรัทธาควบคู่ไปกับการเยี่ยมเยียนด้วย นอกจากนี้พวกเขายังสร้างความเข้มแข็งทางชุมชนของตนเองในการกระจายรายได้จากสินค้าชุมชนที่ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อีกด้วย

5. ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรมในข้อ 3 และข้อ 4

คริสตชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนีได้รับผลที่ดีจากการทำกิจกรรมในเรื่องการเสริมสร้างความเชื่อและกิจการที่สามารถแสดงออกมาในรูปแบบที่สัมผัสได้ ผลที่ได้มีทั้งความรักซึ่งกันและกัน การเสริมสร้างความเชื่อให้เข้มแข็ง การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ นี่ถือเป็นสิ่งที่สำคัญในการที่จะดำเนินชีวิตของการเป็นคริสตชนที่ดีที่มีพระเจ้า และพระเจ้าเป็นศูนย์กลางในการดำเนินชีวิต

6. การนำผลที่ได้รับจากการร่วมทำกิจกรรม (ในข้อ 3 และ ข้อ 4) มาช่วยในการเสริมสร้างความเชื่อของตนเอง และสมาชิกในครอบครัว ชุมชน

คริสตชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ได้นำผลที่ทำมาช่วยในการเสริมสร้างความเชื่อของตนเองและสมาชิกในครอบครัว โดยดำเนินชีวิตในการเป็นแบบอย่างที่ดี และรักษาสิ่งที่ดีเอาไว้แล้วกันนั้น ยังได้พัฒนา รักษาส่งเสริมความเชื่อของตนเองและกระจายความเชื่อจากตนเองไปสู่ผู้อื่น ให้ได้เห็นถึงการเป็นคริสตชนที่ดีของพระเจ้า นี่แสดงให้เห็นว่าความเชื่อและชีวิตคริสตชนที่เป็นรูปธรรมในด้านคำสอน พิธีกรรม ชีวิตภาวนาและการอบรมอย่างต่อเนื่องโดยมุ่งใช้กระบวนการวิถีชุมชนวัดเป็นสำคัญ

แนวทางการอภิบาลเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางความเชื่อของชุมชนวัดบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

1. การหล่อเลี้ยง ส่งเสริมความเชื่อตามวิถีชุมชนวัดของคริสตชน มีรายละเอียดที่เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ 1) ผู้อภิบาลควรให้ความสำคัญในกลุ่มวิถีชุมชนวัด 2) ผู้อภิบาลและคริสตชนต้องส่งเสริมการนำพระวาจามาใช้ในชีวิตประจำวัน 3) คริสตชนต้องนำพระวาจามาเป็นแรงบันดาลใจให้กับตนเอง 4) ผู้อภิบาลต้องจัดการอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิด

การพัฒนาในตัวของคริสตชน 5) คริสตชนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพ
ของชุมชน

2. การสานต่อวิถีชุมชนวัด โดยเฉพาะสำหรับเยาวชนรุ่นใหม่ และผู้ย้ายถิ่นฐานมี
รายละเอียดที่เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ 1) คริสตชนต้องพาลูกหลานให้มาอยู่ในบรรยากาศ
ของการสวดภาวนา 2) ผู้อภิบาลและคริสตชนต้องสร้างความท้าทายให้กับเยาวชน 3) คริสตชน
ต้องกล้าแสดงตัวในการเป็นคริสตชน (ผู้ย้ายถิ่นฐาน) 4) คริสตชนต้องถ่ายทอดความเชื่อใน
ครอบครัวของตนเอง

อภิปรายผล

1. การดำเนินชีวิตที่มีพระเจ้าเป็นศูนย์กลางของวิถีชุมชนวัด

คริสตชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานีที่ดำเนินชีวิตใน
วิถีชุมชนวัด มีการดำเนินชีวิตในความเชื่อโดยยึดหลักจากพระวาจาของพระเจ้ามาเป็นหลัก นั้น
ก็คือการมีพระคริสตเจ้าเป็นศูนย์กลางของการดำเนินชีวิต ความเชื่อเป็นพระพรประทานอย่าง
หนึ่งที่สำคัญในชีวิต เป็นของประทานจากพระเจ้า เป็นคุณธรรมที่เหนือธรรมชาติที่พระเจ้าได้
ประทานให้เข้ามาในใจเรา ความเชื่อจะแสดงออกได้จำเป็นต้องมีพระพรประทานของพระเจ้า
นักบุญอันเซลม์ได้กล่าวไว้ “ความเชื่อแสวงหาความเข้าใจ” ความเชื่อเป็นท่าทีที่แสดงออกถึง
ความไว้วางใจต่อพระเจ้าเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิต ให้สามารถก้าว
เดินต่อไปได้ โดยยึดมั่นในความช่วยเหลือที่มาจากทรงนำของพระเจ้าผ่านทางชีวิตที่มีพระ
วาจา ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 10 ได้กล่าวไว้ “รักพระเจ้า รักพระคัมภีร์ รักการสวดภาวนา เมื่อมี
พระเจ้าอยู่ในชีวิตพระเจ้าจะไม่ทอดทิ้งคนที่อยู่เคียงข้างพระองค์”

กลุ่มวิถีชุมชนวัดได้รับการเจริญชีวิตความเชื่อทั้งทางด้านจิตใจและศาสนา มีความเชื่อที่
แน่นแฟ้น รักกันฉันพี่น้อง ภาวนา มีชีวิตที่สนิทสัมพันธ์กับเพื่อนพี่น้องและผู้นำทางศาสนาโดย
เกิดขึ้นได้จากการรวมตัวกันของพี่น้องคริสตชนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเพศ อายุ ครอบครัวมาราฟั้ง
พระวาจาของพระเจ้า ร่วมพิธีมิสซา แบ่งปัน พูดคุยกัน เพื่อคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังสมณ
สาส์นการประกาศข่าวดีในโลกใหม่ (Evanglii Nuntiandi) ข้อ 58 ที่เขียนไว้ว่า “ชุมชนย่อย
เหล่านี้มีการเจริญชีวิตความเชื่อ ชีวิตจิต ปฏิบัติศาสนกิจ มีความรักฉันพี่น้องเป็นหนึ่งเดียวกับผู้
อภิบาลในแต่ละชุมชน” (Paul VI, 2531) และสมณสาส์นพันธกิจพระผู้ไถ่ (Redemptoris

Missio) ข้อ 51 ที่เขียนไว้ว่า “กลุ่มย่อย ๆ ทุกกลุ่มมีความเป็นคริสตชนได้แท้จริง ต่อเมื่อมีรากฐานอยู่ที่พระคริสตเจ้าและดำรงชีวิตอยู่ในพระองค์ โดยสดับฟังพระวาจาของพระเจ้า ร่วมกันภาวนาโดยมีจุดศูนย์รวมอยู่ที่ศีลมหาสนิท เจริญชีวิตร่วมเป็นจิตหนึ่งใจเดียวกัน ซึ่งแสดงออกด้วยเอกภาพทางจิตวิญญาณและการเอื้อเพื่อแบ่งปันกันตามความต้องการของสมาชิกกลุ่ม” (John Paul II, 2534)

ทางผู้วิจัยเห็นว่า วิถีชุมชนวัดทำให้คริสตชนดำเนินชีวิตอย่างดีโดยมีพระวาจาของพระเจ้าในการฟื้นฟูชีวิตจิตของพวกเขาเหมือนกับว่าเป็นพระเจ้าที่ได้มาสนทนากับพวกเขา การทำวิถีชุมชนวัดเป็นเหมือนกับการอ่านพระวาจาของพระเจ้าที่มาจากการคล้อยใจของพระจิตเจ้า ถ้าเราไม่คิดเช่นนี้ก็เหมือนกับว่าเราอ่านพระคัมภีร์เป็นเพียงเอกสารฉบับหนึ่งเหมือนเป็นหนังสือประวัติศาสตร์มีผู้สัมภาษณ์คนหนึ่งบอกว่า “บางครั้งปัญหาที่ดูเหมือนไม่มีทางออก ไม่ว่าจะป็นคำพูดของใครก็ตาม แต่เวลาที่ได้อ่านพระคัมภีร์ กลับพบกับคำตอบที่ไม่สามารถหาทางออกได้” เป็นเหมือนกับว่าพระเจ้าทรงฟังและตอบคำถามเรา การประกาศพระวาจาก่อให้เกิดความเชื่ออาศัยความเชื่อนี้ทำให้เราเต็มใจยอมรับความจริงที่พระเจ้าเปิดเผย ดังนั้น ความเชื่อจึงมาจากการฟัง สิ่งที่ได้จากการฟังก็มาจากพระวาจาของพระเจ้า

2. การเจริญชีวิตในหนทางของวิถีชุมชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนี ลำเลียง สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

จากการศึกษาพบว่า วิถีชุมชนวัดเป็นเครื่องมือในการอบรมและการแพร่พระวรสารเป็นการเริ่มต้นที่ดีเพื่อนำไปสู่การเป็นคริสตชนที่มีรากฐานอยู่บนจิตตารมณ์แห่งความรัก จนกลับเป็นตัวอย่างแห่งชีวิตคริสตชน โดยอาศัยความกระตือรือร้นที่ได้รับมาจากพระวาจาแล้ว แสดงออกมาในความรัก การแบ่งปัน การเยี่ยมเยียนผู้คนที่อยู่รอบข้างหรือชุมชน

วิถีชุมชนวัดเรียกร้องให้ทุกคนดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับความเชื่อ โดยการปฏิบัติตามพระวาจาของพระเจ้า ด้วยการมีชีวิตที่เป็นประจักษ์พยานแห่งความรักของพระเยซูเจ้า ให้น้ำหนึ่งใจเดียวกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามแบบอย่างของคริสตชนกลุ่มแรก

การพบปะส่วนบุคคลกับพระเจ้าโดยผ่านทางพระวาจา หมายถึงการมีประสบการณ์ที่มีชีวิตสนิทสัมพันธ์กับพระเจ้า เป็นส่วนสำคัญในการประกาศข่าวดี การประกาศข่าวดีจะเกิดผลได้ต้องอาศัยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของหมู่คริสตชน เหมือนอย่างที่ชุมชนคริสตชนวัดนักบุญ

กาสปาร์ แบร์โทนี ได้ทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความเชื่อที่สามารถแสดงออกได้ในรูปแบบที่สัมผัสได้ในเรื่องของการแบ่งปัน ช่วยเหลือกัน เยี่ยมเยียนกันและกัน การสวดภาวนาร่วมกัน การส่งมอบความสุขการอวยพรช่วงพิเศษที่ทำร่วมกัน เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของความเชื่อของชุมชน

กฤษฎีกาสมัชชาใหญ่ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยคริสตศักราช 2015 “ศิษย์พระคริสต์เจริญชีวิตประกาศข่าวดีใหม่” มีความหมายอย่างลึกซึ้ง คำว่า “ศิษย์พระคริสต์” หมายถึง คริสตชนทุกคน โดยอาศัยศีลล้างบาป พวกเขามีส่วนร่วมกับพันธกิจของพระเยซูเจ้าต้องดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับความเชื่อ โดยปฏิบัติตามพระวาจาของพระเจ้าที่ได้รับฟัง ด้วยการมีชีวิตที่เป็นประจักษ์พยานแห่งความรักถึงพระเยซูเจ้า รวมทั้งดำเนินชีวิตด้วยรูปแบบหมู่คณะ ดำเนินชีวิตเป็นพระศาสนจักร อันเป็นชุมชนแห่งความเชื่อในพระเยซูเจ้า คำที่สอง “เจริญชีวิต” พระเยซูเจ้าเป็นต้นแบบของพวกเราคริสตชน เป็นต้นแบบแห่งความรักและการอุทิศตนทั้งครบตามพระประสงค์ของพระบิดา นอกจากนั้นคริสตชนไทย ยังต้องเลียนแบบอย่างจาก คริสตชนกลุ่มแรกตามที่มีบันทึกไว้ในพระคัมภีร์และคำที่สาม “ประกาศข่าวดีใหม่” กลุ่มคนเป้าหมายคือ คริสตชนผู้ที่ปฏิบัติศาสนกิจเป็นประจำ พระศาสนจักรต้องอภิบาลดูแลพวกเขาให้ได้รับการหล่อเลี้ยงด้วย พระวาจาและศีลศักดิ์สิทธิ์ แบบอย่างแห่งชีวิตคริสตชนยุคแรกทำให้เขาเจริญชีวิตด้วยการเป็นประจักษ์พยาน อย่างกล้าหาญถึงพระคริสตเจ้า ซึ่งดูแล้วมีความสอดคล้องกันว่า วิถีชุมชนวัดเป็นหลักในการดำเนินชีวิตคริสตชนในการเป็นเครื่องหมายที่มีชีวิตชีวาของพระศาสนจักร และเป็นเครื่องมือในการอบรมฟื้นฟูชีวิต (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2560)

ทางผู้วิจัยเห็นว่า วิถีชุมชนวัด เป็นวิถีทางการดำเนินชีวิตที่ได้รับการปฏิบัติมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่กลุ่มคริสตชนสมัยแรก ดังนั้น วิถีชุมชนวัดจึงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่ไม่เคยล้าสมัย อาศัยพระวาจาทำให้ คริสตชนได้เติบโตในความเชื่อ ความหวัง และความรักต่อพระเจ้า และต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และพัฒนาไปสู่ภาคปฏิบัติและจากกิจการดี ๆ ที่ทำนี้เองเป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่าสวรรค์ก็สามารถอยู่บนแผ่นดินได้

3. การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางความเชื่อของวิถีชุมชนวัด

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนวัดนักบุญกาสปาร์ แบร์โทนีประกอบไปด้วย

1. การหล่อเลี้ยงเพื่อส่งเสริมความเชื่อ ได้แก่ การให้ความสำคัญกับวิถีชุมชนวัด ผู้อภิบาลและคริสตชนต้องให้การสนับสนุนและให้ความใส่ใจ เพื่อให้วิถีชุมชนวัดมีความเข้มแข็ง เพื่อจะได้เป็นประจักษ์พยานถึงพระเจ้าได้อย่างแท้จริง ซึ่งกิจกรรมหลักๆ ก็คือการแบ่งปัน พระวาจาของพระเจ้า และการเยี่ยมเยียนสมาชิก เพื่อแสดงถึงความรักและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

การส่งเสริมในการนำพระวาจามาใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้อภิบาลมีหน้าที่ในการอบรม และหล่อเลี้ยงให้กลุ่มวิถีชุมชนมีความเข้มแข็งอาศัยพระวาจา จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 กล่าวว่า “ตอนแรกๆ ที่เข้าไปบางคนยังอ่านหนังสือไม่ออก ต้องค่อยๆ สอน ค่อยๆ ฝึกอ่าน ฝึกภาวนา ช่วงแรกนั้นมีความยากลำบากอย่างมาก ต้องอาศัยการฝึกฝนเป็นระยะเวลาพอสมควร” ในการฝึกฝนก็ต้องให้กำลังใจ และให้ความสนใจ เพื่อให้พวกเขาได้พร้อมที่จะเป็นผู้นำและผู้ร่วมในการสวดภาวนาตามวิถีชุมชนวัด

การนำพระวาจามาเป็นแรงบันดาลใจ หนทางที่จะรู้จักพระเจ้าคือ ความรัก และจะรู้จักพระคริสตเจ้าได้อย่างแท้จริงไม่ได้นอกจากมีความร้อนรนต่อพระเจ้า นักบุญเกรโกรีแห่งเมืองอเล็กซานเดรียได้แนะนำว่า “ท่านจงเอาใจใส่อ่านพระคัมภีร์ จงตั้งใจอ่านด้วยความพากเพียร จงอ่านด้วยความเชื่อในพระเจ้าและทำให้เป็นที่พอพระทัย ถ้าอ่านแล้วไม่เข้าใจก็จงเคาะหาสิ่งที่ปิดอยู่ข้างใน แล้วจะมีผู้เปิดประตูให้ ดังที่พระเยซูเจ้าเคยตรัสไว้ ผู้เฝ้าประตูยอมเปิดให้เขา จงเอาใจใส่แสวงหาด้วยความเชื่อมั่นในพระเจ้า จะได้พบความหมายของพระคัมภีร์ที่ยังถูกปิดบังซ่อนไว้สำหรับหลายคน (สมณลิขิต Verbum Domini หน้า 33) (Benedict XVI, 2553)

2. การสานต่อวิถีชุมชนวัดโดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่รวมไปถึงผู้ย้ายถิ่นฐาน ได้แก่ การสร้างบรรยากาศในการสวดภาวนาในการสร้างบรรยากาศนอกจากจะเป็นแบบครอบครัวนั้นก็คือ การมีเวลาที่ภาวนาร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการสวดก่อนนอน หรือสวดสาย ประคำการพาครอบครัวไปร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณและการสวดภาวนาแบ่งปันพระวาจาในแบบวิถีชุมชนวัด บรรดาเยาวชน คือ สมาชิกที่ทรงพลังของพระศาสนจักร และยังเป็นอนาคตของพระศาสนจักรอีกด้วย วัยของเยาวชนมักตั้งคำถามสำคัญจากใจจริงถึงความหมายของชีวิตและจุดหมายของความเป็นอยู่ของตน มีแต่พระเจ้าเท่านั้นที่จะให้คำตอบเหล่านี้ได้ ความเอาใจใส่

เยาวชนจึงหมายถึงความพยายามที่จะประกาศคำสอนอย่างชัดเจนด้วย ต้องช่วยให้เยาวชนมีความมั่นใจและคุ้นเคยกับพระคัมภีร์ประดุจเข็มทิศชี้นำหนทางชีวิต (สมณลิขิต VERBUM DOMINI: 39) (Benedict XVI, 2553)

การสร้างความท้าทายด้วยพระวาจา กลุ่มวิถีชุมชนวัดต้องออกไปเจริญชีวิตด้วยความรักและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันภายในกลุ่มของพวกเขา พวกเขาต้องภาวนาเพื่อสรรเสริญพระเจ้าให้กำลังใจผู้ตกทุกข์ได้ยาก แบ่งปันและช่วยเหลือบรรดาผู้ขัดสน เยี่ยมเยียนและให้กำลังใจกันและกันภายในกลุ่มในชุมชนวัดที่เล็กที่ละน้อยจะมีบุคคลและเยาวชนที่จะพร้อมสำหรับการสานต่อชุมชนนี้ต่อไป

การถ่ายทอดความเชื่อในครอบครัวในยุคปัจจุบัน ท่ามกลางเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ เราจะสืบทอดความเชื่อให้แก่คนรุ่นหลังให้เขาสนใจและรู้จักพระเจ้าได้อย่างไร ดังนั้นครอบครัวต้องเป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตในความเชื่อด้วยกันในความแตกต่างที่หลากหลายและเป็นที่ยึดตามารดาและผู้อาวุโสถ่ายทอดความเชื่อ วัฒนธรรม เป็นแบบอย่างเพาะบ่ม อบรมและส่งเสริมกระแสเรียกแก่บุตรหลาน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการถ่ายทอดความเชื่อของวิถีชุมชนวัดของครอบครัวไปสู่การดำเนินชีวิตของเยาวชน
2. ควรศึกษาหลักสูตรการพัฒนาอบรมเพื่อให้เกิดวิถีชุมชนวัด

เอกสารอ้างอิง

- กิริติ บุญเจือ. (2538). *จริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน*. ไทยวัฒนาพานิช.
- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกพระคัมภีร์. (2550). *พระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 3). โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- เชิดชัย เลิศจิตรเลขา. (2545). *จริยศาสตร์เพื่อชีวิต* [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. วิทยาลัยเซนต์หลุยส์.
- ทินรัตน์ คมกฤส. (2549). *วิถีชุมชนวัด*. วิชิตการพิมพ์.
- แผนกคริสตศาสนธรรมอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. (2543). *ประมวลคำสอนพระศาสนจักรคาทอลิก*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. โรงพิมพ์ราชบัณฑิตยสถาน.
- วีระเทพ วาทนเสรี. (2550). *วิถีชุมชนวัด: พระศาสนจักรที่ทุกคนต่างร่วมมือกัน* [สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์บัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. วิทยาลัยแสงธรรม.
- สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านกฎหมายพระศาสนจักร. (2543). *ประมวลกฎหมายพระศาสนจักร บรรพ 2: ประชากรของพระเจ้า*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2553). *แผนอภิบาลคริสตศักราช 2010-2015*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2560). *กฤษฎีกาสมาฆชาใหญ่ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย คริสตศักราช 2015*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สมชัย พิทยาพงศ์พร. (2558). *วิถีชีวิตจิตพระสงฆ์สังฆมณฑล ความศักดิ์สิทธิ์ของพระสงฆ์ความชื่นชมยินดีในชีวิตพระสงฆ์ นักบุญยอห์น มารี เวียนเนย์ เจ้าอาวาสผู้ศักดิ์สิทธิ์การอบรมต่อเนื่องของพระสงฆ์* [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. คณะศาสนศาสตร์, วิทยาลัยแสงธรรม.
- สมภพ ชีวรัฐพัฒน์. (2539). *จริยธรรมกับชีวิต*. นานาสีพิมพ์.
- หัตถชัย วงศ์มาแสน. (2551). *กลุ่มคริสตชนพื้นฐานกับการฟื้นฟูชีวิตคริสตชนในอัครสังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง* [สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์บัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. วิทยาลัยแสงธรรม.

- Benedict XVI. (2553). *Verbum Domini* [พระวาจาขององค์พระผู้เป็นเจ้า]. โรงพิมพ์
อัสสัมชัญ.
- Dias, J. (2007). *Small Christian communities as paradigm for a participatory
Church*. FILMC.
- Dias, J. (2554). *Small Christian Communities as a Paradigm for a Participatory
Church* [ชุมชนคริสตชนเล็กๆ แบบอย่างของการมีส่วนร่วมในพระศาสนจักร].
ปิตินานิช.
- John Paul II. (1990). *Mission of the Redeemer Redemptoris Missio*. Pauline Books
and Media.
- John Paul II. (2534). *Redemptoris Missio* [พระพันธกิจพระผู้ไถ่]. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- Murray, M. V. (1959). *Introduction to Catholic Ethics*. Catholic Eduzational
Association.
- O'Halloran, J. (2000). *Small Christian Communities* (2nd ed.). St. Paul's Press.
- Paul VI. (2531). *Evangelii Nuntiandi* [การประกาศพระวรสารในโลกปัจจุบัน]. โรงพิมพ์
อัสสัมชัญ.
- Penha, B. (2001). *Church documents on Small Christian Communities*. FILMC.
- Vijay, T., & Chawad, A. P. (2006). *Church Teachings on Small Christian
Communities*. PAC Publications.

ชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในโรงเรียนคาทอลิก:
การศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู

Professional Learning Communities in Catholic Schools:
A Qualitative Exploration for Teacher Professional Development

Theresia Astanti Rorik Wahyudhanti*

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและภาวะผู้นำทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยมนุษยศึกษา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ดร.ณธรา เหมือนปิว

บัณฑิตวิทยาลัยมนุษยศึกษา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

Rev.Michael Bistis

คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Theresia Astanti Rorik Wahyudhanti*

Doctor of Philosophy in Educational Administration and Leadership,

Graduate School of Human Sciences, Assumption University of Thailand

Dr.Nathara Mhunpiew

Graduate School of Human Sciences, Assumption University of Thailand

Rev.Michael Bistis

Faculty of Humanities, Saengtham College

*Corresponding Author, e-mail: theresiarorik@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ 4 กรกฎาคม 2568

แจ้งแก้ไข 25 สิงหาคม 2568

ตอบรับบทความ 5 กันยายน 2568

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนคาทอลิก รวมทั้งศึกษาผลที่มีต่อการพัฒนาวิชาชีพครู โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ การศึกษานี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เอกสาร จำนวน 151 รายการ ที่มีลักษณะเป็นงานวิจัย หนังสือ และรายงานต่างๆ เพื่อกำหนดกลุ่มคำ ประเด็นหลัก และรูปแบบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนคาทอลิก การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้กระบวนการการวิเคราะห์เอกสารโดยการเข้ารหัส จัดกลุ่ม ตามความหมายของกลุ่มคำ ประเด็นหลัก เพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์การวิจัย ได้แก่คุณลักษณะและรูปแบบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนคาทอลิก จำนวน 6 กลุ่มคุณลักษณะ คือ 1) แบ่งปันการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีเป้าหมาย 2) การเสริมความสำเร็จทางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากความร่วมมือของกลุ่มต่างๆ 3) การสะท้อนคิดจากการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการปฏิบัติทางวิชาชีพที่ดีกว่าเดิม 4) แบ่งปันและเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำ 5) ใช้ผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน และ 6) สร้างระบบสนับสนุน : ด้านโครงสร้างองค์กร ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน และศักยภาพของพนักงานฝ่ายสนับสนุน ลักษณะสำคัญเหล่านี้สอดคล้องกับคุณค่าการศึกษาคาทอลิกที่เน้นการพัฒนาเด็กเรียนอย่างรอบด้านและพันธกิจร่วมกัน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกรอบแนวคิดที่ขับเคลื่อนด้วยพันธกิจ ซึ่งผสมผสานการเติบโตทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเข้ากับเป้าหมายการศึกษาที่มีรากฐานจากความเชื่อ มีการอภิปรายถึงแนวทางในการเสริมสร้างการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูในบริบทของโรงเรียนคาทอลิก

คำสำคัญ : ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; โรงเรียนคาทอลิก; การพัฒนาวิชาชีพครู; การเรียนรู้ร่วมกัน; การศึกษาแบบองค์รวม

Abstract

This study explored the characteristics of professional learning communities (PLCs) in Catholic schools and their implications for teacher professional development, particularly in those administered by the Education Department of the Bangkok Archdiocese (EDBA). Using qualitative content analysis of 151 documents, the study identified six features of PLCs within Catholic schools: (1) a shared purpose of student learning, (2) collaborative teams for improved student achievement, (3) reflective collective learning for enhanced professional practice, (4) shared leadership for capacity building, (5) results-oriented learning for sustained improvement, and (6) supportive conditions involving structure, collegiality, and staff capacity. These characteristics align with Catholic educational values emphasizing holistic student formation and communal mission. The findings suggest that PLCs provide a mission-driven framework that integrates ongoing professional growth with faith-based educational goals. Implications for strengthening PLC implementation for teacher professional development within Catholic school contexts are discussed.

Keywords: Professional learning communities; Catholic schools; teacher professional development; collaborative learning; holistic education

Introduction

As schools worldwide respond to growing demands for high-quality teaching and learning, professional learning communities (PLCs) have gained recognition for their capacity to enhance instructional practices and improve student outcomes. Rooted in collaboration, shared inquiry, and ongoing reflection, PLCs enable educators to collectively examine their practices,

address student needs, and pursue professional growth within a supportive community (Bernhardt, 2015; Sriklau & Ruengtrakul, 2022). This approach, grounded in mutual responsibility and a commitment to continuous learning, has demonstrated effectiveness across diverse educational contexts.

In Catholic education, learning is understood as a collaborative endeavor rooted in vocation. Teaching is therefore regarded not merely as the transmission of knowledge but as a shared responsibility for the academic and personal growth of each student. Catholic schools aim to foster academic excellence alongside moral and spiritual growth, grounded in human dignity and Catholic values (Congregation for Catholic Education [CCE], 1997).

In Thailand, Catholic schools prioritize teacher development to ensure quality education. They achieve this through professional development programs that emphasize ethics and morality as key elements of teaching (Bistis & Kobvithayakul, 2025). The 36 schools under the Education Department of the Bangkok Archdiocese (EDBA) are committed to integrating Catholic identity with national educational reforms (Education Department of Bangkok Archdiocese (EDBA), 2012). However, they face challenges in fostering collaboration and sustaining ongoing professional development (Mhunpiew & Asavisanu, 2022).

Teachers in Catholic schools are called to accompany students as witnesses of faith and integrity (CCE, 2002). PLCs provide a framework that reinforces Catholic principles through shared leadership, reflective dialogue, and mission-aligned practice. (CCE, 2007, 2013). Through this integration, Catholic education—supported by PLCs—seeks to form well-rounded individuals, combining academic excellence with moral and spiritual growth.

Even though PLCs are philosophically congruent with Catholic education, the effective implementation of PLC principles in Catholic schools faces

significant challenges. While many Catholic schools claimed to function as PLCs, few had the structural and cultural systems in place to support deep collaboration and peer feedback (Koelsch, 2016). Issues such as professional isolation, top-down leadership, and insufficient time for meaningful dialogue often prevent PLCs from becoming established (Miller et al., 2022). Even when the time for collaboration is formally scheduled, it may be consumed by administrative tasks instead of focusing on pedagogy and student learning (Koelsch, 2016; Madden, 2020). In smaller schools, finding common planning time can be difficult due to limited staff and overlapping responsibilities. As a result, PLC meetings may often be scheduled for after-school hours, which can lead to teacher fatigue and decreased engagement (Beltramo et al., 2021).

Furthermore, there can be a lack of clarity regarding the goals and processes of PLCs, inadequate training in collaborative structures, and limited confidence among staff in using data or providing peer feedback (Beltramo et al., 2021). Additionally, even in tight-knit school communities, the absence of formal structures to support dialogue and accountability can lead to passive engagement or reliance on informal collaboration rather than fostering systematic learning (Miller et al., 2022).

These challenges highlight the need to examine how PLCs support teacher development while remaining true to Catholic values. This study aims to explore the characteristics of PLCs in Catholic school environments and how these characteristics impact teacher professional development. In doing so, the research contributes to the ongoing discussion on how Catholic schools can promote professional growth while preserving their identity and mission.

Research Objectives

Drawing from the foundational principles of Catholic education and the core dimensions of PLCs, the objectives of this research are as follows:

1. To explore the characteristics of PLCs in Catholic schools.
2. To offer insights and implications of PLC characteristics for Catholic school teachers to cultivate professional practices.

This study is guided by the following research questions to explore the nature and role of PLCs in Catholic schools. 1) What are the key characteristics of PLCs in Catholic schools? 2) What are the implications of these characteristics for teacher professional development in Catholic schools?

Literature Review

This literature review provides the necessary background to understand the focus of this study. It begins by explaining what PLCs are and why they are important for improving schools. It highlights key ideas from well-known researchers, especially Hord and DuFour, whose frameworks have helped shape how PLCs are understood and applied in practice. The review also discusses how the values and goals of Catholic education promote the implementation of PLCs, especially in schools focusing on both academic and spiritual growth. Together, these ideas form the foundation for exploring how PLCs are developed and practiced in Catholic schools.

Definition and Significance of PLCs

PLCs are evidence-based strategies for improving schools by fostering sustained collaboration focused on student learning (Hord, 1997; Tuli & Bekele, 2020). Core to PLCs are shared leadership, collective responsibility, and continuous inquiry cycles, which enhance instructional practices and student

outcomes (Bolam et al., 2005). Unlike traditional, one-off professional development, PLCs provide job-embedded learning that builds trust, innovation, and professional capital through shared norms and reflective dialogue (Stoll et al., 2006). These attributes make PLCs particularly relevant for addressing the complex needs of today's diverse student populations.

PLCs and Educational Reform Endeavors

PLCs are widely acknowledged as effective strategies for school improvement and teacher development. Education systems globally increasingly promote collaborative practices, data-informed decision-making, and shared student achievement goals, all supported by PLCs through structured collaborative opportunities for educators (Stoll et al., 2006; Vescio et al., 2008).

Recent studies confirm the positive impact of PLCs on teaching quality and student learning outcomes. For instance, research in Thailand found that PLC participation significantly enhanced teachers' collaboration skills, confidence, and competence in applying 21st-century instructional strategies (Worapun et al., 2022). Likewise, Anchunda (2021) reported that involvement in PLCs empowered teachers to develop leadership capacities and more effectively incorporate data-driven insights into instructional planning.

In Singapore, PLCs have been integrated into national education reforms, such as the "Thinking Schools, Learning Nation" initiative, fostering teacher collaboration aligned with lifelong learning goals (Hairon, 2020). Australian contexts similarly emphasize PLCs as grassroots responses to top-down reforms, promoting teacher development and reflective practice to enhance student outcomes (Hudson, 2024).

Despite diverse contexts, PLCs consistently embody principles of prioritizing student learning, fostering collaboration, and applying evidence-based continuous improvement, confirming their relevance across educational settings, including Catholic schools.

Key Frameworks of PLCs

PLCs emerged to mitigate teacher isolation and promote authentic collaboration, building on early research on collective reflection and student-centered outcomes (Little, 1982). Hargreaves (1994) warned that superficial or imposed collaboration, or “contrived collegiality,” undermines genuine professional engagement.

DuFour, DuFour, Eaker, and Many (2006) operationalized PLCs through three big ideas—ensuring student learning, fostering a culture of collaboration, and focusing on results—and six supporting elements, including continuous improvement and collective inquiry. Hord (1997) identified five dimensions for PLC success: shared values and vision, collective creativity, supportive distributed leadership, enabling conditions, and shared personal practice.

Integrating these frameworks provides a comprehensive view of the structural and cultural conditions necessary for PLC effectiveness (DuFour et al., 2006; Hord, 2004). PLCs thrive when clear learning goals align with supportive structures but struggle without cultural readiness or procedural clarity (Stoll et al., 2006).

DuFour et al.’s Framework (2006)

Researchers have advanced the field by translating PLC principles into a clear, implementation-focused model for school leaders and teachers (DuFour et al., 2006). DuFour and Eaker (1998) distilled effective PLC practice into three

foundational “big ideas”: 1) Ensuring that students learn—the school’s mission shifts from teaching to learning, with success measured by what students know and can do. 2) A culture of collaboration—teachers work interdependently in collaborative teams, pursuing shared curricular goals and jointly addressing instructional challenges. 3) A focus on results—teams use frequent, common formative assessments to generate evidence of student learning and to inform timely interventions.

These core commitments are supported by six key elements: (1) a focus on learning, (2) a collaborative culture focused on learning for all, (3) collective inquiry into best practices and current reality, (4) action orientation and learning through experience, (5) commitment to continuous improvement, and (6) results orientation (DuFour et al., 2006). DuFour’s framework offers schools a structured cycle for embedding collaboration into daily practice, ensuring team efforts remain student-centered and results-driven.

Hord’s PLC Framework (1997)

Hord (1997) developed one of the earliest comprehensive models of PLCs, focusing on the cultural and structural conditions necessary for sustained professional learning within schools. The framework outlines five interconnected dimensions: (1) shared values and vision centered on student learning; (2) collective creativity that promotes joint problem-solving; (3) supportive leadership distributed across roles; (4) supportive conditions facilitating collaboration; and (5) shared personal practice, including peer observation and mutual feedback.

Hord’s model provides a foundational understanding of how school-wide collaboration is rooted in trust, mutual respect, and shared purpose. It explains enabling conditions that allow teacher learning to become continuous,

reflective, and collectively owned, ultimately resulting in improved student outcomes.

Integration of Hord's and DuFour's Frameworks

Integrating DuFour's implementation process with Hord's enabling conditions framework offers a comprehensive perspective on PLCs. DuFour et al. (2006) outline a clear sequence of actions. These include centering discussions on student learning, using data to inform decisions, and maintaining accountability. Together, these steps ensure systematic and goal-oriented practice. Hord's model (1997) specifies cultural and structural foundations—shared vision, distributed leadership, and supportive relationships—necessary for sustainable collaboration.

This integration shows that systematic practices gain effectiveness only when supported by clear conditions (Hord, 2004). PLCs thrive when defined learning goals match strong support structures but struggle without clear procedures or cultural readiness (DuFour et al., 2006). These perspectives collectively illustrate both the environment required for collective learning and the practices that transform shared purpose into measurable improvements in student achievement (Stoll et al., 2006).

PLCs and Catholic Educational Values

Catholic schools provide a natural context for PLCs given their commitment to mission, community, and faith. Catholic education aims to develop students intellectually, morally, and spiritually, integrating faith and daily life for holistic growth (CCE, 2007). The Church emphasizes shared values, strong relationships, and collaborative pedagogy aligned with PLC principles such as shared responsibility and continuous improvement (CCE, 2002, 2013).

Grounding PLC collaboration in co-responsibility, shared mission, and reflective dialogue strengthens Catholic schools' professional communities, enabling them to live out their religious and moral mission (Beltramo et al., 2021).

Implementation of PLCs in Catholic Schools: Opportunities and Challenges

Catholic schools are well positioned to implement PLCs because their core values—trust, moral leadership, and open dialogue—naturally support professional collaboration. The Catholic Church encourages educators to build relationships based on mutual respect, shared mission, and collective responsibility, aligning closely with PLC principles and fostering a culture of continuous improvement (CCE, 2007, 2013).

Although Catholic schools' core values support professional collaboration, hierarchical leadership can restrict teacher participation, weakening PLC ownership (Miller et al., 2022). Cultural norms valuing respect may discourage open disagreement necessary for feedback and reflection (Koelsch, 2016). Balancing authority and democratic leadership requires intentional leadership development aligned with Catholic values (Beltramo et al., 2021; Spillane, 2006).

Additional challenges include limited collaboration time, unclear PLC goals, insufficient leadership training, and scheduling difficulties in smaller schools (Madden, 2020; Beltramo et al., 2021). Despite these, PLCs hold potential for advancing Catholic education by fostering shared purpose and balanced academic and spiritual growth (CCE, 2007).

Conceptual Framework

The conceptual framework integrates Hord's (1997) and DuFour et al.'s (2006) theories of PLCs with Catholic educational values articulated by the Congregation for Catholic Education (CCE, 2002, 2007, 2013). This framework delineates the structural and cultural foundations vital for effective PLCs, aligned with the mission of Catholic education.

Hord's model identifies essential conditions for cultivating a collaborative professional culture, including shared leadership, a unified vision, collective creativity, supportive environments, and shared practice, fostering sustained professional growth. Complementing this, DuFour et al.'s model emphasizes team collaboration, a student-centered focus, and results-oriented practices as mechanisms for improving teaching and learning.

Grounded in Vatican principles, Catholic education envisions schools as communities of faith, service, and shared mission. Core values such as shared responsibility and holistic student formation provide a spiritual lens, positioning PLCs not merely as professional entities but as embodiments of the Church's educational mission.

Professional Learning Communities in Catholic Schools:
A Qualitative Exploration for Teacher Professional Development

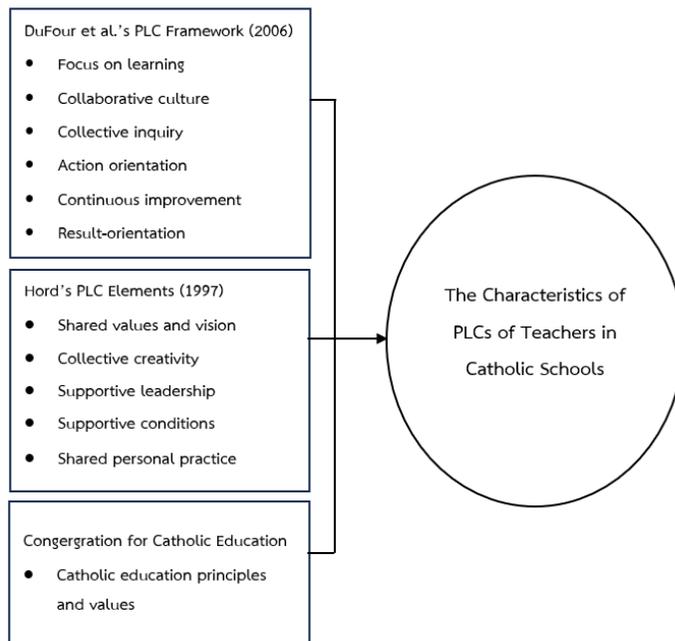

Figure 1 *Conceptual framework of the study*

This model shows that effective PLCs in Catholic schools need to combine strong support systems, teamwork, and faith-based educational goals. When these elements work together, schools can support both teachers' professional growth and students' holistic development.

Research Methodology

This study employed a qualitative research design, specifically using content analysis, to explore the characteristics of PLCs in Catholic schools. This approach was chosen for its capacity to uncover rich patterns, themes, and meanings within text-based data (Krippendorff, 2013).

Research Sampling

Purposeful sampling was used to select documents that were highly relevant to the study's objectives. The sources included scholarly books, peer-reviewed journal articles, dissertations, reports, and official Church documents focusing on Catholic education, teacher collaboration, and teacher development. The sample was designed to capture diverse perspectives within Catholic and related educational contexts, thereby ensuring comprehensive coverage of PLC characteristics (Creswell, 2013).

The selected documents spanned from 1965 to 2022 and included a variety of scopes and types. They addressed major themes such as Thai educational reform that fostered the development of PLCs in schools, Catholic schooling, the theory and practice of PLCs, leadership that promoted PLCs, and empirical studies on PLC implementation.

This wide-ranging collection ensured that the content analysis was grounded in both foundational principles and contemporary research, offering a coherent and comprehensive view of educational development across different contexts. Church documents provided the foundational framework for Catholic educational philosophy, while scholarly books and peer-reviewed articles contributed empirical and theoretical insights into PLCs. Dissertations and reports added contextual perspectives. Furthermore, the Church documents outlined the philosophical basis for collaboration, shared mission, and reflective practice, while PLC frameworks turned these values into practical mechanisms, such as shared purpose and collaborative teams. This integration ensured that the analysis was grounded in both Catholic values and effective professional learning practices, reinforcing the study's conceptual foundation.

Research Instrument

A dendrogram served as the primary research instrument. This visual tool helped represent relationships among emerging themes identified through content analysis. By organizing themes hierarchically, the dendrogram facilitated clear visualization of how PLC characteristics cluster and relate to Catholic educational values.

Data Collection

Data collection followed a structured, multi-stage process. First, keyword searches were conducted using terms related to PLC characteristics and collaborative teaching practices (e.g., “professional learning community,” “shared vision and mission,” “collaborative teams,” “shared leadership,” “PLCs in Catholic schools”). Searches were carried out in academic databases such as JSTOR, ProQuest, and ERIC through Assumption University. The dataset was further expanded through manual searches and snowball sampling, which identified additional sources cited in the initial documents. Inclusion criteria required that documents explicitly address PLC elements and practices, be published in reputable venues, and, where possible, pertain to Catholic educational contexts. Duplicates and irrelevant items were excluded.

This process yielded a total of 151 documents for analysis, ensuring a robust and relevant data set. As this study relied primarily on document analysis, it did not capture teachers’ lived experiences or school-level practices. This limitation was acknowledged, as empirical methods such as surveys, interviews, or case studies could provide deeper practical insights into PLC implementation.

Data Analysis

A qualitative content analysis was conducted following Krippendorff (2013) and guided by the research questions previously mentioned in this study.

Units of analysis consisted of phrases and paragraphs aligned with established PLC frameworks (Hord, 1997; DuFour et al., 2006) and Church teachings (CCE, 2002, 2007, 2013).

A coding scheme was constructed to categorize data into key themes, including collaborative practices, shared leadership, reflective inquiry, and communal mission. These codes were visually organized using dendrograms to illustrate interrelationships and their alignment with Catholic school values. The initial coding was conducted by the researcher, who generated themes and multiple subthemes guided by Hord's (1997) and DuFour's PLC frameworks (2006). To ensure reliability, five experts in PLCs, Catholic education, and qualitative research reviewed the coding. Consensus was reached through iterative discussions, and discrepancies were resolved collaboratively.

To systematize the findings, a thematic matrix was constructed, linking themes and subthemes to specific data excerpts. This allowed for comparative analysis across different source types and enhanced clarity in how themes aligned with the conceptual framework.

Validity and Reliability

Validity and reliability were reinforced through expert validation, as five scholars in the fields of PLCs, Catholic education, school leadership, and qualitative methods reviewed and refined the coding scheme. Triangulation across diverse document types, along with a transparent analytic process, further enhanced credibility. The experts' review and feedback resolved coding discrepancies, improving consistency and alignment with our research objectives.

This methodology clearly outlined how to identify the characteristics of PLCs. It also showed their link to the mission and values of Catholic education.

By using different types of documents, having experts validate the findings, and following thorough analysis steps, the study's conclusions are strong and reliable.

Overall, the steps of the content analysis are illustrated in Figure 2.

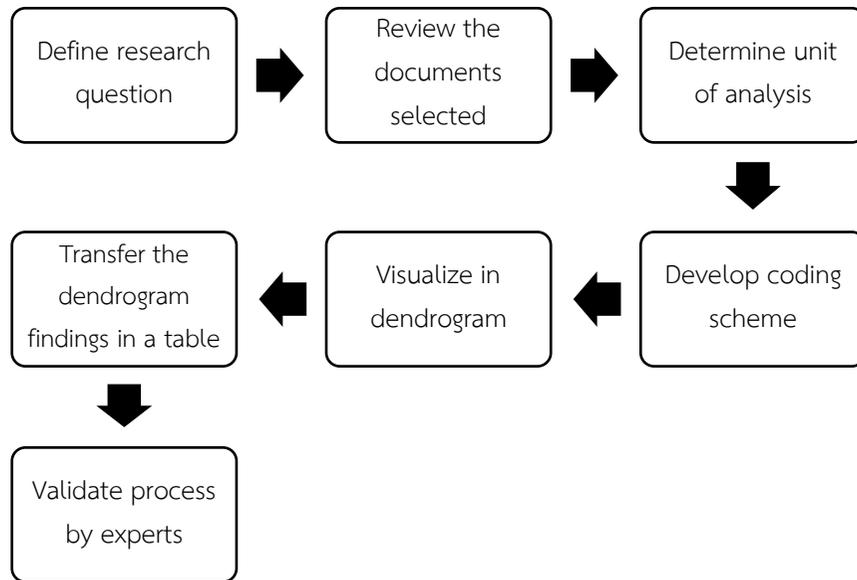

Figure 2 *The steps of the content analysis*

Results and Discussion

The content analysis of 151 documents revealed six key characteristics of PLCs in Catholic schools. These characteristics align closely with Catholic educational principles. They include shared purpose, collaborative teams, reflective collective learning, shared leadership, results-oriented learning, and supportive conditions (Wahyudhanti, 2024). Table 1 summarizes these findings and their subthemes.

Table 1 Findings obtained from the dendrogram visualization

Themes	Sub-themes	Sources
Shared purpose	Shared mission, vision, values and goals, shared beliefs, a focus on learning, a collective commitment to student learning, student achievement	Bolam et al. (2005); DuFour & Eaker (1998); DuFour et al. (2006); DuFour et al. (2008); DuFour & Fullan (2013); Eaker and Marzano (2020); Hord (1997); Hord (2004); Hord & Sommers (2008); Hargreaves & Fullan (2012); Senge et al. (2000); Sergiovanni (2006); Stoll et al. (2006); Catholic Education Association of Thailand (2014); Congregation for Catholic Education (2007, 2013, 2022); Sacred Congregation for Catholic Education (1977)

Professional Learning Communities in Catholic Schools:
A Qualitative Exploration for Teacher Professional Development

Themes	Sub-themes	Sources
Collaborative teams	Collaborative teams, Collective efforts, interdependency, collaborative tasks, collaborative competencies, together addressing issues, embedded in daily teaching practices	Bolam et al. (2005); DuFour & Eaker (1998); DuFour et al. (2006); DuFour et al. (2008); DuFour & Fullan (2013); Eaker and Marzano (2020); Hord (1997); Hord (2004); Hord & Sommers (2008); Hargreaves & Fullan (2012); Sergiovanni (2006); Stoll et al. (2006); Zepeda (2012); Congregation for Catholic Education (2007, 2013)
Reflective collective learning	Enquiry, joint dialogue, open to ideas, peer observation, shared personal practice, offering feedback, respecting others' reflections, experimenting personal reflections, making adjustment	Bolam et al. (2005); DuFour & Eaker (1998); DuFour et al. (2006); DuFour et al. (2008); DuFour & Fullan (2013); Eaker and Marzano (2020); Hord (1997); Hord (2004); Hord & Sommers (2008); Senge et al. (2000); Zepeda (2012); Stoll et al. (2006); Congregation for Catholic Education (2014, 2022);

Themes	Sub-themes	Sources
Shared leadership	Delegating responsibility, shared leadership, involving teachers, building leadership capacity, leadership to promote learning, shared decision making, opportunities to initiate changes, teachers' rewards	Hord (1997); Hord (2004); Hord & Sommers (2008); Spillane (2006); Hallinger & Murphy (1985); Harris & Lambert (2003); Sergiovanni (2006); Congregation for Catholic Education (2007)
Result-oriented learning	Assessing student learning, analyzing results, identifying students' strengths and weaknesses, strategies for student learning, improving instructional practices, constructing formative assessments	Bolam et al. (2005); DuFour & Eaker (1998); DuFour et al. (2006); DuFour et al. (2008); DuFour & Fullan (2013); Eaker and Marzano (2020); Haris and Muijs (2005); Congregation for Catholic Education (2007, 2013, 2022);

Themes	Sub-themes	Sources
<p>Supportive conditions:</p> <p>Structures</p> <p>Collegiality</p> <p>Staff capacity</p>	<p>Supportive conditions, resource availability, conditions for productivity</p> <p>Sufficient time for collaboration, regular meetings, reducing isolation, physical proximity, effective communication system,</p> <p>Collegial trustworthiness, mutual respect and trust, social activities, trust building, caring relationship, celebrating achievements</p> <p>Staff development, job-embedded professional development, sufficient resource persons, sufficient financial resources, relevant cognitive knowledge and skills</p>	<p>Hord (1997); Hord (2004); Hord & Sommer (2008); Kruse et al. (1995); Stoll et al. (2006); Hargreaves & Fullan (2012); Senge et al. (2000); Congregation for Catholic Education (2007, 2013, 2022);</p>

Note: Wahyudhanti, T. R. (2024). A Model of Professional Learning Communities for Teachers in the Schools Administered by the Education Department of Bangkok Archdiocese (Unpublished proposal dissertation). Assumption University, Bangkok.

The six identified themes align with existing PLC frameworks and closely connect with Church documents. For example, the emphasis on a shared purpose reflects the Congregation for Catholic Education's emphasis on co-responsibility and shared mission (CCE, 2007). Similarly, the focus on collaboration corresponds with DuFour and Eaker's (1998) concept of interdependent professional practice. Furthermore, the importance of reflective collective learning resonates with Catholic education's emphasis on reflection and dialogue (CCE, 2013). Figure 3 illustrates how these themes are organized into six coherent domains, thereby reinforcing the validity of the results.

A Church document states that "teachers are called to work as a community of witnesses" (CCE, 2007), while DuFour et al. (2006) note that "collaborative cultures sustain continuous improvement." Moreover, a study in Thailand found that PLCs help teachers analyze data and adapt their instructional practices to enhance student achievement (Worapun et al., 2022).

Although most findings confirmed the expected PLC characteristics, some differences emerged. Church documents stressed shared mission and co-responsibility, whereas academic studies highlighted issues such as hierarchical decision-making (Koelsch, 2016) and unclear goal-setting (Madden, 2020). These challenges suggest that while the ideals of PLCs and Catholic education align, their practical implementation may be hindered by structural factors, particularly in Catholic schools in Thailand, where PLC development is ongoing.

The Six Characteristics of PLCs in Catholic Schools

The six characteristics of PLCs identified are: shared purpose of student learning, collaborative teams for improved student achievement, reflective collective learning for enhanced professional practice, shared leadership for capacity building, results-oriented learning for sustained improvement, and supportive conditions including structures, collegiality, and staff capacity (Wahyudhanti, 2024). These features support Catholic schools in fulfilling their mission of holistic student development rooted in Catholic values.

Shared Purpose of Student Learning

A shared purpose centered on student learning is fundamental to effective PLCs. Teachers commit to continuous improvement while pursuing shared goals that prioritize student success. A learning-focused goal fosters trust and collaboration (Hord, 1997; DuFour & Eaker, 1998).

In Catholic schools, education extends beyond academics to include moral and spiritual formation, as emphasized by the Catholic Education Council of Thailand (CECT) (2018). To achieve this mission, essential teacher competencies, such as supporting student learning and engaging with the community, are crucial (Mhunpiew & Asavisanu, 2022). Educators who align themselves with instructional goals and Catholic values enhance their professional identity and foster shared responsibility (Sergiovanni, 2006). Research indicates that teams with clearly defined learning goals collaborate more effectively and improve student achievement (Admiraal et al., 2021; Bolam et al., 2005; Stoll et al., 2006).

Collaborative Teams for Improved Student Achievement

Collaboration is essential in promoting solidarity and the common good within Catholic education (CCE, 2007; Sergiovanni, 2006). Teachers work together to set goals, assess student performance, and adapt their teaching strategies, which enhances learning (DuFour et al., 2006).

This approach integrates faith with education, fostering instructional improvement and a strong Christian identity (Catholic Education Council of Thailand (CECT), 2018). Collaborative efforts include joint planning, reviewing student work, and providing constructive feedback, all of which support collective responsibility and continuous improvement (CCE, 2002, 2007).

When implemented effectively, collaboration nurtures teacher competencies and student outcomes (Mhunpiew & Asavisanu, 2022). PLCs formalize these processes by creating structures and cultures that support shared practices and the integration of faith (Koelsch, 2016).

Reflective Collective Learning for Better Professional Practices

Reflective collective learning involves practices such as peer dialogue, observations, and lesson reviews (Stoll et al., 2006; Hord, 1997). These practices foster critical reflection and facilitate instructional adjustments. They also enable teachers to provide open feedback and contribute to building collective knowledge (Hord, 1997, 2004). Personal reflections encourage experimentation and promote professional growth (Timperley, 2011). Over time, reflective learning has become an integral part of professional culture (Balta et al., 2023; Darling-Hammond et al., 2017).

In Catholic schools, reflection is closely tied to dialogue and discernment based on Catholic values (CCE, 2022; CECT, 2018). Teachers are encouraged to engage in structured reflection, which supports their professional

growth and integrates the values into their teaching practices. This process is reinforced by competencies such as "becoming a better teacher every day," emphasizing ongoing renewal (Mhunpiew & Asavisanu, 2022).

Shared Leadership for Capacity Building

Shared leadership empowers teachers to engage in decision-making and enhance instructional practices (Leithwood et al., 2019). This approach fosters ownership, professionalism, and accountability while diminishing the reliance on hierarchical structures.

A Catholic identity reinforces this model by urging teachers and leaders to act as missionary disciples who embody Gospel values and share responsibility for the school's growth (CECT, 2018). Every teacher plays a vital role in professional learning, which strengthens leadership capacity in Catholic schools (Mhunpiew & Asavisanu, 2022). Leadership founded on communal responsibility supports data-informed strategies and promotes teacher development (Rufus, 2023). Additionally, recognizing and encouraging innovation sustains ongoing improvement (Harris & Muijs, 2005; Zepeda, 2012), aligning with the Church's vision of a shared mission and collective effort (Beltramo et al., 2021).

Results-oriented Learning for Sustained Improvement

Results-oriented learning enhances school improvement through data analysis and reflective teaching (Antinluoma et al., 2021). Collaborative reflection on assessments helps monitor progress and adjust instruction (DuFour et al., 2006; Madden, 2020).

In Catholic education, data serves not only for accountability but also as a tool for dialogue that fosters holistic growth (CECT, 2018). Teachers must

possess assessment literacy and provide effective feedback to enhance learning (Mhunpiew & Asavisanu, 2022). Data-informed teaching must strike a balance between measurable outcomes and moral and spiritual development. As a result, effective PLCs require collaboration time, data access, and training, supported by leadership that promotes accountability (Schildkamp, 2019).

Supportive Conditions: Structures, Collegiality, and Staff Capacity

Supportive conditions in Catholic schools, including structures, collegiality, and staff capacity, collectively foster a learning environment that supports the achievement of the school's mission (Hord, 1997; Stoll et al., 2006).

In terms of structures, scheduled collaboration time helps reduce feelings of isolation among staff and promotes open dialogue (Kools & Stoll, 2016; Vescio et al., 2008). Effective communication and physical proximity facilitate the flow of information (CCE, 2017).

Collegiality is built on trust and the accessibility of leadership. Leaders actively engage with teachers and celebrate their successes (CCE, 2022; Hargreaves & Fullan, 2012). Additionally, social activities help reinforce the collaborative spirit within the school community (CCE, 2022).

Staff capacity is enhanced through job-embedded professional development that focuses on both technical and relational skills. Evaluation systems that prioritize competence and relational growth support continuous learning and adaptability (Balta et al., 2023; Darling-Hammond et al., 2017). Teachers should apply new insights directly to their practices to improve the quality of instruction.

The characteristics of PLCs in Catholic schools are illustrated in Figure 3 below.

Professional Learning Communities in Catholic Schools: A Qualitative Exploration for Teacher Professional Development

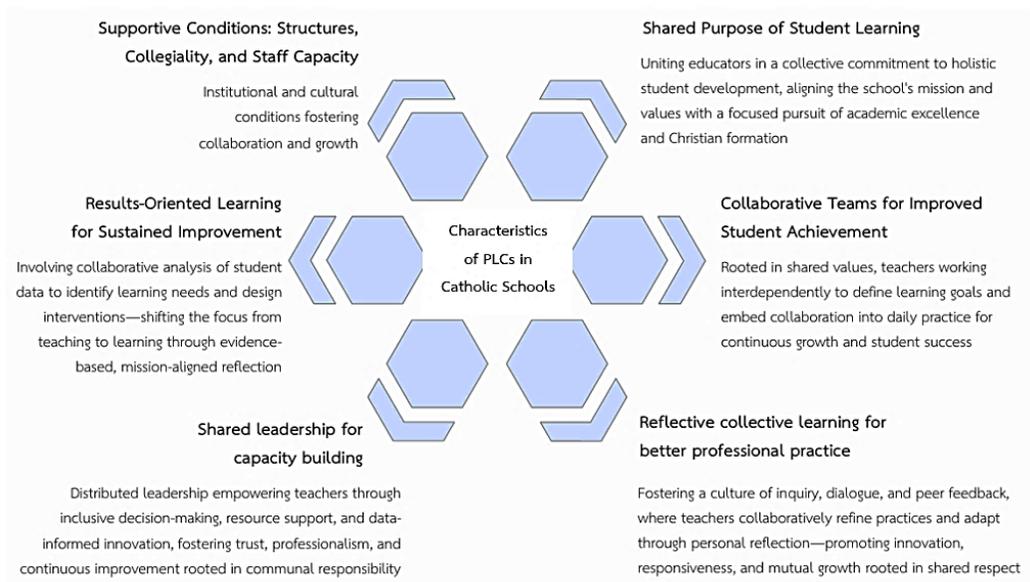

Figure 3 *Characteristics of PLCs in Catholic Schools*

Implications of the PLC Characteristics for Teacher Professional Development in Catholic schools

The six characteristics of Professional Learning Communities (PLCs) provide an effective framework for professional development in Catholic schools, particularly those under the EDDBA, where renewal of Catholic identity and holistic teacher formation are ongoing priorities (CECT, 2018).

Firstly, integrating PLCs into daily school life boosts professional development through shared responsibility and reflective dialogue. Structured discussions on student data and collaborative lesson planning help teachers enhance their instructional practices and accountability (Anchunda, 2021; Zepeda, 2012). Evidence from Thai Catholic schools shows that professional development programs improve teacher competency in collaboration and community engagement (Mhunpiew & Asavisanu, 2022).

Secondly, PLCs facilitate data-informed instruction. By analyzing student learning evidence together, teachers can adjust strategies to meet diverse needs

and promote evidence-based decision-making (Schildkamp, 2019; Antinluoma et al., 2021). When this occurs in a trusting culture—through peer observations and feedback—professional growth becomes sustainable and mission-focused (Hargreaves & O'Connor, 2018; Stoll et al., 2006).

Thirdly, effective leadership is crucial for sustaining PLCs. Leaders must provide time, resources, and emotional support while fostering teachers' interpersonal skills (CCE, 2017, 2022). This approach promotes collaboration over hierarchy and encourages shared responsibility for professional improvement (Miller et al., 2022; Beltramo et al., 2021).

In the EDDBA context, these characteristics address challenges such as hierarchical decision-making and limited collaboration (Koelsch, 2016; Miller et al., 2022). concerns also highlighted in national Catholic education reviews, which called for stronger teacher development, collaborative practices, and clarity of Catholic identity (CECT, 2018).

A shared purpose rooted in Catholic values strengthens instructional coherence and spiritual formation (Education Department of Bangkok Archdiocese (EDBA), 2012). Inter-school lesson study groups further enhance teacher networking by allowing smaller schools to benefit from the expertise of larger ones (Worapun et al., 2022).

Incorporating the Ignatian Pedagogy Paradigm (IPP) into PLC meetings fosters professional development by cultivating teachers' reflective competencies. The IPP cycle—Context, Experience, Reflection, Action, and Evaluation—provides a structured process that transforms collaboration into sustained opportunities for professional and spiritual renewal (Jesuit Schools Network of North America, 2015).

Lastly, supportive conditions at both school and diocesan levels are essential. Initiatives like scheduled collaboration, joint retreats, and workshops

foster trust among teachers and align professional development with the Catholic mission of holistic student growth (CCE, 2017; EDDBA, 2012). These efforts also address competency gaps in Catholic schools in Thailand, enhancing teacher collaboration and faith integration in pedagogy (Mhunpiew & Asavisanu, 2022).

Conclusion and Recommendation

This study identified six characteristics of PLCs in Catholic schools: shared purpose of student learning, collaborative teams for improved achievement, reflective collective learning for better professional practice, shared leadership for capacity building, results-oriented learning for sustained improvement, and supportive conditions, including structures, collegiality, and staff capacity. These features align closely with Catholic educational values, which aim to achieve the holistic development of student rooted in Christian principles.

The originality of this research lies in its systematic integration of PLC frameworks with Catholic educational principles through qualitative document analysis. This framework outlines how PLCs can enhance teacher development while promoting Catholic identity. This contribution enriches the broader academic discourse on teacher development, particularly in Catholic school settings.

For practical application, especially within the EDDBA schools, school leaders can enhance professional development by integrating PLC routines into diocesan programs. Additionally, they should allocate time for collaborative work and implement shared protocols for lesson study, reflection, and peer feedback. Additionally, inter-school collaboration, particularly between larger and smaller schools, can help distribute resources and expertise equitably.

Integrating the IPP into PLC practices provides a structured cycle of context, reflection, action, and evaluation, linking professional learning to Catholic formation.

However, the findings also highlight challenges, such as hierarchical leadership and time constraints, that hinder the effective implementation of PLCs. Additionally, this study's qualitative design and reliance on document analysis limit its ability to provide empirical evidence of impact. Future research should quantitatively examine how school community members, particularly teachers, perceive the characteristics of PLCs. It should also evaluate their effects on teacher practices and student outcomes, while exploring strategies to overcome organizational barriers.

Overall, PLCs offer a mission-driven framework that unites academic excellence with the Church's educational goals.

References

- Admiraal, W., Schenke, W., De Jong, L., & Emmelot, Y. (2021). Schools as professional learning communities: What can schools do to support professional development of their teachers?. *Professional Development in Education*, 47(4), 684–698.
<https://doi.org/10.1080/19415257.2019.1665573>
- Anchunda, H. Y. (2021). A teacher development model based on coaching and professional learning community to enhance foreign teachers' ability in Thailand. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 42(4), 932–939.
<https://doi.org/10.34044/j.kjss.2021.42.4.29>

Professional Learning Communities in Catholic Schools:
A Qualitative Exploration for Teacher Professional Development

- Antinluoma, M., Ilomäki, L., & Toom, A. (2021). Practices of professional learning communities. *Frontiers in Education*, 6, e617613.
<https://doi.org/10.3389/feduc.2021.617613>
- Balta, N., Amendum, S., & Fukkink, R. (2023). The effect of job-embedded professional development on teacher and student outcomes: A multi-level meta-analysis. *International Educational Review*, 1(1), 1–23.
<https://doi.org/10.58693/ier.111>
- Beltramo, J., Layam, K., Lucas, J., & Schmitt, J. (2021). Cultivating Catholic classroom communities during remote teaching. *Journal of Catholic Education*, 24(2), 43–61. <https://doi.org/10.15365/joce.2402032021>
- Bernhardt, P. E. (2015). 21st century learning: Professional development in practice. *The Qualitative Report*, 20(1), 1–19.
<https://doi.org/10.46743/2160-3715/2015.1419>
- Bistis, M., & Kobvithayakul, T. (2025). The contributions of Catholic Migrant Learning Centers (MLCs) of the Archdiocese of Bangkok for the Myanmar migrant children's education in Samut Sakhon Province in Thailand. *Saengtham College Journal*, 17(1), 130–154.
- Bolam, R., McMahon, A., Stoll, L., Thomas, S., Wallace, M., & Greenwood, A. (2005). *Creating and sustaining effective professional learning communities*. University of Bristol.
- Catholic Education Council of Thailand. (2018). *Revisit the identity of Catholic education in Thailand*. <https://www.catholic-education.or.th/edct/e-book/6>
- Catholic Education Council of Thailand. (2022). *Catholic education in Thailand 2022–2023*.
- Congregation for Catholic Education. (1997). *The Catholic school on the threshold of the third millennium*. Vatican.

- Congregation for Catholic Education. (2002). *Lay Catholics in schools: Witnesses to faith*. Vatican.
- Congregation for Catholic Education. (2007). *Educating together in Catholic schools: A shared mission between consecrated persons and the lay faithful*. Vatican.
- Congregation for Catholic Education. (2013). *Educating to intercultural dialogue in Catholic schools: Living in harmony for a civilization of love*. Vatican.
- Congregation for Catholic Education. (2017). *Educating to fraternal humanism*. Vatican.
- Congregation for Catholic Education. (2022). *The identity of the Catholic school for a culture of dialogue*. Vatican.
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods* (4th ed.). Sage.
- Darling-Hammond, L., Hyler, M., & Gardner, M. (2017). *Effective teacher professional development*. Learning Policy Institute.
- DuFour, R., & DuFour, R. (2012). *The school leader's guide to professional learning communities at work*. Solution Tree.
- DuFour, R., & Eaker, R. (1998). *Professional learning communities at work: Best practices for enhancing student achievement*. National Education Service.
- DuFour, R., & Fullan, M. (2013). *Cultures built to last: Systemic PLCs at work*. Solution Tree.
- DuFour, R., DuFour, R., Eaker, R., & Many, T. (2006). *A handbook for professional learning communities at work*. Solution Tree Press.
- Eaker, R., & Marzano, R. (2020). *Professional learning communities at work and high reliability schools: Cultures of continuous learning*. Solution Tree Press.

- Education Department of Bangkok Archdiocese. (2012). *Steps toward the characteristics of Catholic education*.
- Hairon, S. (2020). Back to the future: Professional learning communities in Singapore. *Asia Pacific Journal of Education*, 40(4), 501–515.
<https://doi.org/10.1080/02188791.2020.1838880>
- Hargreaves, A. (1994). *Changing teachers, changing times: Teachers' work and culture in the postmodern age*. Teachers College Press.
- Hargreaves, A., & Fullan, M. (2012). *Professional capital: Transforming teaching in every school*. Teachers College Press.
- Hargreaves, A., & O'Connor, M. (2018). *Collaborative professionalism: When teaching together means learning for all*. Corwin Press.
- Harris, A., & Muijs, D. (2005). *Improving schools through teacher leadership*. Open University Press.
- Hord, S. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Southwest Educational Development Laboratory.
- Hord, S. (2004). *Learning together: Leading together. Changing schools through PLCs*. Teachers College Press.
- Hord, S., & Sommers, W. (2008). *Leading professional learning communities: Voices from research and practice*. Corwin Press.
- Hudson, C. (2024). A conceptual framework for understanding effective professional learning community (PLC) operation in schools. *Journal of Education*, 204(3), 649–659. <https://doi.org/10.1177/00220574231197364>
- Jesuit Schools Network of North America. (2015). *Ignatian Pedagogical Paradigm (IPP)*. Jesuit Schools Network.

- Koelsch, J.-M. (2016). *Teacher perceptions of professional learning community maturity in Catholic schools* [Doctoral dissertation, Walden University]. Walden Dissertations and Doctoral Studies.
<https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations/2737/>
- Kools, M., & Stoll, L. (2016). *What makes a school a learning organisation?* Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD).
<https://doi.org/10.1787/5jlwm62b3bvh-en>
- Krippendorff, K. (2013). *Content analysis: An introduction to its methodology* (3rd ed.). Sage Publications.
- Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2019). Seven strong claims about successful school leadership revisited. *School Leadership & Management, 40*(4), 1–18.
<https://doi.org/10.1080/13632434.2019.1596077>
- Little, J. (1982). Norms of collegiality and experimentation: Workplace conditions of school success. *American Educational Research Journal, 19*(3), 325–340. <https://doi.org/10.3102/00028312019003325>
- Madden, R. (2020). Dialogue in community: Conditions and enablers for teacher professional development in Catholic schools. *Journal of Religious Education, 68*, 125–139. <https://doi.org/10.1007/s40839-020-00104-8>
- Mhunpiew, N., & Asavisanu, P. (2022). A study of teacher's competency for conducting a professional development program at a Catholic school in Thailand using the Southeast Asia Teachers Competency Framework (SEA-TCF). *Journal of Humanities and Social Sciences Nakhon Phanom University, 13*(3), 19–34.

Professional Learning Communities in Catholic Schools:
A Qualitative Exploration for Teacher Professional Development

- Miller, A., Noble, A., & McQuillan, P. (2022). Understanding leadership for adaptive change in Catholic schools: A complexity perspective. *Journal of Catholic Education*, 25(1), 54–83.
<https://doi.org/10.15365/joce.2501032022>
- Morten, S., Sullivan, D., & Menden, M. (2018). *Called to community: Implementing PLCs in Catholic schools*. National Catholic Educational Association.
- Rufus, R. A. (2023). *Catholic school principal's leadership and professional learning communities: A qualitative descriptive study* [Doctoral dissertation, Grand Canyon University]. ERIC.
<https://eric.ed.gov/?id=ED638774>
- Schildkamp, K. (2019). Data-based decision-making for school improvement: Research insights and gaps. *Educational Research*, 61(3), 257–273.
<https://doi.org/10.1080/00131881.2019.1625716>
- Sergiovanni, T. J. (2006). *The principalship: A reflective practice perspective* (5th ed.). Jossey-Bass.
- Spillane, J. P. (2006). *Distributed leadership*. Jossey-Bass.
- Sriklaub, K., & Ruengtrakul, A. (2022). Teachers' experiences in a professional learning community: Insights on policy delivery and characteristics of the PLC in schools. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 43(2), 303–310.
- Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Thomas, S., & Wallace, M. (2006). Professional learning communities: A review of the literature. *Journal of Educational Change*, 7(4), 221–258. <https://doi.org/10.1007/s10833-006-0001-8>
- Timperley, H. (2011). *Realizing the power of professional learning*. Open University Press.

- Tuli, F., & Bekele, A. (2020). Professional learning communities: A review of literature. *Journal of Science and Sustainable Development*, 8(1), 54–64.
<https://doi.org/10.20372/AU.JSSD.8.1.2020.0142>
- Vescio, V., Ross, D., & Adams, A. (2008). A review of research on the impact of professional learning communities on teaching practices and student learning. *Teaching and Teacher Education*, 24(1), 80–91.
<https://doi.org/10.1016/j.tate.2007.01.004>
- Wahyudhanti, T. R. (2024). *A model of professional learning communities for teachers in the schools administered by the Education Department of Bangkok Archdiocese* [Unpublished doctoral dissertation]. Assumption University of Thailand.
- Worapun, W., Khamdit, S., & Siridhungsri, P. (2022). Teacher perceptions toward professional learning community on the development of Thai students' 21st century skills. *Educational Issues*, 8(1), 59–72.
<https://doi.org/10.5296/jei.v8i1.19485>
- Zepeda, S. J. (2012). *Professional development: What works*. Eye On Education.

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู

Academic Administration of School Administrators Based on
the Opinions of Teacher Education Students

ผศ. ดร.สมภัสสร บัวรอด

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ผศ. ดร.ชญารัตน์ บุญพุฒิกร*

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ผศ. ดร.เขตต์ เลิศวิวัฒน์พงษ์

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ผศ. ดร.อัชฌา ชื่นบุญ

สำนักวิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเซนต์หลุยส์

ผศ. ดร.ศรัญญู พงศ์ประเสริฐสิน

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Asst. Prof. Dr.Somphatsorn Buarod

Faculty of Education, Muban Chombueng Rajabhat University

Asst. Prof. Dr.Chayarat Boonputtikorn*

Faculty of Industrial Education,

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

Asst. Prof. Dr.Kett Lertwiwattanapong

Faculty of Business Administration and information Technology,

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

Asst. Prof. Dr.Athcha Chuenboon

School of General Education, Saint Louis College

Asst. Prof. Dr.Saranyu Pongprasertsin

Faculty of Education, Saengtham College

*Corresponding Author, e-mail: chayarat.b@rmutsb.ac.th

ข้อมูลบทความ

รับบทความ	26 กันยายน 2568
แจ้งแก้ไข	27 ตุลาคม 2568
ตอบรับบทความ	14 พฤศจิกายน 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูในการบริหารงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาบุคลากรครู ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ และด้านการบริการวิชาการ และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 และ 4 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 125 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยรวมทั้ง 5 ด้าน มีความสำคัญมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรครู ด้านด้านการวัดและประเมินผล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ และด้านการบริการวิชาการ ตามลำดับ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูในการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 5 ด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู มีดังนี้ คือ ควรมีการปรับหลักสูตรและการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นและทันสมัย การประเมินผลการเรียนรู้อื่นๆ ควรเน้นที่การพัฒนาผู้เรียนเป็นหลัก การสร้างครูมืออาชีพที่เรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้บริหารส่งเสริมและ

สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นหลัก และควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมการสอน

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ; ผู้บริหารสถานศึกษา; นักศึกษาวิชาชีพครู

Abstract

This research aimed to: 1) study the academic administration of educational institution administrators based on the opinions of teacher education students; 2) examine the relationships among teacher education students' opinions toward academic administration in the areas of curriculum management, measurement and evaluation, teacher professional development, research for learning development, and academic services; and 3) identify guidelines for developing academic administration according to teacher education students' opinions. The sample consisted of 125 undergraduate teacher education students from the Faculty of Education, Muban Chombueng Rajabhat University, who were enrolled in their third and fourth years of the 2025 academic year. The sample was selected using a simple random sampling method. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The results revealed that: (1) overall, the academic administration of school administrators in all five areas was rated as highly important by teacher education students. When considering each aspect, curriculum management and instructional management were rated as the most important, followed by teacher professional development, measurement and evaluation, research for learning development, and academic services, respectively; (2) the relationships among teacher education students' opinions in all five areas were statistically

significant at the .05 level; and (3) the proposed guidelines for developing academic administration included enhancing curriculum and instruction to be flexible and up-to-date, emphasizing learner-centered assessment, fostering lifelong learning among teachers, encouraging classroom research to improve learning outcomes, and organizing workshops focused on the use of digital technology and innovative teaching practices.

Keywords: Academic Administration; School Administrators; Teacher Education Students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำลังเผชิญความท้าทายหลายประการ ทั้งการฟื้นฟูการเรียนรู้หลังสถานการณ์โควิด-19 การปรับหลักสูตรฐานสมรรถนะและการสร้างระบบคุณภาพที่ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะ ผู้นำทางวิชาการ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดทิศทางและสร้างระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การพัฒนาวิชาชีพครู และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562; พัชราภรณ์ ดวงชื่น, 2563; เสรี ออไรสง และเพียงแข ภูผายาง, 2565; เนติกาญจน์ ปักษาศร, ภูวดล จุลสุคนธ์ และสรรัชช ชูชีพ, 2567) ผู้บริหารจึงต้องมีการบริหารจัดการการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่ โดยมีแนวทางในการบริหารงาน เช่น การออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การบริหารจัดการโรงเรียนและครูให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ การหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูบุคลากรทางการศึกษา ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจ ผู้ปกครอง รวมถึงการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของครูและนักเรียน (พัชราภรณ์ ดวงชื่น, 2563; ประทีป ศรีรักษา, 2564)

หลักฐานเชิงประจักษ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศชี้ตรงกันว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสัมพันธ์กับคุณภาพการสอน วัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Mertkan and Gumus, 2024) ขณะที่สถานการณ์โควิด-19 ได้เผยให้เห็นความจำเป็นที่ผู้บริหารต้องขับเคลื่อนมาตรการ *learning recovery* และ *learning acceleration* ผ่านกลไกทางวิชาการที่เข้มแข็ง (World Bank, 2023) ซึ่งในบริบทของประเทศไทยพบว่าครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่รับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับสูง แต่ยังคงมีความต้องการแนวทางพัฒนาที่ชัดเจน เช่น การเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารงานวิชาการ การพัฒนาครูในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) และการใช้ข้อมูลผลลัพธ์การเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์และออกแบบนโยบายเชิงหลักฐาน (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, 2566; ญัฐสุดา ชันชะลี, ปิยาพัชญ์ นิธิศ้อครานนท์ และ ไพรวลัย โศตรระตะ, 2568)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้งานวิจัยด้านภาวะผู้นำและการบริหารงานวิชาการในไทยมีอยู่มาก แต่ส่วนใหญ่เน้นมุมมองของครูปฏิบัติการและผู้บริหารเอง ขณะที่มุมมองของนักศึกษาวิชาชีพครูยังไม่ถูกนำมาใช้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์อย่างเพียงพอ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่าความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นผู้ที่ก้าวเข้าสู่วิชาชีพครูอย่างเต็มตัวในอนาคต อีกทั้งมีมุมมองร่วมสมัยต่อการจัดการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีและการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ซึ่งมุมมองร่วมสมัยต่อการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาวิชาชีพครูถือเป็นประเด็นสำคัญที่สะท้อนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากนักศึกษาเติบโตท่ามกลางสังคมดิจิทัลและมีประสบการณ์ตรงกับรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเรียนรู้เชิงรุก จึงมีมุมมองที่แตกต่างจากครูในรุ่นก่อนเกี่ยวกับบทบาทของครู ผู้เรียน และการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ (Eisler, 2002)

ดังนั้นการศึกษากิจการการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูและการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูในการบริหารงานวิชาการด้านต่าง ๆ จึงมีคุณค่าในการสะท้อนคุณภาพของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สามารถใช้เป็นข้อมูลเชิงนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับบริบทการศึกษาในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถช่วยชี้แนะแนวทางการพัฒนาที่ตอบโจทย์การผลิตและพัฒนาครูในอนาคตต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูในการบริหารงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาบุคลากรครู ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และด้านการบริการวิชาการ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู 5 ด้าน ได้แก่

- 1) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
- 2) การวัดและประเมินผล
- 3) การพัฒนาบุคลากรครู
- 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- 5) การบริการวิชาการ

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3 และ 4 ปีการศึกษา 2568 จำแนกเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 236 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 182 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 418 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3 และ 4 ปีการศึกษา 2568 จำแนกเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 236 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 182 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 418 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงที่กำลังศึกษาศึกษาในชั้นปีที่ 3 และ 4 ในปีการศึกษา 2568 จำแนกเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 70 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 55 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 125 คน โดยได้กลุ่มตัวอย่างมาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละของกลุ่มประชากร เนื่องจากจำนวนประชากรมีเพียงหลักร้อย ซึ่งถ้าใช้เกณฑ์ ร้อยละ 15-30 จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 62-123 คน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 อ้างถึงใน ชญารัตน์ บุญพุฒิกุล และคณะ, 2567) ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 125 คน จึงมีจำนวนเพียงพอสำหรับการนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและการอ้างอิงสู่กลุ่มประชากรเป้าหมาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษา ในรูปแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 2) การวัดและประเมินผล 3) การพัฒนาบุคลากรครู 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และ 5) การบริการวิชาการ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษา ในรูปแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษา ใช้เกณฑ์ในแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความสำคัญมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความสำคัญมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความสำคัญปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความสำคัญน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	มีความสำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อคำถามปลายเปิดเพื่อสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน
วิชาการตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการโดยมี
ขั้นตอน ดังนี้

- 1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม
- 2) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 3) กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม
- 4) เขียนข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามที่ให้ไว้

5) ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามโดยการนำ
แบบสอบถามไปให้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามตามนิยามเชิง
ปฏิบัติการ ซึ่งเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (item-content validity of individual: I-CVI) โดย
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 คน พิจารณาข้อคำถามรายข้อ โดยกำหนดระดับการแสดงความคิดเห็นใน
ลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ดังนี้ (Polit and Beck, 2008 อ้างถึงใน ชญารัตน์
บุญพุฒิกุล, 2561)

- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
- 2 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการบางส่วน
- 3 หมายถึง ข้อคำถามค่อนข้างสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
- 4 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการมาก

พิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (I-CVI) ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป และ
ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามที่ค่าดัชนีความสอดคล้อง (I-CVI) น้อยกว่า 0.80 ตามคำแนะนำของ
ผู้เชี่ยวชาญ ได้ข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 30 ข้อ

6) นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยสูตรของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.84

7) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในรูปแบบออนไลน์และรูปแบบเอกสาร โดยได้รับการตอบกลับมาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 125 คน สำหรับการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้นี้ไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การรายงานผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาบุคลากรครู ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และด้านการบริการวิชาการ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักศึกษา โดยรวมใน
แต่ละด้าน (n=125)

การบริหารงานวิชาการ	\bar{x}	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น
1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.52	0.69	มากที่สุด
2. ด้านการวัดและประเมินผล	4.14	0.86	มาก
3. ด้านการพัฒนาบุคลากรครู	4.22	0.84	มาก
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรูู้	3.93	0.89	มาก
5. ด้านการบริการวิชาการ	3.61	0.78	มาก
รวม	4.08	0.87	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่านักศึกษาวิชาชีพครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมทั้ง 5 ด้าน มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.87) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.69) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรครู ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.84) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.86) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรูู้ ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.89) และด้านการบริการวิชาการ ($\bar{x} = 3.61$, S.D. = 0.78) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อรายการที่นักศึกษาวิชาชีพครูมีความคิดเห็นว่าคุณค่ามากที่สุด 3 ลำดับแรกในแต่ละด้าน มีดังนี้

ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ 1) การสนับสนุนการสอนแบบเน้นสมรรถนะและการเรียนรู้เชิงรุก 2) การอำนวยความสะดวกในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ 3) การกำหนดวิสัยทัศน์ทางวิชาการและการสื่อสารให้ครูเข้าใจ

ด้านการวัดและประเมินผล ได้แก่ 1) การกำกับติดตามการประเมินให้เกิดความเป็นธรรม โปร่งใส 2) การส่งเสริมให้เกิดการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และ 3) การติดตามคุณภาพการออกข้อสอบและการวิเคราะห์ข้อสอบ

ด้านการพัฒนาบุคลากรครู ได้แก่ 1) การบริหารจัดการเวลาและทรัพยากรให้กับ การพัฒนาบุคลากรครูอย่างพอเพียง 2) การสนับสนุนให้มีการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนางาน และ 3) มีระบบพี่เลี้ยงทำหน้าที่ติดตามผลการพัฒนาบุคลากร ครูอย่างต่อเนื่อง

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ผู้บริหารส่งเสริมเครือข่ายการทำวิจัย ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย 2) นำผลการวิจัยไปปรับปรุงนโยบายการบริหารงาน วิชาการ และ 3) มีแหล่งข้อมูลและเครื่องมือช่วยวิเคราะห์ผลการเรียนรู้

ด้านการบริการวิชาการ ได้แก่ 1) มีแหล่งเรียนรู้ สื่อดิจิทัลที่เข้าถึงได้ง่าย 2) ปรับปรุง ทรัพยากรสม่ำเสมอ และ 3) เชื่อมโยงทรัพยากรกับชุมชนและเครือข่ายต่าง ๆ

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูในการ บริหารงานวิชาการ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาบุคลากรครู ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และด้านการบริการวิชาการ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างความคิดเห็นในการบริหารงาน วิชาการแต่ละด้าน

ตัวแปรที่ศึกษา	ด้านการ บริหาร หลักสูตรฯ	ด้านการวัด และ ประเมินผล	ด้านการ พัฒนา บุคลากร ครู	ด้านการ วิจัยเพื่อ พัฒนาการ เรียนรู้	ด้านการ บริการ วิชาการ
ด้านการบริหาร หลักสูตรฯ	1.00	.419*	.513*	.411*	.260*
ด้านการวัดและ ประเมินผล		1.00	.652*	.314*	.481*
ด้านการพัฒนา บุคลากรครู			1.00	.303*	.289*

ตัวแปรที่ศึกษา	ด้านการบริหาร หลักสูตรฯ	ด้านการวัด และ ประเมินผล	ด้านการพัฒนา บุคลากร ครู	ด้านการวิจัยเพื่อ พัฒนาการ เรียนรู้	ด้านการบริการ วิชาการ
ด้านการวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้				1.00	.213*
ด้านการบริการ วิชาการ					1.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .213 - .652 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็นด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสัมพันธ์กันสูงที่สุดกับด้านการพัฒนาบุคลากรครู ($r = .513$) เช่นเดียวกับด้านการวัดและประเมินผลที่สัมพันธ์กับด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสูงที่สุด ($r = .652$) สำหรับด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้กับด้านการบริการวิชาการมีความสัมพันธ์ด้านการบริการวิชาการน้อยที่สุด ($r = .213$)

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู

จากความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู ต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสามารถวิเคราะห์จากจากตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดและสรุปได้ว่า ควรเน้น 1) การปรับหลักสูตรและการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นและทันสมัย 2) การประเมินที่เน้นพัฒนาผู้เรียน 3) การสร้างครूमืออาชีพที่เรียนรู้ตลอดชีวิต 4) การใช้การวิจัยและข้อมูลเป็นฐานการตัดสินใจ และ 5) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมการสอน

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู ปรากฏว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความ

ความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาบุคลากรครู ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อัน และ ด้านการบริการวิชาการ นักศึกษาวิชาชีพครูมีความคิดเห็นว่าแต่ละด้านนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นในแต่ละด้าน จะเห็นได้ว่านักศึกษาวิชาชีพครูมีความคิดเห็นต่อด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญมากที่สุด สะท้อนถึงบทบาทสำคัญของผู้บริหารในการกำหนดทิศทางและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของ กิตติยา รัศมีแจ่ม, รุ่งนภา ตั้งจิตระเจริญกุล และศิริโรจน์ ผลพันธิน (2566) ที่ระบุว่ามาตรฐานความรู้วิชาชีพครูฐานสมรรถนะที่องค์ประกอบของสมรรถนะ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่มีความสำคัญจำเป็นในการประกอบวิชาชีพครู การประยุกต์ใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การบูรณาการเนื้อหาและวิธีการสอนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน ทักษะการคิด การแก้ปัญหา การคิดแบบผู้ประกอบการ และการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจและมีพลังเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นพลเมืองตื่นรู้และมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคม ส่วนด้านที่ได้รับคะแนนต่ำสุดคือ การบริการวิชาการ เพราะเป็นเรื่องท้าทายในการเชื่อมโยงทรัพยากรและองค์ความรู้กับชุมชนและเครือข่ายภายนอกโดยณัฐพัชร สโรบล (2562) กล่าวถึงมุมมองต่อการเรียนรู้ด้วยงานบริการวิชาการแก่สังคม 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรกคือ ขาดปฏิสัมพันธ์และการสร้างการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของชุมชนเรียนรู้ และประเด็นต่อมาเป็นเรื่องเกี่ยวกับความพยายามทำให้เกิดโครงการมากมายโดยขาดการมองเรื่องการให้ความหมายต่อสิ่งที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะเรื่องความสัมพันธ์และเชื่อมโยงระหว่างสถาบันการศึกษา กับชุมชน

2. ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน จะเห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนกับการพัฒนาบุคลากรครู ($r = .513$) และการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนกับการวัดและประเมินผล ($r = .652$) แสดงให้เห็นว่าการยกระดับคุณภาพหลักสูตรจำเป็นต้องอาศัยทั้งการพัฒนาครูและระบบประเมินผลที่มีประสิทธิภาพควบคู่กัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดระบบการบริหารงานวิชาการแบบบูรณาการ (Integrated Academic

Administration) ที่เน้นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้โดยรวม (Goldwyn, 2008)

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรिता โสตะดา (2567) ที่ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ และด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ ฐักิจ (2566) ศึกษาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 และพบว่าด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ ยืนยันว่าการจัดการเรียนการสอนยังคงเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษาในการยกระดับคุณภาพของผู้เรียน

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพรู จากการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพรูต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นการปรับหลักสูตรและการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นและทันสมัย การประเมินที่เน้นพัฒนาผู้เรียน การสร้างคู่มืออาชีพที่เรียนรู้ตลอดชีวิต การใช้การวิจัยและข้อมูลเป็นฐานการตัดสินใจ และการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมการสอน ซึ่งทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาวิชาชีพรูมองการบริหารวิชาการในลักษณะ “พลวัต” (dynamic) ที่ต้องปรับเปลี่ยนตามบริบทของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาของ พัชราภรณ์ ดวงชื่น (2020) ที่ศึกษาการบริหารจัดการศึกษารับ ความปกติใหม่ (New Normal) หลังวิกฤตโควิด-19 พบว่า มีความสอดคล้องกันอย่างชัดเจนในหลายประเด็น โดยเฉพาะการออกแบบหลักสูตรที่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน และการเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีเพื่อรองรับการเรียนการสอนออนไลน์ ประเด็นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของนักศึกษาวิชาชีพรูที่มองว่าหลักสูตรควรยืดหยุ่นและทันสมัย รวมถึงการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านดิจิทัลสำหรับครู ซึ่งจะทำให้ครูมีความพร้อมในการสอนทั้งในรูปแบบปกติและออนไลน์ และเสนอการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสะท้อนแนวคิดการใช้ข้อมูลและการวิจัยเป็นฐานในการตัดสินใจเชิง

นโยบายและการบริหารเช่นกัน อีกทั้ง วนิดา ชัยอาษา และคณะ (2567) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ซึ่งได้ยืนยันแนวทางในลักษณะเดียวกัน โดยใช้ชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาลัทธิสูตร การประเมินผลการศึกษา การพัฒนาสื่อและใช้เทคโนโลยี และการนิเทศการศึกษา ซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับผลการวิจัยในครั้งนี้ กล่าวคือ การพัฒนาลัทธิสูตรและการเรียนการสอนต้องตอบสนองวิถีชีวิตใหม่ของผู้เรียน การประเมินผลต้องไม่ใช่เพียงวัดความรู้แต่ต้องสะท้อนการพัฒนาของผู้เรียนอย่างรอบด้าน และครูเองก็จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อก้าวทันนวัตกรรมการสอนและเทคโนโลยีใหม่ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่นักศึกษาวิชาชีพครูเห็นว่าเป็นความสำคัญสูงสุด และเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.2 หลักสูตรควรได้รับการปรับปรุงให้มีความยืดหยุ่น ทันสมัย และสอดคล้องกับบริบทของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งสามารถรองรับสถานการณ์การเรียนรู้รูปแบบใหม่ เช่น การเรียนการสอนออนไลน์และการเรียนรู้แบบผสมผสาน

1.3 ผู้บริหารควรสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างเป็นระบบ และใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นฐานในการตัดสินใจทางการบริหารและเชิงนโยบาย รวมทั้งควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการใช้การวิจัยและข้อมูลเป็นฐาน เพื่อให้การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างยั่งยืนต่อไปได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายมากขึ้น เช่น ครูที่อยู่ในระหว่างการพัฒนาปฏิบัติงานจริง ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ รวมถึงนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษา เพื่อเปรียบเทียบมุมมองที่แตกต่างกันเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาในบริบทที่แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนในเขตเมืองและชนบท โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนเอกชน เพื่อศึกษาว่าบริบทที่แตกต่างกันมีผลต่อการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

2.3 ควรนำวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเข้ามาประกอบร่วมในการศึกษาด้วย เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสนทนากลุ่ม เพื่อทำความเข้าใจเชิงลึกจากแนวคิดและประสบการณ์จริงของผู้บริหาร ครู รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.4 ควรมีการศึกษาเพื่อต่อยอดไปสู่การพัฒนาโมเดลการบริหารงานวิชาการที่บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนาครู และระบบการประเมินผลเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อใช้เป็นต้นแบบสำหรับสถานศึกษาในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา รัศมีแจ่ม, รุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล, และ ศิโรจน์ ผลพันธิน. (2566). สมรรถนะในยุคการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษาวิชาชีพครู. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 10(2), 301-318.
- ชญารัตน์ บุญพุดมิก, อัชฌา ชื่นบุญ, วรเชษฐ์ สิงห์ลอ, ศรัญญา พงศ์ประเสริฐสิน, และ จันทิมา หิรัญอ่อน. (2567). เจตคติของนักศึกษาต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิในยุค Thailand 4.0. *วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม*, 16(2), 205-219.
- ชญารัตน์ บุญพุดมิก. (2561). การพัฒนามาตรวัดเจตคติด้านพฤติกรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. *RMUTSB Acad. J. (HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES)*, 3(2), 177-190.
- ณัฐพัชร์ สโรบล. (2562). การเรียนรู้จากงานบริการวิชาการแก่สังคม (Service Learning) ผ่านประสบการณ์ภาคสนาม: โครงการนวัตกรรมบ้านต้นแบบสุขภาวะ เทศบาลตำบลเขาพระงาม จ.ลพบุรี. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*, 27(1), 91-110.
- ณัฐสุดา ชันชะลี, ปิยาพัชญ์ นิธิศอัครานนท์, และ ไพรวลัย โคตรตะ. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับการเป็นชุมชน

แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา*, 16(2),
158-177.

เนติกาญจน์ ปักษาคร, ภูวดล จุลสุคนธ์, และ สรรชัย ชูชีพ. (2567). การดำเนินงานตาม
นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต 2. *วารสารครุทรรศน์*, 4(1),
88-100.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
ประทีป ศรีรักษา. (2564). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนอนุบาลชลบุรีในสถานการณ์ปกติใหม่*
(New Normal) [ผลงานทางวิชาการเพื่อประกอบการประเมินให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะ
ผู้อำนวยการโรงเรียนวิทยฐานะเชี่ยวชาญ, โรงเรียนอนุบาลชลบุรี].

<https://research.otepc.go.th/files/vmsjzzz.pdf>

พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2563). การบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 [The
new normal in educational administration after the Covid-19 crisis].
วารสารศิลปการจัดการ, 4(3), 783–795.

พัชรिता โสเดตา. (2567). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการระดับ
ปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกล* [การค้นคว้าอิสระครุ
ศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกล.

วนิดา ชัยอาษา, สรรเสริญ หุ่นแสน, และ ดาวประกาย ระโส. (2567). แนวทางการบริหารงาน
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*, 25(2), 1228–1239.

วิไลลักษณ์ ฐักิจ. (2566). *การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา*
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 [วิทยานิพนธ์ศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา. (2566). *รายงานการจัดทำข้อเสนอ
เชิงนโยบายการพัฒนาาระบบและกลไกการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของ
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.*

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561*. พริก
หวาน กราฟฟิค.
- เสรี ออโธสง และ เพียงแข ภูผายาง. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหาร
สถานศึกษาในภาวะปกติใหม่. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 16(1),
7-15.
- Eisler, R. (2002). Partnership Education For the 21st Century. *Encounter*, 15(3), 5-
12.
- Goldwyn, S. (2008). Educational administration: Theory, research, and
practice. *Journal of Educational Administration*, 46(1), 123-127.
- Mertkan, S., & Gumus, S. (2024). Review of systematic reviews in educational
leadership and management: Methods used, topics explored and
geographies covered. *Educational Management Administration &
Leadership*, 0(0), 1-29.
<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/17411432241291197>
- Polit, D. F., & Beck, C. T. (2008). *Nursing research: Generating and assessing
evidence for nursing practice* (8th ed.). Lippincott Williams & Wilkins.
- World Bank. (2023, July 19). *Learning recovery to acceleration: A global update
on country efforts to improve learning and reduce inequalities*. The
World Bank. [https://www.worldbank.org/en/topic/education/publication/
the-rapid-framework-and-a-guide-for-learning-recovery-and-acceleration](https://www.worldbank.org/en/topic/education/publication/the-rapid-framework-and-a-guide-for-learning-recovery-and-acceleration)

ข้อมูลสำหรับผู้ส่งบทความวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม มีความยินดีรับบทความวิจัยและบทความวิชาการ ด้านปรัชญา ศาสนา เทววิทยา และการศึกษา ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในเอกสารใดๆ โดยส่งบทความมายังกองบรรณาธิการวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม ผ่านทางระบบ Thai Journals Online (ThaiJO) ได้ที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/scj> สามารถดูรายละเอียดจาก QR Code ด้านล่างนี้ ซึ่งประกอบด้วยเอกสารดังต่อไปนี้ :

- คำแนะนำและข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับบทความ
- แบบฟอร์มนำส่งบทความวิจัย/วิชาการ
- แบบฟอร์มแจ้งการแก้ไขหลังการตรวจประเมินบทความ
- รูปแบบการเขียนบทความวิจัย
- รูปแบบการเขียนบทความวิชาการ
- รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง
- ขั้นตอนการจัดทำวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม
- ขั้นตอนการส่งบทความผ่านทางระบบ Thai Journals Online (ThaiJO)
- ใบสมัครสมาชิกวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม

กรุณาสแกน QR Code เพื่อเข้าถึงข้อมูลเพิ่มเติม

หรือเข้าถึงได้ที่: <https://www.saengtham.ac.th/main/วารสารวิชาการ>

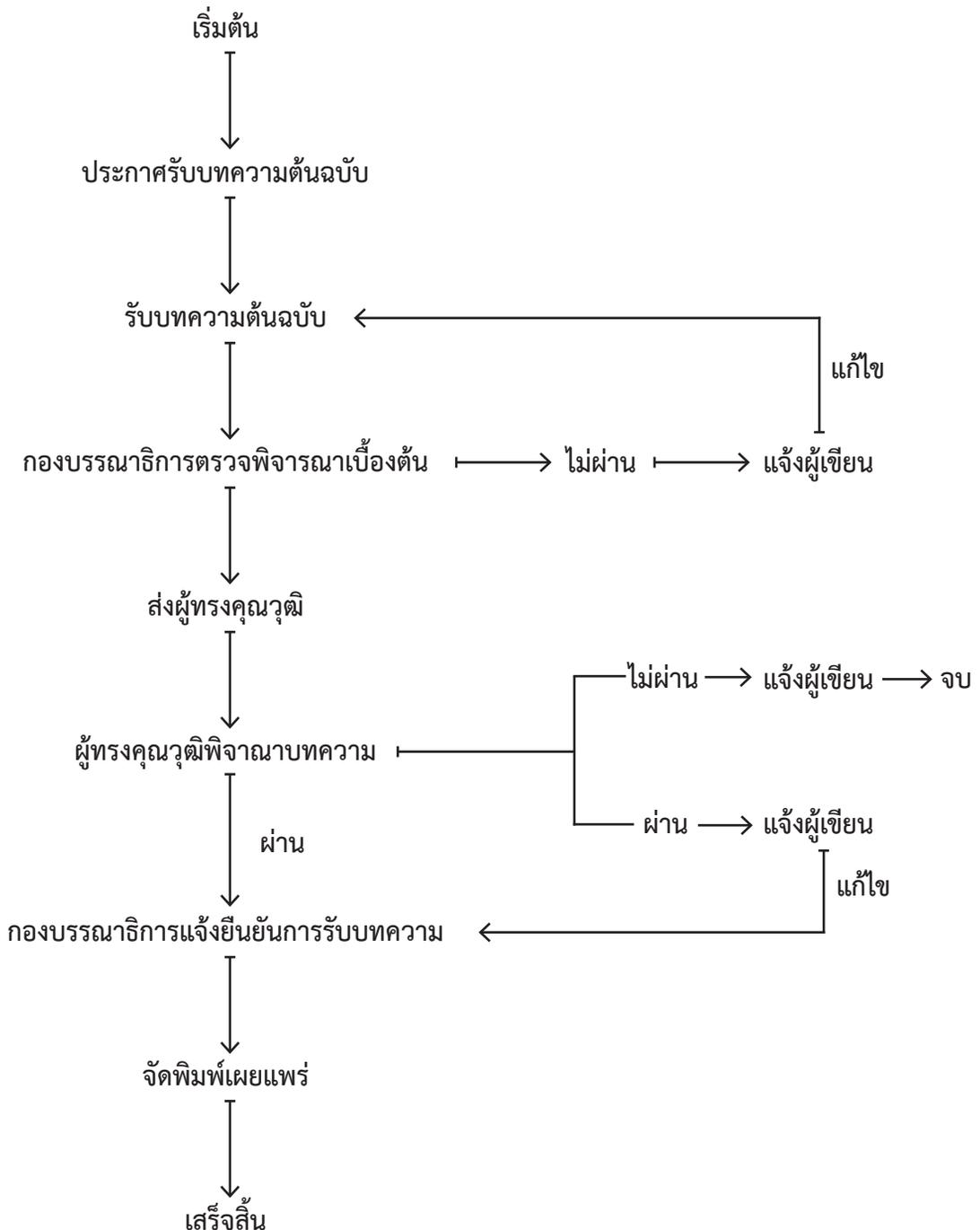
หากต้องการสอบถามเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ: กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม

โทร. 02-429-0100-3, 065-727-5900 โทรสาร 02-429-0819 หรือ

E-mail: researchcenter@saengtham.ac.th / rccr.saengtham2016@gmail.com

ขั้นตอนการจัดทำวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม

----- Saengtham College Journal

ใบสมัครสมาชิก
วารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม

สมาชิกในนาม.....
ที่อยู่ (สำหรับจัดส่งวารสารวิชาการ) เลขที่..... ถนน.....
แขวง/ตำบล..... เขต/อำเภอ.....
จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์..... โทรสาร.....

มีความประสงค์สมัครเป็นสมาชิก

- วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม 1 ปี (2 ฉบับ) อัตราค่าสมาชิก 200 บาท
- วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม 2 ปี (4 ฉบับ) อัตราค่าสมาชิก 400 บาท
- วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม 3 ปี (6 ฉบับ) อัตราค่าสมาชิก 500 บาท

ชำระเงินโดยวิธี

- โอนเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงไทย สาขาสามพราน
ชื่อบัญชี “วารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม”
เลขที่บัญชี 734-0-27562-2
(พร้อมส่งเอกสารการโอนมาที่ E-mail: researchcenter@saengtham.ac.th)

ที่อยู่ที่ต้องการให้ออกใบเสร็จรับเงิน

- ตามที่อยู่จัดส่ง
- ที่อยู่ใหม่ในนาม.....
เลขที่..... ถนน..... แขวง/ตำบล.....
เขต/อำเภอ..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

.....(ลงนามผู้สมัคร)

วันที่.....

SAENGTHAM COLLEGE JOURNAL

THE JOURNAL OF PHILOSOPHY, RELIGION, THEOLOGY AND EDUCATION

ISSN 3088-1226 (Print) ISSN 3088-1250 (Online)

Vol. 17 No.2 July - December 2025

Academic Article

- 9 * Achievement Motivation for Work Effectively of Teachers in Catholic Affiliated School
Tanakan Chanluechai

Research articles

- 22 * Comparing The Learning Achievement and Student Satisfaction in Thai Language Subjects of Mathayom Suksa 1 Students Using Cooperative Learning Techniques (Specifically TGT) And Investigative Learning
Nichakamol Mangkang, Assoc. Prof. Dr.Chutima Wattanakiri and Dr.Sudaporn Pongpisanu
- 47 * The Community Master Plan of Ban Hoeybong, Pongtum Sub-District, Chaiprakarn District, Chiang Mai Province
Khanchai Rithu, Dr.Ratchanon Somboonchai, Asst. Prof. Dr.Phanit Nakayan and Dr.Poramim Narata
- 63 * Development of a Learning Management Model Using a Phenomenon-Based Concept to Enhance Systematic Thinking for Upper Elementary School Students
Dr.Napasiri Rueksanan
- 82 * School Principal's Participative Management and Teamwork of Teacher in Catholic School Nakhon Ratchasima Province
Rev.Pornsit Prathumpee and Asst. Prof. Dr.Krisada Watanasak
- 101 * Guidelines For Developing Student Support Administration Systems in the Situation of Covid-19 of St. Nicholas School Phitsanulok Provincial Education Office
Rev.Somsuk Hathaipatsorn, Dr.Thanakit Sittirach and Dr.Suraphong Saengseemok
- 117 * A Comparative Study of the Perception of Meta-Skills of Higher Education Students in Yala Province
Nattaluck Issara, Asst. Prof. Uchuphorn Botphiboon, Kultida Polyiam, Asst. Prof. Dr.Jitra Dudsdeemaytha and Asst. Prof. Dr.Khanittha Saleemad
- 135 * Integrating Project-Based Learning in English for Ecotourism and Hospitality: A Descriptive Analysis of Student Outcomes
Yoannes Yuka Krisdianata, Rachelina Larasati, Rev. Dr.Pichet Saengthien and Sikarin Kosanwattana
- 157 * A Study of the Past and Present Towards the Direction of Social Work of the Catholic Church in Thailand
Rev. Dr.Nantapon Suksamran, Rev. Dr.Apichit Chinnawong, Asst. Prof. Dr.Saranyu Pongprasertsin, Rev. Asst. Prof. Dr.Aphisit Kitcharoen, Rev.Wittaya Lerttanongsak, Rev. Asst. Prof. Dr.Francis Gais and Rev. Asst. Prof. Dr.Wuttichai Ongnawa
- 184 * A Study of Components and Indicators of Educational Leadership Based on Catholic Moral and Ethical Principles in Schools Under the Lovers of the Cross of Chanthaburi
Nattawan Chaveeniramol, Dr.Siriporn Thongkaew and Assoc. Prof. Dr.Subin Yurarach
- 203 * The Servant Leadership of Catholic School Administrators Affecting the Excellence of the Lovers of the Cross of Chanthaburi Catholic Schools
Ditsaraporn Sripramong, Dr.Siriporn Thongkaew and Assoc. Prof. Dr.Subin Yurarach
- 222 * Promoting the Virtue of Courage for Seminararians at Saint Paul Seminary, Nakhon Ratchasima
Chao Pratumpee, Rev. Dr.Surachai Chumsriphan, Rev. Asst. Prof. Dr.Chartchai Phongsiri and Asst. Prof. Dr.Laddawan Prasootsaengchan
- 239 * Enhancing Pastoral Role of Lay Women in the Catholic Church in the Present Day
Chinnathip Sathitkasetsri, Rev. Dr.Surachai Chumsriphan, Rev. Asst. Prof. Dr.Chartchai Phongsiri and Asst. Prof. Dr.Laddawan Prasootsaengchan
- 262 * Prototype Development for Learning Management Guidelines in 21st Century of Theological Education in Thailand
Asst. Prof. Dr.Sakunee Kriangchaiporn and Acting Sub Lt. Sanurak Fongvarin
- 291 * Pope Francis' Speech on the Vocation and how they could be practice by Priests, Religious and Seminararians
Itthisak Kitsakun, Rev. Dr.Surachai Chumsriphan, Rev. Asst. Prof. Dr.Chartchai Phongsiri and Asst. Prof. Dr.Laddawan Prasootsaengchan
- 313 * Guidelines for Basic Ecclesial Communities in Thailand Case Study: Saint Gaspar Bertoni Church, Lam Liang, Diocese of Surat Thani
Amonthep Suripa, Rev. Dr.Agustinus Sugiyu Pitoyo, Rev. Dr.Pichet Saengthien and Asst. Prof. Dr.Laddawan Prasootsaengchan
- 332 * Professional Learning Communities in Catholic Schools: A Qualitative Exploration for Teacher Professional Development
Theresia Astanti Rorik Wahyudhanti, Dr.Nathara Mhunpiew and Rev.Michael Bistis
- 368 * Academic Administration of School Administrators Based on the Opinions of Teacher Education Students
Asst. Prof. Dr.Somphatsorn Buarod, Asst. Prof. Dr.Chayarat Boonputtikorn, Asst. Prof. Dr.Kett Lertwiwattanapong, Asst. Prof. Dr.Athcha Chuenboon and Asst. Prof. Dr.Saranyu Pongprasertsin